

17.04.2023
3/2023

Kokoustiedot	Aika	17.4.2023 klo 10.25-12.11
	Paikka	Teams-kokous, Satakuntaliiton virasto
Osallistujat Päätöksentekijät		(* Lehti Rainer, puh.joht. (* Kataja Sampsa, varapj., etä ( ) Bergroth-Lampinen Diana, poissa (* Vesivalo Rauno, varajäsen (* Grönmark Sanna, etä (* Holmlund Anne (* Kalliokorpi Sari (* Kivenmaa Harri (* Kujanpää Katri, etä (* Kähkönen Kari, etä, poissa klo 11- 12:02 (§:t 28 – 32, 37) (* Laaksonen Jari (* Pajukoski Jari (* Pietilä Satu, poissa klo 12:05- 12:07 (§ 34) (* Uusitalo Mikko
Maakuntavaltuuston puheenjohtajat		(* Marttinen Matias, pj., etä (* Huhtanen Tapio, I vpj. (* Salomäki Lassi, II vpj., poistui klo 10:42 (§:n 28 aikana) (* Kaunisto Mikko, III vpj.
Muut osallistujat		(* Salonen Kristiina, vs. maakuntajohtaja, <i>esittelijä</i> (* Vesiluoma Timo, aluekehitysjohtaja (* Roslöf Susanna, alueiden käytön johtaja (* Aalto Katja, va. hallintojohtaja, <i>pöytäkirjanpitäjä</i>
Käsitellyt asiat		Pykälät 28 - 39
Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty sähköisesti	Puheenjohtaja	Rainer Lehti
	Pöytäkirjanpitäjä	Katja Aalto
	Tarkastajat	Katri Kujanpää Jari Laaksonen
Pöytäkirja yleisesti nähtävänä		Yleisessä tietoverkossa www.satakunta.fi pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen
		va. hallintojohtaja Katja Aalto

28§ SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVAN 2050 TAVOITELUONNOSTEN LAUSUNTOIHIN LAADITTUJEN VASTINEIDEN SEKÄ TAVOITTEIDEN HYVÄKSYMINEN

MH 19.12.2022 / §120

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden hyväksyminen ja lausuntopyyntöjen lähettäminen

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden luonnokset on valmisteltu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan sisältövaatimusten, valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien sekä maakunnan omien kehittämistarpeiden pohjalta. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet muodostavat yleispiirteiset suuntaviivat alueiden käytön suunnittelulle.

Maakunnan omien kehittämistarpeiden täsmentämiseksi Satakuntaliitto lähetti osallistumis- ja arviointisuunnitelman lausuntopyynnön yhteydessä kunnille, viranomaisille ja sidosryhmille kyselyn kaavan tavoitteista. Esitykset maakuntakaavan sisältövaatimuksia tarkentaviksi kaavan tavoitteiksi pyydettiin palauttamaan 10.6.2022 mennessä. Tavoite-esitysten pohjalta järjestettiin syksyllä 2022 neuvottelut niiden kuntien kanssa, jotka olivat vastausten yhteydessä sitä pyytäneet (Eura, Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Kankaanpää, Kokemäki, Nakkila, Rauma, Ulvila). Lisäksi neuvoteltiin Satakunnan Museon ja elinkeinoelämän edustajien kanssa (Satakunnan yrittäjät, Satakunnan kauppakamari ja Rauman kauppakamari).

Tavoite-esitysten yhteenvedot ja esitysten alustavia vastineita käsiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä (SataYTR2050) ja maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 8.11.2022. Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi vastineet 22.11.2022 (MH § 100). Raportit saaduista tavoite-esityksistä ja niihin laadituista vastineista julkaistiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 verkkosivuilla.

Tavoiteluonnoksia on käsitelty Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä (SataYTR2050) ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 7.12.2022. Yhteistyöryhmässä tavoiteluonnoksia pidettiin perusteellisina ja hyvinä esityksinä. Kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta sekä ilmastomuutosta ja luontokatoa koskevia tavoitekohtia pidettiin hyvinä nostoina. Yhteistyöryhmän kokouksessa toivottiin, että biotaloutta koskevaa kohtaa terävöitettäisiin ja virkistysalueiden osalta tavoiteluonnoksissa terävöitetään lähivirkistysalueiden tai lähiluontokohteiden merkitystä vetovoimatekijänä rakennetussa ympäristössä. Puolustusvoimien tarpeet ja kokonaisturvallisuus todettiin huomioiduksi kattavasti. Keskustelussa tuotiin esiin myös tulevaan suunnittelutyöhön liittyviä näkökulmia.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitevaihe jatkuu ja tavoiteluonnoksista pyydetään lausunnot kunnilta, viranomaisilta ja sidosryhmiltä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteraportin luonnos on esityslistan liitteenä ja alueiden käytön johtaja Susanna Roslöf selostaa asiaa kokouksessa.

Valmistelijat:

alueiden käytön johtaja Susanna Roslöf

17.04.2023
3/2023

maakunta-arkkitehti Daniel Nagy
maakuntainsinööri Anne Nummela
liikennesuunnittelija Esa Perttula
ympäristöasiantuntija Anne Savola

Täytäntöönpano: Lähetetään lausuntopyynnöt kunnille, viranomaisille ja sidosryhmille koskien Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksia.

Maakuntajohtaja: Maakuntahallitus päättää

- 1) hyväksyä esityslistan liitteen mukaiset Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnokset lausunnoille lähetettäväksi,
- 2) varata Satakuntaliiton virastolle mahdollisuuden tavoiteraportin tekniseen tarkistamiseen ja täydentämiseen ja
- 3) pyytää kunnilta, viranomaisilta ja sidosryhmiltä lausunnot Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista.

Maakuntahallitus: Kuultiin selostus ja käytiin keskustelu.
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

MH 17.4.2023

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnosten lausuntoihin laadittujen vastineiden sekä tavoitteiden hyväksyminen

Satakuntaliitto lähetti tammikuun alussa Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksia koskevan lausuntopyynnön kunnille, viranomaisille ja muille sidosryhmille. Määräaikaan 28.2.2023 mennessä Satakuntaliiton kirjaamoon oli saapunut 29 lausuntoa ja 9 kirjettä, jossa todettiin, ettei ole asiasta lausuttavaa.

Lausunnoissa tuotiin esiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksiin kohdistuvien muutosesitysten lisäksi myös näkökulmia varsinaiseen valmisteluvaiheen suunnittelutyöhön liittyen. Tavoiteluonnoksiin kohdistuneissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota turvallisuuteen ja suuronnettomuusriskeihin liittyviin kysymyksiin, rataverkon kehittämistarpeisiin, maaseutualueiden liikenneyhteyksiin, merialueen huomioimiseen, ekologiin verkostoihin, vesistöasioihin, yhteiskäyttöisiin johtokäytäviin, energiahuollon logistisiin tarpeisiin ja biotalouteen.

Tavoiteluonnoksista saaduista lausunnoista on laadittu yhteenveto ja lausuntoihin laadittiin vastineet maaliskuun kuluessa. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita on muutettu ja täydennetty vastineiden ja muiden täsmentyneiden tietojen perusteella.

17.04.2023
3/2023

Lausuntoja ja niihin laadittuja vastineita sekä tavoitteisiin tehtyjä muutoksia ja täydennyksiä on esitelty 28.3.2023 Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmälle (SataYTR2050) ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet ja lausuntoihin annetut vastineet julkaistaan Satakuntaliiton verkkosivuilla ja tavoitteiden valmistumisesta julkaistaan tiedote.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnosten lausuntokooste ja lausuntoihin laaditut vastineet sekä tavoiteraportti on esityslistan liitteenä. Tavoiteraporttia on täydennetty alustavalla Satakunnan nykytilan kuvauksella ja lähtötietojen osuudella. Tavoiteluonnoksiin tehdyt muutokset ja täydennykset on merkitty vihreällä värillä. Maakunta-arkkitehti Daniel Nagy esittelee asiaa kokouksessa.

Valmistelija: alueiden käytön johtaja Susanna Roslöf
maakunta-arkkitehti Daniel Nagy
maakuntainsinööri Anne Nummela
liikennesuunnittelija Esa Perttula
ympäristöasiantuntija Anne Savola

Täytäntöönpano: Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet ja lausuntoihin annetut vastineet julkaistaan Satakuntaliiton verkkosivuilla ja tavoitteiden valmistumisesta julkaistaan tiedote.

Vs. maakuntajohtaja: Maakuntahallitus päättää

- 1) hyväksyä esityslistan liitteen mukaiset vastineet Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnosten lausuntoihin,
- 2) hyväksyä esityslistan liitteenä olevassa tavoiteraportissa olevat Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet ja
- 3) varata Satakuntaliiton virastolle mahdollisuuden tavoiteraportin tekniseen tarkistamiseen.

Maakuntahallitus: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

50 Satakunnan pelastuslaitos

50- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Valtakunnallisissa tavoitteissa mainittua suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien laitosten sijoittelusta ei ole mainintaa maakunnallisissa tavoitteissa. Maininta tulee olla vähintään luokkaa, jossa todetaan, että sijoittelussa kuullaan asiantuntijoita sekä noudatetaan lainsäädäntöä ja viranomaisten antamia ohjeita.

Maakunnan tarkoituksenmukaista alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevaa tavoitekohtaa täydennetään siten, että onnettomuusriskit tulevat huomioiduksi.

52 Kankaanpää

52- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Tavoiteluonnoksessa on hyvin todettu, että luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Tämä edellyttää, että Kankaanpään asema Pohjois-Satakunnan seutukeskuksena tulee huomioida kaavan valmistelutyössä.

Merkitään tiedoksi.

On hyvä, että Satakunnan varuskunnat on nostettu tavoitteissa erikseen esiin aluerakenteen kannalta merkittävänä tekijöinä.

55 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

55- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Tukes suosittelee, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskien suuronnettomuusvaarallisten laitosten sijoittamista huomioidaan yksityiskohtaisemmin maakuntakaavan jatkosuunnittelussa sekä tavoitteiden asettamisessa.

Maakunnan tarkoituksenmukaista alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevaa tavoitekohtaa täydennetään siten, että onnettomuusriskit tulevat huomioiduksi.

Satakunnan alueella sijaitsevat vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat tuotantolaitokset huomioidaan maakuntakaavan jatkosuunnittelussa. Tuotantolaitokset on lueteltu Tukesin verkkosivuilla olevalla konsultointivyöhykelistalla: [Konsultointivyöhykkeet.pdf](#) (tukes.fi).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sisältävät maininnat onnettomuusriskien huomioon ottamisesta sekä suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien laitosten sijoittamisesta riittävän etäälle muista toiminnoista.

Laajamittaisesti vaarallisia kemikaaleja käsitteleviin ja varastoihiin tuotantolaitoksiin liittyy onnettomuusvaaroja, jotka tulee huomioida laitosten ympäristön maankäyttöä suunniteltaessa. Sijaintiratkaisut sekä muut alueidenkäytön varautumisen keinot ovat yleensä taloudellisempia kuin alueiden toteuttamisen jälkeen tehtävät toimenpiteet. (Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, 2017)

57 Jämijärven kunta

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****57- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Varuskuntien huomioiminen erikseen on positiivinen asia. Varuskuntien maankäyttöisiä tarpeita arvioitaessa on hyvä ottaa yhdyskuntarakenteen, ympäristöarvojen, elinkeinojen jne. lisäksi huomioon myös matkailu ja alueiden virkistyskäyttö.

59 Metsähallitus**59- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Metsähallituksen mielestä tavoitteisiin tulisi lisätä maaseutualueiden liikenneyhteyksien turvaaminen niin, että ihmisten liikkuminen ja elinkeinotoiminnan vaatimat kuljetukset ovat mahdollisia myös tulevaisuudessa. Maakuntakaavan aikajänteellä ajoneuvot muuttuvat nykytilanteeseen verrattuna vähäpäästöisemmiksi tai päästöttömiksi, jolloin tältä osin tarve korostaa joukkoliikennettä vähenee. Etätyö tulee lisääntymään, mikä vähentää työmatkaliikennettä, mutta lisää muun liikenteen tarvetta maaseutualueilla. Tämän vuoksi alempiasteinen tiestön kunnosta tulee huolehtia ja näin ylläpitää maakunnan vetovoimaa.

60 Kristiinan kaupunki**60- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Olemme tietoisia siitä, että maakuntakaava koskee Satakunnan maakuntaa. Haluamme silti huomauttaa, että maakuntien väliset toimivat infrastruktuuriratkaisut ovat tärkeitä. Erityisesti valtatie 8 on tärkeä ja se tulee mainita.

68 Geologian tutkimuskeskus**68- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Meriympäristön hyvä tila ja vedenalaisen luonnon monimuotoisuus on huomioitu hyvin. Viherrakenteen huomioivaan kappaleeseen voisi kuitenkin lisätä "näkökulmat maa- ja merialueilla".

73 MTK-Satakunta**73- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Painotamme ympäristönäkökulmat huomioon ottavaa elinkeinolähtöistä ja mahdollistavaa lähtökohtaa.

Maanpuolustuksen tarpeiden merkitys tulee kasvamaan. Sen vuoksi on hyvä, että varuskuntien vaikutusalueilla otetaan huomioon muun elinkeinotoiminnan, yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön tarpeet sekä ympäristö, kuten s.9 on todettu. Hyvä vuoropuhelu auttaa välttämään sen tapaiset ristiriitatilanteet, joita edellisen kokonaismaakuntakaavan valmistelun aikana ratkottiin.

Tulvariskeihin ja kuivuuskausiin varautuminen sekä muiden ilmastonmuutoksen vaikutusten ennakointi ovat tärkeitä tavoitteita.

Sivulla 9 lauseen "maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten maankäytölliset

tiistai 4. huhtikuu 2023

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa mainittu yhdyskuntarakenne käsittää myös virkistysalueet. Matkailu tulee otetuksi huomioon muiden elinkeinojen joukossa elinkeinojen harjoittamisen asettamia vaatimuksia tarkasteltaessa.

Tavoitekohdassa on huomioitu maaseudun asukkaiden liikkuminen toisessa kappaleessa, jossa todetaan, että tavoitteena on alue- ja yhdyskuntarakenne, jossa työpaikat, palvelut ja vapaa-ajan alueet ovat hyvin saavutettavissa.

Lisätään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevan tavoitekohdan toisen kappaleen alkuun sanat 'elinkeinoelämän kehittämisedellytysten turvaamiseksi', jolloin liikennejärjestelmän kehittämisen tarve tulee esille kaikkien elinkeinojen näkökulmasta.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lisätään maa- ja merialueita koskeva maininta.

Lausunnon esitettyä sivun 9 lausetta muotoillaan uudelleen.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa, joiden laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:ään, on asetettu tavoitteiksi mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologien yhteyksien säilymisen edistäminen ja viheralueverkoston jatkuvuuden turvaaminen.

Tulvariskeihin ja kuivuuskausiin sopeutuminen sisältyy tavoiteosiossa Ilmastonmuutos ja luontokato käsiteltyyn ilmastonmuutokseen sopeutumista ja varautumista koskevaan tavoitteeseen.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

mahdollisuudet varmistetaan maakuntakaavalla” sisältö jää epäselväksi.

Sivulla 8 todetaan: ”Osana tarkoituksenmukaista ja toimivaa alue- ja yhdyskuntarakennetta huomioidaan viherrakenne, jolla on merkitystä erityisesti alueiden välisen kytkeytyneisyyden ja ekologisten yhteyksien kannalta...”. Tekstistä ei käy ilmi, miten viheryhteydet tullaan huomioimaan. Tätä tulisi avata lisää. Huomautamme, etteivät maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa 2022 viheryhteydet tulleet maakuntakaavoissa oikeusvaikutteisiksi.

74 Suomen metsäkeskus**74- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Sivulta 8 alkavan ja sivulle 9 jatkuvan viimeisen kappaleen 2 viimeistä lausetta tukevat metsään perustuvia elinkeinoja ja ovat erityisen hyvin muotoillut. Metsään perustuvien elinkeinojen edistämiseen ja yhtenäisiin metsäalueisiin liittyen uusiutuvan energian tuotannossa tulee välttää tuotantoalueiden sijoittamista metsäalueille ja ohjata energiantuotantoa ensisijaisesti joutoalueille, kuten käytöstä poistetuille turvetuotantoalueille.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

75 Kokemäen kaupunki**75- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Kokemäki on pinta-alaltaan laaja kunta, jossa on merkittävästi asema- ja yleiskaava-alueiden ulkopuolella sijaitsevaa kylä- ja haja-asutusta. Kokemäki toivoo, että maakuntakaavoituksessa tunnistetaan tämän kaltaisen kuntarakenteen erityispiirteet ja -tarpeet.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Kylätaajamien elinvoima tulee voida säilyttää/kehittää sallimalla täydennysrakentamista niiden yhteyteen. Samoin on erittäin tärkeä saada rakentaa maa- ja metsätaloustoimintaa palvelevia rakennuksia ja laitteita haja-asutusalueella sijaitsevien talouskeskusten yhteyteen.

78 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti**78- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Puolustusvoimat pitää hyvänä, että tavoitteessa Satakunnan varuskunnat on tunnistettu aluerakenteen kannalta merkittävänä tekijöinä, ja että maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksien alueidenkäytölliset edellytykset turvataan.

Merkitään tiedoksi.

79 Pomarkun kunta**79- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Tavoiteluonnoksen mukaan Satakunnassa on monikeskuksinen ja verkottuva alue- ja yhdyskuntarakenne, joka perustuu tasapainoiseen merialueen, rannikon, taajamien ja maaseutualueiden kehittämiseen. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa myös pienempien ja maaseutumaiden keskusten kehittyminen. On tärkeää, että kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta edistetään Satakunnassa tavoiteluonnoksen mukaisesti mm. palveluiden saatavuus ja elinkeinotoiminnan monipuolisuus huomioiden.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

Satakunnan varuskunnat ja maanpuolustuksen tarpeet on nostettu hyvin tavoitteissa aluerakenteen kannalta merkittävinä tekijöinä. Tämä mahdollistaa puolustusteollisuuden kehityksen maakunnassa.

80 Eurajoen kunta**80- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Eurajoen kunta pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaava mahdollistaa alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittymisen myös kaupunkikeskusten ulkopuolella olevilla alueilla. Niilläkin alueilla tulee turvata riittävät alueet kaupan ja palveluiden, yritystoiminnan sekä viihtyisien asuinalueiden kehittämiseksi ja myös uusien alueiden luomiselle.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Tavoiteluonnoksissa mainitaan: Osana tarkoituksenmukaista ja toimivaa alue- ja yhdyskuntarakennetta huomioidaan viherrakenne, jolla on merkitystä erityisesti alueiden välisen kytkeytyneisyyden ja ekologisten yhteyksien kannalta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuuden, virkistys- ja ilmastomuutoksen näkökulmat.

Merkitään tiedoksi.

Luontokadon ja ilmastomuutoksen edetessä korostuvat tarpeet huomioida kytkeytyneisyys, ekologiset yhteydet ja lajien levittäytymismahdollisuudet etelä-pohjoissuunnassa. Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri esittää, että tavoiteluonnoksiin tulisi lisätä: Kytkeytyneisyyden ja ekologisten yhteyksien tarkastelussa huomioidaan myös ylimaakunnalliset yhteydet ja verkostot, kun se on tarpeen maakunnallisten tai valtakunnallisten luonnon monimuotoisuusarvojen säilymisen kannalta. Ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta kiinnitetään erityishuomiota lajien siirtymis-/levittäytymismahdollisuuksien säilyttämiseen etelä-pohjoissuunnassa myös maakuntien raja-alueilla.

Vuonna 2021 valmistunut Satakunnan viherrakenneselvitys on Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun yksi tausta-aineisto. Selvityksessä on kiinnitetty huomiota myös ylimaakunnallisuuteen.

83 Porin kaupunki**83- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Yhdyskuntarakenne:

- Tavoitteeksi strategisuus ja joustavuus.
- Voimassa olevan maakuntakaavan yhdyskuntarakenteen osoittaminen on liian tarkkaa. Tästä seuraa, että maakuntakaava on esimerkiksi asumisen osalta liian väljä tai rajoittaa elinkeinoelämän nopeasti muuttuvia tarpeita turhaan. Lisäksi voimakkaassa muutoksessa olevan energiantuotannon ja kiertotalouden aluetarpeiden osoittaminen nyt 10-20 vuoden päähän on mahdotonta.
- Satakunnan kilpailukyky uusista yrityksistä edellyttää kaavoituksen joustavoittamista ja nopeuttamista. Maakuntakaavatasolla tämä voisi tarkoittaa "lentokorkeuden nostamista" niin, että asumisen ja elinkeinoalueiden aluerajausten sijaan käytetään yleispiirteisempiä kohde- ja vyöhykemerkintöjä, jolle linjataan suunnitteluperiaatteet. Suunnitteluperiaatteiden ohjausvaikutus yhdyskuntarakenteen osalta on hyvä, koska kuntien kaavoitusratkaisuja arvioidaan niitä vasten. Tällöin kunnat suunnittelevat aluerajaukset omissa kaavaprosesseissaan

Maakuntakaavan suunnittelutarkkuutta ja mitoitusta koskevat lausuntokohtat merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

perustuen juuri sen hetken ajankohtaisiin selvityksiin ja tarpeisiin. (esim. Uusimaa kaava 2050:n lähestymistapa, ks. lausunnon loppu.)

- Aluevarausten käyttö voi olla perusteltua yhteisen viherverkoston, suojelualueiden tai muiden erityisalueiden kuten energiatuotannon ja vaarallisia kemikaaleja käsittelevän teollisuuden osalta.

- Maakuntakaavatasolla osoitettu liikennejärjestelmäsuunnitelma on voimakas alue- ja yhdyskuntarakenteen muovaaja, mikä on syytä tunnistaa maakuntakaavatyössä.

Asuntoalueet – taajamatoimintojen alueet:

- Nykyisessä maakuntakaavassa on osoitettu liikaa taajama alueidn/ asuntoalueiden laajenemismahdollisuuksia. Tämä hajauttaa yhdyskuntarakennetta ja tuottaa vajaakäytössä olevaa infrastruktuuria. Tavoitteeksi kehittämisvyöhykkeet.

Väestökehitys - elämäntavat:

- Väestökehityksen ennakoitiin paremmin esiin kaavan tavoitteisiin. Väestön ikääntymisen tuomiin muutoksiin vastaaminen tavoitteeksi. Muutokset ovat merkittäviä esim. liikkumisessa, kulutuksessa, palvelutarpeessa ja asumispreferensseissä. Tällä on suoraan vaikutuksia palveluverkon ja liikenneinfran tarpeisiin sekä viherverkoston kysyntään.

- Myös elämäntavat ovat muutoksessa. Miten näihin muutoksiin tulisi varautua: ikäihmisten muuttoliike, monipaikkaisuus, elämäntapojen diversiteetin kasvu, kulutuskäyttäytyminen, elinympäristöltä odotetut ominaisuudet, ulkomaisen työvoiman lisääntyminen, liikkumisen uudet suunnat?

Kylät:

- Kylien suunnittelu maakuntakaavatasolla on turhaa, koska määräyksillä ei ole vaikutusta kylien kehitykseen.

- Luonnon- ja kulttuurihistorian kannalta arvokkaat kohteet määrittelevät arvokkaat kyläalueet riittävästi.

Todentaminen - vaikuttavuus:

- Jos tavoitteena on edistää ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävää ja vetovoimaista Satakuntaa, niin mitä ovat ne menetelmät ja välineet, joiilla esitetyn yhdyskuntarakente- ja liikennejärjestelmävaihtoehdon tavoitteen mukaisuus todennetaan? (vrt. Valtakunnallisen MAL-verkoston hankkeet ja tunnistamat seutusuunnittelun ongelmat)

Lähtökohtiin:

- Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet VN 2022:58.

- Valtioneuvoston asunto- ja ilmastopoliittiset linjaukset, Valtioneuvoston selonteko: Asuttopoliittinen kehittämissuunnitelma vuosiksi 2021–2028.

86 Huittisten kaupunki**86- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Maakuntakaavan tulee edistää monipuolista ja –muotoista, toiminnoltaan erilaisten alueiden kehittymistä sekä monipuolisen palveluverkon ja valinnan mahdollisuuksien

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

kasvattamista elinkeinoelämän eri tarpeisiin. Maakuntakaava ei saa olla rajaava vaan mahdollistaja, markkinat lopulta ratkaisevat hankkeiden sijoittumisen vaihtoehtotarkastelujen pohjalta. Alue- ja yhdyskuntarakenteen käytön suunnittelun lähtökohtana tulee olla myös visiot ja mahdollisuudet eikä vain tukeutua olemassa oleva. Huittisten kaupungin asema Kaakkois-Satakunnan keskuksena, valtateiden risteyksessä porttina naapurimaakuntiin tulee huomioida kaavatyössä. Asiointi Huittisiin kohdistuu myös naapurimaakuntien alueilta.

87 Pirkanmaan liitto**87- Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne**

Pirkanmaan liitto toteaa, että tavoitekyselyn vastauksissa ja tavoitteiden painotuksissa nousee esille vahvasti samoja teemoja ja tavoitteita kuin Pirkanmaan käynnissä olevassa vaihemaakuntakaavatyössä. Isossa kuvassa niin Pirkanmaalla kuin Satakunnassakin nähdään tarpeelliseksi vastata ilmastonmuutokseen ja luontokatoon sekä huoltovarmuuden ja maanpuolustuksen tarpeisiin alueidenkäytöllisellä suunnittelulla. Täältä osin Pirkanmaan näkökulmasta erityisesti viher- ja energiaverkon suunnittelutyössä on sellaisia ylimaakunnallisia kysymyksiä, joiden osalta maakuntien väliselle yhteistyölle on selkeitä tarpeita.

Pirkanmaan liitto pitää hyvänä, että jo tässä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitevaiheessa nostetaan esille ylimaakunnalliset aluerakenteelliset ja toiminnalliset kokonaisuudet. Voimassa olevat maakuntakaavat Satakunnan ja Pirkanmaan puolella antavat tähän hyvän lähtökohdan, mutta olemassa olevia kaavamerkintöjä on hyvä tarkastella uudelleen tarkentuneen tiedon valossa. Myös uusia tarpeita ylimaakunnalliselle suunnittelulle on syntynyt. Pirkanmaan liitto katsoo, että ainakin seuraavien teemojen osalta tarvetta yhteiselle keskustelulle on olemassa käynnissä olevien maakuntakaavaprosessien yhteydessä:

- tuulivoima-alueet ja sähkönsiirto
- vety-/ kaasuverkon kehittäminen
- viherrakenne; alueiden välinen kytkeytyvyys, ekologiset yhteydet, virkistys ja matkailu, Lauhanvuori - Hämeen kangas Geopark -alue

Näiden lisäksi aiemmassa, kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevassa lausunnossa Pirkanmaan liitto on nostanut esille maakuntia yhdistävänä suunnitteluteemana pohjavesien suojelun. Liikenneasioissa Pirkanmaalla ja Satakunnalla on sekä edunvalvonnallista että suunnittelullista yhteistyötä.

Valmisteltu vastine

Alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevassa tavoitekohdassa on huomioitu rakenteen tarkoituksenmukainen kehittäminen ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä ylimaakunnalliset aluerakenteelliset ja toiminnalliset kokonaisuudet.

Merkitään tiedoksi.

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

52 Kankaanpää

52- Alueiden käytön ekologinen kestävyys

On tärkeää, että maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet kuten tavoiteluonnoksessa on todettu. Ekologisen kestävyyskannalta on kuitenkin otettava huomioon riittävä suojelun taso siten, että alueen elinvoimaisuus ei vaarannu.

Merkitään tiedoksi.

Alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskien tavoitteena on mm. maankäytön suunnittelun keinoin edistää ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja elinvoimainen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa.

57 Jämijärven kunta

57- Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Ekologista kestävyyttä arvioitaessa ja suojelun tasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös alueiden ja asukkaiden elinvoiman edellytykset.

Merkitään tiedoksi.

Alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskien tavoitteena on mm. maankäytön suunnittelun keinoin edistää ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja elinvoimainen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa.

68 Geologian tutkimuskeskus

68- Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Viimeinen kappale kaipaisi maininnan myös arvokkaista ja tärkeistä merenpohjan alueista.

Lisätään maininta arvokkaista merenpohjan alueista.

72 Ulvilan kaupunki

72- Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Maakuntakaavan 2050 tulee luoda edellytyksiä keskustaajamien olemassa olevan yhdyskuntarakenteen merkittäväällekin tiivistämiselle ja tehostamiselle.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

73 MTK-Satakunta

73- Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Tästä kohdasta puuttuvat kiertotalous, uusiutumattomien luonnonvarojen säästäminen ja elinkeinonäkökuilma ongelmien ratkaisuisissa.

Tarkennetaan peltoalueilta koskevaa muotoilua ja muilta osin merkitään tiedoksi.

Yksityismaiden luontoarvojen suojelun tulee perustua vapaaehtoiisiin järjestelmiin (METSO ja Helmi), eikä maakuntakaavassa tule osoittaa velvoittavia suojelumerkintöjä.

Lausunnon todettuja teemoja käsitellään mm. seuraavissa tavoiteosioissa: Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenteen, ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja ilmastonmuutos ja luontokato.

Lajien turvaaminen maakuntakaavalla on liian yksityiskohtaista maankäytön ohjaamista. Lajeja turvataan erillislainsäädännön, muiden velvoitteiden ja hyvien

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

käytäntöjen myötä. Tekstissä tulee myös avata, mitä tarkoitetaan mm. hyvällä pelto-, metsä- tai suoalueella.

74 Suomen metsäkeskus**74- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

Viimeisen kappaleen keskeisin lause tukee metsään perustuvia elinkeinoja. Suojelualueiden ulkopuolelle ei tule esittää rajoitteita metsien käytölle.

Merkitään tiedoksi.

79 Pomarkun kunta**79- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

On tärkeää, että maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet kuten tavoiteluonnoksessa on todettu. Ekologisen kestävyyskannalta on kuitenkin otettava huomioon riittävä suojelun taso siten, että alueen elinvoimaisuus ei vaarannu.

Merkitään tiedoksi.

Alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskien tavoitteena on mm. maankäytön suunnittelun keinoin edistää ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimainen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa.

80 Eurajoen kunta**80- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

Eurajoen kunnalle luonto- ja ympäristöasiat ovat tärkeässä roolissa. Tavoiteluonnoksissa ne on tuotu hyvin esille. Eurajoen kunta pyytää tarkentamaan ja rajaamaan suunnitellut arvoalueet perustellummin.

Merkitään tiedoksi.

Arvoalueiden tarkempi osoittaminen ja rajaaminen tarkentuvat maakuntakaavan suunnitteluprosessin edetessä.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

Tavoiteluonnoksissa mainitaan: Lajien säilymistä ja liikkumista turvataan ekologisen viherverkoston sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistäen. Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä.

Merkitään tiedoksi.

Vuonna 2021 valmistunut Satakunnan viherrakenneselvitys on Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun yksi tausta-aineisto. Selvityksessä on kiinnitetty huomiota myös ylimatekunnallisuuteen.

Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri esittää, että luonnoksen kohtaa tulisi vielä täydentää: Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä, sekä haitallisille ympäristö- ja meluvaikutuksille herkkien (arvoltaan valtakunnallisten) luontokohteiden verkostojen turvaamiseen, myös ylimatekunnallisesti, kun se on relevanttia.

83 Porin kaupunki**83- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

- Tavoitteeksi tuottaa yhteistä tietopohjaa ja selvityksiä yhteisille linjauksille sekä kuntien suunnitteluun ja lupavalmisteluun.
- Viherrakenteen ja -tehokkuuden nykytilan selvittäminen tai joku menetelmä kokonaisuuden tunnistamiseen ja kehityksen arviointiin.
- Metsien moninaiskäyttö- ja hiilinielutavoitteet.

Merkitään tiedoksi.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****84 Varsinais-Suomen ELY****84- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

Kts. kohta 8

86 Huittisten kaupunki**86- Alueiden käytön ekologinen kestävyys**

Olemme huomattavan energiamurroksen keskellä. Uusiutuvan energian ratkaisuille, kuten aurinkoenergialla, tulee osoittaa alueita voimalinjojen ja sähköasemien läheisyyteen. Satakunnan tulisi profiloitua energiamaakuntana.

Tavoitteet ovat osin ristiriitaisia. Sivulla 8 ja toistona s.10 todetaan, että "Yhtenäisille, hyvälle tai maiseman kannalta tärkeille pelto- ja metsäalueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman eri perusteita" ja sitten sivulla 15: "Vahvistetaan huoltovarmuutta energian tuotantoon, energian siirtoon ja energiahuoltoon sekä maa- ja metsätalouteen ja elintarviketeollisuuteen liittyvät kehittämistarpeet. "Kuka tulkitsee ja määrittelee, mikä on tärkeä pelto- tai metsäalue. Mm. aurinkovoima on jo nykyhetken ja tulevaisuuden huoltovarmuuden kannalta tärkeä painopiste, jota tulee kaikin tavoin edistää.

Valmisteltu vastine

Kts. Vastineet kohdassa 8 (Ilmastonmuutos ja luontokato).

Merkitään tiedoksi.

Alueiden käytön ekologinen kestävyys otetaan huomioon suhteessa maakunnan muihin maankäyttötavoitteisiin ja erilaiset tavoitteet pyritään yhteensovittamaan osana maakuntakaavan suunnittelua.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

49 Sastamalan kaupunki

49- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Tampereen kaupunkiseutu on voimakkaimmin kehittyvä kaupunkiseutu Suomessa. Tampereen kaupunkiseudulla on noin 400 000 asukasta. Pori on Tampereen seudun lähin satama ja merellinen vapaa-ajan kohde. Tämä luo merkittäviä mahdollisuuksia Satakunnalle ja Porille. Keskeistä on valtatie 11 kehittäminen ja Pori - Tampere raideliikenteen kehittäminen. Raideliikenteen osalta tulisi harkita myös kesäaikaista viikonloppuisin tapahtuvaa junaliikennettä Yyteriin.

Merkitään tiedoksi.

50 Satakunnan pelastuslaitos

50- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Kiertotalouden käsittelyalueet tulee sijoittaa etäälle asuinalueista, sillä tulipalotilanteissa kiertotalouden käsittelyalueiden sammuttaminen on pitkäkestoista ja jatkuva savun muodostaminen aiheuttaa haittaa lähistön asukkaille.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Kiertotalousalueet on käsitelty yhdessä jätehuollon kanssa tavoitekohdassa Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt. Tavoitekohtaan tarkennetaan bio- ja kiertotalouden näkökulmia. Alue ja yhdyskuntarakennetta koskevassa tavoitekohdassa huomioidaan toimintojen sijoittelusta aiheutuvat riskit ja haittavaikutukset asutukselle ja ympäristölle.

51 Siikainen

51- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Liikenneverkkojen säilyttäminen nykyisellään ja parantaa kulkuyhteyksiä kaikista kunnista. Rataverkon laajentaminen.

Merkitään tiedoksi.

Liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan edistetään matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

52 Kankaanpää

52- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Tavoiteluonnoksessa on mainittu, että alueidenkäytön suunnittelussa kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja. Tämä on sinällään erinomainen tavoite, mutta maakuntakaavassa tulisi ottaa lähtökohdaksi myös uudet yhteydet. Raideliikenteen osalta tulisi edistää erityisesti Haapamäki - Kankaanpää - Porin radan uudelleenkäyttöönottoa.

Merkitään tiedoksi.

Haapamäki-Kankaanpää-Pori -rata on osoitettu voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa yhdysratana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohdaksi ovat voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot- ja määräykset. Lisäksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävä liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Tieyhteydet Pirkanmaalle. Pohjois-Satakunnassa sijaitsee Kankaanpään Niinisalon varuskunta. Pirkanmaan yhteyksien ja Kankaanpään Niinisalon varuskunnan kannalta

---

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

merkittävä seututie 261 Kankaanpäästä – Ikaalisiin ei ole enää nykytarpeita vastaava, tie on hyvin kapea ja mutkainen. Maakuntakaavassa tulisi mahdollistaa tämän tieyhteyden kehittäminen, koska päivittäiset ajoneuvomäärät ovat jo nykyisellään noin 1500 ajoneuvoa vuorokaudessa.

54 Karvian kunta

54- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Liikenneverkkojen kunnossapito tasapuolisesti koko maakunnan alueella, rataverkon hyödyntäminen nykyistä enemmän.

57 Jämijärven kunta

57- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Pääväylät ovat tärkeitä volyyminsa puolesta, mutta on tärkeää huomioida myös tiettyjen alueiden erityistarpeet. Esimerkiksi raideliikenteen osalta tulee huomioida Pori-Parkano-Haapamäki -yhteyden kehittäminen erityisesti Niinialon varuskunnan tarpeiden näkökulmasta. Vastaavasti seututien 261 hyvä huoltotaso ja välityskyvyn kehittäminen Jämijärven ja Ikaalisten välillä ovat tärkeitä asioita varuskunnalle ja Pohjois-Satakunnan aluetaloudelle. Ko. yhteyden ajomäärät (~1500 ajoneuvoa/vrk) ovat yhtä suuret kuin valtatiellä 23 Kankaanpään ja Parkanon välillä (~1600/vrk).

Sotilasilmailun tarpeiden lisäksi on hyvä huomioida myös harrasteilmailun tarpeet (Jämi).

59 Metsähallitus

59- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Liikenteen osalta tavoitteissa tulisi hakea enemmän tasapainoa maakunnan sisäisen liikenteen ja sieltä ulospäin suuntautuvan liikenteen, kuten lentoliikenteen, kehittämisessä. Ajoneuvot muuttuvat nykytilanteeseen verrattuna vähäpäästöisemmiksi tai päästöttömiksi ja niihin perustuva liikenne kestävämmäksi.

Energiahuollossa tulisi pyrkiä voimakkaammin linjaamaan sitä, että tuulivoima- ja aurinkoenergia hankkeiden sähkönsiirto ohjataan samoihin johtokäytäviin.

60 Kristiinan kaupunki

60- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Väliotsikon "liikenne" alla voisi mielestämme hyvin viitata maakuntien välisten toimivien infrastruktuuri- ja liikennejärjestelyjen tärkeyteen.

Valmisteltu vastine

Lisätään sanat 'turvallisuuden ja' tavoiteraportin kohtaan kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden tavoitekohtaan, jossa tavoitteena on huoltovarmuuden kannalta merkittävien logististen yhteyksien kehittämistarpeiden turvaaminen.

Merkitään tiedoksi.

Liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Merkitään tiedoksi.

Haapamäki-Kankaanpää-Pori -rata on osoitettu voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa yhdysratana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohtana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot- ja määräykset. Lisäksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteraportin liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Lisätään sanat 'turvallisuuden ja' tavoiteraportin kohtaan, jossa tavoitteena on huoltovarmuuden kannalta merkittävien logististen yhteyksien kehittämistarpeiden turvaaminen.

Lisätään sana 'maakunnallisesti' tavoiteraportin kohtaan, jossa tavoitteena on lentoasemien kehittämismahdollisuuksien turvaaminen.

Lisätään sana 'maakunnallisesti' tavoiteraportin kohtaan, jossa tavoitteena on lentoasemien kehittämismahdollisuuksien turvaaminen.

Energiahuoltoa koskevassa tavoitekohdassa voimajohtoja koskevaa tavoitetta muotoillaan siten, että huomioidaan paremmin olemassa olevat johtokäytävät ja yhteisten johtokäytävien ja yhteispylväiden käyttö.

Merkitään tiedoksi.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

Välikotsikon "vesihuolto" alla voisi mielestämme hyvin olla pohdinta liittyen merellä tapahtuviin onnettomuuksiin ja onnettomuusriskeihin, joiden vaikutukset voivat ulottua moniin maakuntiin.

63 Euran kunta**63- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt; Säskylä**

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä pitää Kiukainen-Säskylä ratayhteys poistaa.

67 Rauman kauppakamari**67- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon digitalisoituvan, multimodaalisen liikenteen ja logistiikan tarpeet alueiden- ja maankäytölle. On otettava saman aikaisesti huomioon fyysisen liikenneinfran (esim. tiestö, raiteet, terminaalit) lisäksi myös tietoliikenneinfran ja käyttövoimainfran kehittämistarpeet, ns. yhteisrakentaminen.

Kansainvälinen saavutettavuus on keskeistä elinkeinoelämän näkökulmasta. Liikennejärjestelmän toimivuus vaikuttaa tilaus-toimitusketjujen toimintavarmuuden kautta yritysten kilpailukykyyn ja haluun sijoittua maakuntaan.

Energiatuotanto tulee hajautumaan ja monipuolistumaan, minkä vuoksi alueiden- ja maankäytössä tulee tähän varautua. Käytössä tulee olemaan koko energiatuotannon paletti: mm. (pien-)ydinvoima, vetytalous & synteettiset polttoaineet, biokaasu, teollisten tuotantolaitosten sähkön ja lämmön tuotanto sekä asteittain vähenevät fossiiliset polttoaineet.

Aina ei esimerkiksi teollisissa keskittymissä välttämättä tarvita liittymistä valtakunnan sähköverkkoon, vaan ollaan ns. vierien energian piirissä. Hukkalämpö (esimerkiksi ydinvoimalaitosten lauhdevesi) hyödynnettäen entistä paremmin.

Energiahuollon osalta kaavoituksen tulee mahdollistaa joustavat energiaratkaisut esimerkiksi teollisten keskittymien, kaupunkiseutujen tai meriliikenteen osalta.

Vedenhankinnan osalta erittäin hyvä, että varmistetaan saatavuus kiertoyhteyksin tai yhdysvesijohdoin.

Tulevaisuudessa yritystoiminnan keskeisenä kilpailutekijänä on kestävyys. Kaikki toimet, joilla tuetaan kestävä liiketoiminnan edellytyksiä maakunnassa, tukevat maakunnan houkuttavuutta. Energiahuollosta muodostunee Satakunnan kilpailuvaltti, kaavoituksella voidaan näin tukea uusien teollisten ekosysteemien muodostumista. Myös edellytykset bio- ja kiertotaloudelle riippumatta yritysten toimialasta ovat tärkeitä.

68 Geologian tutkimuskeskus**68- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt****Valmisteltu vastine**

Alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevassa tavoitekohdassa on nostettu esiin valtakunnalliset ja ylimaakunnalliset aluerakenteelliset ja toiminnalliset kokonaisuudet, joihin infrastruktuuri- ja liikenne- ja ratkaisut sisältyvät.

Maakunnan tarkoituksenmukaista alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevaa tavoitekohtaa täydennetään siten, että onnettomuusriskit tulevat huomioiduksi.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

Merituulivoiman rakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että laaja-alaisia ympäristövaikutuksia ei vielä tunneta.

69 Suomen riistakeskus Satakunta**69- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Aurinko- ja tuulivoiman tuotanto tulisi lähtökohtaisesti pyrkiä sijoittamaan jo rakennetuille tai muutoin luonnontilansa menettäneille alueille, ja pyrkiä näin välttämään luonnonympäristöjen pirstoutumista myös arvokkaimpien luontokohteiden ulkopuolella.

72 Ulvilan kaupunki**72- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Parantaakseen kansainvälistä kilpailukykyään Satakunnan tulisi ottaa nykyistä merkittävämpi rooli vihreässä siirtymässä mm. uusiutuvan energian tuotantoa ja P2X-hankkeita edistämällä. Aurinko- ja tuulienergian tuotannon kannalta Satakunnan vahvuus on sen sijainti lähellä eteläisessä Suomessa sijaitsevia suuren sähkönkulutuksen painopistealueita. Vihreän siirtymän toimeenpano edellyttää merkittävää uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin lisäystä. Tuotantokapasiteetin lisäämisessä on mahdollista onnistua mikäli uusiutuvan energian tuotannolle pystytään osoittamaan sen tarvitsemat riittävät alueet. Erityisesti aurinkoenergian tuotantoalueet vaativat pinta-alaltaan suuria alueita, joiden tulisi sijaita tarkoituksenmukaisesti suhteessa Suomen sähkönsiirron kantaverkkoon ja lähellä riittävän liityntäkapasiteetin omaavia liityntäpisteitä.

73 MTK-Satakunta**73- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Huoltovarmuuden turvaamiseen kaikissa olosuhteissa liittyy oleellisesti alempi tieverkko. Niillä kuljetetaan ruokahuollolle ja elinkeinoelämälle sekä energiahuollolle tärkeitä raskaita massoja. Myös maaseudun henkilöliikenteen ratkaisut ansaitsevat huomiota.

Sinänsä kannatettavan uusiutuvan energian tuotannon kasvu lisää siirtolinjojen tarvetta huomattavasti. Niiden suhteen on pyrittävä yhteiskäyttöratkaisuihin.

Uusiutuvan energian edistämisen suhteen tulee olla energianeutraaleja. Esimerkiksi vesivoiman edistäminen ei ole nyt mukana.

Vesihuoltoon ja vesivarojen käyttöön kuuluu ilmastomuutoksen myötä tarve varautua pitkiin kuiviin kausiin.

Erityisesti uudistuvien luonnonvarojen käytön edistäminen tulee nostaa esille myös jäte- ja kiertotaloudessa.

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lisätään viherverkkoa koskeva maininta.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lisätään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevan tavoitekohdan toisen kappaleen alkuun sanat 'elinkeinoelämän kehittämisedellytysten turvaamiseksi', jolloin liikennejärjestelmän kehittämisen tarve tulee esille kaikkien elinkeinojen näkökulmasta.

Alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevassa tavoitekohdassa on huomioitu maaseudun asukkaiden liikkuminen toisessa kappaleessa, jossa todetaan, että tavoitteena on alue- ja yhdyskuntarakenne, jossa työpaikat, palvelut ja vapaa-ajan alueet ovat hyvin saavutettavissa.

Energiahuoltoa koskevassa kappaleessa oleva luettelo uusiutuvista energiamuodoista muutetaan neutraaliin ja yleiseen muotoon.

Energiahuoltoa koskevassa tavoitekohdassa voimajohtoja koskevaa tavoitetta muotoillaan siten, että huomioidaan paremmin olemassa olevat johtokäytävät ja yhteisten johtokäytävien ja yhteispylväiden käyttö.

Jätehuoltoa ja kiertotaloutta koskevan kappaleen näkökulmaa laajennetaan myös biotaloutta koskevaksi.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

74 Suomen metsäkeskus**74- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Liikenteeseen liittyvissä tavoitteissa on hyvä mainita erikseen myös yksityistiet ja niiden kunnon ylläpitäminen.

Energiahuollon osalta on hyvä, että myös bioenergia on nostettu esille.

Suomen metsäkeskuksen toteuttamassa TIESIT – Puu- ja energiahuollon turvaaminen - hankkeessa laaditaan selvitys aines- ja energiapuuterminaalien nykytilasta sekä laajentamis- ja kehittämistarpeista. Työn tulokset pyydetään jatkossa huomioimaan myös Satakunnan maakuntakaavan laadintatyössä. Lisätietoja (diat 7 ja 11): TIESIT – hanke puu- ja energiahuollon varmistamiseksi (metsakeskus.fi)

Jätehuollon ja kiertotalousalueiden osalta valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mainittuihin biotalouden edellytyksiin olisi hyvä ottaa kantaa myös Satakunnan osalta.

75 Kokemäen kaupunki**75- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Kokemäki näkee rautatieliikenteen tärkeänä kestävä liikenteen muotona ja sen edellytyksiä pitää maakuntasuunnittelussa kaikin tavoin tukea. Kehitettävänä raide-liikennehankkeina näemme esimerkiksi henkilöjunaliikenteen Kokemäeltä Raumalle sekä paikallisjunaliikenteen välillä Kokemäki-Pori.

Valtatie 2:n liikenteen turvallisuus ja sujuvuus ovat Kokemäelle tärkeitä tavoitteita. Valtatien nelikaistaistuksen nopeuttaminen, ohituskaistojen ja sujuvien liittymäjärjestelyjen rakentaminen edistävät tätä asiaa.

Kevyen liikenteen yhteystarpeena Kokemäki haluaa tuoda esille väylän rakentamisen Kokemäki-Harjavalta välille.

78 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti**78- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Puolustusvoimat pitää tavoitetta merkittävien liikenneyhteyksien toimivuuden edistämisestä hyvänä ja merkityksellisenä myös Puolustusvoimien toimintamahdollisuuksien näkökulmasta.

79 Pomarkun kunta**79- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Satakunnan nykyisessä maakuntakaavassa Pomarkun kirkonkylän kohdalla valtatie 23 ja maantien 2600 risteysalueella oleva eritasoliittymävaraus vaikeuttaa tarpeettomasti Pomarkun kirkonkylän kehittämistä. Viranomaisten (ELY- keskus, Väylävirasto) kanssa käydyissä neuvotteluissa on yhteiseksi näkemykseksi muodostunut, että valtatie 23 ja maantien 2600 risteyksessä ei ole realistista eikä perusteltua tarvetta varautua nykyisen maakuntakaavan mukaisen eritasoliittymän rakentamiseen. Nykyisen liittymän toimivuus kestää tehdyn selvitystyön perusteella huomattavasti ennusteita suuremman

Jätehuoltoa käsittelevän tavoitekohdan näkökulmaa tavoiteraportin kappaleessa Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt laajennetaan koskemaan myös kierto- ja biotaloutta.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Merkitään tiedoksi.

Eritasoliittymää koskeva asia merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Haapamäki-Kankaanpää-Pori -rata on osoitettu voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa yhdysratana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohtana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot- ja määräykset. Lisäksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen

---

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

liikennemäärien kasvun. Nykyisen maakuntakaavan mukainen eritasoliittymävaraus VT 23/maantie 2600-risteyksestä (Pomarkku) tulisi poistaa elinkeinoelämän kehitystä rajoittavana, eikä eritasoliittymävarauksia tulisi esittää Pomarkun kirkonkylän alueella valmisteilla olevassa maakuntakaavassa.

Tavoiteluonnoksen mukaan alueidenkäytön suunnittelussa kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja. Maakuntakaavassa tulisi ottaa huomioon myös uudet yhteydet, erityisesti raideliikenteen edistäminen Haapamäki – Kankaanpää - Pori-radalla. Tämä yhteys on keskeinen varuskuntien ja niiden ympärille verkottuvan toiminnan kehitykselle.

80 Eurajoen kunta

80- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

VT8:n kehityssuunnitelmat tulee olla huomioitu kaavassa - nelikaistaistamisen tavoitteet, eritasoliittymien aluevaraukset, jne.

Eurajoen kunta pitää tärkeänä maakuntakaavan tavoitteita uusiutuvan energianhuollon suunnitelmia ja tavoitteita. Huomioon tulee ottaa myös nykyisen energiahuollon vaatimat logistiset seikat.

Maakuntakaavassa tulisi turvata alueellisen ja seudullisen vedenoton kannalta merkitykselliset alueet.

Lisäksi maakuntakaavan täytyy mahdollistaa Eurajoen alueelle kiertotalouteen liittyvien toimintojen kehittyminen.

81 Porin yliopistokeskus

81- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Ehdotetaan että tavoiteluonnoksessa huomioidaan mahdollisten pienydinvoimaloiden kaavoitustarpeet.

83 Porin kaupunki

83- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Liikenne:

- Eritasoliittymien osoittaminen joustavalla (katkoviivaympyrä) merkinnällä niin, että niiden tarkempi sijainti voidaan tutkia lähempänä toteutusta kuntakaavoituksessa.
- Asemanseutujen kehittäminen on ykkösjuttu (mm. koko seudun yhteiset palvelut, matkakaketjut ja pysäköinti).
- Rautatie ja lentokenttä ovat Porille tärkeitä, mutta melun ja tärinän vaikutukset tulee tutkia kehittämisvaihtoehtojen reunaehtoina.
- Ratayhteys Porista Parkanoon tulee rakentaa uudelleen. Tärkeä logistinen yhteys pääradalle ja sen ympärille voidaan kehittää toimiva yritysalue Noormarkkuun.
- Ratayhteys Pääkaupunkiseudulle olisi syytä pitää mukana kehityskäytävänä, vaikka se jätettiin pois Uusimaa kaavasta. Ratayhteys oli kuitenkin lähes yhtä kannattava kuin

Valmisteltu vastine

sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Lisätään sanat 'turvallisuuden ja' tavoiteraportin kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kohtaan, jossa tavoitteena on huoltovarmuuden kannalta merkittävien logististen yhteyksien kehittämistarpeiden turvaaminen.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Vedenoton kannalta merkittävät alueet ja toimivan vesihuollon merkitys on käsitelty vesihuoltoa koskevassa kappaleessa Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt -kappaleessa.

Pienydinvoimalat nousevat esiin tulevaisuuden energiaratkaisuja pohdittaessa. Alan suunnitteluperiaatteiden kehittymistä seurataan ja tarvittaessa reagoidaan mahdollisiin selvitys- ja kaavoitustarpeisiin.

Merkitään tiedoksi.

Liikennettä koskevassa tavoitekohdassa on nostettu esiin matkakeskukset ja kestävä matkakaketjut sekä lentoasemat.

Haapamäki-Kankaanpää-Pori -rata on osoitettu voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa yhdysratana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohtana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot- ja määräykset.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävä liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Uusimaa kaavassa oleva Kotka-Viipuri-rata, joka valittiin Venäjän liikenteen edistämiseksi. Muuttunut geopoliittinen tilanne voi tehdä logistiikan kehittämisen Porin suuntaan jälleen tarkoituksenmukaiseksi.

- Liikenneturvallisuuden parantaminen eläinonnettomuuksia vähentämällä erityisesti valtatieverkostossa investoimalla yli- ja alikulkuihin, aitoihin tms. teknisiin innovaatioihin ja ottamalla tämä paremmin huomioon toimintojen ja liikennejärjestelmän suunnittelussa, ja jopa kaavamerkinnoissa.

Lähtökohtiin:

- Liikenne12 : valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma ja investointiohjelma,
- Liikenteen suoritelaskennan ajanmukaisuus (vrt. Kilometrit katuverkolla hanke),
- Kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelma: Euroopan komission ehdotuksen mukaan TEN-T-kaupunkisolmukohtien pitäisi vuoteen 2025 mennessä täyttää kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmien vaatimukset. Tätä varten on kehitetty eurooppalaista kestävän liikenteen suunnitelmaa (SUMP = Sustainable Urban Mobility Plan), jonka tavoitteena on lisätä kestävien liikennemuotojen käyttöä kaupunkiseuduilla.
- Kestävän kehityksen mukaisuuden osoittaminen liikennemallein ym.

Energiahuolto:

- Aurinkovoima-alueet,
- 400 kV:n voimajohtolinjat,
- Pienydinvoimaloiden kohteet?

Kiertotalous:

- Kaatopaikkojen hyödyntäminen kiertotaloudessa ja energiantuotannossa

84 Varsinais-Suomen ELY

84- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Energiahuolto:

Uusiutuvan energian tuotannon lisäksi voisi todeta s. 11, että "Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon, uusien energian varastointitekniikoiden ja niiden edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin." ja "Vastataan bioenergian tuotannon tarpeisiin kehittämällä kuljetusten ja varastoinnin toimivuutta varastointiterminaalien ympäristövaikutukset huomioiden."

Satakunnan alueellisen siirtymäsuunnitelman (JTF) keskeisenä tavoitteena on energiatuotannosta luopuminen. JTF-rahaston tarkoituksena on mahdollistaa Satakunnan maakunnan vihreään siirtymään vauhdittamisen ja aluetalouden monipuolistamisen. Satakunnan maakuntakaavan tavoiteluonnoksessa esitetty energiatuotannon jatkaminen on ristiriidassa Satakunnan oikeudenmukaisen siirtymäsuunnitelman (JTF) tavoitteiden kanssa.

Valmisteltu vastine

Liikennettä koskevassa tavoitekohdassa on nostettu esiin myös liikenneturvallisuuden edistäminen.

Alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevassa tavoitekohdassa on nostettu esiin asutukselle ja muulle ympäristölle mahdollisesti aiheutuvien haittavaikutusten ennalta ehkäiseminen.

Energiahuoltoa koskevassa tavoitekohdassa voimajohtoja koskevaa tavoitetta muotoillaan siten, että huomioidaan paremmin olemassa olevat johtokäytävät ja yhteisten johtokäytävien ja yhteispylväiden käyttö.

Pienydinvoimalat nousevat esiin tulevaisuuden energiaratkaisuja pohdittaessa. Alan suunnitteluperiaatteiden kehittymistä seurataan ja tarvittaessa reagoidaan mahdollisiin selvitys- ja kaavoitustarpeisiin.

Energian varastointiin ja tarvittavaan logistiikkaan liittyvä näkökulma lisätään energiahuoltoa käsittelevään tavoitekohtaan. Energiantuotantomuotojen luetteloa yleistetään.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

Kohtaan "energiahuolto" olisi hyvä lisätä:

Maa- ja merituulivoiman, aurinkoenergian ja bioenergian tuotannon suunnittelussa huomioidaan elinkaarivaikutukset, ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet sekä maiseman erityispiirteet.

Voi harkita, mainitaanko tavoitteissa uusien energiamuotojen käyttöönotto teollisuudessa ja liikenteessä, esimerkiksi vedyn hyödyntäminen.

Kaikessa energiantuotannossa tulee huomioida energiantuotannon ilmastollinen ja ekologinen kestävyys.

85 Rauman kaupunki**85- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt****86 Huittisten kaupunki****86- Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt**

Liikenneverkkojen osalta kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia verkostoja. Riittävätkö nämä! Maakuntakaavassa tulisi tarkastella mahdollisia uusia yhteystarpeita myös yli maakuntarajojen.

Kaavan valmistelutyössä tulisi tutkia onko olemassa olevat voimalinjakäytävät riittäviä, kun energiatuotanto monipuolistuu. Nopeus ja sujuvuus valtateillä ei saa vaarantaa keskustojen tavoitettavuutta, vaan kaupallisten keskustojen saavutettavuus on turvattava.

Merkitään tiedoksi.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta edistetään ensisijaisesti kehittämällä olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja. Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikennettä koskevassa tavoitekohdassa on huomioitu myös kestävä liikennejärjestelmän, liikenteen sujuvuuden ja toimivuuden sekä liikenneturvallisuuden edistäminen.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

51 Siikainen

51- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Maa-ainesten ottoalueiden varaaminen maarakentamiseen.

Merkitään tiedoksi.

Vesi- ja maa-ainesvaroja koskien tavoitteena on mm. pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteen sovittamista edistetään maankäytön suunnittelun keinoin.

52 Kankaanpää

52- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Maakuntakaavan tavoitteissa on todettu, että kiinnitetään huomiota kasvu-, ympäristö- sekä energiaturpeen tuotannon jatkamismahdollisuuksiin. Tavoitteen tulisi olla selkeämpi ja konkreettisempi. Maakuntakaavan tulee turvata ja mahdollistaa kasvu-, ympäristö- ja energiaturpeen tuotannon jatkaminen huoltovarmuuden ja elintarviketuotannon näkökulmasta.

Merkitään tiedoksi.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

54 Karvian kunta

54- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Maa-ainesten oton turvaaminen myös tulevaisuudessa, Kaavassa on huomioitu kasvu; ympäristö sekä energiaturpeen tuotannon jatkamismahdollisuudet, huoltovarmuus ja maatalouden tarpeet tuotava esiin.

Merkitään tiedoksi.

Vesi- ja maa-ainesvaroja koskien tavoitteena on mm. pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteen sovittamista edistetään maankäytön suunnittelun keinoin.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

Huoltovarmuutta ja maataloutta koskevat tarpeet sisältyvät mm. kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevaan tavoiteosioon.

57 Jämijärven kunta

57- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Maakuntakaavassa tulee linjata selkeästi kasvu-, ympäristö- ja energiaturpeen tuotannon jatkamisesta huoltovarmuuden ylläpitämiseksi.

Merkitään tiedoksi.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

---

67 Rauman kauppakamari**67- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö**

Turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville, mutta mahdollistetaan yritysten kestävä kasvun edellytykset.

68 Geologian tutkimuskeskus**68- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö**

Kaivettujen maa-ainesten hyötykäyttöön on kiinnitettävä huomiota. Tämä edistäisi kiertotaloutta ja vähähiilisuuden periaatteita. Tässä yhteydessä, samoin kun isojen rakennusprojektien suunnittelussa on huomioitava erityisesti happamat sulfaattimaat.

Huoltovarmuuden kannalta on tärkeää huolehtia kiviaineksen saatavuudesta ja pitää esillä energiaturpeen tuotannon jatkamismahdollisuutta.

On tärkeää, että olemassa olevat maaperän, erityisesti soiden ja turvemaiden hiilivarastot säilyvät.

Maaperän suojele mainitaan, myös merenpohja olisi syytä mainita tässä yhteydessä.

73 MTK-Satakunta**73- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö**

Pohjavesien hyvä tila (laatu ja saatavuus) on yksi tärkeimmistä ympäristöön ja hyvinvointiin liittyvistä tavoitteista.

Kiertotalous ja puurakentaminen edesauttavat maa-ainesvarojen kestävä käyttöä.

Maakuntakaavan tavoitteisiin pitää lisätä, miten alueiden käytöllä luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti.

79 Pomarkun kunta**79- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö**

Maakuntakaavan tulee turvata ja mahdollistaa turvetuotannon jatkaminen huoltovarmuuden ja elintarviketuotannon näkökulmasta ottaen kuitenkin samalla huomioon ilmasto, luonnon monimuotoisuutta kuin vesistöjen valuma-alueita koskevat tavoitteet.

80 Eurajoen kunta**80- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö****Valmisteltu vastine**

Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

Merkitään tiedoksi. Luonnonvarojen saatavuus on edellytys myös yritysten toiminnalle ja kestävä kasvulle.

Lisätään merenpohjaa koskeva maininta. Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Vesi- ja maa-ainesvaroja koskien tavoitteena on mm. pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteen sovittamista edistetään maankäytön suunnittelun keinoin.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin tarve turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

Merkitään tiedoksi.

Bio- ja kiertotalousteemaa sivutaan mm. seuraavissa tavoiteosioissa: Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakente, ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja ilmastonmuutos ja luontokato. Bio- ja kiertotaloutta koskevaa tavoitetta on tarkennettu jätehuolto ja kiertotaloutta käsittelevässä tavoitekohdassa.

Merkitään tiedoksi.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin tarve turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

Eurajoen kunta pitää tavoitteita tarkoituksenmukaisina.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö**

Tavoiteluonnoksissa mainitaan: Satakunnan pohja- ja pintavesien säilyminen käyttökelpoisena ja puhtaana turvataan ja samalla edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.

Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri esittää, että kohtaa tulisi tarkentaa: Satakunnan pohja- ja pintavesien säilyminen käyttökelpoisena ja puhtaana turvataan, huomioiden etteivät vesi- ja maa-ainesvarojen käyttöön liittyvät uudet varaukset tai varausten laajennukset estä vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä, myöskään ylimaakunnallisesti.

84 Varsinais-Suomen ELY**84- Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö**

Täydentämistarpeita punaisella:

- Sivu 8: ... elinympäristön laadun ja vesien tilan parantamista ja luonnonvarojen kestävää käyttöä.

- Sivu 9: Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon...yhtenäiset luonnonalueet, vesistöt sekä ...hiljaiset alueet.

- Sivu 10: Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä. Vesistöjen nousuesteitä poistetaan kalan ja muiden vesieliöiden liikkumisen mahdollistamiseksi.

- Sivu 12: Turvaamalla pohjavesivarat sekä vedenottovesistöjen käyttökelpoisuus varmistetaan...

- Sivu 12... turvataan ja edistetään vesien hyvän tilan tavoitteiden saavuttamista ja ylläpitämistä.

- Sivu 13 lisätään: Suojellaan ja parannetaan pinta- ja pohjavesien tilaa maakunnan toimintaedellytysten ja vetovoimaisuuden turvaamiseksi. Edistetään pintavesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä vesien monipuolisen virkistyskäytön turvaamiseksi.

- Sivu 15 ...sopeutuminen ja varautuminen, tulvariskialueet sekä luontokato.

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi. Muun muassa vaikutusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota ylimaakunnallisuuteen.

Alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevaa tavoiteosiota täydennetään vesistöjä koskevalla maininnalla.

Vesihuoltoa koskevaa tavoitetta täydennetään vedenottovesistöjen käyttökelpoisuutta koskevalla maininnalla.

Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävää käyttöä koskevaa tavoiteosiota täydennetään vesien hyvän tilan tavoitetta koskevalla maininnalla.

Ilmastonmuutosta ja luontokatoa koskevaa tavoiteosiota täydennetään tulvariskialueita koskevalla maininnalla.

Sivuun 13 liittyvä kommenttia koskien tavoiteisiin lisätään vesistöjä koskeva maininta.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

51 Siikainen

51- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Elinkeinoelämän laajenemisen mahdollistaminen, työvoiman saanti, liikenneyhteydet tuotteiden toimittamiseen.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa on esitetty maakuntakaavan tavoitteeksi alueidenkäyttöisten edellytysten luominen elinkeinotoiminnan tarpeisiin ja elinkeinotoiminnan tarpeiden kuten liikenteen kehittämistarpeiden huomioiminen.

52 Kankaanpää

52- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten edistämisen tulee olla yksi maakuntakaavan laadinnan keskeisistä tavoitteista ja on tärkeää, että kaavoitusprosessissa kuullaan ja osallistetaan myös elinkeinoelämän edustajia.

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä on mukana myös elinkeinoelämän edustajia.

54 Karvian kunta

54- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen alueiden käytön suunnittelussa varmistettava, energiahuollon ja maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen ovat keskeisesti huomioitavia tavoitteita.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa on mainittu elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja toimintaedellytysten edistäminen. Lisäksi energiahuollon ja maatalouden kehittämistarpeiden turvaaminen nostettu esiin osana huoltovarmuutta ja energiahuoltoa koskevassa kohdassa on tavoitteeksi esitetty uusiutuvan energiatuotannon ja ydinvoimatuotannon alueidenkäyttöisten edellytysten kehittäminen.

57 Jämijärven kunta

57- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten osalta on huomioitava erityisesti myös maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset ja ko. toimijoita on kuultava prosessin aikana.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä on maa- ja metsätalouselinkeinotoimijoita edustavat tahot.

59 Metsähallitus

59- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Tavoitteisiin tulisi lisätä maaseutualueiden liikenneyhteyksien ylläpitäminen ja parantaminen niin, että turvataan elinkeinotoiminnan vaatimat kuljetukset.

Lisätään tavoitekohdan toisen kappaleen alkuun sanat 'elinkeinoelämän kehittämisedellytysten turvaamiseksi', jolloin liikennejärjestelmän kehittämisen tarve

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

60 Kristiinan kaupunki**60- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Olemme tietoisia siitä, että maakuntakaava koskee Satakunnan maakuntaa. Haluamme silti huomauttaa, että maakuntien väliset toimivat infrastruktuuriratkaisut ovat tärkeitä. Erityisesti valtatie 8 on tärkeä ja se tulee mainita.

Elinkeinoelämän kehitysmahdollisuuksien osalta Rannikkorata, eli Oulusta Turkuun kulkeva rautatie on tärkeä. Tavoiteraporttiin tulee lisätä maininta tästä.

67 Rauman kauppakamari**67- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Kaavoituksen tulee mahdollistaa uusien teollisten ekosysteemien ja pidempien arvoketjujen muodostamisen. Maakuntakaavan laatimiseen liittyy myös potentiaalisten, uusien liiketoiminta-alueiden tarpeiden tunnistaminen ja mahdolliset aluevaraukset, aina eivät nykyiset rakenteet riitä.

72 Ulvilan kaupunki**72- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Maakuntakaavalla 2050 tulee edistää maakunnan kilpailukykyä ja kansainvälistä asemaa hyödyntämällä ja kehittämällä edelleen maakunnan ominaispiirteitä ja vahvuuksia, joista merkityksellisimmät ovat maakunnan poikkeuksellisen suuri rooli Suomen energiantuotannossa sekä merkittävä rooli tuonnin ja viennin sekä tuotannon toimijana. Onnistumalla vihreässä siirtymässä Satakunta parhaiten varmistaa myös maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien suotuisan kehittymisen. Vihreä siirtymä ja sen myötä Satakunnassa tuotettava tai saatavilla oleva vihreä energia luovat edellytyksiä myös vihreään teknologiaan pohjautuvan teollisuuden sijoittumiselle maakuntaan.

73 MTK-Satakunta**73- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Satakunnan liikenneyhteyksien parantaminen on välttämätöntä elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Puukuljetuksiin, kiertotalouteen ym. tarvittavat terminaali-alueet on pidettävä kunnossa. Mahdollistava kaavoitus tukee elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Tietoliikenne yhteydet eivät vielä ole joka puolella maakuntaa yritystoiminnan, etätyön ja asukkaiden tarpeita vastaavalla tasolla.

Elinkeinoelämän työvoimatarpeisiin liittyvien vetovoimaisten asuinalueiden ja palvelujen lisäksi tulee edistää koulutukseen liittyvien alueiden kehittämistä.

tulee esille kaikkien elinkeinojen näkökulmasta.

Merkitään tiedoksi.

Liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa on nostettu esiin myös elinkeinoelämän kilpailukykyyn ja toimintaedellytysten edistäminen ja alueidenkäytöllisten edellytysten luominen elinkeinotoiminnan kehittämistarpeisiin.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

74 Suomen metsäkeskus**74- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Osana Satakunnan liikenneverkkoa voisi mainita erikseen yksityistiet, jotka mahdollistavat alkutuotannon kuljetusten lisäksi myös asumisen, mökkeily, virkistyskäytön, harrastamisen, riistanhoidon, pelastustoimen jne. maaseutualueilla.

Merkitään tiedoksi.

75 Kokemäen kaupunki**75- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Kokemäki on osa Kokemäenjokivarren kuntien teollisuus- ja teknologiaklusteria, Satakunnan nykyinen maakuntakaava ei häävistä osoita Kokemäelle tilaa ja mahdollisuutta olla toimiva osa tätä klusteria. Kokemäki luonnollisesti haluaa osaltaan olla mukana tuomassa synergiaa tähän elinkeinoelämään ja työllisyyttä edistävään, koko maakuntaa palvelemaan teollisuusrakenteeseen. Kokemäen kaupunki näkee tärkeänä rautatien ja erityisesti rautatien risteyksen merkityksen osana elinkeinoelämän kehittämiseen Kokemäen sekä koko keski-Satakunnan alueella.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Satakuntaliitto on julkaissut sivuillaan tuoreen Prizztechin tekemän selvityksen: Satakunnan akku- ja teknologiametallit – Tiekartta kasvuun 2030. Siinä todetaan maankäytön osalta, että Satakunnan valmis teollisuusinfrastruktuuri pitää saada tehokkaampaan käyttöön ja teollisuuskemikaalien varastointi- ja logistiikkapalveluita pitää kehittää sekä maankäytöllisesti, että tuotantotaloudellisesti. Lisäksi todetaan, että teknologiametalliklusterin lisätilan ja tonttimaan tarpeet tulee huomioida sekä kunta- että maakuntakaavoituksessa ennakoiden ja oikeassa mittakaavassa.

Satakuntaliitto on tietoinen, että Kokemäelle on vahvasti tulossa akkuteollisuutta ja kaupunki on jo puoli vuotta laatinut asiaa koskevia asemakaavoja sekä suunnitellut niiden kaavojen vaatimaa infrastruktuuria. Luonnollisesti Kokemäki vaatii tämän nykytilanteen todellisuuden siirtämistä maakuntakaavaan sekä myös maakuntakaavallista laajentumismahdollisuutta tälle akkuteollisuudelle ja siihen synergisesti liittyville toiminnoille.

Meille on tullut jo merkittävästi tätä asiaa koskevia kyselyjä ja alustavia suunnitelmaehdotuksia, joista emme luonnollisesti voi tässä yhteydessä tarkemmin kertoa. Edellä sanotun vuoksi Kokemäelle on tässä valmisteltavana olevassa maakuntakaavassa 2050 erittäin tärkeä saada nykyisen maakuntakaavan Kokemäen eritasoliittymän eteläpuolisen teollisuusaluemerkinnän laajentaminen riittävän laajana kaakon suuntaan Linjatielle saakka.

Korostamme tässäkin yhteydessä vielä kohdassa yksi esittämäämme näkökulmaa: Kokemäelle on tärkeä, että koko kunnan alueella on mahdollista rakentaa maa- ja metsätaloustoimintaa palvelevia rakennuksia ja teknisiä laitteita. Perustelumme on se, että maakuntakaavoituksessa on tunnistettava Kokemäen kaltaiset kuntara-kenteen erityispiirteet ja -tarpeet.

79 Pomarkun kunta**79- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

Nykyisen maakuntakaavan mukainen eritasoliittymävaraus VT 23/maantie 2600-risteyksestä (Pomarkku) tulisi poistaa elinkeinoelämän kehitystä rajoittavana. Nykyinen liittymävaraus on liikenne-ennusteisiin nähden selvästi ylimitoitettu ja rajoittaa kaupanalan toimintojen kehitystä.

Tavoiteluonnoksen mukaan liikenneyhteyksien jatkuvuus ja solmupisteiden kehittämismahdollisuudet varmistetaan kilpailukyvyyn kehittämiseksi. Pori-Parkano-Haapamäki-ratayhteyden mahdollistaminen tukee hyvin edellä mainittua tavoitetta. Ratayhteyden käyttöönottoon tulee varautua maakuntakaavassa.

80 Eurajoen kunta**80- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Maakuntakaavan tavoitteissa on tuotu laajasti esille maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittyminen ja Eurajoen kunta pitää tavoitteiden asetelua hyvänä, mutta myös erityisen tärkeää on mahdollistaa uusien alueiden muodostuminen liikenneyhteyksineen.

83 Porin kaupunki**83- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Konkreettisia tavoitteita:

Kaavamääräysten kehittäminen yleispiirteisiksi kohdemerkinnöiksi tai kehittämisvyöhykkeiksi. Aluerajat haittaavat elinkeinoalueiden joustavuutta.

Maakunnallisesti merkittävät MATKAILUELINKEINON kehittämiskohteet joustavina kohdemerkintöinä:
– Seudullisesti merkittävät matkailun kehittämiskohteet on syytä tuoda esille siksi, että niihin voidaan vedota alemman tason kaavoituksessa sekä matkaketjujen ja liikenteen suunnittelussa (Porissa esim. Yyteri ja Luodot, Reposaari, Puu- ja Kivi-Pori).
– Nykyisessä maakuntakaavassa olevien, erittäin laajojen matkailun kehittämisvyöhykkeiden ohjausvaikutus on heikko, ja niistä voidaan luopua.

Natura-alueiden läheisyydessä toimimiselle yhteiset periaatteet.

TAHKOLUODON SATAMA: nykyisen maakuntakaavan aluerajausmerkintä kahlitsee alueen kehittämistä satamatoimijan näkökulmasta – satama haluaisi osan alueesta yritystonteiksi.

Vanhojen teollisuusalueiden kehityksen turvaaminen ja yhdessä hyväksytyt periaatteet "luonnon- ja kulttuuriarvojen"

Valmisteltu vastine

Eritasoliittymää koskeva asia merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Haapamäki-Kankaanpää-Pori -rata on osoitettu voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa yhdysratana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohtana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot- ja määräykset. Lisäksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Lisätään sanat 'turvallisuuden ja' tavoiteraportin kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kohtaan, jossa tavoitteena on huoltovarmuuden kannalta merkittävien logististen yhteyksien kehittämistarpeiden turvaaminen.

Merkitään tiedoksi.

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamista koskevissa tavoitteissa on nostettu esiin alueidenkäytöllisten edellytysten luominen elinkeinotoiminnan kehittämistarpeisiin. Alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon elinkeinotoiminnan toimintaympäristöön kuten liikenteeseen liittyvät kehittämistarpeet.

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevassa tavoitekohdassa on nostettu esiin alueidenkäytöllisten edellytysten luominen elinkeinoelämän kehittämistarpeisiin sovitamalla yhteen muut alueidenkäyttötarpeet sekä elinympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät tarpeet.

Alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevassa tavoitekohdassa on nostettu esiin asutukselle ja muulle ympäristölle mahdollisesti aiheutuvien haittavaikutusten ennalta ehkäiseminen.

Natura 2000-verkostojen, arvokkaiden luontokohteiden ja kulttuuriympäristöjen osalta kaavoituksessa kuten maakuntakaavan laadinnassa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

kohtaamiseen alueiden laajentuessa.

Elinkeinoelämän tarvitseman raideliikenteen (vanhan ja uuden) melun ja tärinän huomioiminen keskustan ja asumisen kehittämisessä.

Uusien elinkeinoelämän ja teollisuuden logististen solmupisteiden osoittaminen niin, että asuminen ei tule liian lähelle rajoittamaan toimintaa.

Hyviä teollisuuden kasvusuuntia/kohtia:
– Peittoon jätteenkäsittelyalue teollisuudelle,
– Noormarkun eteläpuoli ja vt 23:n vaikutusalue,
– uudelleen rakennettavan Pori-Noormarkku-radan vaikutusalue,
– E8:n Hyvelä – Perko -oikaisun vaikutusalue.

Yleisesti:
– synergiaympäristöjen tukeminen, innovatiiviset alueet,
– logistiikan tarvitseman infrastruktuurin ajantasaisuus, rahoitus ja toteuttaminen ajoissa,
– seutuyhteistyö yritysalueiden ja yrityspalveluiden kehittämisessä.

85 Rauman kaupunki**85- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Maakuntakaavassa tulee huomioida uuden teknologian energiaratkaisujen sekä verkostojen vaatimukset ja varmistaa riittävät tilavaraukset tälle toiminnalle, mikä edellyttää nykyisten teollisuusaluevarausten merkittävää laajentamista.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

86 Huittisten kaupunki**86- Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset**

Elinkeinoelämällä ja yritystoiminnalla tulee olla kilpailukykyiset ja riittävät kehittämismahdollisuudet maakunnan eri puolilla. Tunnistetaan monipuolisen matkailun edellytykset. Huomioidaan riittävät aluevaraukset kaupalle ja teollisuudelle, jota edistävät korkeatasoiset liikenneyhteydet, joustavuus ja muutosvalmius.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa on nostettu esiin elinkeinoelämän kilpailukykyyn ja toimintaedellytysten esidistäminen hyödyntämällä maakunnan vahvuuksia. Lisäksi tavoitelohdassa on nostettu esiin elinkeinotoiminnan toimintaympäristön huomioiminen alueiden käytön suunnittelussa.

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

52 Kankaanpää

52- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Tärkeitä tavoitteita, joiden tulee kuitenkin olla oikeassa suhteessa maakunnan muuhun kehittämiseen mm. elinkeinoelämän edistäminen.

Merkitään tiedoksi.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista koskevien tavoitteiden mukaan Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä vaalitaan osana ihmisten elinympäristöä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

57 Jämijärven kunta

57- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisessa on huomioitava mm. matkailun, maa- ja metsätalouden sekä muun elinkeinoelämän kehitystarpeet ja niiden yhteensovittaminen. Esimerkiksi valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden rakentamista ei tule kohtuuttomasti rajoittaa.

Merkitään tiedoksi.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista koskevien tavoitteiden mukaan Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä vaalitaan osana ihmisten elinympäristöä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Lisäksi tavoitteissa todetaan, että alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomio historiallisen kerroksellisuuden säilyttämiseen ja sen yhteen sovittamiseen uuden maankäytön kanssa.

68 Geologian tutkimuskeskus

68- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Lause"..arvokkaiden geologisten muodostumien vaalimiseen" kaipaisi lisäyksen "meri- ja maa-alueilla".

Lisätään arvokkaita geologisia muodostumia koskevaan tavoitteeseen maininta maa- ja merialueista. Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi.

Maiseman kannalta tärkeiden pelto- ja metsäalueiden lisäksi pitäisi mainita erikseen myös saaristo.

73 MTK-Satakunta

73- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Maaseudun elinkeinojen kannattavuus, maaseudun houkuttelevuus työ- ja asuinalueena sekä ihmisten hyvinvointi vaikuttavat ratkaisevasti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja -maisemien säilymiseen/kehittämiseen.

Merkitään tiedoksi.

Elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien yksityismaiden

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

monimuotoisuuden säilymistä tulee edistää maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvien keinoin, kuten METSO- ja Helmi-ohjelmalla, ei maakuntakaavalla.

79 Pomarkun kunta**79- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen**

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen ovat tärkeitä tavoitteita, joiden tulee kuitenkin olla oikeassa suhteessa maakunnan muuhun kehittämiseen mm. elinkeinoelämän edistäminen.

80 Eurajoen kunta**80- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen**

Aluerajauksiin tulee kiinnittää huomiota sekä perusteisiin, joilla alueita valitaan maakunnallisesti merkittävien joukkoon.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen**

Tavoiteluonnoksissa mainitaan: Alueiden käytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Kiinnitetään erityistä huomiota luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden geologisten muodostumien vaalimiseen.

Satakunnan vahvuudet ja erityiset luontoarvot huomioiden (sekä se, että mm. maankohoamisrannikon flada-kluuvi-kehityssarjat ja rantaniityt ovat myös Suomen kansainvälisiä vastuuluontotyyppiejä) Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri esittää, että kohtaa tulisi täydentää: Kiinnitetään erityistä huomiota luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden geologisten muodostumien vaalimiseen, sekä alueelle tyypillisen maankohoamisrannikon pienipiirteisen rannikkoluonnon säilymiseen (laajempina, mahdollisuuksien mukaan myös maakuntarajat ylittävänä kokonaisuuksina).

83 Porin kaupunki**83- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen**

- Maiseman, luonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen ovat niin isoja kokonaisuuksia, että edellyttävät omat kohtansa. Näiden arvojen vaalimisen aluetaloudellinen hyöty ja merkitys pitäisi tuoda esille.
- Lisäksi tulisi tuottaa kaavoitusta ja liikennesuunnittelua palvelevat selvitykset niin, että arvokkaat kokonaisuudet eivät tule vahingossa tuhotuiksi ja alueen kunnilla on maakuntakaavan kautta yhteinen tietopohja ja linjaukset. Näin alemman tason kaavoituksessa nähdään ajoissa, mitä rajoituksia alueella on ja mitä selvityksiä tarvitaan lisää.

Tavoitteet:

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista koskevien tavoitteiden mukaan Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä vaalitaan osana ihmisten elinympäristöä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lisätään tavoitteisiin maininta maankohoamisrannikon ominaispiirteistä.

Merkitään tiedoksi.

Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevien tavoitteiden viimeisessä lauseessa todetaan, että Satakunnan vetovoimaisuutta asumiselle ja elinkeinotoiminnalle edistetään huomioimalla meriympäristö, monimuotoinen luonto sekä monipuoliset kulttuuri- ja liikkumisympäristöt.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

- Hyvin säilyneet kulttuuriympäristökokonaisuudet säilyttävät kansallisvarallisuutta ja muodostavat asuinympäristöinä ja matkailukohteina vetovoimatekijän ja kilpailuvaltin, jonka arvo työllistäjänä ja kaupunkien elinvoiman ylläpitäjänä kasvaa jatkuvasti. Tätä potentiaalia on syytä vaalia.

- Sama tavoite koskee myös hyvin säilyneitä ja riittävän suuria luonnonympäristökokonaisuuksia ja niistä muodostuvia verkostoja.

- Satakunnan sini-viherrakenne, harjut- ja geologiset muodostelmat ovat houkutteleva kokonaisuus, jolla luonnon monimuotoisuus, hiilinielut, virkistys- ja matkailu kehittyvät. Tämän kokonaisuuden elinvoimaisuutta tulee vahvistaa.

84 Varsinais-Suomen ELY**84- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen**

Tavoitteet ovat asianmukaisesti laadittu pohjavesialueiden ja geologisesti arvokkaiden muodostumien suojelun sekä kiviainesvarantojen kestävän käytön näkökulmasta.

Merkitään tiedoksi.

85 Rauman kaupunki**85- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen****86 Huittisten kaupunki****86- Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen**

Maisemalle tyypillistä on jatkuva muutos ja kerroksellisuus kuin myös rakentamisessa. Menetetetyt maisema-arvot on tunnistettava ja mahdollistettava uudistuva alueiden käyttö.

Huomioidaan ko. arvot osana alueiden ja maankäytön suunnittelua.

Merkitään tiedoksi.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista koskevissa tavoitteissa todetaan, että alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomio historiallisen kerroksellisuuden säilyttämiseen ja sen yhteen sovittamiseen uuden maankäytön kanssa.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

51 Siikainen

51- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

LH Geopark alueen tuominen esille myös maakuntakaavassa.

Merkitään tiedoksi.

LH Geopark otetaan huomioon maakuntakaavan suunnittelussa ja myös Satakunnan maakuntakaavan nykytilan kuvauksessa.

52 Kankaanpää

52- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark luontomatkailualue tulee maakuntakaavassa ottaa huomioon turvaten alueen luontomatkailun.

Merkitään tiedoksi.

LH Geopark otetaan huomioon maakuntakaavan suunnittelussa ja myös Satakunnan maakuntakaavan nykytilan kuvauksessa.

54 Karvian kunta

54- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

LH Geopark alueen tuominen esille maakuntakaavoituksessa.

Merkitään tiedoksi.

LH Geopark otetaan huomioon maakuntakaavan suunnittelussa ja myös Satakunnan maakuntakaavan nykytilan kuvauksessa.

57 Jämijärven kunta

57- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Virkistysalueiden osalta tulee huomioida erityisesti laajat ja ylimaakunnalliset alueet, kuten Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark joka ulottuu moneen maakuntaan ja palvelee kymmeniä tuhansia matkailijoita vuosittain. Ko. alueella tulee olla vakiintunut ja kehittyvä asema.

Merkitään tiedoksi.

LH Geopark otetaan huomioon maakuntakaavan suunnittelussa ja myös Satakunnan maakuntakaavan nykytilan kuvauksessa.

63 Euran kunta

63- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Euran kunta pitää tärkeänä turvata virkistysalueiden riittävyys. Virkistysalueiden sijoittumisesta päätettäessä pitää olla tiiviissä vuorovaikutuksessa kunnan kanssa.

Merkitään tiedoksi ja otetaan huomioon maakuntakaavan jatkosuunnittelussa.

68 Geologian tutkimuskeskus

68- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark on huomioitava maakuntakaavassa.

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

LH Geopark otetaan huomioon maakuntakaavan suunnittelussa ja myös Satakunnan maakuntakaavan nykytilan kuvauksessa.

73 MTK-Satakunta**73- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys**

Kuntien lähivirkistysalueiden riittävyys, tavoitettavuus ja hoito ovat keskeisessä asemassa. Korvauskäytännöt maanomistajille on selvennettävä ja ymmärrys jokamiehen oikeuksista kaipaa jatkuvaa opastusta. Yksityismailla virkistys- ja viherverkostoa tulee edistää vain maanomistajien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta, ei maakuntakaavalla.

Merkitään tiedoksi.

74 Suomen metsäkeskus**74- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys**

Virkistysalueiden ja viherkäytävien muodostamaa verkostoa todetaan kehitettävän käyttäen hyväksi metsätalousalueita. Olisi hyvä avata tarkemmin, mitä tällä hyväksikäytöllä käytännössä tarkoitetaan.

Maa- ja metsätalousalueet ovat olennainen osa alue- ja yhdyskuntarakennetta. Maininta liittyy tähän näkökulmaan.

78 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti**78- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys**

Puolustusvoimat pitää hyvänä, että tavoitteessa on huomioitu puolustusvoimien käyttötarpeen ensisijaisuus puolustusvoimien hallitsemilla alueilla. Puolustusvoimien näkemyksen mukaan tulevaisuudessa riittävät virkistys- ja matkailualueet tulee pyrkiä suunnittelemaan erilleen Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueista.

Merkitään tiedoksi.

79 Pomarkun kunta**79- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys**

Virkistysalueiden riittävyys tulee turvata. Lisäksi maakuntakaavassa tulee huomioida virkistysalueiden hyödyntäminen luontomatkaillen ja kehittämisessä.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitteissa on otettu huomioon virkistysalueiden merkitys luonto- ja kulttuurimatkaillulle.

80 Eurajoen kunta**80- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys**

Eurajoen kunta on tavoitteista samaa mieltä.

Merkitään tiedoksi.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys**

Tavoiteluonnoksissa mainitaan: Turvataan kattava ja laadukas virkistysalueiden ja viherkäytävien muodostama verkosto. Verkostoa kehitetään käyttäen hyväksi virkistys-, suojelu, maa- ja metsätalousalueita sekä viherkäytäviä ja tiestöä. Lisäksi maakunnallisten ja ylimaakunnallisten ulkoilureittien yhteystarpeet turvataan.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten. Lisätään tavoitteisiin maininta maa- ja merialueista ja ensimmäisen kappaleen muotoilua tarkennetaan. Ylimaakunnallisuuteen on kiinnitetty huomiota tavoitteen ensimmäisessä kappaleessa.

Veneväylien ja veneilyyn liittyvien satamien sekä erilaisten tukikohtien huomioimisella pyritään edistämään veneilyn sekä saariston virkistysalueiden käyttömahdollisuuksia.

Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri esittää, että em. kohtia tulisi täydentää: Turvataan kattava ja laadukas virkistysalueiden ja viherkäytävien muodostama verkosto, myös ylilmaakunnallisesti missä siihen on edellytyksiä. Verkostoa kehitetään käyttäen hyväksi virkistys-, suojelu, maa- ja metsätalousalueita sekä viherkäytäviä, rakentamattomia ranta-alueita ja tiestöä. Lisäksi maakunnallisten ulkoilureittien yhteystarpeet turvataan, huomioiden tarvittaessa myös ylilmaakunnalliset yhteystarpeet.

Veneväylien ja veneilyyn liittyvien satamien sekä erilaisten tukikohtien huomioimisella pyritään edistämään veneilyn sekä saariston virkistysalueiden käyttömahdollisuuksia, kuitenkin välttämällä merkittävien ranta-alueiden viherkäytävien verkoston katkomista.

83 Porin kaupunki

83- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Tavoitteet:

- Virkistys- ja viherverkoston jatkuvuus ja suunnitteluperiaatteet.
- Yhteiset periaatteet Natura-alueiden ja niiden läheisyyden käytölle virkistykseen ja rakentamiseen.

Merkitään tiedoksi.

Vuonna 2021 valmistunut Satakunnan viherrakenneselvitys on Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun yksi tausta-aineisto.

Natura-alueiden ja niiden läheisyydessä sijaitsevien alueiden käytön periaatteet perustuvat luonnonsuojelulakiin. Luonnonsuojelulain 10 luvussa on esitetty Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset. Myös maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on oltava selvillä myös kaavan vaikutuksista Natura 2000-verkoston (MRL 197 §, LsL, 65, 66 §:t).

84 Varsinais-Suomen ELY

84- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Virkistykseen varattujen alueiden riittävyyden lisäksi on hyvä kiinnittää huomio alueiden saavutettavuuteen. Erityisesti virkistysalueiden saavutettavuutta kestäväillä kulkutavoilla eli joukkoliikenteellä, pyöräillen tai kävellen on hyvä edistää. Virkistysalueiden tavoitteissa saisi olla myös virkistysalueiden laatu (maisemallinen laatu, luonnon monimuotoisuus).

Täydennetään tavoiteosiota saavutettavuutta koskevalla maininnalla.

86 Huittisten kaupunki

86- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Maakuntakaavan laadinnassa tulisi huomioida myös kompensatio -ajattelu.

Merkitään tiedoksi.

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

8. Ilmastonmuutos ja luontokato

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

51 Siikainen

51- Ilmastonmuutos ja luontokato

Rankkasateisiin varautuminen, hulevesien johtaminen.

52 Kankaanpää

52- Ilmastonmuutos ja luontokato; Honkajoki

Kirkkokallion ekopuisto on merkittävä kiertotalouden edelläkävijä, jonka tulevaisuuden laajentamis- ja kehittämistarpeet tulee huomioida maakuntakaavassa.

68 Geologian tutkimuskeskus

68- Ilmastonmuutos ja luontokato

Happamat sulfaattimaat lisäävät vesistöihin kohdistuvaa happamuuden ja metallikuormituksen riskiä, jota ilmastonmuutos todennäköisesti entisestään lisää. Happamilla sulfaattimailla voi olla myös merkittäviä negatiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen.

Luonnon monimuotoisuudesta puhuttaessa tulisi mainita erikseen maa- ja meriekosysteemit: "...monimuotoisuuden säilymistä edistäen maa- ja meriekosysteemeissä."

73 MTK-Satakunta

73- Ilmastonmuutos ja siihen varautuminen

Tähän tarvitaan hyvää yhteistyötä. Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvat elinkeinot mahdollistavat ratkaisuja. Tekstiin tulee kirjata selvästi fossiilisten raaka-aineiden käyttö ongelmien perussyynä, ja uusiutuvien raaka-aineiden käyttö perustyökaluna kestävyysmurroksen hoidossa.

74 Suomen metsäkeskus

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Ilmastonmuutosta ja luontokatoa koskevien tavoitteiden mukaan edistetään mm. ilmastonmuutokseen sopeutumista varautumalla pitkällä aikavälillä tapahtuviin muutoksiin ja muutosten vaikutuksiin alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä viherrakenteeseen. Lisäksi lausunnossa esitetty näkökulma sisältyy seuraaviin tavoiteosiin: Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne sekä ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Täydennetään tavoitteita lisäämällä maininta maa- ja merialueisiin liittyvästä ekologisesta kestävydestä. Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Merkitään tiedoksi.

Kannanotossa esitettyjä tavoitteita edistetään maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistamin keinoin osana maakuntakaavan suunnittelua.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****74- Ilmastonmuutos ja siihen varautuminen**

Satakunnan osalta todetaan, että yhtenä tavoitteena on edistää hiilinielujen kehittymistä. Tätä tavoitetta voisi avata vielä nykyistä tarkemmin.

79 Pomarkun kunta**79- Ilmastonmuutos ja luontokato**

Maakuntakaavan tulee huomioida mahdollisen joustavasti ilmastonmuutosta hillitsevien energia- ja kiertotaloushankkeiden laajentamis- ja kehittämistarpeet.

80 Eurajoen kunta**80- Ilmastonmuutos ja luontokato**

Maakuntakaavassa tulee mahdollistaa riittävät alueelliset palvelut, jolloin turhaa liikennettä voidaan vähentää ja vähentää päästöjä.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Ilmastonmuutos ja luontokato**

Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiirillä ei lausuttavaa (näistä on lausuttu muiden kohtien yhteydessä, mm. kohta 1).

83 Porin kaupunki**83- Ilmastonmuutos ja luontokato**

Miten hyvät tavoitteet todennetaan ja niiden muutosajurit tunnistetaan: edistävät ja toiseen suuntaan vievät? Mihin suuntaan pitäisi kehittyä?

- Mittarit?
- Vihertehokkuusselvitys?
- Hiilinielut?
- Ekosysteemipalvelut?
- Hiilijalanjälki?
- Hiilikädenjälki?

84 Varsinais-Suomen ELY**84- Ilmastonmuutos ja luontokato**

S. 15: Tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta edistämällä – ympäristöllisesti kestävää uudistumista. Minkä uudistumista? - uusiutuvaa energiatuotantoa: energiatehokkuutta ja elinkaari-vaikutuksia olisi ilmaston kannalta hyvä korostaa, - kierto- ja biotalouden kestävyttä on hyvä korostaa

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Hiilinielut otetaan huomioon osana alueiden käytön suunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitteissa on otettu huomioon mm. uusiutuvaan energiantuotantoon ja kiertotalouteen liittyvät edistämistoimet. Energiaan ja kiertotalouteen liittyviä tavoitteita on esitetty myös ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyitä koskevassa tavoiteosiossa.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arviointi tehdään, sillä tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää ja niistä aiheista, jota kaavassa käsitellään. Koko kaavan toteuttamisen yhteisvaikutukset arvioidaan kokonaisuutena kaavalle asetettujen sisältövaatimusten näkökulmasta ja raportoidaan kaavaselostuksessa. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan pohjana olevien selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida kaavan toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset.

Tarkennetaan ympäristöllisesti kestävää uudistumista koskevaa tavoitetta elinkeinoelämää ja yhdyskuntarakennetta koskevalla maininnalla.

Ekosysteemien elpymistä koskevaa tavoitetta täydennetään ilmastonmuutoksen hillintää koskevalla maininnalla.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

- ”ekosysteemien elpymistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista” – tähän olisi hyvä lisätä ilmastonmuutoksen hillintää.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö pitää tärkeänä, että luontokato huomioidaan ja kiinnitetään erityistä huomiota (aluerajauksin ja kaavamääräyksin) arvokkaisiin ja herkkiin maa- ja vesistöaluekokonaisuuksiin ja näiden välisiin viheryhteyksiin. Näille alueille ei tulisi sallia luonnonarvoja merkittävästi heikentävää maankäyttöä vaan toimia aktiivisesti ohjata eri keinoin kohti suojelua ja ennallistamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet painottavat monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien riittävää huomiointia. Yhtenäisten luonnonalueiden selvitystä on Satakunnassa jo tehty ja kokonaismaakuntakaavan tausta-aineistoksi valmisteltu ansiokkaasti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen viherrakenneselvitys.

Viherrakenteen säilyttäminen lisää resilienssiä myös ilmastonmuutosta vastaan. Viherverkoston ydinalueet, yhteysalueet, vahvistettavat yhteysalueet sekä erikseen määritellyt luonnon herkat ja arvokkaat hot-spot -kokonaisuudet mm. latvavesistöalueet ja valuma-alueiden osat ovat tärkeitä. Näille alueille tulisi ELY-keskuksen arvion mukaan osoittaa maakuntakaavassa uhanalaisten luontotyyppien selvitys- ja huomiointitarve maankäyttöä muuttavissa hankkeissa ja alemmilla kaavatasoilla. Monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kokonaisuudet tulevat olemaan vapaaehtoisten ennallistamis- ja suojeluohjelmien (HELMI, METSO, vapaaehtoinen kompensatio) markkinoinnin painopistealueita.

Luonnon monimuotoisuutta edistää vesistöjen hyvän ekologisen tilan saavuttaminen. Kokonaismaakuntakaavassa esitettävien alueidenkäytön muutosten vaikutukset vesistöjen tilaan ja Natura-alueisiin ja mm. Naturavesistöalueiden suojelun perusteisiin tulee riittävästi arvioida. Tärkeimpienolemassa olevien ja ennallistettavien siniyhteysalueiden (mm. vaelluskalojen kulku) osoittaminen on myös tarpeellista.

Maakunnallisten monimuotoisuusohjelmien valmistelun ensimmäinen vaihe (osana LIFE Priodiversity-hanketta) on käynnistymässä todennäköisesti jo v.2024 alusta ja tämä tuo lisää eväitä kokonaismaakuntakaavankin toteutukseen sen ehdotusvaiheessa. Alueellisten monimuotoisuusohjelmien päätavoitteena on juuri arvokkaiden monimuotoisuuskeskittymien (luontotyytit ja lajit) tunnistaminen ja alueellisten toimien priorisointi. Lisäksi HELMI-painopistealueiden määrittely on jo käynnissä yhteistoimintaryhmissä. EU:n biodiversiteettistrategia ja Suomen bd-strategia sekä valmisteilla oleva toimenpideohjelma sekä ennallistamisasetus asettavat myös tavoitteitaan vuosiin 2030, 2035 ja 2050 (mm. v. 2050 ennallistamistoimien on tarkoitus kattaa kaikki ennallistamistarpeessa olevat ekosysteemit), mikä tulee selkeämmin näkyä kokonaismaakuntakaavan 2050 valmistelussa. Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen tuleekin olla kokonaismaakuntakaavan keskeisiä tavoitteita.

Valmisteltu vastine

Muilta osin merkitään tiedoksi. Viherverkostoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevia tavoitteita on otettu läpileikkaavana periaatteena huomioon mm. seuraavissa tavoiteosioissa: Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne, alueiden käytön ekologinen kestävyys, virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****85 Rauman kaupunki****85- Ilmastonmuutos ja luontokato**

Satakunnan maakuntakaava 2050 tavoitteet on laajasti ja asiantuntevasti asetettu vastaamaan maakunnan tulevaisuuden kehityskuvaa, haasteita ja tavoitteita. Myös ilmastomuutokseen ja luontokatoon sekä erityisesti kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät tavoitteet ovat tärkeä osa tavoitekokonaisuutta.

Valmisteltu vastine

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

9. Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

50 Satakunnan pelastuslaitos

50- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Väestönsuojelu ja sen suunnittelu otetaan paremmin huomioon kaavojen valmisteltaessa. Huoltovarmuuden suunnittelu ei saa olla pelkästään yhden kriittisen infrastruktuurin varassa, vaan huoltovarmuus tulee olla kahdennettu myös infrastruktuurin osalta.

Merkitään tiedoksi.

Väestönsuojelu on otettu huomioon kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevassa tavoiteosiossa. Kriittisen infrastruktuurin kahdentaminen tulee ottaa huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kuntatasolla.

51 Siikainen

51- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Kansalaisten turvallinen suojautuminen. Maakunnan alueella yhtenäinen huoltovarmuusyhteistyö kaikkien kuntien kesken. Maatalouden elinvoimaisuus varmistamaan huoltovarmuutta.

Merkitään tiedoksi.

Väestönsuojelu ja maatalouden kehittämisen turvaaminen on otettu huomioon kansallista turvallisuutta koskevassa tavoitekohdassa.

52 Kankaanpää

52- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus; Kankaanpää

Kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden huomioiminen kaavan valmistelussa on erittäin tärkeää erityisesti tässä Euroopan muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Puolustusvoimien toiminta tulee turvata. Myös maatalouden toimintaedellytyksiä tulee pyrkiä edistämään.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Tavoiteluonnoksessa on todettu, että vahvistetaan huoltovarmuutta turvaamalla energian tuotantoon, energian siirtoon ja energiahuoltoon liittyvät kehittämistarpeet. Kankaanpäässä on käynnissä kolme isoa tuulivoimapuisto -hanketta Marjakeidas, Haukkasalo ja Paholampi. Näiden hankkeiden toteuttaminen on turvattava maakuntakaavalla. Tuulivoimapuisto hankkeet ovat merkittävä osa kansallista huoltovarmuutta. Satakunnassa on tällä hetkellä vireillä vihreään siirtymään luokiteltavia yritysten investointihankkeita, joiden yhteenlaskettu arvo on yli 2,3 mrd. euroa em. hankkeet ovat näissä laskelmissa mukana. Satakunnan yhtenä kärkiteemana on energiantuotanto, joten maakuntakaavan tulee mahdollistaa ja vastata maakunnan kärkiteemoihin myös Pohjois-Satakunnan osalta.

54 Karvian kunta

54- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Maakunnallinen yhteistyö huoltovarmuus ja valmiusasioissa.

Merkitään tiedoksi.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****57 Jämijärven kunta****57- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Huoltovarmuuden näkökulmasta on huomioitava maatalouden toimintaedellytykset ja erilaiset energiantuotannon muodot.

Varuskuntien tarpeiden osalta on huomioitava erityisesti Parkano-Kankaanpää ratayhteyden merkitys Niinisalon varuskunnalle.

58 Säskylän kunta**58- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus; Säskylä**

Säskylän kunta katsoo, että Euroopan huonontuneella turvallisuustilanteella on pitkäaikaisia vaikutuksia, jotka vähimmilläänkin jatkuvat ainakin vuoteen 2050 saakka. Tarpeet ja toimenpiteet maanpuolustuksen resurssien ja varustuksen lisäämiseen ja kotimaisen huoltovarmuuden parantamiseen ovat erittäin tärkeitä.

Säskylän varuskunnan tarpeet lisärakentamiseen ja laajaan knasainväliseen yhteistyöhön (mukaan lukien NATO -yhteistyö) vaativat myös merkittäviä maakuntatason varauksia.

Säskylän kunta esittää, että Säskylän varuskunnan oman laajentuvan toiminnan ja varuskuntaa palvelevan yritystoiminnan (sekä palvelujen että tuotannon) turvaaminen tulee huomioida maakuntakaavassa laajalti ja monipuolisesti. Huomioida tulee myös varuskunnan oman ja kansainvälisen sotilas- ja siviilihenkilöstön määrän erittäin merkittävä kasvu nykyisestä.

Elintarviketuotannon osalta tulee maakuntakaavassa huomioida toiminnan laajentumisen ja monipuolistumisen mahdollistaminen. Länsi-Säskylän yritysalueen rakennusoikeuden määrän (tehokkuuden) erittäin merkittävä lisääminen on huomioitava maakuntakaavassa, ellei asiaan ole muuta ratkaisua. Ei ole järkevää levittää yritys/teollisuusalueiden kokoa ympäröivään luontoon vain sen vuoksi, että rakennusoikeus ei muutoin tulevaisuudessa riitä.

Säskylän kunta on erittäin mielellään mukana kehittelemässä yllä esitettyjä tavoitteita ja maakuntakaavan sisältöä.

67 Rauman kauppakamari**Valmisteltu vastine**

Merkitään tiedoksi.

Energiahuollon ja maatalouden kehittämistarpeiden turvaaminen on nostettu esiin osana huoltovarmuutta ja energiahuoltoa koskevassa tavoitekohdassa on tavoitteeksi esitetty uusiutuvan energiatuotannon ja ydinvoimatuotannon alueidenkäyttöisten edellytysten kehittämisen.

Haapamäki-Kankaanpää-Pori -rata on osoitettu voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa yhdysratana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohtana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot- ja määräykset. Lisäksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikennettä koskevien tavoitteiden mukaan suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää. Rataverkon kehittäminen sisältyy kestävä liikenteen kehittämisen tavoitteeseen.

Lisätään sanat 'turvallisuuden ja' tavoiteraportin kohtaan, jossa tavoitteena on huoltovarmuuden kannalta merkittävien logististen yhteyksien kehittämistarpeiden turvaaminen.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa on huomioitu maanpuolustuksen kehittämistarpeiden turvaaminen alueiden käytön suunnittelussa ja huoltovarmuuden vahvistaminen. Lisäksi alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevassa kohdassa on todettu, että alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon maanpuolustuksen tarpeet siten, että turvataan riittävät alueidenkäyttöiset edellytykset mm. varuskunnille ja muille maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksille.

Maakuntakaavassa osoitetut aluevaraukset eivät sisällä rakentamisen tehokkuutta koskevia määräyksiä.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

67- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Huoltovarmuuden ja turvallisuuden näkökulmista myös tietoliikenneinfra on merkityksellistä. Satakunnassa on huoltovarmuuden osalta monipuolisesti yritystoimintaa. Maakunnan huoltovarmuuden ja turvallisuuden merkitys lisääntyy tulevaisuudessa NATO-jäsenyyden myötä.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

68 Geologian tutkimuskeskus**68- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Ks. kohta 4 Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö.

Merkitään tiedoksi.

Kasvu-, ympäristö- ja energiaturvetta koskevassa tavoitemuotoilussa on nostettu esiin tarve turvetuotannon jatkamismahdollisuuksiin liittyvä näkökulma ottaen huomioon Satakunnan huoltovarmuuteen ja elintarviketuotantoon liittyvät tarpeet sekä teemaan liittyviä reunaehtoja.

69 Suomen riistakeskus Satakunta**69- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Kattavalla ampumarataverkostolla on olennainen merkitys ampumarajoitusten edellytysten kannalta, ja siten merkitystä myös kansallisen turvallisuuden kannalta. Ampumaratojen kehittämissuunnitelmassa esitetyn mukaisesti maakunnan nykyiset ampumaradat ja niiden kehittäminen tulee ottaa alueidenkäytön suunnittelussa ja aluekehittämisessä huomioon. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan tulisi luoda edellytyksiä rataverkoston täydentämiseksi.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten. Satakunnan ampumaratasevelvitys ja kehittämissuunnitelma on yksi maakuntakaavan suunnittelun tausta-aineistoista.

72 Ulvilan kaupunki**72- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Puolustusvaliokunta on 1.2.2023 antanut puolustusministeriölle lausunnon PuVL 16/2022. Lausunnossaan valiokunta esittää, että Suomessa tulisi olla yhteensä 1 000 ampumarataa. Tällä hetkellä Suomessa on 36 puolustusvoimien ampumarataa ja 670 siviilirataa. Valiokunta katsoo lausunnossaan, että valtakunnallisesti kattava ampumarataverkosto on välttämätön turvallisuusviranomaisten, reserviläisten, metsästäjien, urheiluampujien ja muiden ammunnan harrastajien toiminnan turvaamiseksi. Lausunnossa kuvataan turvallisuusympäristön muutoksen vaikutuksia ampumaratatoimintaan ja todetaan ampumaratojen määrän kasvattamisen nykytasosta olevan ehdottoman välttämätöntä maanpuolustuksen toimintaedellytysten varmistamiseksi. Valiokunta katsoo, että hallitusohjelmassa tulisi linjata ampumaratastrategian tai vastaavan asiakirjan laatimisesta, jonka kautta asetetaan selkeät tavoitteet ja keinot tahtotilaan pääsemiseksi.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten. Satakunnan ampumaratasevelvitys ja kehittämissuunnitelma on yksi maakuntakaavan suunnittelun tausta-aineistoista.

Satakuntaliitto on laatinut Satakunnan ampumaratasevelvityksen ja kehittämissuunnitelman, jonka maakuntahallitus on hyväksynyt 31.5.2021. Raportin hyväksymisen jälkeen turvallisuustilanne on oleellisesti muuttunut, mitä puolustusvaliokunnan lausuntokin heijastelee. Tämän johdosta maakuntakaavan laadinnassa tulisi jollakin tarkoituksenmukaisella tavalla ottaa huomioon puolustusvaliokunnan tavoite ampumaratojen määrän lisäämisestä myös Satakunnassa, erityisesti jos asia sisällytetään tulevaan hallitusohjelmaan. Mikäli tätä tavoitetta

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

palvelevia aluevarauksia ei olisi tarkoitus osoittaa tulevassa maakuntakaavassa, tulisi tätä tavoitetta kuitenkin pyrkiä edistämään päivittämällä ampumarataselvityksen kehittämissuunnitelmaosaa esim. lisäämällä siihen uusi osa-alue "Perustettavat uudet ampumaradat". Satakuntaliitto järjestää vuosittain sidosryhmille suunnatun ampumaratafoorumin. Kyseinen foorumi on erinomainen instrumentti kehittämissuunnitelman päivittämiseen yhteistyössä ampumaratojen käyttäjien kanssa. Foorumi voisi kokoontua useamminkin kuin kerran vuodessa jos kehittämissuunnitelman päivittäminen ja ministeriöistä tuleva ohjaus sitä edellyttää.

73 MTK-Satakunta**73- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Maaseudun elinkeinojen painotus, huoltovarmuuden varmistavan infran ylläpito ja parantaminen sekä sisäiseen turvallisuuteen ja kriisivalmiuteen vaikuttavat ratkaisut edesauttavat osaltaan kansallista turvallisuutta.

Merkitään tiedoksi.

74 Suomen metsäkeskus**74- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

On hyvä, että tässä yhteydessä on nostettu esille metsätalouteen liittyvät kehittämistarpeet.

Merkitään tiedoksi.

79 Pomarkun kunta**79- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden huomioiminen kaavan valmistelussa on erittäin tärkeää muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Puolustusvoimien toiminta tulee turvata. Myös maatalouden toimintaedellytyksiä tulee pyrkiä edistämään.

Merkitään tiedoksi.

Satakunnassa on tällä hetkellä vireillä paljon vihreään siirtymään luokiteltavia yritysten investointihankkeita. Satakunnan yhtenä kärkiteemana on energiantuotanto, joten maakuntakaavan tulee mahdollistaa energiatuotannon hankkeet ja vastata maakunnan kärkiteemoihin myös Pohjois-Satakunnan osalta.

80 Eurajoen kunta**80- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Eurajoen kunta on asetettujen tavoitteiden takana ja eri osa-alueet on tunnistettu hyvin.

Merkitään tiedoksi.

81 Porin yliopistokeskus**81- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Ehdotetaan tavoiteluonnokseen lisättävän kappale liittyen ruoantuotannon huoltovarmuuteen.

Merkitään tiedoksi.

Tavoitekohdassa on mainittu maatalouden ja elintarviketeollisuuden kehittämistarpeiden turvaaminen huoltovarmuuden vahvistamiseksi.

82 Suomen luonnonsuojeluliitto Varsinais-Suomen piiri**82- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Toimintaluonnoksissa mainitaan: Alueiden käytön suunnittelussa pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomen ja Satakunnan huoltovarmuudelle, kriittiselle infrastruktuurille ja ekosysteemeille sekä elinkeinoille kuten maa- ja metsätaloudelle aiheuttavia riskejä.

Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri esittää, että epäselvä muotoilu tulisi korjata: Alueidenkäytön suunnittelussa pyritään hillitsemään ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä Suomen ja Satakunnan huoltovarmuudelle, kriittiselle infrastruktuurille ja ekosysteemeille sekä elinkeinoille kuten maa- ja metsätaloudelle aiheutuvia riskejä.

Tai: Alueidenkäytön suunnittelussa pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä, sekä niistä Suomen ja Satakunnan huoltovarmuudelle, kriittiselle infrastruktuurille ja ekosysteemeille sekä elinkeinoille kuten maa- ja metsätaloudelle aiheutuvia riskejä.

Tavoitteen muotoilua täydennetään jälkimmäisen vaihtoehdon mukaan.

84 Varsinais-Suomen ELY**84- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Satakunnassa on laadittu laajaa ampumarataselvitystä, jossa on arvioitu myös sitä, millä kaavamuodoilla ampumaratoja merkitään kaavoituksessa.

Myös hiljaisten alueiden osalta on merkitystä sillä, että missä ampumaradat sijaitsevat. Ampumaratojen sijainnit ja käyttömahdollisuudet kytkeytyvät myös kansalliseen turvallisuuteen reserviläisten harjoittelumahdollisuuksien kautta. Onko ampumarataselvitystä ajateltu hyödynnettävänä maakuntakaavaa laadittaessa?

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan ampumarataselvitys ja kehittämissuunnitelma on yksi maakuntakaavan suunnittelun tausta-aineistoista.

85 Rauman kaupunki**85- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus**

Satakunnan maakuntakaava 2050 tavoitteet on laajasti ja asiantuntevasti asetettu vastaamaan maakunnan tulevaisuuden kehityskuvaa, haasteita ja tavoitteita. Myös ilmastonmuutokseen ja luontokatoon sekä erityisesti kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät tavoitteet ovat tärkeä osa tavoitekokonaisuutta.

Merkitään tiedoksi.

86 Huittisten kaupunki**86- Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus; Huittinen**

Tavoiteluonnokseen on kirjattu: "Vahvistetaan huoltovarmuutta turvaamalla energian tuotantoon, energian siirtoon ja energiahuoltoon sekä maa- ja metsätalouteen ja elintarviketeollisuuteen liittyvät kehittämistarpeet."

Kaavavalmistelussa tulee huomioida, että Huittisissa on vireillä mittava aurinkovoimahanke, jonka toteuttaminen on turvattava maakuntakaavalla.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnoksista annettujen lausuntojen kooste ja lausuntoihin annetut vastineet

10. Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä

Lausunnon antaja

Tiivistelmä tavoitteista

Valmisteltu vastine

50 Satakunnan pelastuslaitos

50- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä

Pelastustoimi ja erityisesti uusi Satakunnan hyvinvointialueen pelastuslaitos on otettava jatkossa paremmin mukaan kaavojen suunnitteluun, jotta toimintaedellytykset saavutettavuuden ja laadun kannalta pysyvät hyvinä.

Merkitään tiedoksi.

Hyvinvointialue ja Satakunnan pelastuslaitos ovat nimenneet edustajansa Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmään.

62 Nakkilan kunta

62- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä

Nakkilan kunnanhallitus toteaa, että tavoiteasiakirjassa tulee kohtuullisesti esiin energian tuotantoon liittyvät tavoitteet, elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä suojellulliset ja ilmastotoimiin liittyvät tavoitteet. Tavoiteasiakirjassa tavoitteet on osin ristiriitaisia tavoitteiden yhteensovittamisen sijaan. Ristiriitaisuus liittyy yhdyskuntarakenteeseen sekä toisaalta suojelun ja kehittämisen tavoitteiden ilmaisuun. Tavoiteasiakirja tavoittelee vahvasti keskitettyä yhdyskuntarakennetta, nykyistä yhdyskuntarakennetta (esimerkiksi ”elinkeinotoimintaan liittyen alueiden suunnittelussa hyödynnetään olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta...”) sekä ”monikeskuksista ja verkottuvaa aluerakennetta”.

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet on muodostettu yhteensovittamalla valtakunnalliset tavoitteet maakunnallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavan tavoitteet täsmentyvät suunnittelun edetessä konkreettisiksi alueiden käytön suunnitteluperiaatteiksi ja aluevarauksiksi, jolloin myös suunnittelutyössä tulee yhteensovittaa mahdolliset vastakkaiset tavoitteet.

Toisaalta pitää vahvistaa ”huoltovarmuutta turvaamalla energian tuotantoon, energian siirtoon ja energiahuoltoon sekä maa- ja metsätalouteen ja elintarviketeollisuuteen liittyvät kehittämistarpeet ja toisaalta ”Yhtenäisille, hyvälle tai maiseman kannalta tärkeille pelto-, metsä- ja suoalueille ei osoiteta maankäyttöä ilman erityisiä perusteita”. Ristiriitaisuudet ja tulkinnanvaraiset tavoiteilmaukset voivat aiheuttaa tilanteen, jossa yksittäisen tahon tulkinta ratkaisee esimerkiksi sen, millainen on hyvä pelto, jolle ei saa aurinkovoimaa pellon hyvyyden vuoksi rakentaa.

Tavoiteasiakirjan valmistelussa ei ilmeisesti ole kaikilta osin tarkasteltu valtakunnallisia tavoitteita siten, että ne olisi muotoiltu soveltuviksi Satakunnan maakunnan olosuhteisiin. Maakuntakaava 2050:n valmistelussa tulee selkeyttää tavoitteiden yhteensopivuus.

63 Euran kunta

63- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä

Euran kunta pitää tärkeänä, että kaikki kunnat ovat maakuntakaavan ohjausryhmässä edustettuina.

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan kuntia on pyydetty vuoden 2022 alussa nimeämään edustajansa Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmään.

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista****Valmisteltu vastine**

---

67 Rauman kaupunkamari**67- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Erinomaisesti koottu tavoitepaketti.

Merkitään tiedoksi.

72 Ulvilan kaupunki**72- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Ulvilan kaupunki katsoo, että tavoiteraportissa on kattavasti huomioitu kuntien, sidosryhmien ja viranomaisten tavoite-esitykset.

Merkitään tiedoksi.

73 MTK-Satakunta**73- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Kaavamerkintöjen ja -määräysten yhdenmukaisuus ja selkeys kaikessa kaavoituksessa ovat mielestämme maanomistajien oikeusturvan ja tasapuolisen kohtelun kannalta tavoitteita. Korvausvastuiden maanomistajiin suoraan tai välillisesti vaikuttavien aluerajausten osalta on myös oltava selviä.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

74 Suomen metsäkeskus**74- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden yhteenvedossa on sovitettu hyvin yhteen erilaiset käyttötavoitteet maakunnan erityispiirteet huomioiden (kohta 1.2). Metsään perustuvat elinkeinot on huomioitu tavoiteluonnoksessa hyvin.

Merkitään tiedoksi.

Metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten metsäalueiden säilyminen ja viherverkosto tai -rakenne on mainittu useissa kohdissa tavoiteluonnosta (mm. kohdat 2.2.1, 2.2.2, 2.2.7, 2.2.8). Näihin liittyen Metsäkeskus toteaa, että suojelualueiden ulkopuolella tulee välttää käyttöä rajoittavia tai velvoittavia tavoitteita tai kaavamerkintöjä. Yksityismetsien osalta suojelun tulee perustua vapaaehtoisuuteen.

75 Kokemäen kaupunki**75- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Edellä sanotun lisäksi Kokemäki esitti MKK tavoitelausunnossaan seuraavaa.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

”Elinvoimainen, energinen ja uudistuva maakunta” -teemasta lausuimme:

Maakuntakaavassa tullaan osoittamaan sopivia tuuli- ja aurinkovoima-alueita. Kokemäki ymmärtää, että näiden alueiden tarkastelu on tehty kaavamaisen teknisen analyysin perusteella. Tosiasiassa tuuli- ja aurinkovoimainvestointeihin vaikuttaa merkittävästi maanomistusolot ja maanomistajien suostumus asiaan. Tuulivoimainvestoijat tarkastelevat maakuntakaavan lisäksi maanomistuskarttoja ja löytävät potentiaaliset kohteensa sitä kautta. Päätelemme Kokemäellä näin, koska yhdelle noin kuuden tuulivoimalan alueelle Kokemäellä on esittänyt kiinnostuksensa kolme eri tuulivoimatoimijaa ja tämä alue ei ole maakunnan tuulivoimakaava-alueella. Samoin on ollut esillä laajan aurinkovoimalan rakentaminen Kokemäellä alueelle, jolla ei ole maakuntakaavoituksessa esitetty tuota statusta.

Investoijat tekevät omista näkökulmistansa omat ratkaisunsa näissä uusiutuvan energian investoinneissa. Kokemäen kaupunki on strategiassaan sitoutunut tukemaan tällaisten uusiutuvan energian ratkaisujen si-joitumista Kokemäelle. Toivomme luonnollisesti, että maakuntakaavaan ei tule sen kaltaisia linjauksia, jotka estäisivät tällaisten vastuullisten energiantuotantomuotojen sijoittumisen Kokemäelle.

”Hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta” -teemasta lausuimme:

Kokemäellä on vakavasti tunnistettu meille ad hoc syntynyt 400 henkilön akkuteollisuustyöpaikan tuomat tarpeet kuntakehitykselle. Meillä on jo puolen vuoden ajan viikoittain kokoontunut monialainen asiantuntijatyöryhmä, joka valmistelee yhdyskuntasuunnittelun ja esimerkiksi maakunnan koulutussuunnittelun kykyä vastata tähän muutokseen.

Edellä kerrotun, meille tulleiden asiaa koskevien kyselyjen ja alustavien suunnitelmaehdotusten mukaan Kokemäellä olisi vuoteen 2050 ulottuvassa maakuntasuunnittelussa varauduttava tuon 400 työpaikan jälkeen vielä vähintään yli tuhanteen lisätyöpaikkaan. Kokemäki on valmis ottamaan tämän haasteen vastaan ja toivomme, että maakuntakaavoitus 2050 tukee tätä koko maakuntaa palvelevaa teollisuusrakenteen kehittämistä myös Kokemäellä.

80 Eurajoen kunta

80- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä; Eurajoki

Lemlahden tuulivoimapuistoalue tulee poistaa maakuntakaavasta.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

81 Porin yliopistokeskus

81- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä

Ehdotetaan, että yleisenä periaatteena kirjattaisiin tutkittuun tietoon pohjautuva kehittäminen kaikilla osa-alueilla.

Merkitään tiedoksi.

Maakuntakaavan laadinnassa noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslain 9§ mukaista periaatetta, jonka mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

83 Porin kaupunki

83- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä

Yleisesti:

- Kaavoituksen joustavuuden lisääminen nopeasti muuttuvassa toiminnallisessa ympäristössä.
- Maakuntakaavan yksinkertaistaminen.
- Maakuntakaavan uudistus on mahdollisuus luoda seututasolle yhteinen tietopohja.
- Tavoitteiden todentaminen ja vaikuttavuuden varmistaminen.

Merkitään tiedoksi kaavan jatkosuunnittelua varten.

Vaikuttavuus näkyväksi:

- Jos ekologinen ja sosiaalinen kestävyys otetaan yhdeksi lähtökohdaksi, pitää voida

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

myös osoittaa (liikennemallein ja muin vaikutusten arvioinnein), että ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa realistisessa taloudellisessa raamissa. Tähän liittyy myös liikenteen suoritelaskennan oikeellisuus ja päivitystarve.

Muuta:

- OAS:n kehittäminen.

Selvitykset:

- Vaihemaakuntakaavan 2 perusselvitykset ovat jo 10-vuotta vanhoja, ja muiden maakuntakaavojen sitäkin vanhempia, joten ne eivät toimi enää MRL:n edellyttäminä riittävinä selvityksinä uudessa maakuntakaavaprosessissa. Tulevaisuuden ennakoitua palvelevat ja kaavoitusta mitoittavat selvitykset on syytä tehdä uudelleen. Selvityksiin on syytä ottaa mukaan skenaariolähestymistapa, jonka pohjalta voidaan päättää se visio, jota kohti Satakunta haluaa kehittyä.

Vuorovaikutus:

- Kaavaprosessin vuorovaikutus tapahtuu pääasiassa yhteistyöryhmän ja teemoittaisten yhteistyöryhmien kokoontumisina. Maakuntakaavaprosessiin sopisi myös seutua yhdistävä työpajatyöskentely. Esimerkiksi: – Mitä Maakuntaohjelman tavoitteet ja linjaukset tarkoittavat kaupunkien maankäytön ja liikkumisen kehittämisessä?

Liikennejärjestelmä:

- Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen Sustainable Urban Mobility Plan eli SUMP prosessin mukaan (ks. kaavio lopussa).

Esimerkki Uusimaa kaavan 2050:n lähestymistavasta:

- Kaavan yksinkertaistamisesta ja joustavuuden lisäämisestä on hyvä esimerkki Uusimaa kaava 2050:n lähestymistapa, (Kaavaselostus s.61)

85 Rauman kaupunki**85- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Rauman kaupunki haluaa tarkentaa tavoitteita kaavatyön edetessä.

Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten.

86 Huittisten kaupunki**86- Muuta lausuttavaa tavoiteraportin sisällöstä**

Satakunnan maakuntavaltuusto on hyväksynyt Satakunnan maakunta suunnitelman 2050, jonka tulisi ohjata maakuntakaavan valmistelua.

”Tulevaisuuskuvien mukaisesti Satakunta on vuonna 2050

- Elinvoimainen, energinen ja uudistuva maakunta
- Hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta
- Vastuullinen ja osaava maakunta

Tulevaisuuskuvat muodostavat Satakunnan pitkän aikavälin kehittämisen tahtotilan, maakuntasuunnitelman. Tulevaisuuskuvat luovat siten pitkän aikavälin kehittämisen strategisen kehikon sekä tunnistavat Satakunnan tulevaisuuden kannalta tärkeitä

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet on muodostettu yhteensovitettamalla valtakunnalliset tavoitteet maakunnallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavan tavoitteet täsmentyvät suunnittelun edetessä konkreettisiksi alueiden käytön suunnitteluperiaatteiksi ja aluevarauksiksi, jolloin myös suunnittelussa yhteensovitetaan mahdolliset vastakkaiset tavoitteet.

Satakunnan maakuntakaava 2050 laaditaan kaikki maankäyttömuodot käsittävänä kokonaismaakuntakaavana, jolloin maakuntakaavan tavoitteissa tulee ottaa

---

Lausunnon antaja**Tiivistelmä tavoitteista**

toimia, jotka tulee huomioida laadittaessa maakuntaa koskevia kehittämis- ja suunnittelulinjauksia (maakuntaohjelma 2022–2025, maakuntakaava).”
Tavoiteluonnokseen on nostettu kaikki mahdollinen, mutta kärki-teemat jäävät uupumaan.

Tavoiteluonnoksessa huolena vaikuttaa olevan enemminkin se, ettei olemassa oleva muutu liikaa, kuin se, että maakunnassamme annetaan mahdollisuuksia uusille avauksille. Viittaukset ”olemassa olevaan” toistuu useaan otteeseen. Tavoitteena ja periaatteena tulisi kuitenkin olla uudistuva, mahdollistava ja tulevaisuuteen katsova eikä rajaava maakuntakaava. Maakuntakaavalla luodaan edellytyksiä pitkällä aikajänteellä ja maailma muuttuu yhä kiihtyvään tahtiin. Kaavatyössä tulisi arvioida myös tunnistamattomia haasteita ja tavoitteita. Lähtökohdaksi on asetettu nykytilanne ja olemassa oleva ympäristö, mutta tavoitteiden asettamisella pitäisi nähdä jo käynnissä oleva kehityssuunta vuosikymmenten päähän. Maakuntakaavan tulkinta tulee siksi olla sallivaa siinä mittakaavassa ja yleispiirteisyydessään kuin se laaditaan.

Tavoiteraportissa on paljon tekstiä, jonka voisi selkeyttää ja tiivistää napakasti olennaiseen. Jokainen tavoitekohta on mahdollista kiteyttää kahteen-kolmeen kärki-teemaan, joiden alla selittäväksi tekstiksi muutamia lauseita. Epäselväksi jää myös, miten keskiöön nostettu ”Ihminen – Ympäristö – Tulevaisuus” toteutuu osin ristiriitaistenkin tavoitteiden kanssa.

Valmisteltu vastine

huomioon tiivistettyjen kärkiteemojen sijaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kokonaisuudessaan ja maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimukset.

YMPÄRISTÖ - IHMINEN - TULEVAISUUS

Ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti
kestävä ja vetovoimainen Satakunta

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA 2050

TAVOITERAPORTTI

17.4.2023

Satakuntaliitto

ISBN xx

ISSN xx

Tavoitteiden laatimisen vaiheet ja vuorovaikutusprosessi

Tavoite-esityksiin laaditut vastineet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä 8.11.2022

Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 8.11.2022

Maakuntahallitus 22.11.2022 / MH § 100

Tavoiteluonnosten käsittely

Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä 7.12.2022

Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 7.12.2022

Maakuntahallitus 19.12.2022 / MH § 120

Tavoitteiden käsittely

Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä 28.3.2023

Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 28.3.2023

Maakuntahallitus 17.4.2023 / MH § xx

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	3
Johdanto	5
1. Satakunnan nykytilan kuvaus	6
1.1 Satakunnan yleiskuvaus.....	6
1.2 Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne	9
1.2.1 Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne	9
1.2.2 Väestö.....	13
1.2.3 Tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäisy	18
1.3 Alueiden käytön ekologinen kestävyys	20
1.4 Liikenneverkko ja teknisen huollon verkostot.....	36
1.4.1. Satakunnan väyläverkko	36
1.4.2 Tavaraliikenne	41
1.4.3 Lentoliikenne	43
1.4.4 Terminaalialueet.....	43
1.4.5 Pendelöinti.....	44
1.4.6 Joukkoliikenne ja matkakeskukset	45
1.4.7 Pyöräily	46
1.4.8 Liikenneturvallisuus	47
1.4.9 Tietoliikenne	48
1.4.10 Vesihuolto	48
1.4.11 Energiahuolto	50
1.4.12 Jätehuolto ja kiertotalous	52
1.5 Vesi- ja maa-ainesvarat	54
1.5.1 Satakunnan vesistöt	54
1.5.2 Maa-ainesvarat	58
1.6 Satakunnan elinkeinorakenne	61
1.6.1 Elinkeinorakenne.....	61
1.7 Maisema, luonnonarvot ja kulttuuriperintö.....	63
1.7.1 Geologiset luontoarvot	63
1.7.2 Kulttuuriympäristö	64
1.8 Virkistykseen soveltuvat alueet.....	70
1.9 Ilmastomuutos ja luontokato	70
1.9.1 Ilmastomuutos	70
1.9.2 Luontokato	72
1.10 Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus.....	74
2. Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun lähtökohdat	78
2.1. Valtakunnalliset lähtökohdat	78
2.1.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	78
2.1.2. Valtakunnalliset strategiat ja suunnitelmat	81
2.2. Maakunnalliset lähtökohdat.....	89
2.2.1. Satakunta-strategia	90
2.2.2. Satakunnan maakuntakaavoitus	90
2.2.3. Muut maakunnalliset ja alueelliset strategiat ja ohjelmat.....	91
3. Osallistuminen ja vuorovaikutus tavoitteiden asettamisessa	95
3.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessi tavoitevaiheessa	95
3.2. Kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien tavoitteet	96

4. Maakuntakaavan tavoitteet	96
4.1 Maakuntakaavan yleiset tavoitteet.....	96
4.2. Maakunnan sisällölliset tavoitteet	97
4.2.1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne.....	98
4.2.2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys	99
4.2.3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt	100
4.2.4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö	102
4.2.5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset	103
4.2.6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen	103
4.2.7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys	104
4.2.8. Ilmastomuutos ja luontokato.....	105
4.2.9. Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus	106
4.2.10. Teemojen tavoitteet muodostavat yhdessä kokonaisuuden	106

Johdanto

Satakunnan maakuntakaavan 2050 aloitusvaiheen yhteydessä on samanaikaisesti käynnistynyt kaavan tavoitevaihe. Tavoitevaiheessa on pyritty selvittämään kuntien, viranomaisten ja muiden sidosryhmien keskeisimpiä maakuntakaavan tavoitteita ja muodostamaan yhteinen näkemys Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteista.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteraportissa on kuvattu Satakunnan nykytilanne yleispiirteisellä tasolla, maakuntakaavan suunnittelun lähtökohdat, tavoitevaiheen osallistumis- ja vuorovaikutusmenetelyt, maakuntakaavan yleiset tavoitteet ja sisällölliset tavoitteet.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 aloitusvaiheen viranomaisneuvottelun keskeisenä sisältönä oli valtakunnallisten ja muiden keskeisten tavoitteiden selvittäminen yhdessä asianomaisten viranomaisten kanssa. Maakunnan omien kehittämistarpeiden täsmentämiseksi kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien näkemyksiä kartoitettiin tavoitekyselyllä, jonka jälkeen järjestettiin kuntaneuvotteluja kuntien omien tarpeiden pohjalta.

Tavoite-esitysten yhteenvedot ja esitysten alustavia vastineita on käsitelty Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä ja maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa, jonka jälkeen Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi vastineet.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden laatimistyössä on hyödynnetty voimassa olevien maakuntakaavojen tavoitteita. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden luonnokset on valmisteltu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan sisältövaatimusten, valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien sekä maakunnan omien kehittämistarpeiden pohjalta. Tavoiteluonnoksia on käsitelty Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa. Lausuntokierroksen jälkeen Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet käsitellään Satakuntaliiton maakuntahallituksessa.

Satakunnan nykytilaa koskeva tekstiosuus päivittyy ja täydentyy kaavaprosessin edetessä.

1. Satakunnan nykytilan kuvaus

Lähtökohtana Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnalle on Satakunnan nykytilanne, jota kuvataan maakuntakaavalle ominaisella yleispiirteisellä tasolla. Satakunnan nykytilanteen kuvaus on jaoteltu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti otsikoihin.

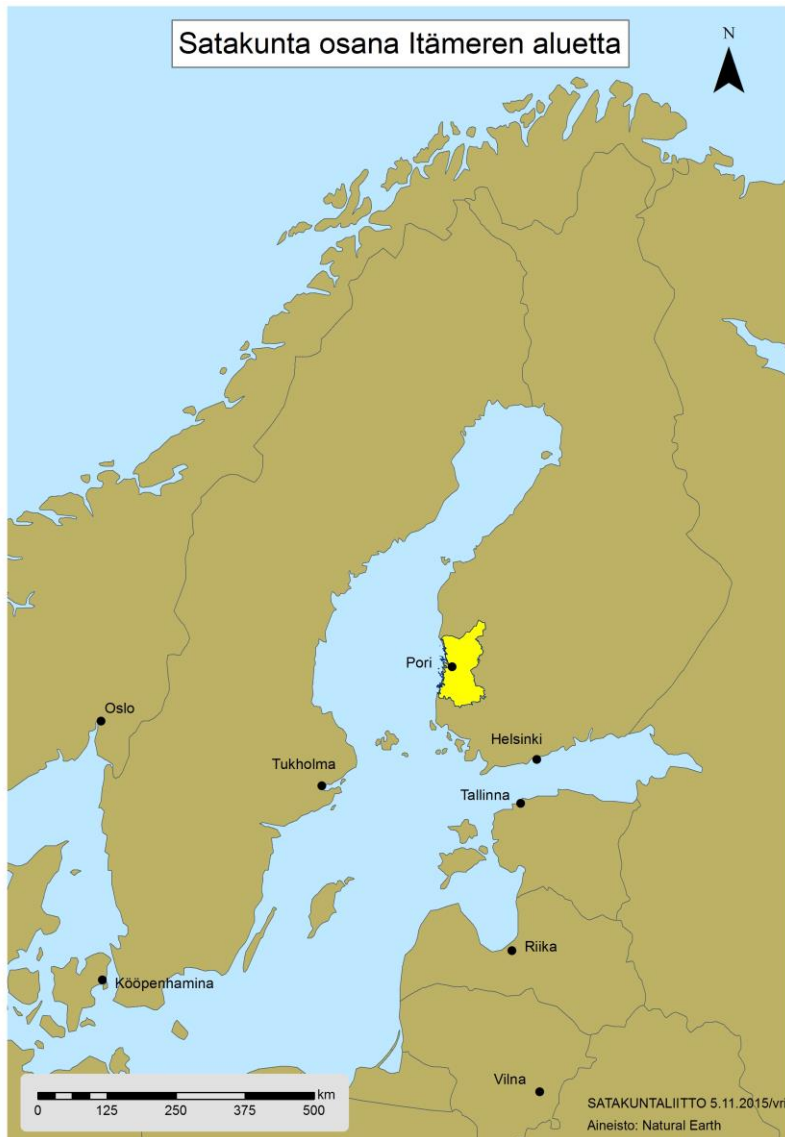
1.1 Satakunnan yleiskuvaus

Satakunnan maakunta on yksi Suomen keskiaikaisten linnaläänien mukaan määritellyistä historiallisista maakunnista, jossa oli jo keskiajalla kaksi kaupunkia: Ulvila ja Rauma. Pohjanlahden rannalla sijaitsevan Satakunnan asutus on saanut alkunsa varhaisella kivikaudella ja monet Kokemäenjokilaakson pelloista ovat olleet viljelyksessä rautakaudelta alkaen. Nykyinen Satakunta muodostuu historiallisen maakunnan länsiosasta ja Selkämeren eteläosan merialueesta. Satakunnan naapurimaakuntia ovat Varsinais-Suomi, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa.

Satakunnan suurimmat väestö- ja työpaikkakeskittymät sijaitsevat rannikkoalueella sekä Kokemäenjokilaaksossa. Porissa ja Raumalla asuu hieman yli puolet koko maakunnan väestöstä. Satakunta on noin 215 500 asukkaallaan Suomen 19 maakunnasta seitsemänneksi suurin.

Itämeren piiri on Euroopan mittakaavassa merkittävä talousalue, joka on vaikuttanut ja historiallista perinnettä noudattaen vaikuttaa edelleen Satakunnan elinkeinoelämään, liikenneyhteyksiin ja kulttuuriperintöön (Kuva 1). Satakunnan työpaikkarakenteessa korostuvat teollisuuden työpaikat. Maakunnan kaikista työpaikoista noin viidennes on teollisuuden työpaikkoja. Maakunnalle tärkeitä teollisuuden aloja ovat vientialat, kuten metsäteollisuus, metallien jalostus, koneiden ja laitteiden valmistus sekä meriteollisuus. Teollisuuden viennin arvon osuus maakunnan kokonaistuotannosta on merkittävä. Satakunnassa merkittäviä elinkeinoelämän aloja ovat myös energian tuotanto ja elintarviketeollisuus.

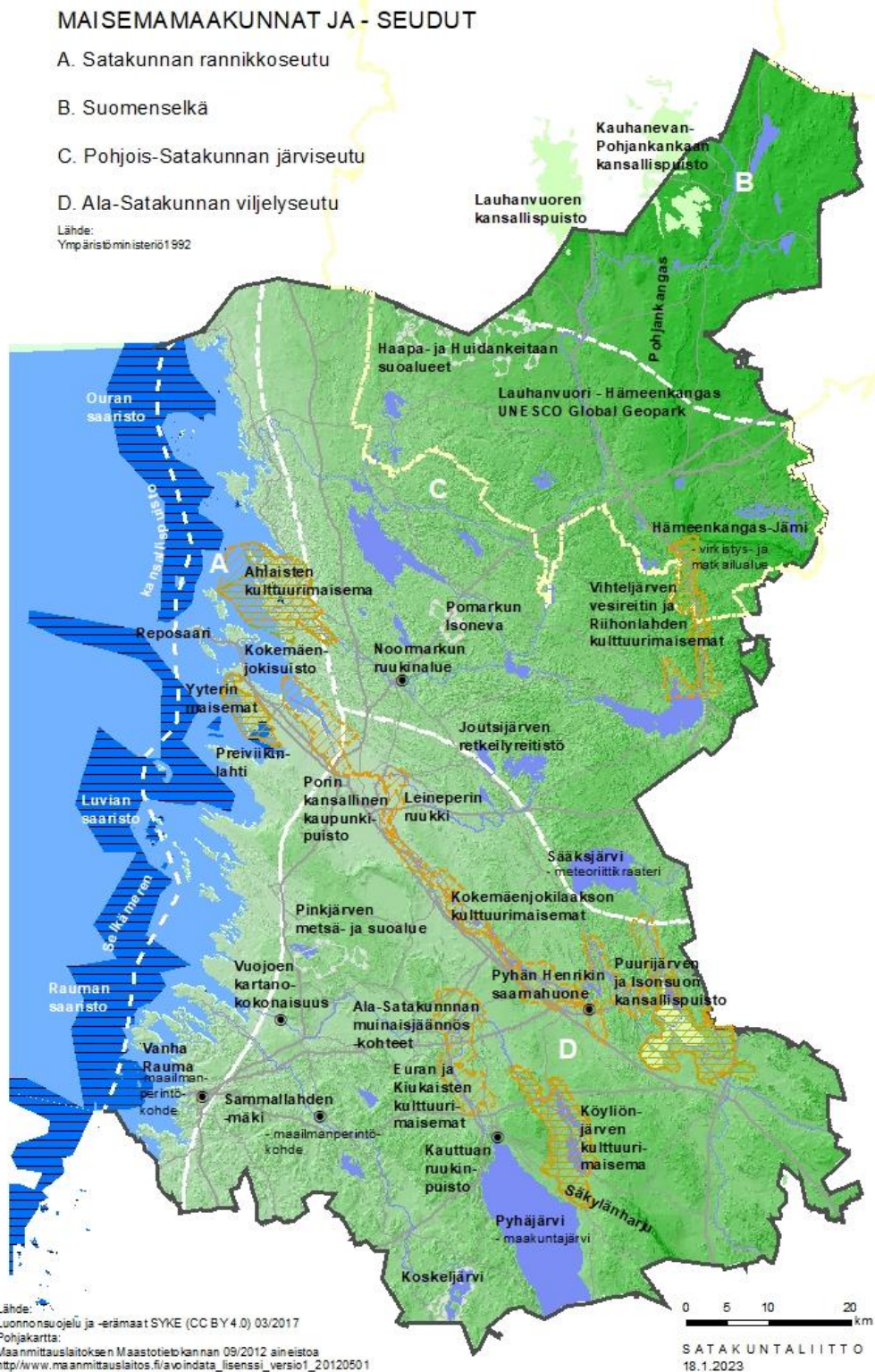
Satakunnan elinkeinoelämän kuljetuksille tärkeimpiä yhteyksiä ovat valtatie 2 ja 8 sekä valtatie 12. Lisäksi merkittävä yhteys on Tampere – Pori ja Rauma raideyhteys. Kansainvälisinä solmupisteinä toimivat Porin (Mäntyluoto/Tahkoluoto) ja Rauman satamat sekä Porin lentokenttä.

Kuva 1. Satakunnan sijainti Itämeren alueella.

Satakunta jaetaan Suomen yleisessä maisemamaakuntajaossa maisemakokonaisuuksien perusteella osiin, jotka poikkeavat niin geologialtaan, luonnonolosuhteiltaan kuin ihmistoiminnaltaan toisistaan. Eri puolilla Satakuntaa on useita valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaita luonto- ja maisemakokonaisuuksia sekä kulttuuriympäristöjä, joita hyödynnetään muun muassa luontomatkailun kehittämisessä. Esimerkki tällaisesta kohteesta on Pohjois-Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan rajaseuduilla sijaitseva suo- teemainen Lauhanvuori - Hämeen kangas UNESCO Global Geopark. Maisemakokonaisuudet ja Satakunnan elinympäristön merkittävimmät vetovoimatekijät on esitetty kuvassa 2 (Kuva 2). Viljelymaisemia leimaa hyvin säilynyt talonpoikainen rakennusperintö ja rannikkoa merellisten elinkeinojen luoma rakennuspe- rintö. Vesistöjen äärellä on myös historiallisia teollisuusympäristöjä. Porin kansallisen kaupunkipuiston pohjoisreunalta levittäytyy Pohjoismaiden laajin jokisuisto, jonka luontoarvot ovat kansainvälisestikin tunnustettuja.

Satakunnan kansallispuistot (Kauhaneva-Pohjankangas, Puurijärvi-Isosuo, Selkämeri ja pinta-alaltaan noin 30 hehtaarin kokoinen alue Lauhanvuoren kansallispuistoa) turvaavat omalta osaltaan Satakunnan luonnon monimuotoisuutta ja ne ovat samalla Satakunnan luontomatkailun kärkikohteita ja merkittäviä ihmisen hyvinvoinnin lähteitä.

Kuva 2. Satakunnan ympäristön merkittäviä vetovoimatekijöitä.

1.2 Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne

1.2.1 Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen ja saavutettavuuden perustekijät ovat maakunnan sijainti Pohjanlahden rannalla, hyödynnettävissä olevat meri- ja lentoyhteydet muuhun Eurooppaan, suurten vesistöjen jokilaaksot taajamineen sekä monipuolinen maaliikennejärjestelmä. Keskeisen osan liikenneverkosta muodostavat rannikon kaupunkien sekä niiden suurten satamien ja sisämaan väliset tavara- ja henkilöliikenteen kuljetusketjut. Aluerakenteen keskusverkon muodostavat palveluja tarjoavat kaupungit ja muut seudulliset keskuksat, joiden välillä on toiminnallisesti yhtenäinen vuorovaikutus ja saavutettavuuden turvaavat liikenneyhteydet. Aluerakenteen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat myös Kankaanpään Niinisalon ja Säkylän varuskunnat. Satakunta kytkeytyy ylimaakunnalliseen ja valtakunnalliseen aluerakenteeseen valtatie 2 suuntaisella Kokemäenjokilaakson vyöhykkeellä (Pirkanmaan ja Uudenmaan suunnat) ja valtatie 8 suuntaisella rannikkoalueen vyöhykkeellä (Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan suunnat).

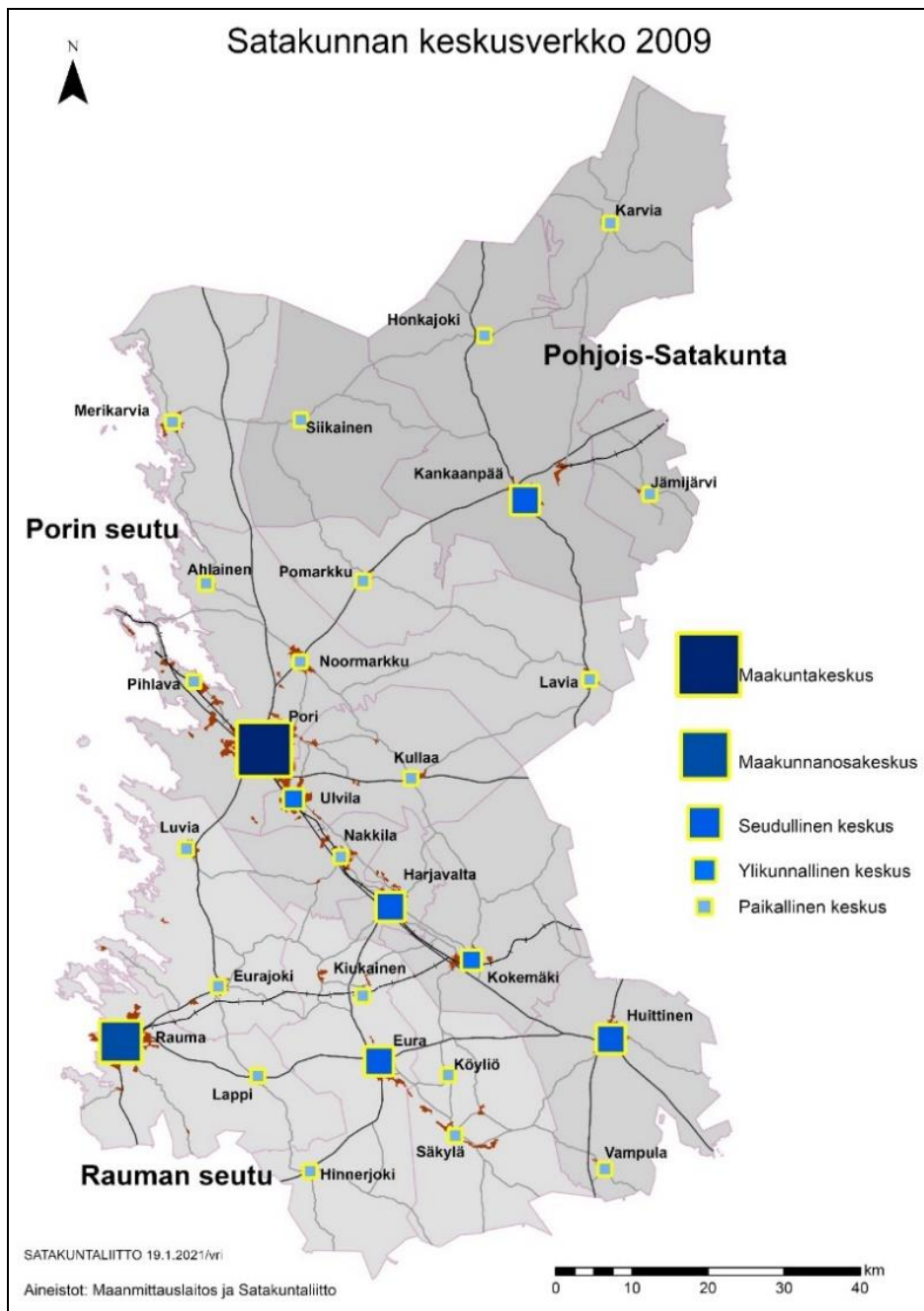
Satakunnan keskusverkko tukeutuu maakuntakeskukseen Poriin ja maakunnanosakeskukseen Raumaan (Kuva 3). Kankaanpään, Harjavallan ja Huittisten seudullisia keskuksia tukevat ylimaakunnalliset keskuksat, joita ovat Eura, Kokemäki, Ulvila ja Säkylä. Keskusverkko perustuu asiointisuuntautuneisuuteen, työpaikkatarjontaan ja palveluihin. ¹ Yleinen palvelujen saavutettavuus ja kattavuus ovat Porin ja Rauman seutukunnissa hyvällä tasolla osin selvästi koko maan keskiarvoa suuremman väestötiheyden ja kuntien välisten suhteellisen lyhyiden etäisyyksien ansiosta. Sen sijaan Pohjois-Satakunnassa väestötiheys on maan keskiarvoa matalampi ja etäisyydet suuriin keskuksiin pidempiä, jolloin palvelujen saatavuus on ainakin joiltain osin muuta Satakuntaa heikompi.

Satakunnan suurimmat työpaikkakeskittymät sijoittuvat Porin ja Rauman seuduille sekä nauhamaisempina kokonaisuuksina Kokemäenjokilaaksoon ja Pyhäjärvisseudulle. Lisäksi Satakunnassa on yksittäisiä työpaikkakeskittymiä Kankaanpäässä, Huittisissa ja Eurajoen Olkiluodossa. Teollisuuden osuus Satakunnan työpaikoista on selvästi koko maan tasoa korkeampi. Satakunnassa on useita vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavia eli Seveso III -direktiivin mukaisia laitoksia erityisesti Harjavallassa, Kankaanpäässä, Porissa ja Raumalla.

Satakunnan suurimmat väestökeskittymät sijaitsevat Selkämeren rannikkoalueella sekä Kokemäenjokilaaksossa. Suurimmat kaupungit ovat Pori ja Rauma, joissa asuu hieman yli puolet koko maakunnan väestöstä. Kaikkiaan rannikon kunnissa asuu Satakunnan väestöstä noin 63 %. Loma-asutus on keskittynyt voimakkaasti rannikolle. Lisäksi suurimpien järvien rannoilla sijaitsee paljon lomarakennuksia (Kuva 4).

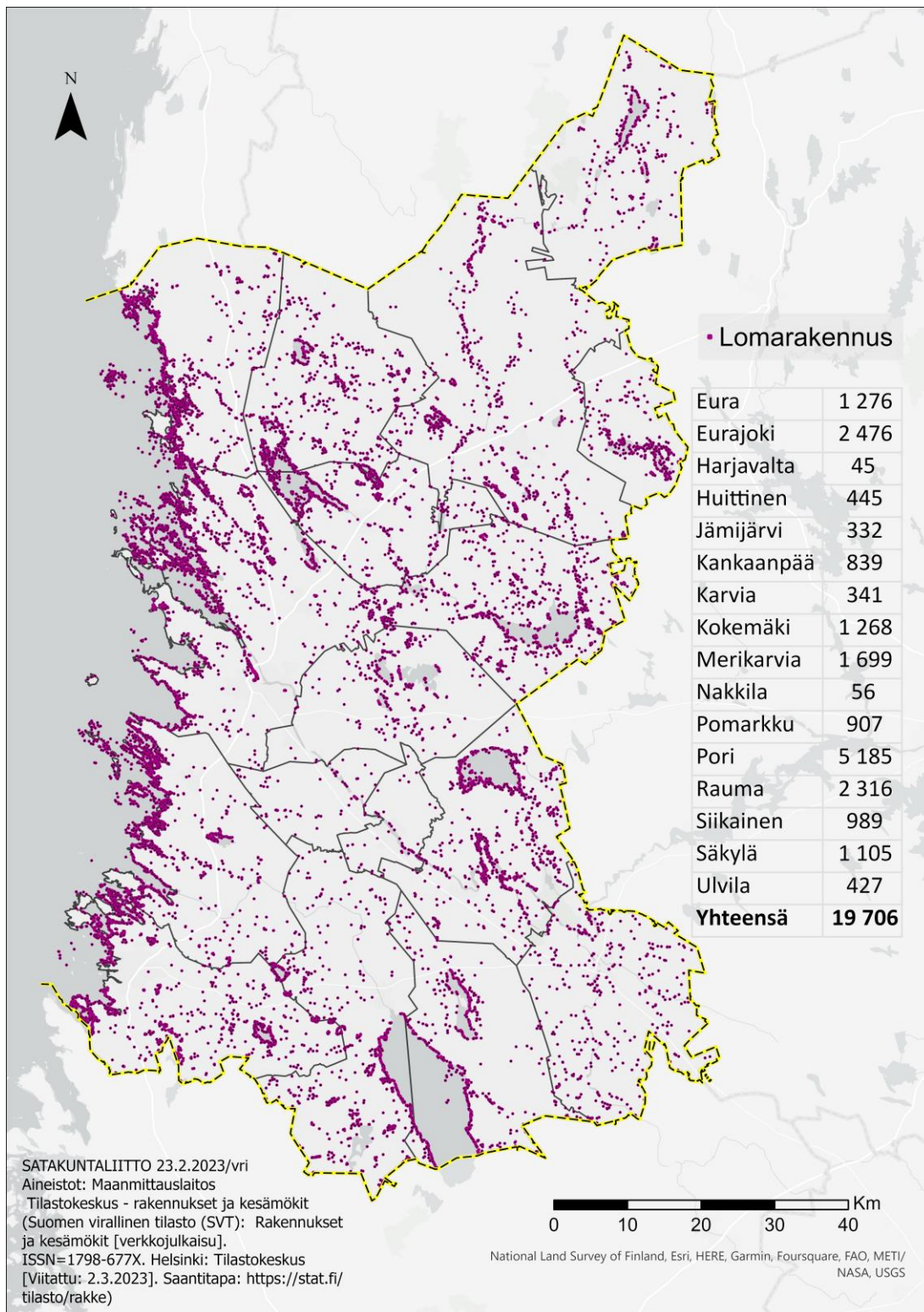
---

¹ Lehto S. & Liimatainen J., Satakunnan aluerakenne, Satakunnan maakuntakaava, Satakuntaliitto, 15.2.2008.

Kuva 3. Satakunnan keskusverkko 2009.

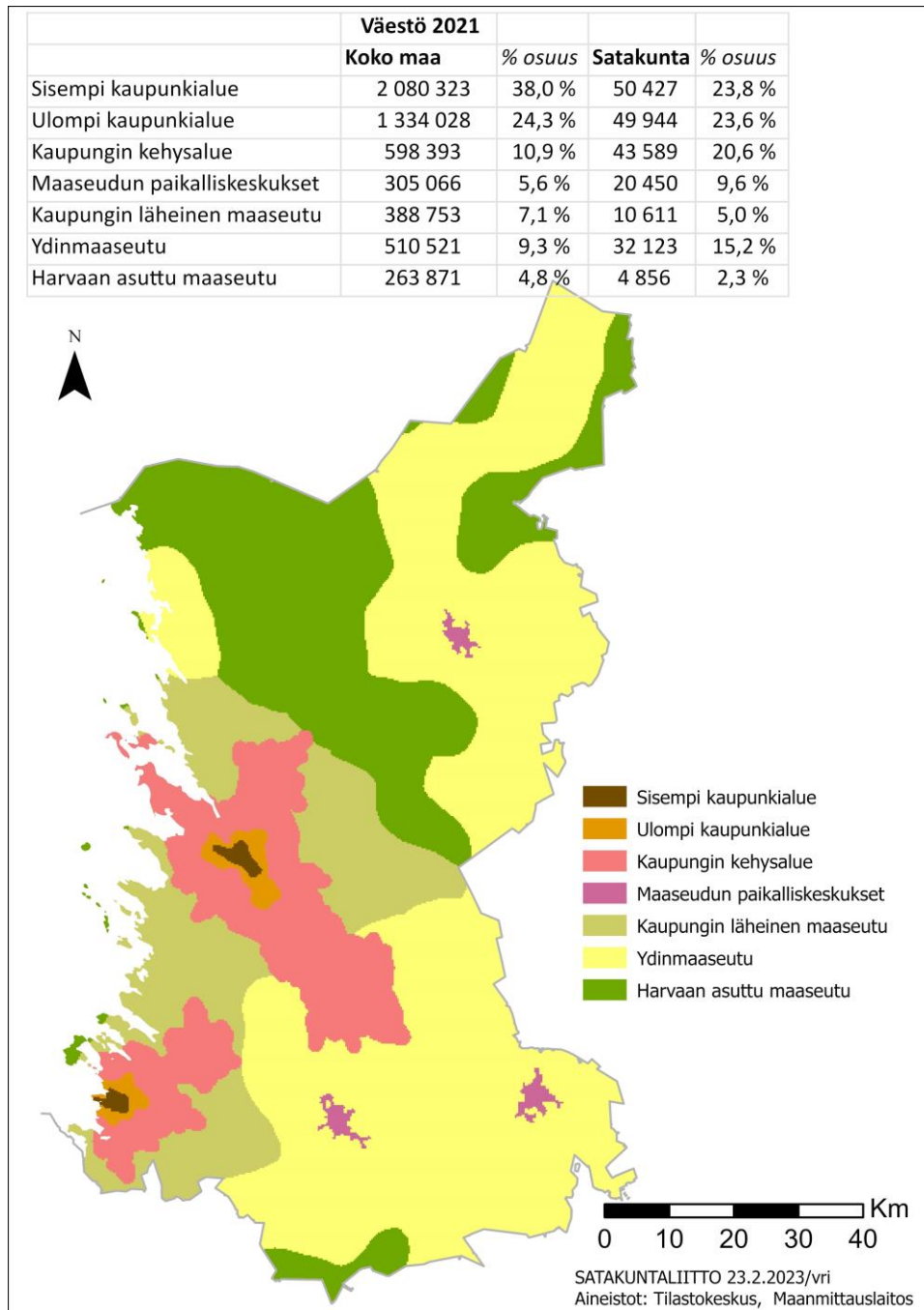

Kuva 4. Satakunnan lomarakennusten sijainti ja määrä kunnissa.

Suomen ympäristökeskus julkaisi vuonna 2013 ensimmäisen kaupunki-maaseutu-alueuokituksen, jonka päivitys julkaistiin 2020. Päivitetystä aineistosta on samat seitsemän alueuokkaa kuin alkuperäisessä luokituksessa, ja luokituksen kriteerit on säilytetty mahdollisimman muuttumattomina. Satakunnan päivitetty alueuokitus kaupunki-maaseutu on esitetty kuvassa 5 (Kuva 5). Kuva sisältää myös taulukon väkiluvun jakaantumisesta eri alueuokkiin Satakunnan ja koko maan osalta. Suomalaisista 37 % asuu tiivistä ja yhte-näistä kaupunkialuetta kuvaavalla sisemmällä kaupunkialueella. Satakunnassa kaupunkikeskusten merki-tys väestökeskittymänä ei ole yhtä suuri. Maakunnan väestöstä noin 23 % asuu sisemmällä kaupunkialu-

eella, ja kun huomioi myös ulomman kaupunkialueen niin satakuntalaisista asuu kaupunkialueilla 46,5 %. Koko maan asukkaista kaupunkialueilla asuu noin 61 %.

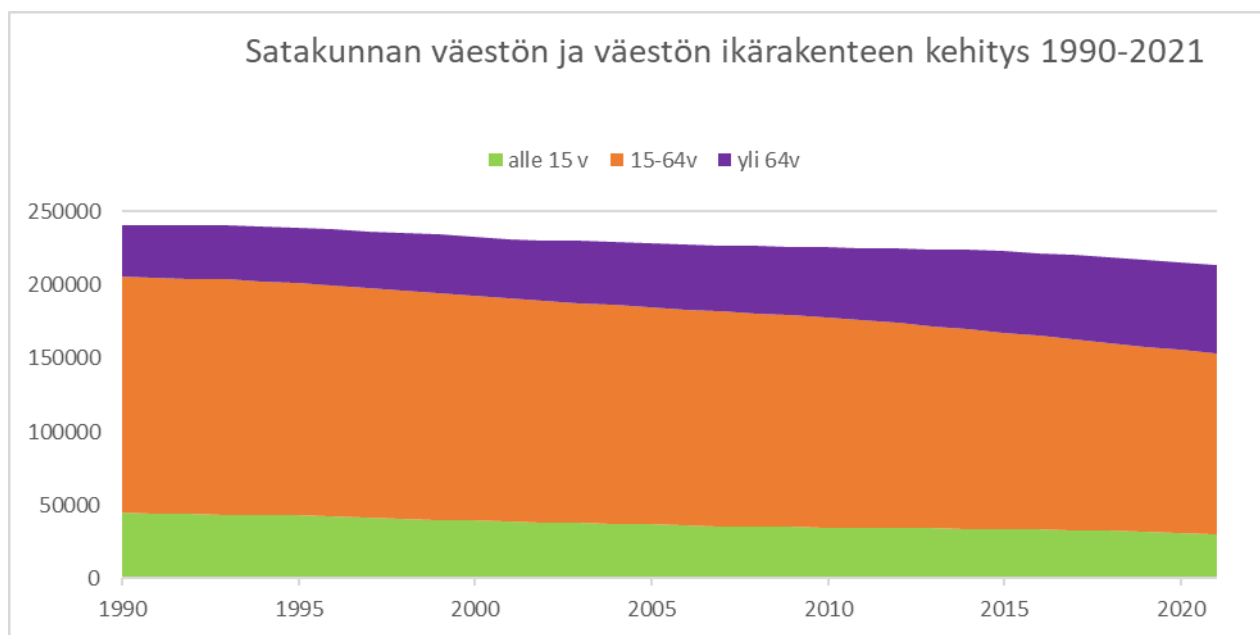
Tiiviisti asuttujen kaupunkikeskusten sijaan luokituksessa korostuu Satakunnan osalta kaupunkiin kytkeytyvä maaseutumainen taajamarakenne sekä intensiivisen maankäytön ja monipuolisen elinkeinorakenteen maaseutu. Meri-Porista Kokemäelle ulottuva nauhamainen taajama-alue sekä Rauman Eurajoelle ulottuva vaikutusalue nostavat kaupungin kehysalueella asuvien osuuden Satakunnassa yli 20 %:n. Satakunnan koillis- ja kaakkoisosissa on laajat ydinmaaseudun alueet, joilla sijaitsee kolme maaseudun paikalliskeskusta, Eura, Huittinen ja Kankaanpää. Yhteensä ydinmaaseudulla ja maaseudun paikalliskeskukissa asuu noin 25 % maakunnan väestöstä, kun koko maan osalta luku on 15 %.

Kuva 5. Kaupunki-maaseutu -luokitus Satakunnassa.

1.2.2 Väestö

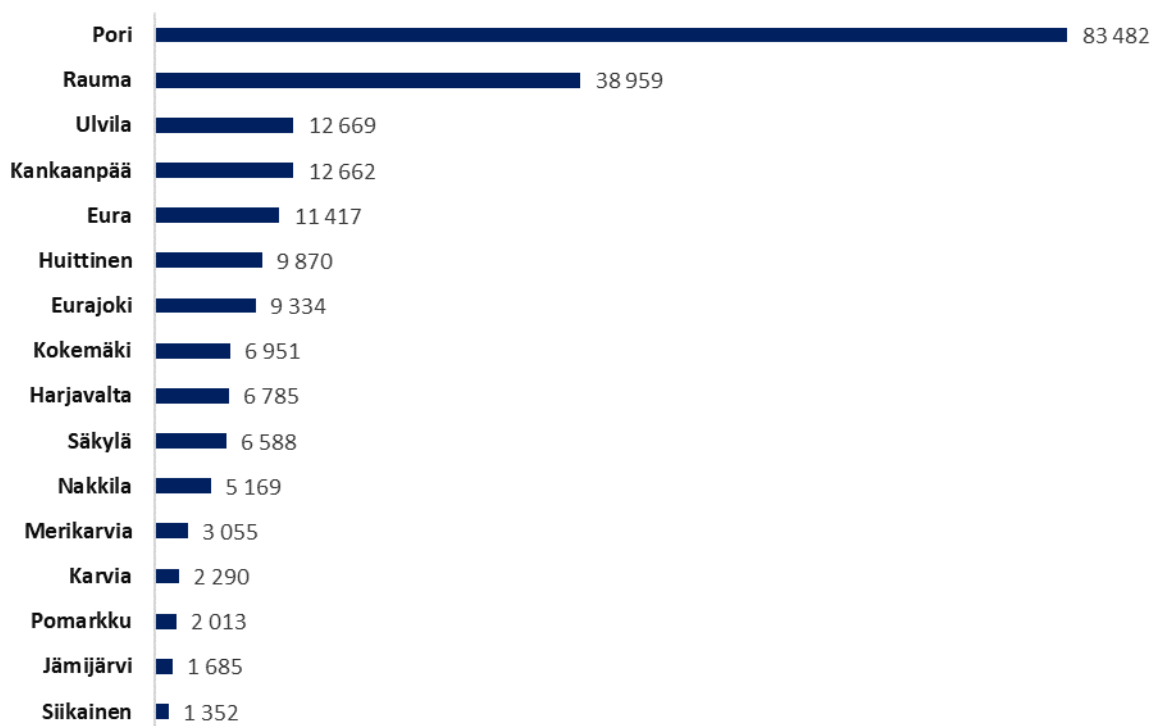
Satakunnassa asui vuoden 2021 lopussa 214 281 henkeä. Maakunnan väkiluvun kehitys on ollut pitkään laskeva. Vuoden 2000 jälkeen väkiluku on laskenut yhden vuoden aikana enimmillään 1 872 (2019) hengellä ja vähimmillään 242 (2009) hengellä.² Väkiluvun lasku johtuu alhaisesta syntyvyydestä kuolleisuuden nähden sekä muuttotappiosta maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Muuttotappio selittyy lähes kokonaan nuorten aikuisten ikäluokkien muuttoliikkeellä, joka on huomattavasti suurempi maakunnasta pois kuin maakuntaan. Maahanmuutto on vuodesta 2000 eteenpäin tarkasteltuna ollut Satakunnassa positiivinen, ja muuttovoitto on viime vuosina kasvanut noin 1 000 henkeen vuodessa. Maahanmuutosta saatava muuttovoitto ei kuitenkaan nykytahdilla ole riittävä kääntämään maakunnan väestökehitystä kasvuun.³ Kuvassa 6 (Kuva 6) on esitetty Satakunnan väestökehitys vuodesta 1990 lähtien, ja kuvassa 7 (Kuva 7) on Satakunnan kuntien väkiluvut vuoden 2021 lopussa.

Kuva 6. Satakunnan väestökehitys 1990-2021.

² Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.2023]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.2023]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muutl>

Kuva 7. Satakunnan kuntien väkiluvut vuonna 2021.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan väkiluvun lasku jatkuu Satakunnassa yli 1 000 hengen vuosivauhtia koko vuoteen 2040 asti ulottuvan ennustejakson ajan. Ennusteen mukaan Satakunnan väkiluku on vuoden 2030 lopussa 201 574 henkeä ja vuoden 2040 lopussa 189 132 henkeä. Väestön ikääntymiskehitys jatkuu, ja tulevaisuudessa nuorten ikäluokkien osuus on entistä pienempi suhteessa vanhuusväestöön.⁴Tämä heikentää luonnollista väestönkasvua ja väestöllistä huoltosuhdetta.

Väestön sijoittumisessa trendi on ollut väestön keskittyminen entistä enemmän keskustaajamiin, lähelle peruspalveluja. Tämä näkyy maaseutualueiden väestön voimakkaana vähentymisenä viime vuosien ja vuosikymmenten aikana. Koska väestön kokonaismäärä on ollut laskeva maakunnan kaikissa osissa, ei keskustaajamissa silti ole ollut voimakasta laajenemispainetta. Satakunnan alueella merkittävin taajama-alueen laajentuminen on tapahtunut Porin keskustaajaman länsireunalla, jonne on viimeisen kymmenen vuoden aikana rakennettu runsaasti pien- ja rivitaloja asumiskäyttöön.

Monipaikkaisuus

Monipaikkaisuudella tarkoitetaan ihmisten ajankäytön ja toimintojen jakautumista usean eri paikan välillä sekä näiden välillä tapahtuvaan liikkumiseen. Vuorovaikutusta syntyy eri maakuntien ja seutujen sekä maaseudun, saariston ja kaupunkien välillä. Monipaikkaisuus voi olla myös rajat ylittävää. Monipaikkaisuuden taustalla voi olla monia syitä, kuten työssäkäynti tai opiskelu, vapaa-ajan vietto, vuoroasuminen tai omaisten hoitaminen. Työhön liittyvällä monipaikkaisuudella tarkoitetaan etätöitä, pendelöintiä ja kausityötä. Monipaikkaisuus voi koskea myös yrityksiä, virastoja, oppilaitoksia ja palveluja, jolloin moni-

⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 24.2.2023. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

paikkaisuus tarkoittaa useita toimipisteitä sekä paikkariippumattomia työ-, opiskelu- ja asiointimahdollisuuksia mistä tahansa etäyhteyksien päästä. Monipaikkaisuudella voi olla myös ajallisesti erilaisia ulottuvuuksia. Monipaikkaisuus ilmiönä ei ole uusi, mutta monipaikkaisuus on lisääntynyt nyky-yhteiskunnassa globalisaation, liikenne- ja viestintätekniikan kehityksen, työelämän muutosten, vapaa-ajan kulutuksen ja perhe-elämän muutosten myötä.⁵

Suomessa tutkitusti suurin monipaikkaisten ryhmä on vapaa-ajan asukkaat (Kuva 8). Vapaa-ajan asuntojen säännöllisiä käyttäjiä on vuosittain yli kaksi miljoonaa, kun työperäinen ja perherakenteisiin liittyvää monipaikkaisuus koskettaa satoja tuhansia suomalaisia. Monipaikkaisuus näyttäytyy alueellisesti vaihtelevasti. Monipaikkaisuuden vaikutus näkyy etenkin kunnissa, joissa on runsaasti vapaa-ajan asuntoja väestöpohjan moninkertaistumisena yksittäisinä kuukausina. Vastaavasti työssäkäyntialueiden päivä- ja työväestön määrään voi työhön liittyvä monipaikkaisuus, pendelöinti ja etätyöskentely vaikuttaa merkittävästi. Lisäksi myös kausityö voi tuoda maaseutu- ja matkailukuntiin kausittain paljon työvoimaa.

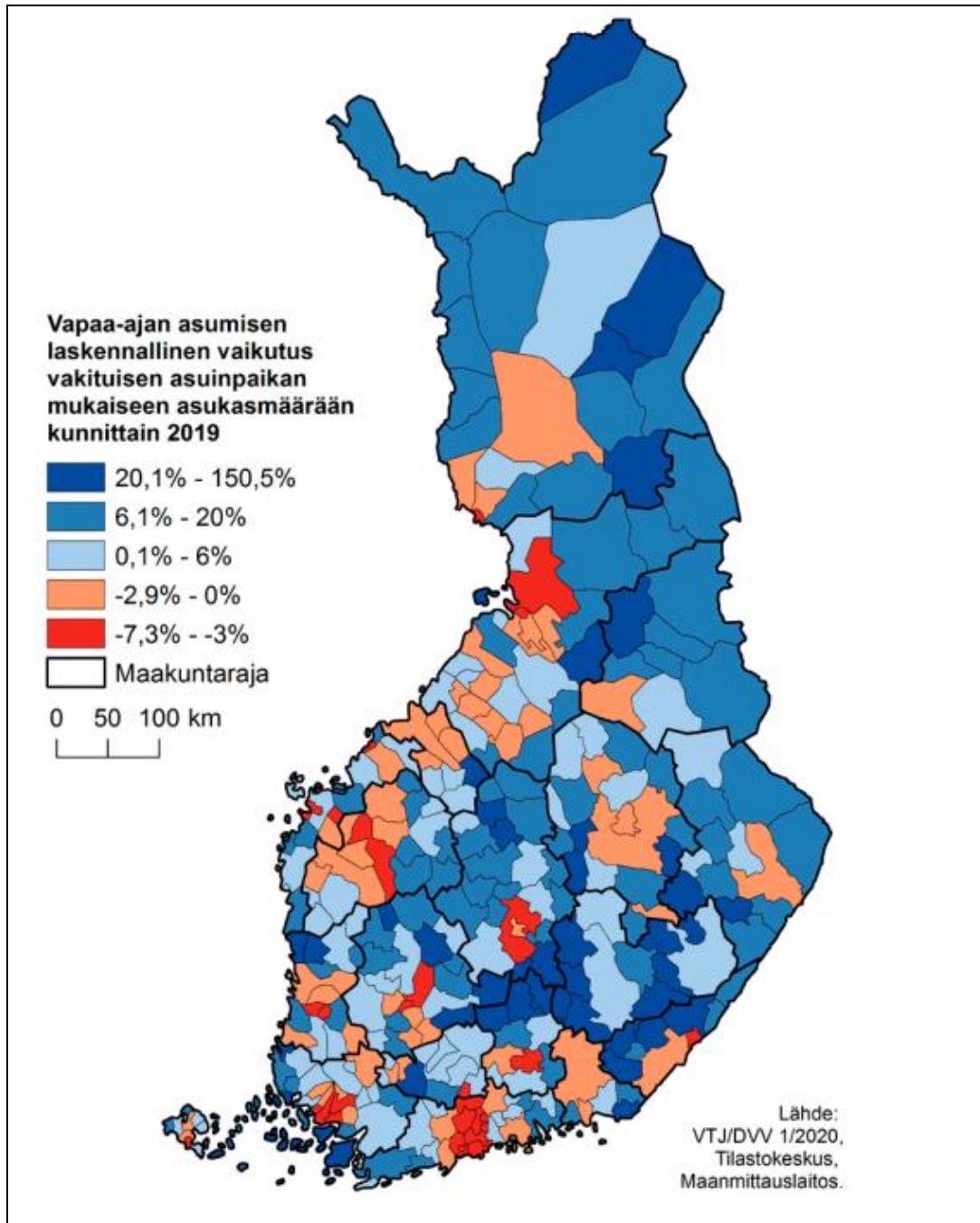
Vakituisen väestön kaupungistuminen kasvattaa monipaikkaisen asumisen merkitystä suurilla kaupunkiseuduilla ja samalla lisää liikkumista vapaa-ajan asumisen ja pendelöinnin seurauksena. Monipaikkainen väestö osana alueellista väestönkehitystä tasoittaa maltillisesti kehityseroja suurten kaupunkien ja muun maan välillä. Vaikutus on kuitenkin vähäinen eikä monipaikkaisuus kohtelee tasavertaisesti kaikkia alueita. Tutkimusten mukaan suhteellisen pieni alue Suomessa saa suurimman hyödyn monipaikkaisuuden lisääntymisestä.

Monipaikkaisuuteen liittyvästä taloudellisesta kestävydestä merkittävä huomio on, etteivät alueelliset tuloerot tasaannu monipaikkaisuuteen liittyvillä nettorahavirroilla vaan monipaikkaisuus pikemminkin lisää alueellista epätasapainoa. Monipaikkaisuus aiheuttaa kustannuksia (rakennustarkastus, infrastruktuuri sekä väestön kausivaihtelusta johtuvaa ensihoidon ja pelastuspalvelujen kysynnän lisääntymistä) mökkipaikkakunnilla. Monipaikkaisuus painottuu myös eri väestöryhmille eri tavoin, mikä lisää sosiaalisesti eriarvoistavaa vaikutusta. Pitkistä työmatkoista aiheutuva monipaikkaisuus painottuu tukku- ja vähittäiskaupan aloille sekä teollisuuteen ja rakentamiseen kun taas etätyön mahdollisuus painottuu tieto- ja asiointijatehtäviin (Kuva 9). Vapaa-ajan asumisen hyvinvointi- ja kansanterveydelliset vaikutukset ovat positiivisia. Vapaa-ajan monipaikkaisuus on kuitenkin tyypillisintä iäkkäämmille ja varakkaammille henkilöille. Monipaikkaisuuden ekologisessa kestävydessä huomionarvoista on liikkumisen lisääntyminen ja liikenteen päästöjen kasvaminen. Toisaalta etätyö voi vähentää liikkumistarvetta. Monipaikkaisuus lisää myös kokonaisenergian kulutusta ja vajaakäyttöisiä tiloja.⁶

Satakunnan osalta Merikarvialla ja Siikaisissa vapaa-ajan asukkaiden vaikutus painottuu, kun tarkastellaan vapaa-ajan asukkaat huomioon ottavan kokonaisväestön suhdetta vakituisen asuinpaikan mukaiseen asukasmäärään. Etätyön vaikutus päiväväestön määrään on suurinta maakunnan suurimpien kaupunkien (Pori, Rauma ja Kankaanpää) kehyskunnissa.

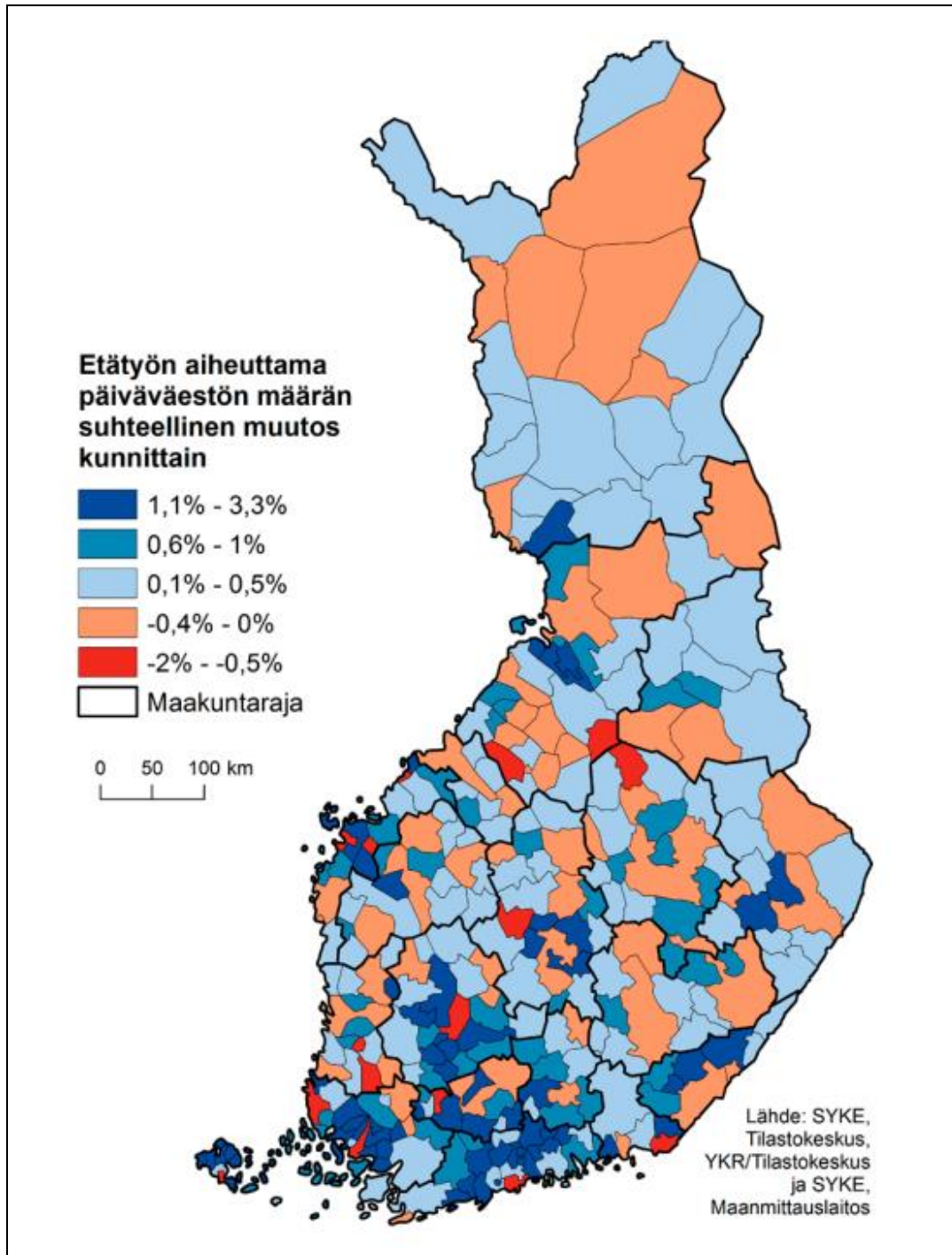
⁵ Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Jaakko Huttunen, Sebastian Hovi, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Hilka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:9, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022, s. 249

⁶ Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Antti Rehunen, Hilka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth, Kohti kestäväää monipaikkaisuutta, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta, Policy Brief 2022:4

Kuva 8. Vapaa-ajan asukkaat huomioon ottavan kokonaisväestön suhde vakituiseen asuinpaikan mukaiseen asukasmäärään 2019.⁷

⁷ Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Jaakko Huttunen, Sebastian Hovi, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Hilka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:9, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022, s. 249.

Kuva 9. Etätyön vaikutus päiväväestön määrään kunnittain.⁸

⁸ Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Jaakko Huttunen, Sebastian Hovi, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Hilikka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:9, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022, s. 249.

1.2.3 Tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäisy

Tulvariskien hallinta tarkoittaa sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, jonka tavoitteena on arvioida ja vähentää tulvariskejä sekä estää tai vähentää tulvista aiheutuvia vahinkoja. Toiminta perustuu lakiin tulvariskien hallinnasta.⁹

Kokemäenjoen laaja ja monimuotoinen vesistöalue on merkittävä tulvariskivesistö (Kuva 10). Joen alaosalta sijaitseva, tulvariskiltään maamme merkittävin yksittäinen tulvariskikohde Pori ja keskiosalla sijaitseva Huittinen ovat maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (20.12.2018) nimetty valtakunnallisesti merkittäviksi tulvariskialueiksi. Merkittäviä tulvariskialueita on Suomessa yhteensä 22 kappaletta. Tulvariskien vähentämiseksi, tulvien ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi sekä tulviin varautumisen parantamiseksi merkittävän tulvariskialueen sisältäville vesistö- ja merenrannikon alueille on laadittu tulvariskien hallintasuunnitelmat. Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma on laadittu Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) koordinoimana sidosryhmien asiantuntijoiden yhteistyönä Kokemäenjoen vesistöalueen tulvaryhmän ohjauksessa.¹⁰

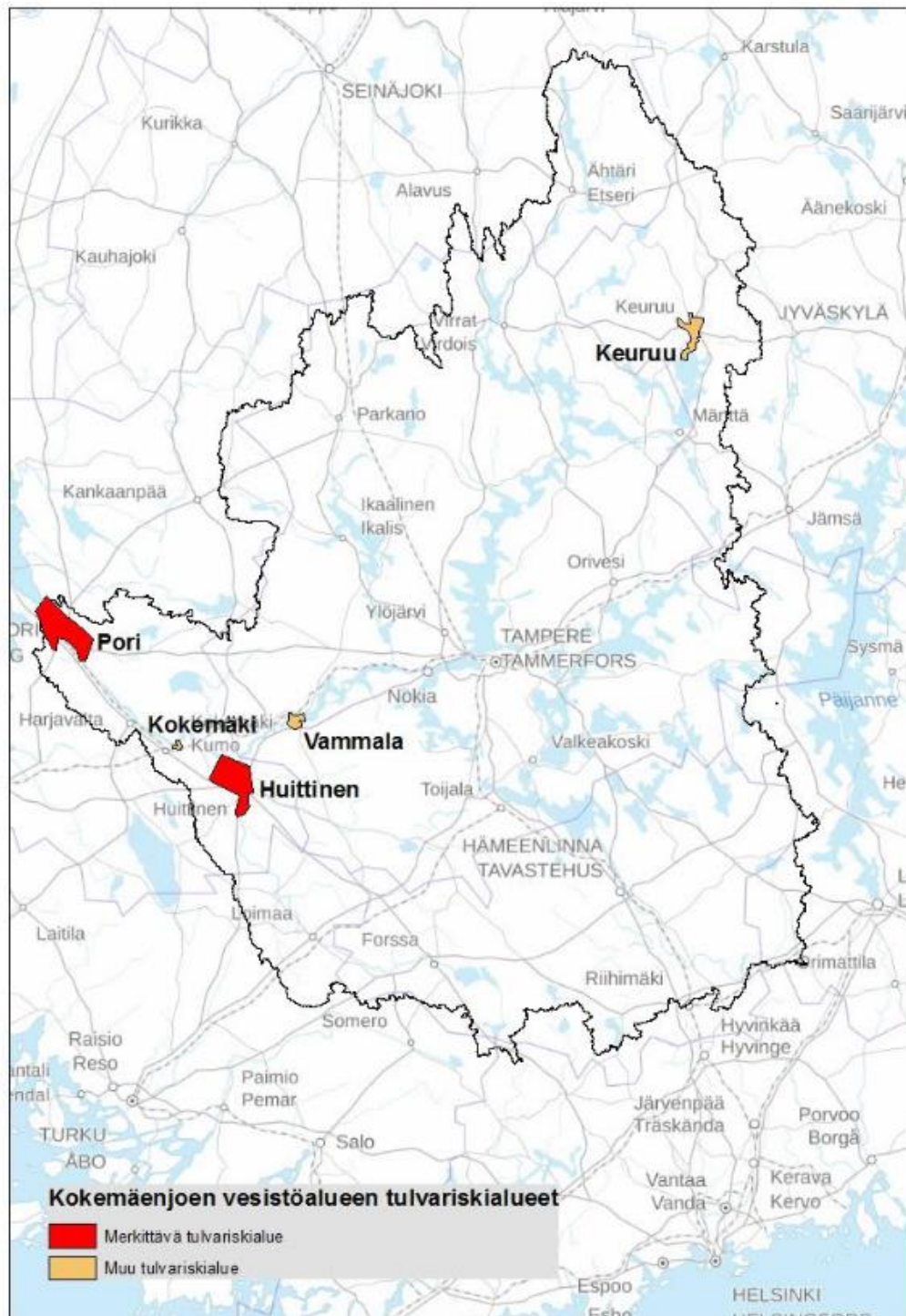
ELY-keskukset edistävät tulvariskien hallintaa myös muilla kuin merkittäviksi nimetyillä alueilla ja tulvariskien alustavan arvioinnin yhteydessä on tunnistettu muita alemman riskiluokan tulvariskialueita, joille on perusteltua laatia tulvakarttoja ja suunnitella tulvariskien hallintatoimia. Kokemäenjoen vesistöalueella muita tulvariskialueita ovat Kokemäki, Vammala ja Keuruu. Tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tukevat myös vesistöalueen muiden tulvariskialueiden tulvariskien hallintaa. Hulevesitulvariskien hallinta on kuntien vastuulla eikä hulevesitulvia käsitellä vesistöalueen hallintasuunnitelmassa, ellei niillä ole suoraa kytkeä merkittävyyden perusteena olevaan tulvatilanteeseen.¹¹

⁹ Laki tulvariskien hallinnasta 620/2010, Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100620> viitattu 3.2.2023.

¹⁰ Kokemäenjoen tulvaryhmä, Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027, 2022, s.40 [Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027 - Vesi.fi aineistopankki](#)

¹¹ Lisätietoa hulevesitulvariskien alustavasta arvioinnista löytyy sivulta www.ymparisto.fi/hulevesitulvat ja hulevesien käsittelystä sivulta www.ymparisto.fi/hulevedet viitattu 3.2.2023.

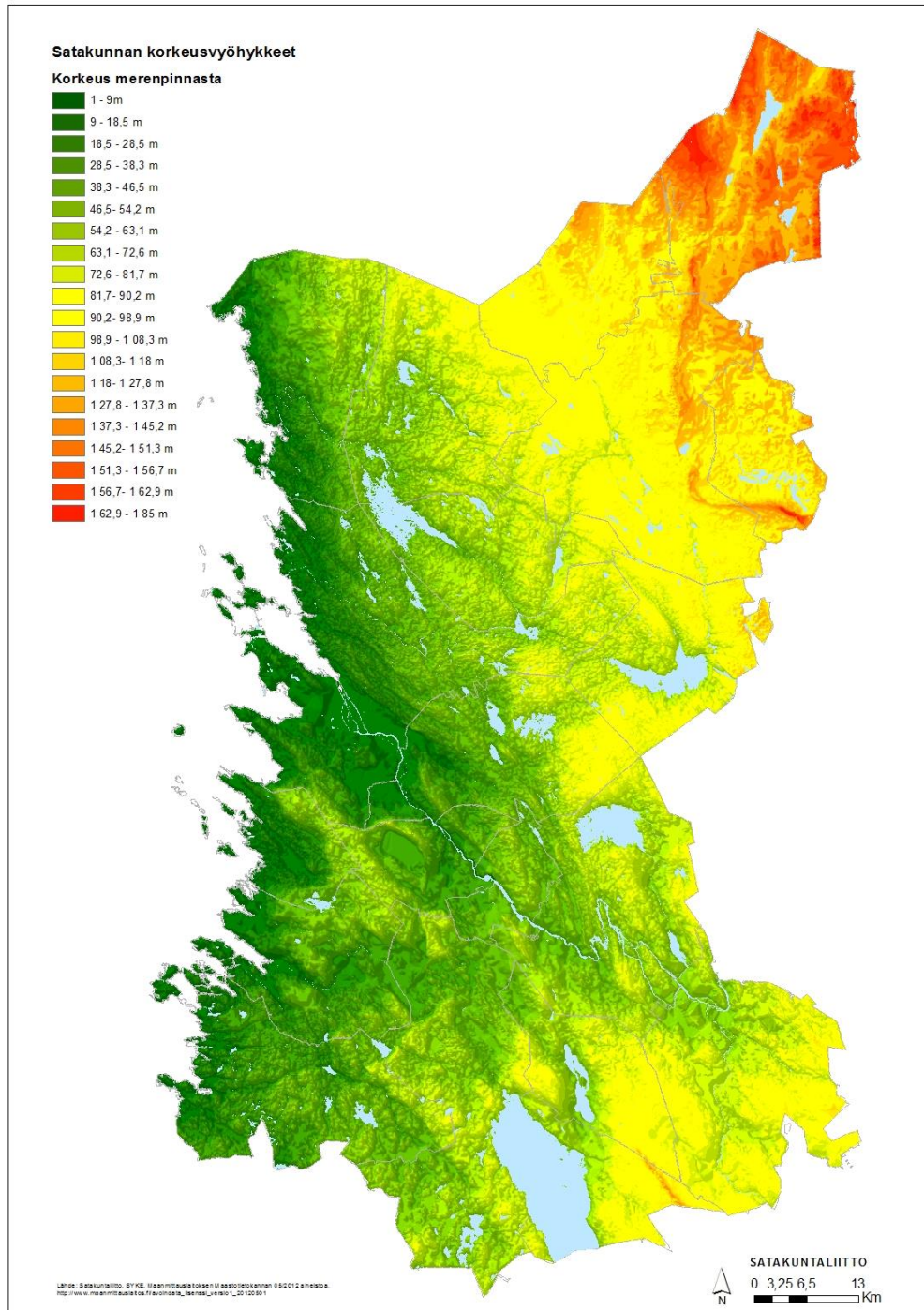
Kuva 10. Kokemäenjoen vesistöalueen merkittävien ja muiden tulvariskialueiden sijainti. ¹²

¹² Kokemäenjoen tulvaryhmä, Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027. 2022, s.40 Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027 - Vesi.fi aineistopankki

1.3 Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Pinnanmuodoiltaan Satakunnan maakunta on matalaa ja loivapiirteistä (Kuva 11). Maanpinta kohoaa melko loivasti rannikolta sisämaahan päin siirryttäessä siten, että Pohjois-Satakunnassa maanpinta on korkeimmillaan. Pääosin luode-kaakko-suuntaiset harjujaksot tuovat vaihtelua Satakunnan tasaiseen korkokuvaan. Maakunnan korkein kohta sijaitsee Hämeenkanalla, jossa Soininharju nousee 180 metriä merenpinnan yläpuolelle. Kokemäenjokilaakso on maakunnan alavinta seutua. Peltomaisemat hallitsevat Satakunnan eteläosia ja metsät ja suot maakunnan pohjoisosia. Jääkausi ja jääkauden aikaiset sulamisvedet, merivaiheet ja maankohoaminen ovat muokanneet Satakunnan geologisia ominaispiirteitä ja maisemaa. Maa- ja kallioperän geologiset ominaisuudet luovat perustan luontoarvojen alueelliselle vaihtelulle.

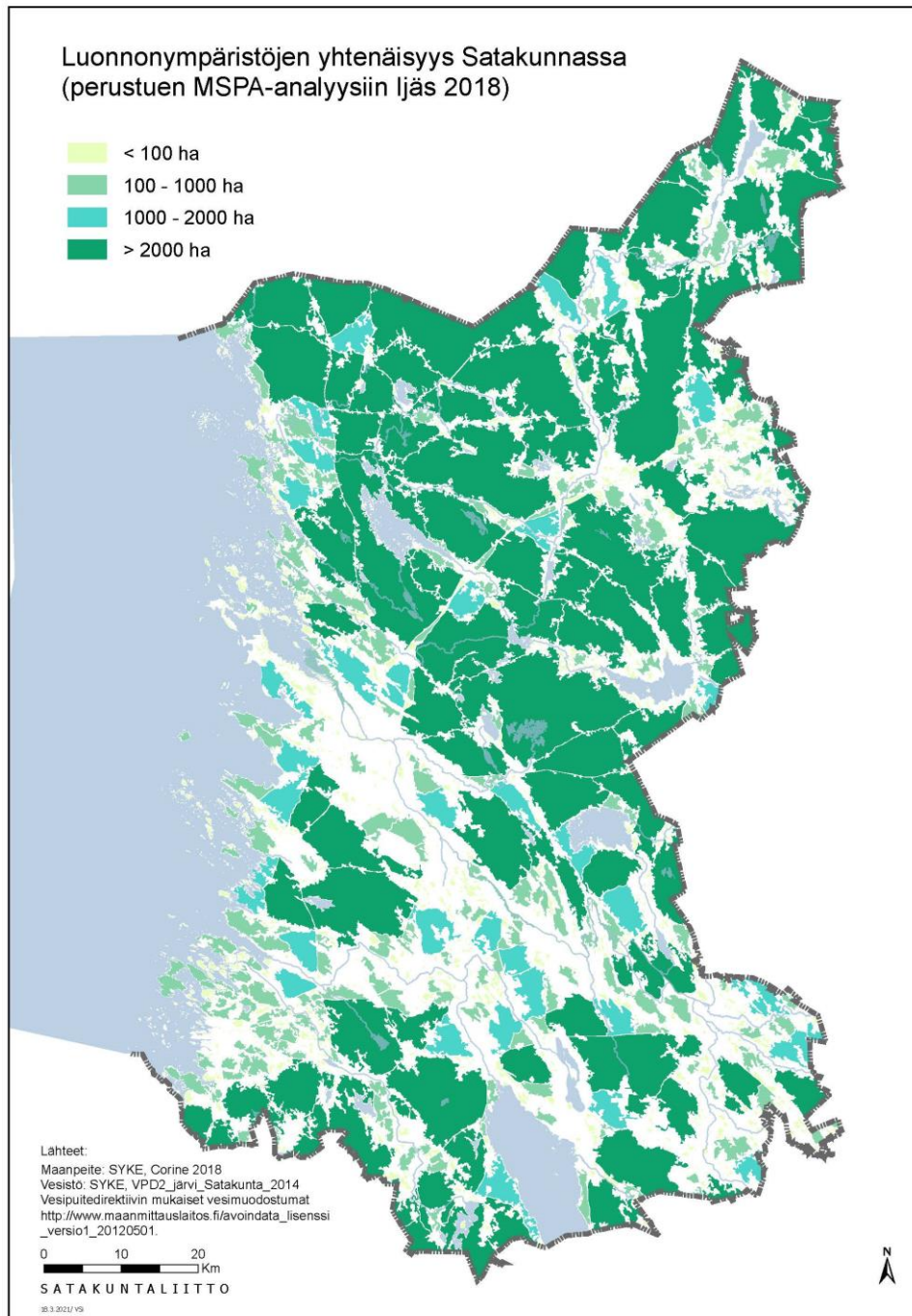
Suuret vesistöt, Selkämeri ja Kokemäenjoki sekä Pyhäjärvi ja muut isot järvet, ovat satakuntalaisen maiseman tärkeitä elementtejä. Satakunnan edustalle sijoittuvalle Selkämerelle on leimallista alava ja maisemakuvultaan pienipiirteinen rannikkovyöhyke, kapea ja karuhko saaristovyöhyke, sekä avoin ulkomeri. Saaret ovat kooltaan yleensä melko pieniä ja saaristoa ympäröivät vedet matalia. Selkämerellä saaristovyöhyke on kapea ja pääosin alle 10 kilometrin etäisyydellä mantereesta. Selkämeren avoimuuden vuoksi meri vaikuttaa voimakkaasti rannikolla ja pitkälti sisämaahan saakka.

Kuva 11. Satakunnan pinnanmuodot.

Satakunta kuuluu valtaosin eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen lukuun ottamatta maakunnan koilliskulmaa, joka on jo keskiboreaalista aluetta. Metsäympäristöt kattavat noin 68 % Satakunnan maa-alueista (ml. manneralue ja yli 50 ha suuruiset saaret) ja ne muodostavat yhdessä suo- ja kosteikkoalueiden kanssa rungon Satakunnan ekologiselle verkostolle. Yhtenäisimpiä luonnonympäristöt ovat maakunnan pohjoisosissa (Kuva 12) Pinta-alallisesti Satakunnan metsistä suurin osa on mäntyvaltaista tuoretta,

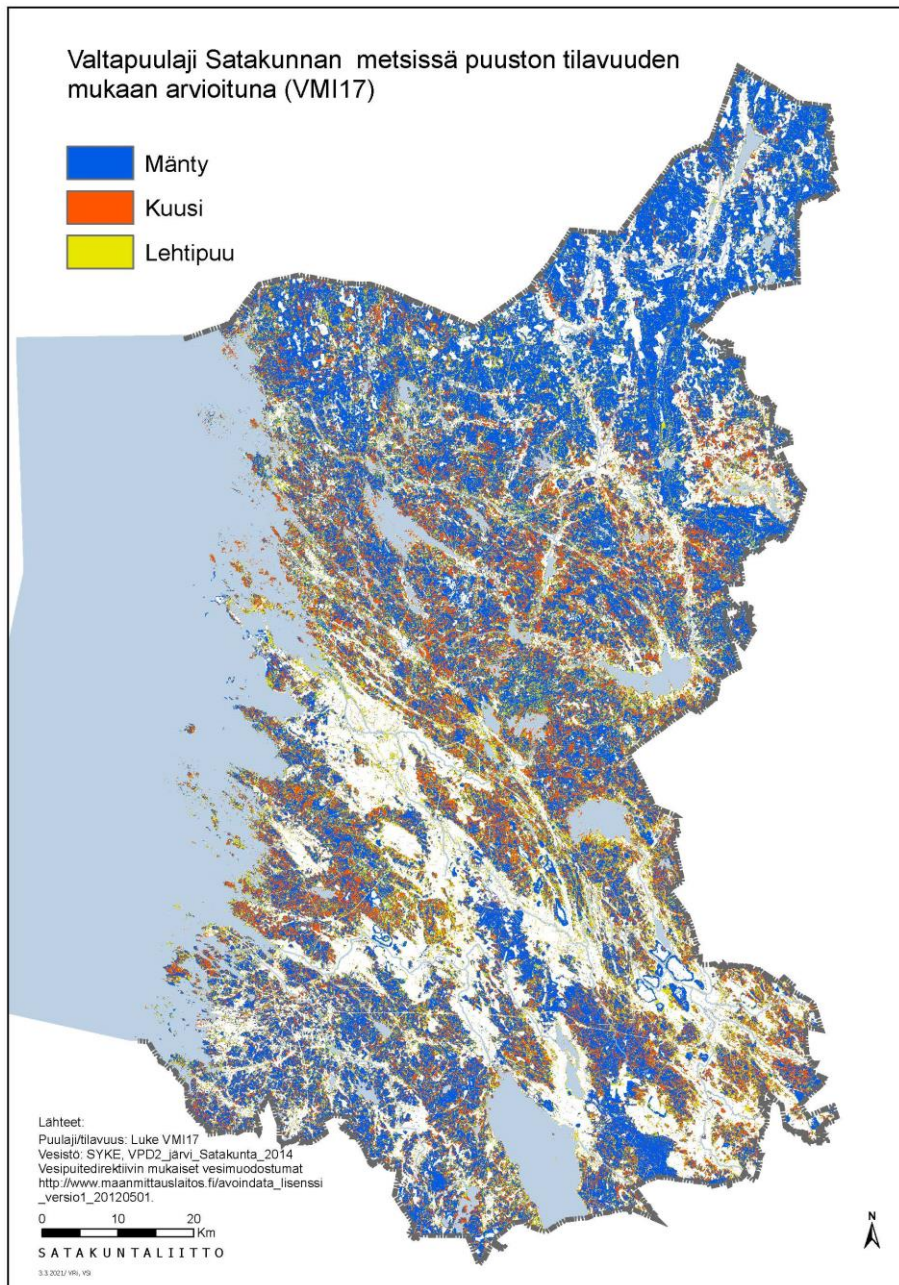
kuivahkoa tai kuivaa kangasmetsää (Kuva 13). Vesistöjen lähellä ja rannikkovyöhykkeellä on enemmän reheviä metsätyppejä, kuten lehtomaista kangasta ja erilaisia lehtoja.¹³

Kuva 12. Luonnonympäristöjen yhtenäisyys pinta-alaluokituksineen.¹⁴

¹³ Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

¹⁴ Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy; Ijäs A. 2018: Kokemäenjokilaakson ekosysteemipalvelut osaksi alueidenkäytön suunnittelua. Satakuntaliitto. 73 s.

Kuva 13. Metsien valtapuulaji puuston tilavuuden perusteella (VMI17).¹⁵

Suomen ympäristökeskus (SYKE) on laatinut analyysjä monimuotoisuuden kannalta merkittävistä metsäalueista Suomessa (nk. Metsä-Zonation).¹⁶ Analyysien tavoitteena oli tunnistaa metsiä, joissa on paljon erilaista lahoppuuta ja jotka ovat kytkeytyneet muihin laadukkaisiin metsä- ja suojelualueisiin. Myös Satakunnan alueelta on tunnistettu käytetyllä menetelmällä useita potentiaalisesti arvokkaita metsäalueita, jotka jakautuvat eri puolille maakunnan metsävaltaisista osista (Kuva 14).

¹⁵ Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

¹⁶ Mikkonen N., Leikola N., Lahtinen A., Lehtomäki J. & Halme P. 2018: Monimuotoisuudelle tärkeitä metsäalueita Suomessa - Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvojen Zonation-analyysien loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 9/2018. Helsinki. 99 s.

Satakunnassa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät metsäalueet keskittyvät erilaisille luonnonsuojelualueille. Merkittäviä kokonaisuuksia muodostavat muun muassa seuraavat alueet: Rauman Nurmes ja Reksaari, Eurajoen Pinkjärvi, Säskylän Säskylänharju, Euran Koskeljärvi, Harola ja Kauttua, Ulvilan Joutsijärvi, Lavian Metsäkulman alue (Pori), Jämijärven, Kankaanpään ja Karvian Hämeen kangas–Pohjankangas, Porin Ahlainen–Mustalahti–Pohjajoki, Noormarkun taajaman itäpuoli, Lampaluoto, Preiviikinlahti ja Kuuminaisten eteläpuoli. Kokonaistilannetta tarkastellessa Satakunnan pohjoispuoliskolla on enemmän luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä metsäalueita, mikä johtuu laajojen viljelysalojen painottumisesta maakunnan eteläpuoliskolle.¹⁷

Satakunnassa on soita geologisen määritelmän mukaan noin 80 000 hehtaaria ja metsätieteellisen määritelmän mukaan noin 135 000 hehtaaria. Niistä suurin osa sijaitsee maakunnan pohjoispuoliskolla, erityisesti Suomenselän vedenjakajaseudulla. Satakunnan suot kuuluvat suoyhdistymätyyppien aluejaossa kilpiketaiden alueeseen. Suoyhdistymätyyppien kehitystä säätelevät pääosin ilmastolliset seikat ja maastonmuodot. Kilpiketas on yksi eteläiseen Suomeen painottuvista keidassoiden alatyypeistä. Kilpiketaat ovat suurmuodoltaan kuperia, ja niille on tyypillistä paksu heikosti maatonut rahkavaltainen pintaturverkerros. Suon pienmuodot, mätäspintaiset kermit sekä kuljut ja allikot, kiertävät kehämäisesti suon ylintä kohtaa. Maakunnan koillisosa kuuluu Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan kilpiketaisiin ja muu osa Etelä-Suomen kilpiketaisiin. Soiden osuus maapinta-alasta on suurempi koillisosan kilpiketaiden alueella, missä topografia on vaihtelevampaa ja savikoiden osuus pienempi kuin topografialtaan tasaisemmalla Etelä-Suomen kilpiketaiden alueella.¹⁸ Satakunnassa soiden ojitusaste on yli 75 % ja ojitus on vaikuttanut suo- luontotyyppien uhanalaistumiseen. Ojittamattomien suoalueiden jakautumisen suhteessa turvemaiden esiintymiseen Satakunnassa on esitetty (Kuva 15). Eniten ojitetuja soita on Pohjois- ja Kaakkois-Satakunnassa. Suomenselän metsäinen ja soinen karu vedenjakajavyöhyke, joka toimii myös ekologisena kulkureitinä, ulottuu Pohjois-Satakunnan alueelle (Kuva 16).

Satakunnassa on useita laaja-alaisia valtion mailla olevia luonnonsuojelualueita, joista pinta-alaltaan merkittävimpiä ovat Selkämeren, Puurijärvi-Isosuon ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistot. Puurijärvi-Isosuon kansallispuisto sijaitsee kokonaan Satakunnan puolella. Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto sijaitsee osittain Etelä-Pohjanmaalla ja Selkämeren kansallispuiston eteläosa ulottuu Varsinais-Suomeen. Lisäksi pääosin Etelä-Pohjanmaan puolella sijaitsevan Lauhanvuoren kansallispuiston eteläosan suoalueista noin 32 hehtaaria sijaitsee Satakunnan puolella. Esimerkkejä muista valtion mailla olevista perustetuista luonnonsuojelualueista, jotka ovat samalla osa Natura 2000 -verkostoa, ovat Pomarkun Isonen suoalueet, osa Porin Preiviikinlahdesta ja useat Pohjois-Satakunnan suokokonaisuudet. Valtio omistaa myös laajoja suojelualueita hankittuja alueita, joita ei ole vielä perustettu luonnonsuojelualueiksi. Yksityisten maanomistajien maille on myös perustettu monipuolisesti erilaisia luonnonsuojelualueita. Valtaosa niistä on pienialaisia, mutta mukana on joukko varsin suuria kohteita, kuten esimerkiksi Siikaisen Niemijärvi-Itäjärven kosteikkokokonaisuus, iso osa Porin Kokemäenjoen suistosta, Poosjärvestä ja Preiviikinlahdesta, suuri ala saaristoa Raumalla, koillisosa Koskeljärvestä Eurassa, Köyliönjärven keskiosat Säskylässä ja Harjunsuo Kokemäellä (Kuva 17) on esitetty Satakuntaan sijoittuvat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet.

Satakunta on linnustoltaan monipuolinen maakunta, sillä lajisto käsittää niin ulkosaariston merilajeja, rehevien lintuvesien kosteikkolajeja, metsämaiden lajistoa kuin myös luonnontilaisten soiden lajistoa. Satakunnan rannikolle sijoittuu useita sekä kansallisesti että kansainvälisesti merkittäviä lintualueita, joilla on luonnon monimuotoisuuden lisäksi merkitystä luonto- ja linnustomatkaillen kannalta (Kuva 18) Linnustokohteista erityisesti Porin alueen lintuvedet (mm. Preiviikinlahti, Kokemäenjokisuisto) ja Yyterin lietteet houkuttelevat lintuharrastajia ympäri vuoden.

¹⁷ Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

¹⁸ Suomi, T.: Satakunnan tutkitut suot. Turvetutkimusselostus 9/2013. Geologian tutkimuskeskus, Etelä-Suomen yksikkö.

Merilintujen pesivät parimäärät ovat suurimpia Luvian saaristoalueella. Siirryttäessä pohjoiseen Gummandooran ja Ourien saaristoalueelle erityisesti vesilintujen ja kahlaajien parimäärät vähenevät saaristoalueiden muuttuessa karummiksi ja kivikkoisemmiksi. Pesimälinnuston ohella Satakunnan matalat merenlahdet ja saaristoalueet keräävät kesäaikaan huomattavia määriä sulkuvia tai sulkasatomuuttoon valmis-tautuvia lintuja. Suurimpia yksilömäärät ovat erityisesti Porin Tahkoluodon ja Preiviikinlahden edustan merialueella sekä Luvian saaristoalueella ¹⁹.

Maakunnassa on kuusi kansainvälisesti tärkeää lintualueita (IBA), jotka käsittävät lähes 61 000 hehtaarin pinta-alan. IBA-kohteisiin lukeutuvat Porin lintuvedet ja rannikko, Koskeljärvi–Vaaljärvi–Pitkäjärvi, Rauman–Luvian saaristot, Puurijärvi–Isosuo, Köyliönjärvi–Pyhäjärvi ja Ouran–Enskerin saaristo. Satakunnasta on myös määritetty yhteensä 18 kansallisesti tärkeää lintualueita (FINIBA), joiden yhteispinta-ala on yli 64 000 hehtaaria. Lisäksi kolme FINIBA-kohdetta on vain osittain Satakunnan puolella (Parkanon–Karvian rajaseudun suot, Uudenkaupungin rannikko ja Otajärvi). Nämä eivät sisälly edellä mainittuihin lukuihin. Satakunnan alueella on myös 31 maakunnallisesti tärkeää lintualueita (MAALI), jotka koskevat saaristo-, kosteikko- ja suolinnustoalueiden lisäksi erityisesti peltoja, joilla levähtää merkittäviä lintumääriä varsinkin keväällä ²⁰. Merkittävimmät kosteikkokohteet on otettu jo 1980-luvulla mukaan valtakunnalliseen lintuveysensuojeluohjelmaan.

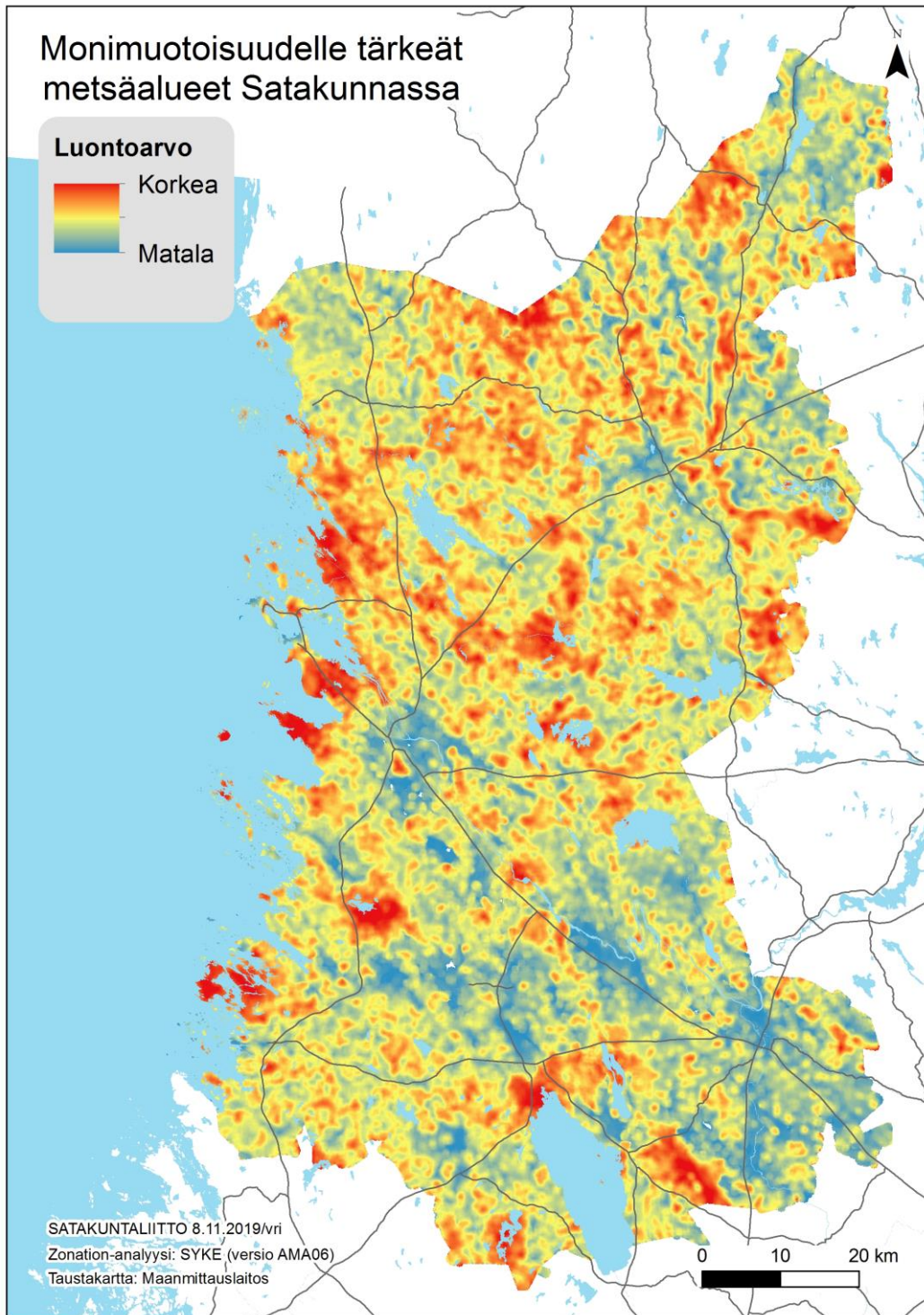
Satakunnan kautta kulkee useita merkittäviä lintujen muuttoreittejä. Rannikkovyöhykettä voidaan pitää muuton päälinjana ja rannikon läheisyys heijastuu karkeasti myös noin 25 kilometriä leveänä sektorina sisämaan suuntaan. Myös sisämaassa on tärkeitä muuttolinjoja, kuten esimerkiksi Huittisten seutu ja Pyhäjärven alue. Lintulajeilla on vaihtelevia muuttotarpeita, minkä vuoksi osa linnuista muuttaa yksinomaan kaukana avomerellä, osa seurailee rantavyöhykkeitä ja osa matkaa peltoalueelta toiselle. Jotkin lajit puolestaan muuttavat yksinomaan yöllä. Lintujen muutto on hyvin monipuolinen ilmiö, johon vaikuttavat useat fyysiset ja ekologiset tekijät (kuva 19).²¹

---

¹⁹ Ijäs A., Nuotio K. & Sjöholm J. 2013: Merilintujen lentokonelaskennat Selkämeren rannikkoalueella 2012–2013. Turun yliopiston Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskuksen julkaisu B 199. Turku. 61 s

²⁰ Vilén, R., Vasko, V. ja Nuotio, K.: Satakunnan maakunnallisesti arvokkaat lintualueet 2006–2014. Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry & Rauman Seudun Lintuharrastajat 2015. 303 s.

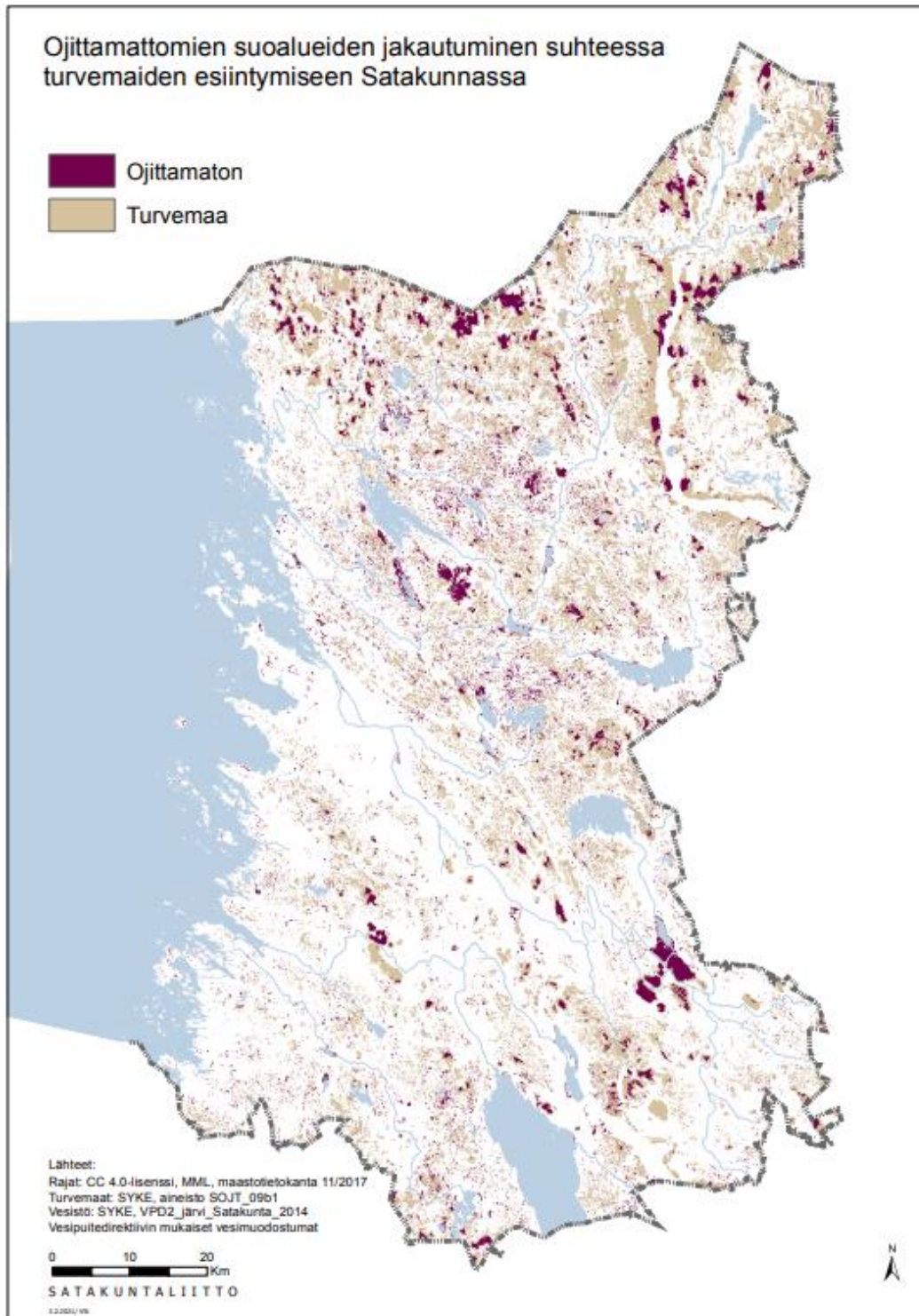
²¹ Ahlman, S. & Luoma, S. 2013: Isojen lintujen muuttoreitit Satakunnassa – havaintokatsaus. Turun Yliopisto, Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus. 117 s
Toivanen, T, Metsänen, T & Lehtiniemi, T. BirdLife Suomi ry (2014). Lintujen päämuuttoreitit Suomessa. BirdLife Suomi ry. [Bird Migration Atlas](#) [viitattu 20.1.2023]

Kuva 14. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laatimaan Zonation-analyysiin perustuva karttakuva monimuotoisuuden kannalta tärkeistä metsäalueista Satakunnassa.²² Kuvassa oleva kartta edustaa analyysiversiota 6, jossa on analyysiversioissa 1–5 käytettyjen aineistojen lisäksi otettu huomioon myös kytkeytyvyys pysyviin suojelualueisiin.

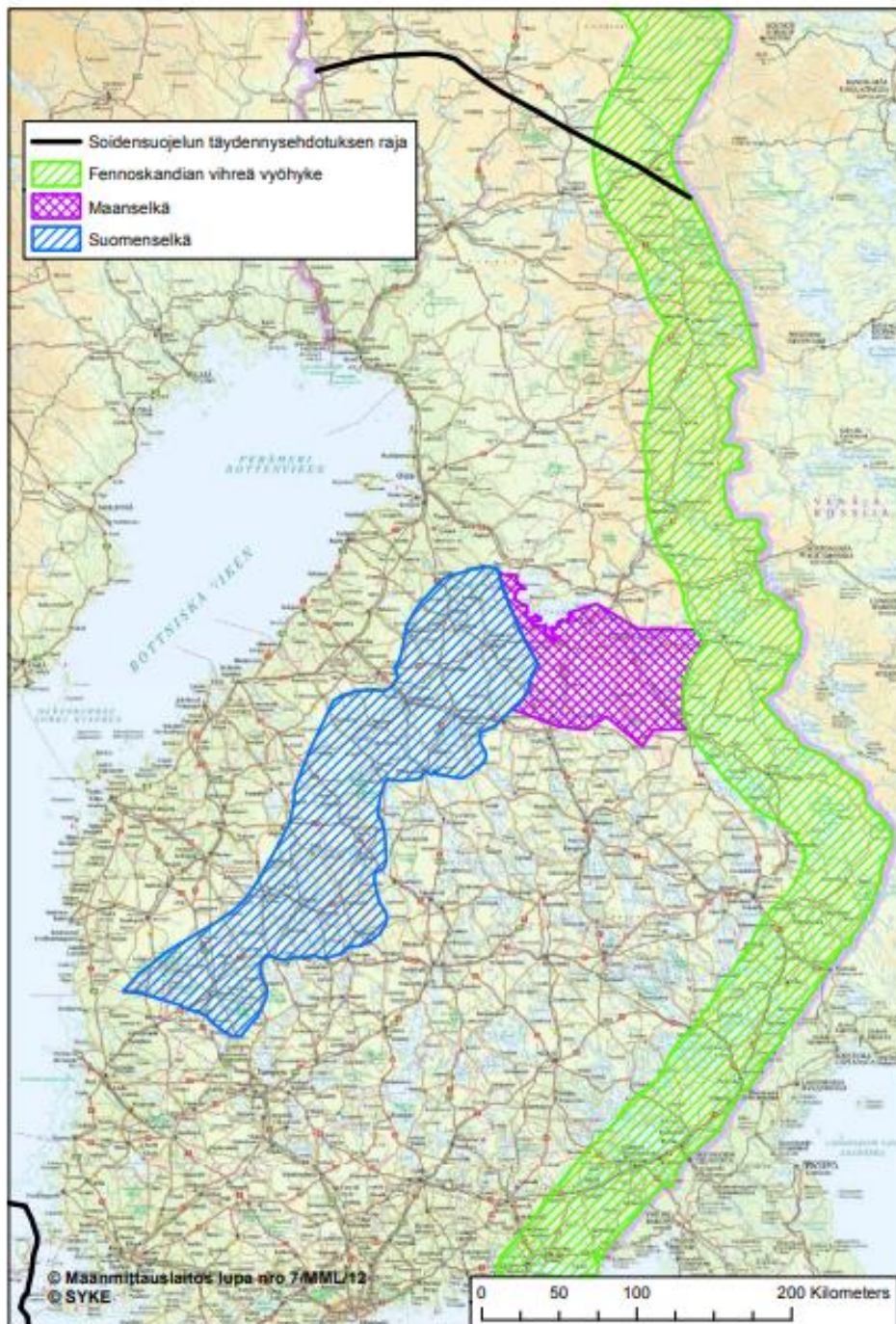
²² Mikkonen N., Leikola N., Lahtinen A., Lehtomäki J. & Halme P. 2018: Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet Suomessa - Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvojen Zonation-analyysien loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 9/2018. Helsinki. 99 s.

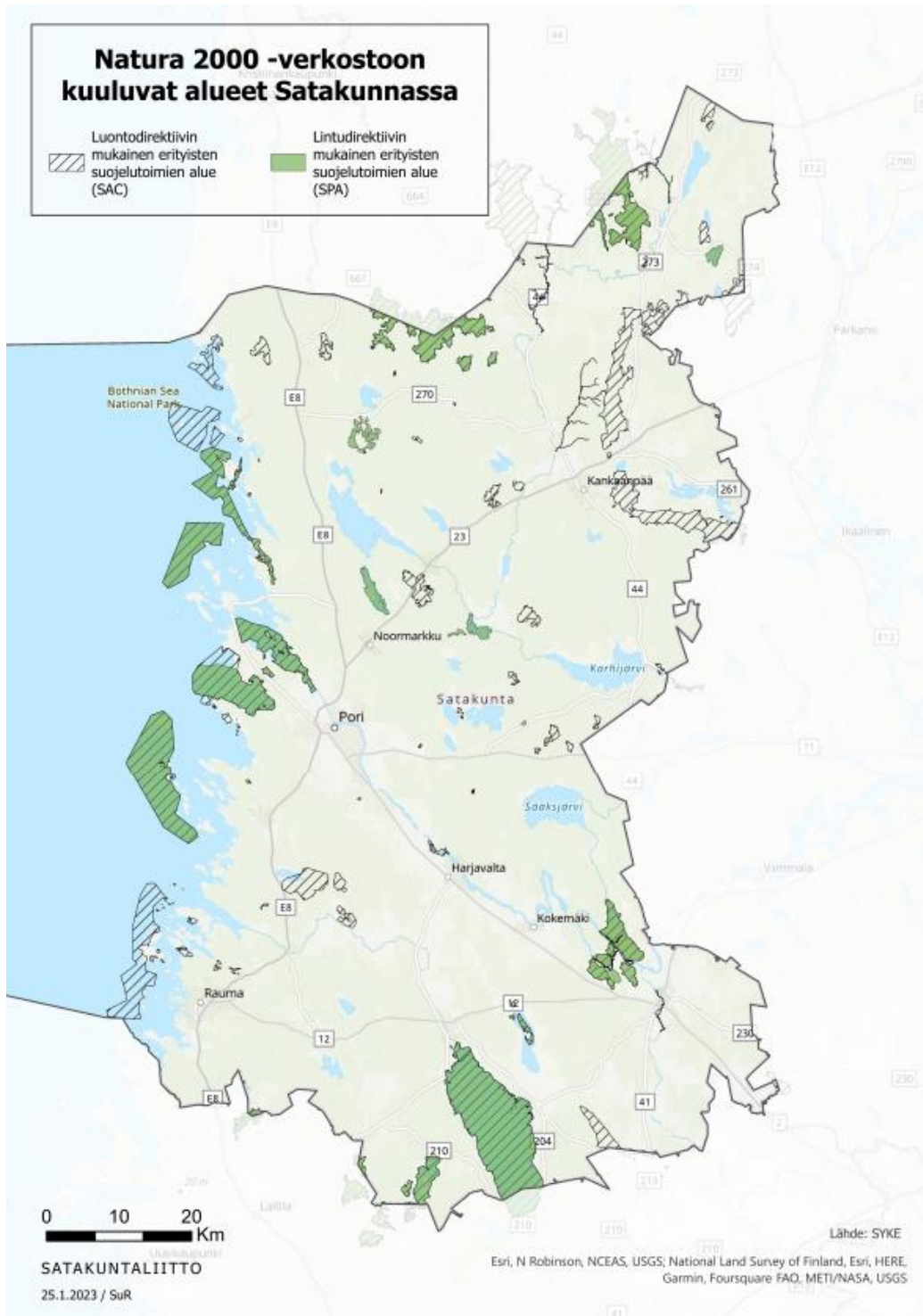
Kuva 15. Ojittamattomien suoalueiden jakautuminen suhteessa turvemaiden esiintymiseen Satakunnassa.²³

²³ Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

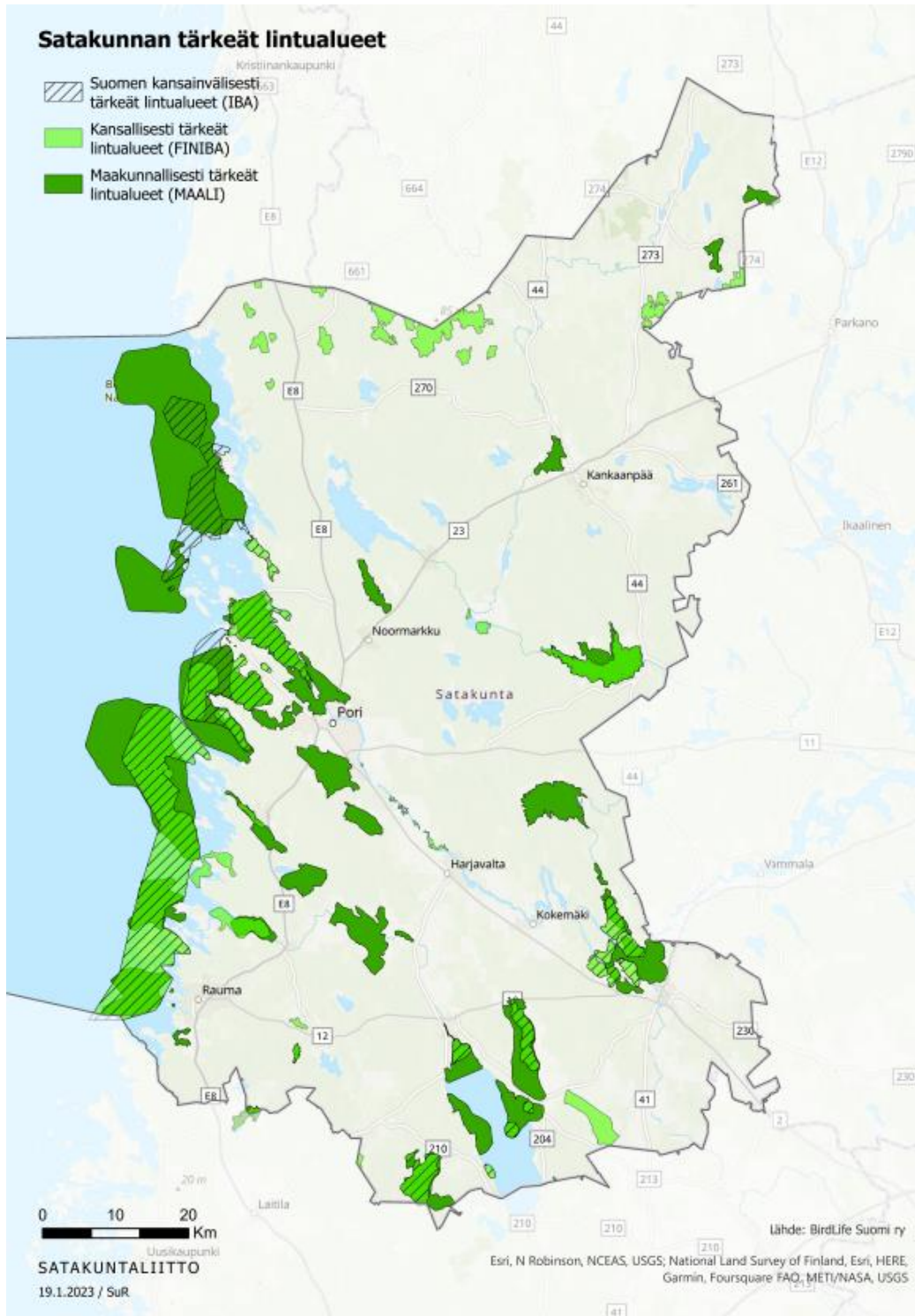

Kuva 16. Suomenselän vedenjakajavyöhyke ulottuu pohjoisen Satakunnan alueelle. ²⁴

²⁴ Alanen, A. & Aapala, K. (toim.): Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi. Ympäristöministeriön raportteja 26/2015.

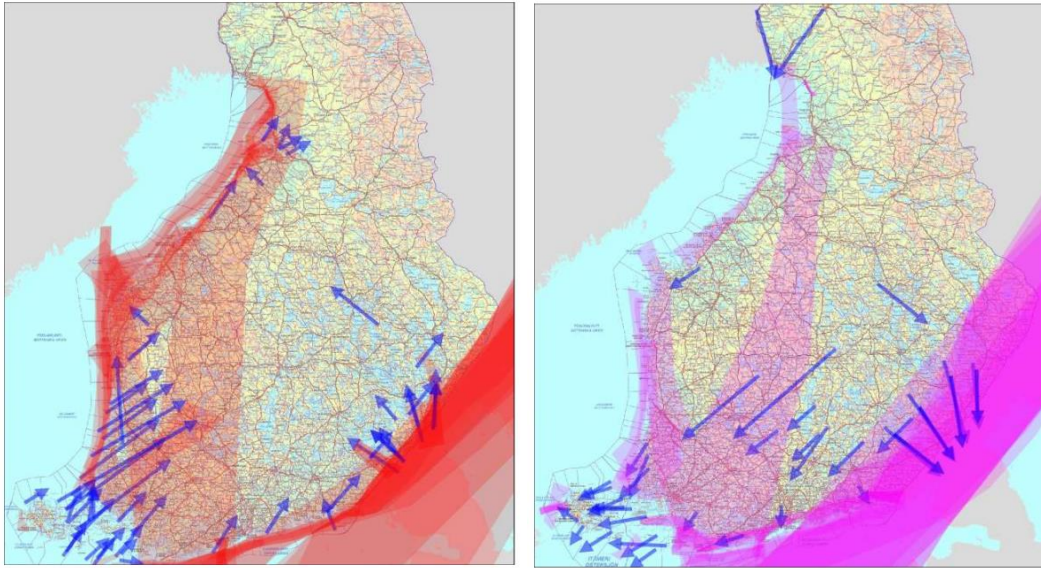

Kuva 17. Natura 2000 -verkosto Satakunnan alueella.

Kuva 18. Satakunnan tärkeät lintualueet (IBA, FINIBA ja Maali-alueet).²⁵

²⁵ <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet>

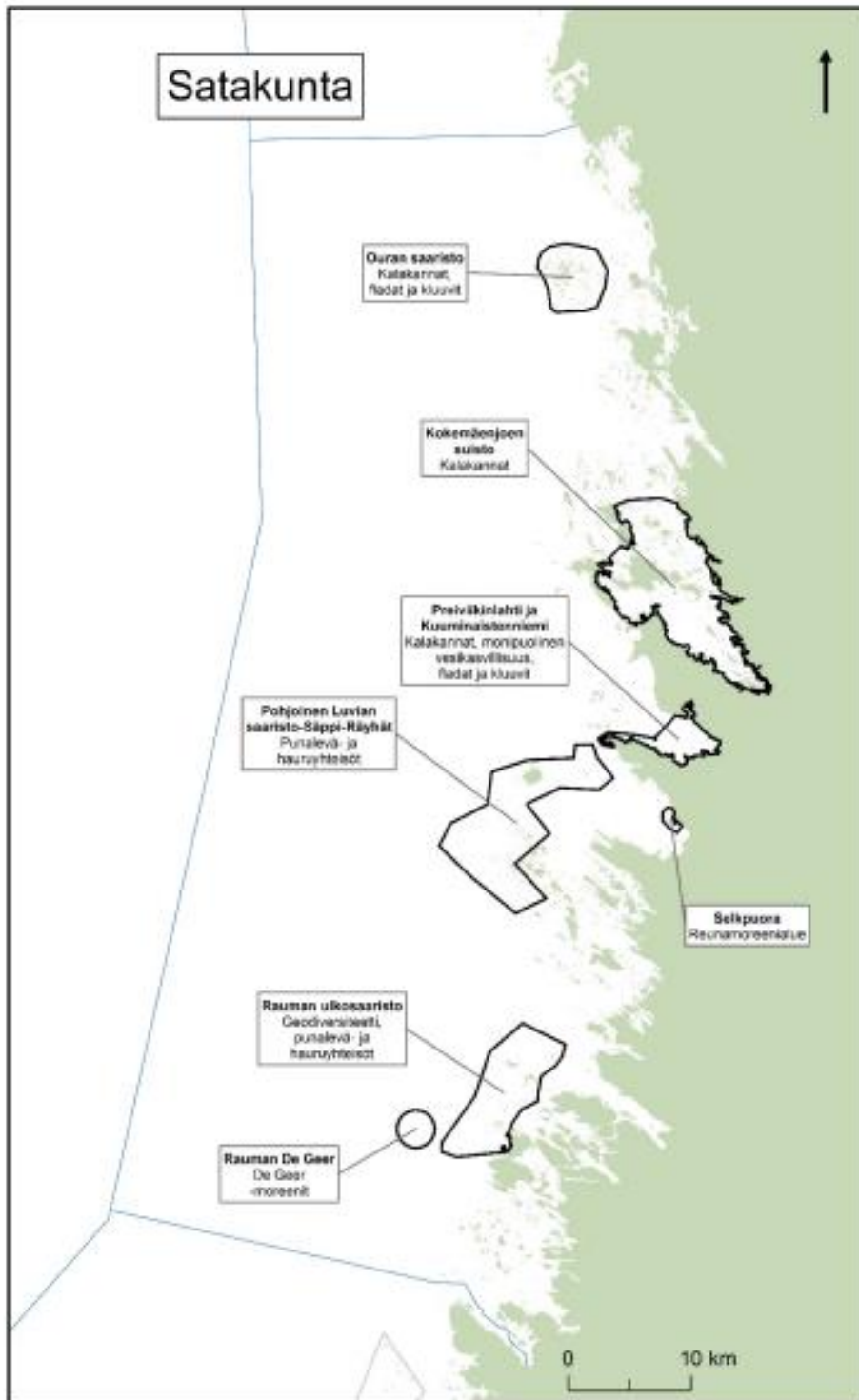

Kuva 19. Yhdistelmäkartat lintulajien päämuuttoreiteistä keväällä ja syksyllä BirdLife Suomi ry:n lintujen päämuuttoreittejä Suomessa käsittelevästä raportista. Mitä voimakkaampi punainen värisävy on, sitä useamman lajin päämuuttoreitti alueella kulkee. Ensimmäinen kartta kuvaa kevätmuuttoa ja toinen syysmuuttoa.²⁶

Satakunnan merialueelle sekä rannikon merenlahdille sijoittuu useita kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä suojelualueita sekä Selkämeren kansallispuisto (Kuva 17). Satakunnan merialueen vedenalaista luontoa on kartoitettu 2000-luvun aikana osana valtakunnallista Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaa (VELMU), jonka tavoitteena on kartoittaa vedenalaisten luontotyyppien ja eliöyhteisöjen esiintymistä Suomen merialueilla sekä edistää tällä tavoin Itämeren vedenalaisen luonnon suojelua ja alueen kestävästä käyttöä. Selkämeren Satakunnan edustalle sijoittuvalta merialueelta on tunnistettu vedenalaisen luonnon kannalta kuusi merkittävää luontoarvoaluetta, ns. EMMA-alueita, jotka on otettu huomioon merialuesuunnittelussa²⁷ (Kuva 20). Alueet sisältävät mm. merkittäviä kalojen lisääntymisaluetta, monipuolisesti eri meriluontotyyppisiä, geologisesti monimuotoisia alueita ja monimuotoisia makroleväyhteisöjä. EMMA-alueiksi on määritelty sellaisia alueita, joilta on ollut käytettävissä riittävästi kartoitustietoa. Merkittäviä luontoarvoja sijaitsee myös niiden ulkopuolella. Tulevaisuudessa tiedon lisääntyessä merkittäviä alueita voidaan tunnistaa lisää.

²⁶ Toivanen, T., Metsänen, T. ja Lehtiniemi, T. BirdLife Suomi ry (2014). Lintujen päämuuttoreitit Suomessa. BirdLife Suomi ry. Ks. myös Lehtiniemi, T. & Toivanen, T. BirdLife Suomi ry (2023). Lintujen päämuuttoreitit Suomessa - päivitys 2023

²⁷ <https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/> viitattu 6.3.2023.

Kuva 20. Merkittävät vedenalaiset luontoarvoalueet Selkämeren eteläosan alueella (Suomen ekologisesti merkittävät meriluontoalueet, EMMA).²⁸

²⁸ Lappalainen, J., Kurvinen, L & Kuismanen, L. (toim.). Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 8/2020.

Satakunnan viherrakenneselvityksessä on määritelty olemassa olevan luontotiedon pohjalta Satakunnan tärkeimmät luonnon ydinalueet sekä erilaisten paikkatietoaineistojen ja maastokäyntien pohjalta niiden välisiä ekologisia yhteyksiä eli viherkäytäviä. Satakunnan viherrakenne on osa laajempaa kokonaisuutta, joka kytkeytyy ylimaakunnallisten yhteyksien kautta osaksi laajempaa valtakunnallista kokonaisuutta. Viherrakenneselvityksessä on määritelty ekologiin ominaispiirteisiin perustuen Satakunnan luonnon ydinalueiksi yhteensä 20 aluetta, jotka edustavat monipuolisesti maakunnan arvokkaimpia luontokohteita. Niiden välille on hahmoteltu ekologiin arvoihin perustuen viherkäytäväverkosto, joka yhdistää luonnon ydinalueet toisiinsa. Vahvimmat käytävälinjaukset sijaitsevat Keski- ja Pohjois-Satakunnassa, jossa on ollut vähiten maankäyttöpainetta. Heikoimmat ekologiset käytävälinjaukset sijaitsevat Lounais- ja Etelä-Satakunnassa, jossa on ollut voimakasta maankäyttöä niin viljelysten kuin suuriin taajamiin liittyvän rakentamisen vuoksi. Jokireitit ovat suurelta osin arvokas osa sinirakenneverkostoa, mutta toisaalta suuret joet ja myös järvi-alueet, kuten Kokemäenjoki ja Pyhäjärvi, voi myös muodostaa maaliöstölle estevaikutusta.²⁹

Lounais- ja Länsi-Suomessa on vahva hirvieläinkanta (hirvi, metsäkauris, valkohäntäkauris). Merkittävimmät kesäaikaiset laidunalueet sijoittuvat Porin ja Merikarvian rannikkovyöhykkeelle, Kankaanpään seudulle ja Pyhäjärven ympäristöön. Talviaikaiset laidunalueet ovat hieman enemmän hajallaan kuin kesäalueet. Vaikka maakunnasta on tulkittu suuri joukko kesä- ja talvilaidunalueita, voi hirvieläimiä kuitenkin esiintyä lähes missä tahansa läpi vuoden. Valkohäntäkauris (valkohäntäpeura) ja metsäkauris hyödyntävät ravinnon etsimisessä myös monentyyppisiä viljelyseutuja. Kaikki kolme hirvieläintä ovat kuitenkin sidoksissa metsäisiin elinympäristöihin. Hirville tyypillinen vuodenaikoihin sidottu vaeltaminen rannikon ja sisämaan välillä tapahtuu rannikolla sijaitsevien vilkasliikenteisten valtateiden yli (Kuva 22). Hirvieläinten laidunalueet ja kulkureitit soveltuvat monelta osin viherkäytäväksi myös muille eliöille.

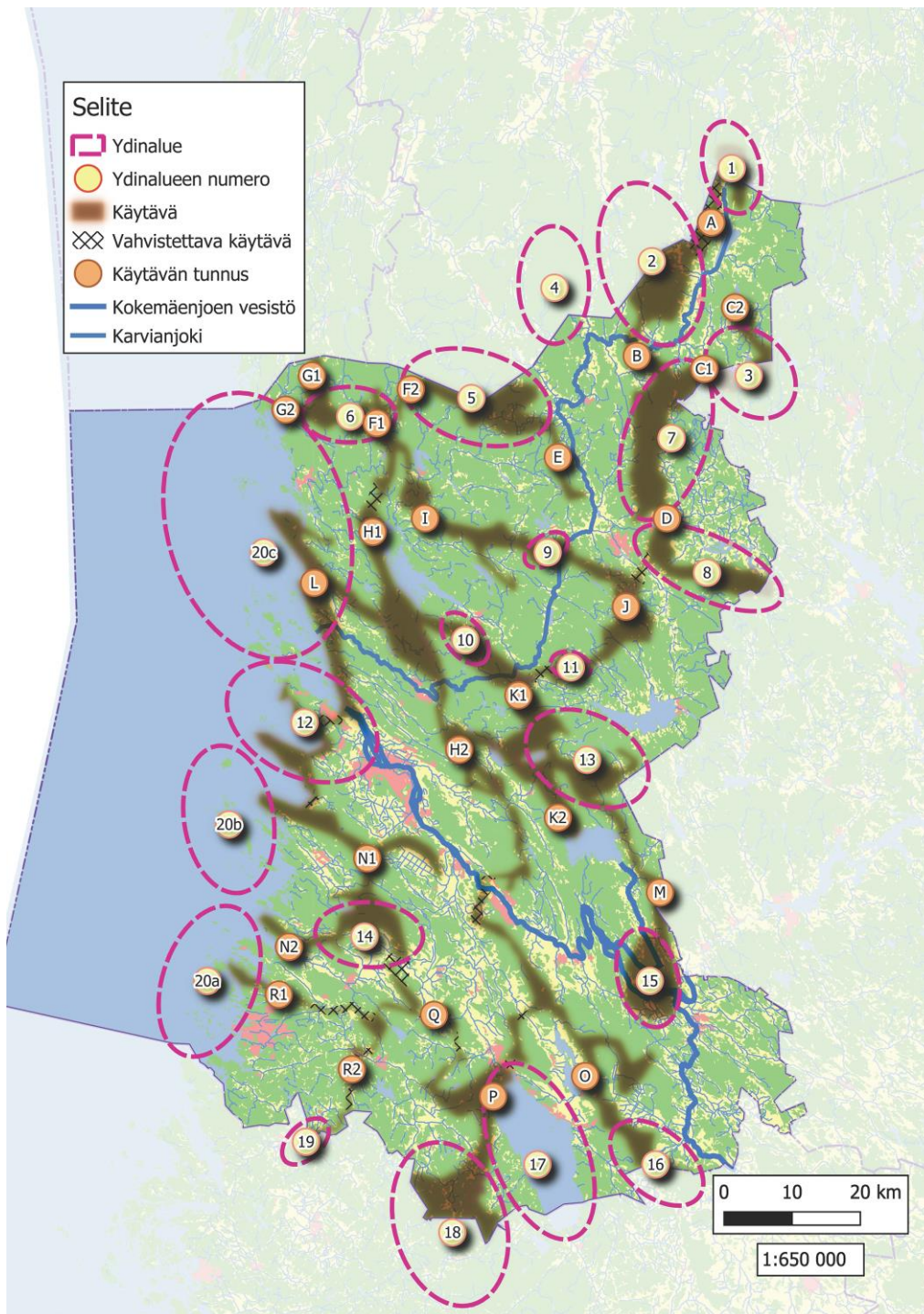
Hirvieläinten liikkumista paikasta toiseen voidaan tarkastella myös tieliikenneonnettomuuksia perusteella, sillä ne ovat alttiita törmäyksille. Satakunnasta on arvioitu 13 korkean riskin tieosuutta, joissa tapahtuu yli 1 000 hirvieläinvahinkoa ja -onnettomuutta 100 miljardia autokilometriä kohden. Pisimmät osuudet sijaitsevat Pyhäjärven itäpuolella, Huittisissa, Säskylässä, Porin ja Eurajoen rajalla, Ulvilassa ja Pomarkussa. Tiedot hirvieläinten laidunalueista ja liikkeistä Satakunnassa perustuvat Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hirvieläinonnettomuuksien vähentämissuunnitelmaan.³⁰

Luonnonvarakeskuksen (Luke) arvion mukaan maaliskuussa 2022 Suomessa oli todennäköisimmin 60 susireviiriä, joita asuttaa 37 perhelaumaa ja 23 paria (Kuva 23). Edellisvuoteen verrattuna reviirien kokonaismäärä oli kasvanut Länsi-Suomessa. Läntisessä Suomessa erottuu vahvimman susikannan alueena Varsinais-Suomen, Satakunnan eteläosien, läntisen Uudenmaan ja Etelä-Hämeen länsiosan muodostama alue, missä oli noin kolmas Suomen kaikista susireviireistä Luonnonvarakeskuksen tekemän arvion mukaan. Kanta-arvio kuvaa maaliskuun 2022 tilannetta, jolloin susien määrä oli pienimmillään ennen pentujen syntymistä huhti–toukokuussa.³¹

²⁹ Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

³⁰ Klang, J., Kautiala, C., Yli-Halkola, E. & Mattila, T. (2017). Hirvieläinonnettomuuksien vähentämissuunnitelma Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 32/2017.

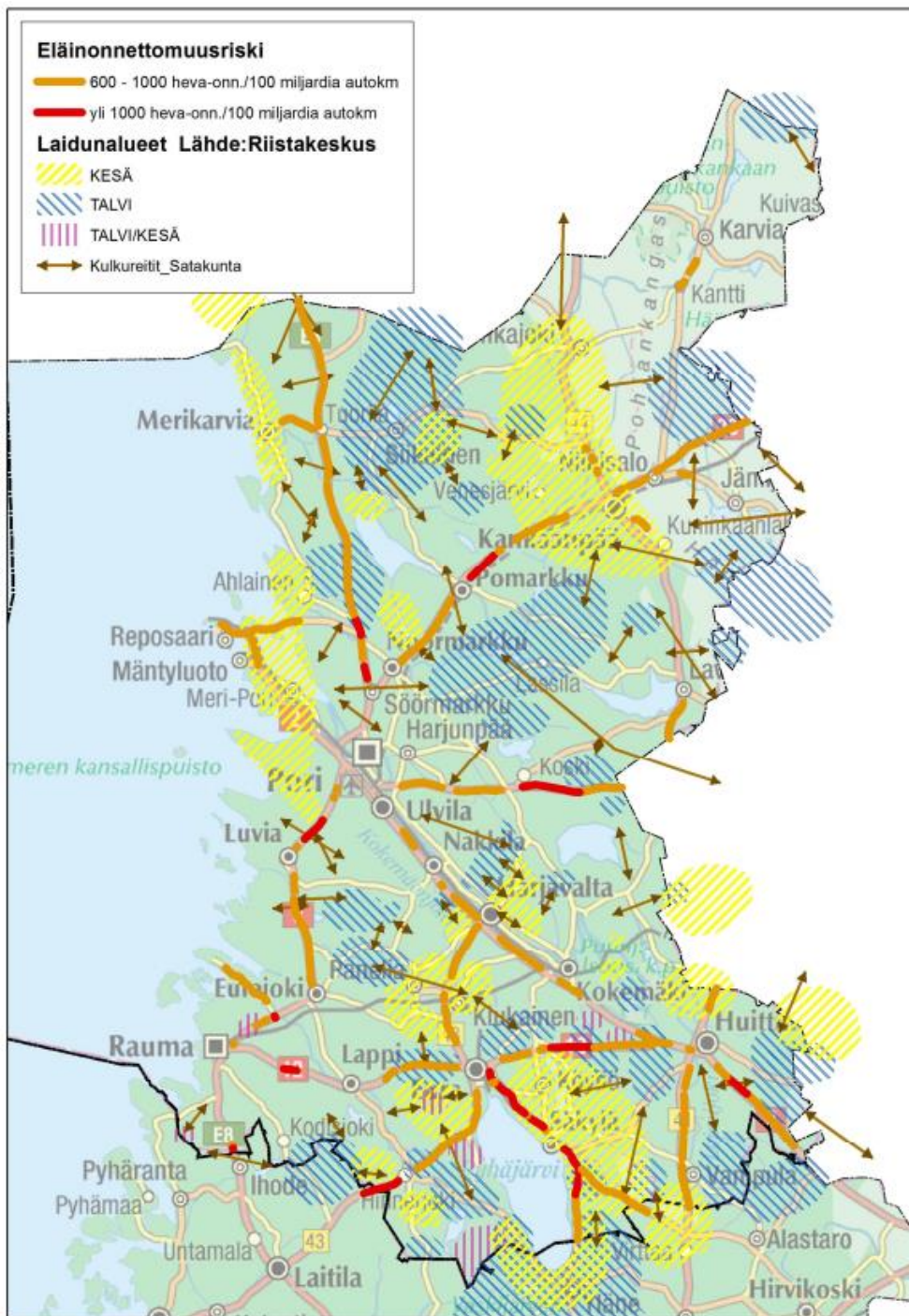
³¹ Heikkinen, S., Valtonen, M., Härkölä, A., Johansson, H., Harmoinen, J., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2022. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 59/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 139 s.

Kuva 21. Satakunnan alueella olevat luonnon ydinalueet ja viherkäytävät.³²

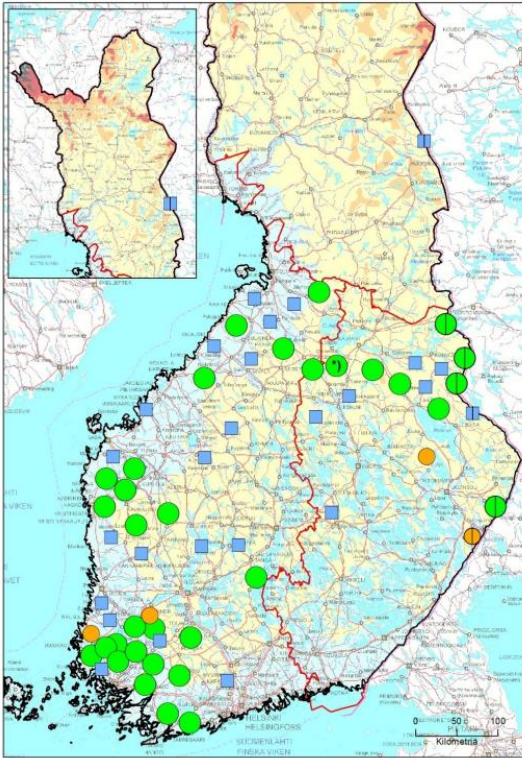
³² Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

Kuva 22. Hirvieläinten laidunalueet, kulkureitit ja liikenneonnettomuuksien korkean riskin alueet.³³

³³ Klang, J., Kautiala, C., Yli-Halkola, E. & Mattila, T. (2017). Hirvieläinonnettomuuksien vähentämssuunnitelma Varisnais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 32/2017.

Kuva 23. Susilauamat sekä kahden suden asuttamat reviirit maaliskuussa 2022 Luonnonvarakeskuksen tekemän arvion mukaan. Vihreät ympyräsymbolit viittaavat laumareviireihin ja pienemmät siniset neliöt kahden suden asuttamiin reviireihin. Lisäksi rajareviirit on merkitty symbolin halki kulkevilla pystyviivalla. Oranssilla värillä on merkitty reviirit, joiden tila on epäselvä.³⁴

1.4 Liikenneverkko ja teknisen huollon verkostot

1.4.1. Satakunnan väyläverkko

Satakunnassa on yleisiä teitä yhteensä 3227 km. Tiestöstä kuuluu 17,4 % toiminnallisen luokituksen mukaisesti valta- ja kantatieluokkaan, 10,3 % seututieluokkaan ja 71,0 % yhdystieliokkaan (Kuva 24). Lisäksi valtion omistamia jalankulku ja pyöräteitä Satakunnassa on 358 km. Maakunnan tiestöä ei kuulu yleiseurooppalaiseen TEN T-ydinverkkoon, mutta EU:n TEN T-kattavaan verkkoon kuuluvat valtatiet 2 ja 8 koko pituudeltaan. Valtatie 12 on ehdolla lisättäväksi EU:n kattavaan verkkoon väliltä Rauma-Tampere.

Maanteiden ja rautateiden valtakunnallisesti merkittävät pääväylät on määritetty Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella 1.1.2019.³⁵ Valtioneuvoston asetuksen mukaiseen päätieverkkoon (Kuva 25) kuuluvat valtatiet 2, 8 ja 12. Pääväylät yhdistävät valtakunnallisesti ja kansainvälisesti suurimmat keskuksat ja

³⁴ Heikkinen, S., Valtonen, M., Härkälä, A., Johansson, H., Harmoinen, J., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2022. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 59/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 139 s.

³⁵ LVM 061:00/2018, pääväyläasetus, haettu 28.2.2023.

solmukohdat, ja ne palvelevat erityisesti pitkien etäisyyksien työmatkaliikennettä sekä elinkeinoelämän tavarakuljetuksia. Kaikkiin maakuntakeskuksiin ulottuu maanteiden ja rautateiden pääväylä. Asetuksella on säädetty myös pääväylien palvelutason tavoitteet. Tärkeimpiä liikenneväyliä ovat pääväyläasetuksen mukaiset pääväylät, tie- ja rataverkko sekä tavara- ja matkustajasatamat. Pääväylien ympärivuotinen korkeatasoinen kunnossapito asetetaan etusijalle niin henkilöliikenteen kuin tavaraliikenteen sujuvuuden vuoksi.

Kuva 24. Satakunnan maantieverkko 2023. ³⁶

³⁶ Väylävirasto, Satakunnan maantieverkko 2023.

Kuva 25. Maantieverkon pääväylät.³⁷

Satakunnassa valtakunnallisesti merkittäviä pää ratoja ovat Tampere – Pori – Mäntyluoto/Tahkoluoto sekä Kokemäki – Rauma – radat (Kuva 26). Henkilöliikennettä on ratasosuudella Tampere – Pori. Tampereelta Porin ja Rauman satamiin johtavat radat kuuluvat yleiseurooppalaiseen TEN-T kattavaan verkkoon. Päärataverkon ulkopuolella Satakunnassa on lisäksi käytössä oleva Parkano-Niinisalo rataosuus, joka palvelee lähinnä Niinisalon varuskunnan kuljetuksia. Lisäksi Kiukainen-Säkylä ja Pori-Niinisalo rataosuksilta on liikennöinti lopetettu.

Rataverkon haltija huolehtii rautateiden pääväylien riittävästä palvelutason ylläpitämisestä. Samalla huomioidaan kunkin radan liikenteellinen merkitys. Rautateiden pääväylät (Kuva 26) luokitellaan henkilöliikenteen ja tavaraliikenteen ratoihin niiden pääasiallisen liikenneprofiilin perusteella. Satakunnan rataverkko on luokiteltu kokonaan tavaraliikenteen radoiksi. Rautateiden pääväylien tavaraliikenteen radoilla nopeuden on oltava vähintään 80 km/h. Tavaraliikenteen ratojen kantavuusvaatimus akselipainon osalta on vähintään 22,5 tonnia. Liikenne- ja viestintäministeriön pääväyläase-

³⁷ LVM 061:00/2018, pääväyläasetus, viitattu 12.2.2023.

tuksen mukaan rautateiden pääväyliksi on nimetty mm. rataosuudet Tampereen asema-Rauma ja Kokemäki-Tahkoluoto³⁸.

Kuva 26. Rautateiden pääväylät.³⁹

Satamat ja meriväylät

Satakunnan rannikkoalueelle sijoittuu kaksi valtakunnallisesti merkittävää rahtisatamaa, Porin ja Rauman satamat, joiden kautta kulkee säännöllistä tavaraliikennettä vuoden ympäri. Sekä Rauman että Porin satamat kuuluvat EU:n TEN T kattavaan verkkoon samoin kuin satamaan johtavat tiet.

Mäntyluodon satama (12 metrin väylä) ja Tahkoluodon syvä- (15,3 metrin väylä) ja kemikaalisatama muodostavat Porin sataman. Porin satama on erikoistunut kuiva- ja nestebulk-tuotteisiin, suuriin ja raskaisiin projektilasteihin sekä sahatavaraan. Satamasta voidaan liikennöidä myös kovina jäätälvinä.

³⁸ LVM 061:00/2018, pääväyläasetus

³⁹ Ibid.

Rauman satama on merkittävä metsä- ja paperiteollisuuden tuotteiden ja viljan sekä kaoliinin viennin satama ja länsirannikon suurin konttisatama (12 metrin meriväylä). Rauman satama on Suomen viidenneksi suurin satama.

Eurajoella on yksityisessä yrityksen omistuksessa teollisuussatama, jonka kuljetusmäärät ovat viime vuosina olleet noin 0,2 milj. tonnia. Satamasta vietään pääasiassa kierrätysmateriaaleja ja muuta irtolastitavaraa. Eurajoen sataman väylän syvyys on 6 metriä.⁴⁰ Merikarvialla on lisäksi teollisuussatama, jonka kuljetusmäärät ovat olleet viime vuosina olleet vähäisiä. Merikarvian sataman väyläsyvyys on 4 metriä.

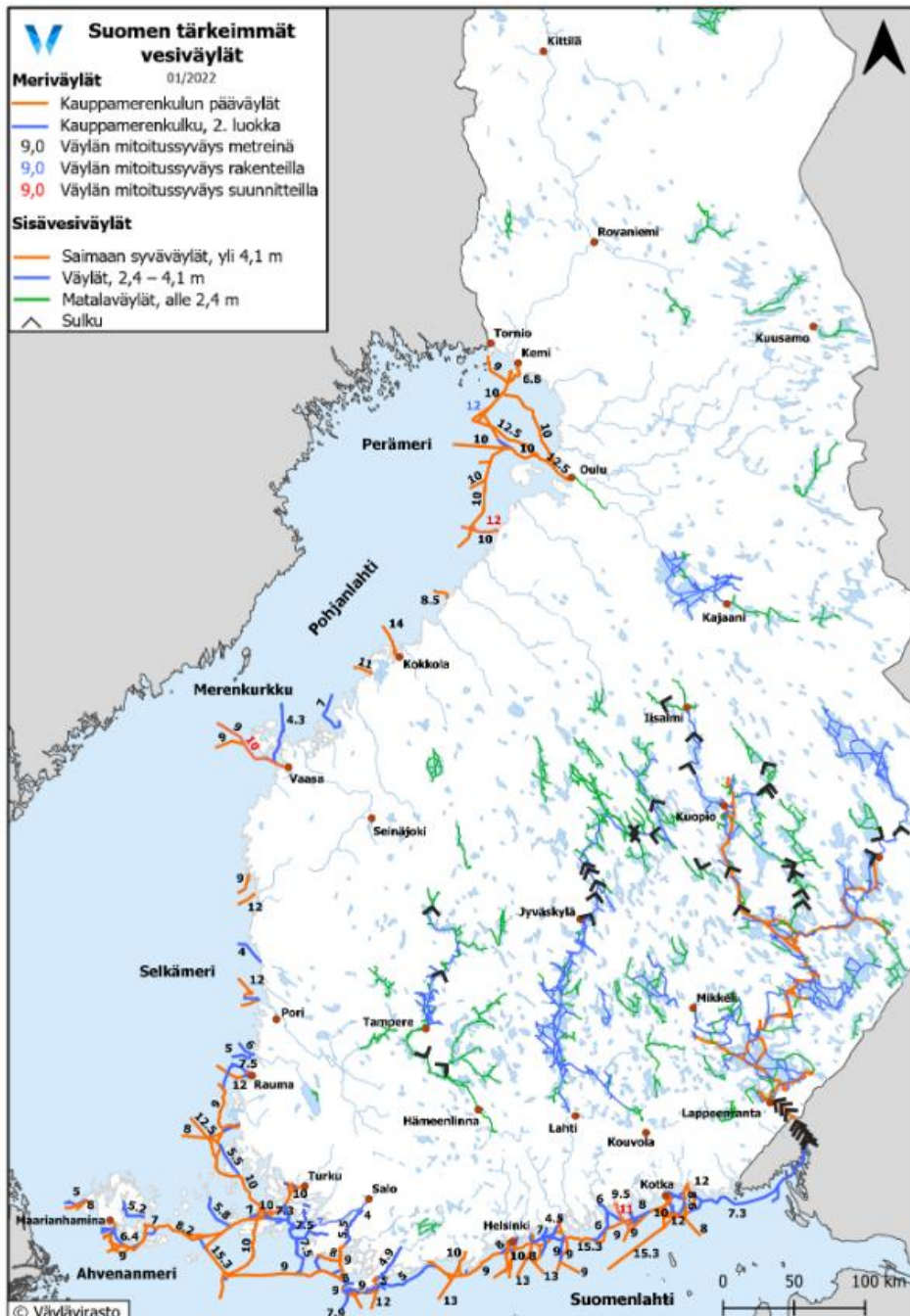
Satakunnan merialueen kauppamerenkulun väylät (Kuva 27) ovat pääosin hyvässä kunnossa (Kuva 28). Kauppamerenkulun 1. luokan väylillä ei ole kehittämistarpeita tiedossa. Kauppamerenkulun 2. luokan väylästä Merikarvian sataman 4,0 metrin väylällä on todettu olevan kehittämistarvetta (Kuva 28).

Kuva 27. Kauppamerenkulun väylät Satakunnassa 2023.⁴¹

⁴⁰ Eurajoen sataman verkkosivut: <https://ecoports.fi/> viitattu 27.2.2023.

⁴¹ Kauppamerenkulun väylät Satakunnassa, Väylävirasto 2023.

Kuva 28. Vesiväylät/Väylätvirasto. ⁴²

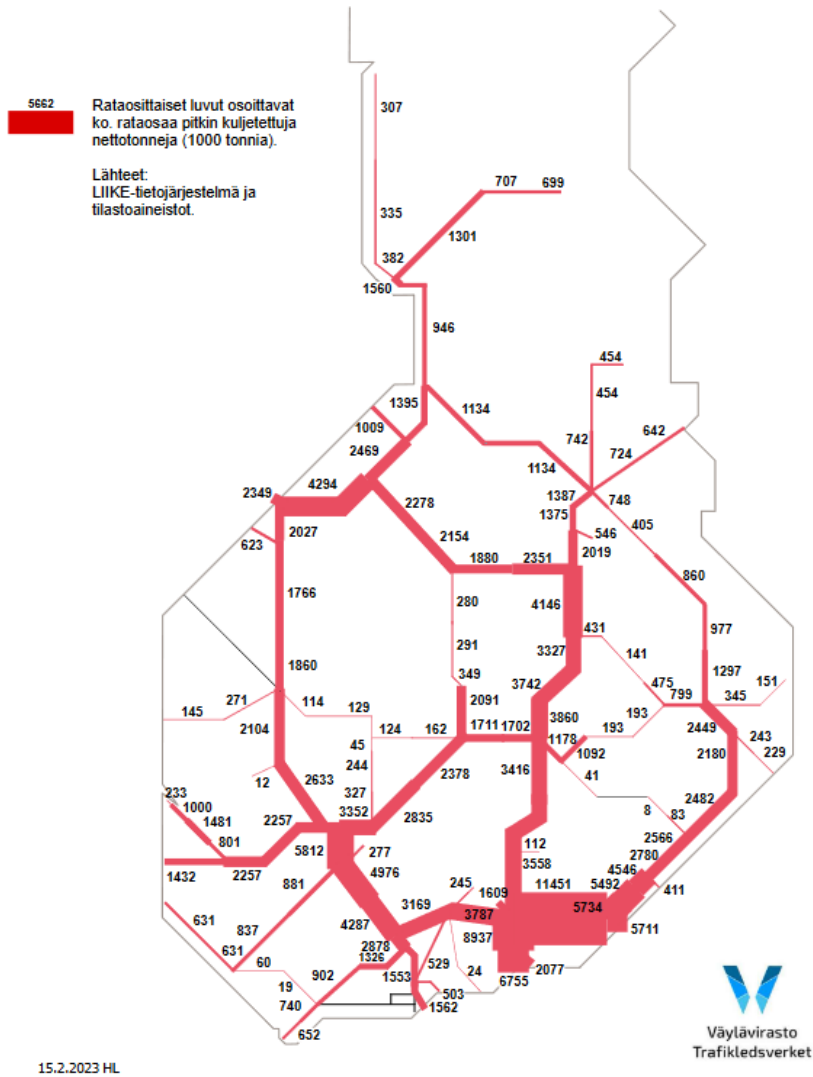
1.4.2 Tavaraliikenne

Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn yksi tärkeä edellytys on toimitusketjujen toimivuus. Satakunnan tärkeimmät tavaraliikenteen väylät (Kuva 29) ovat rataverkolla Rauma-Kokemäki-Tampere rataosuus ja Pori-Kokemäki-Tampere rataosuus. Maantieverkolla Satakunnan tärkeimmät tavaraliikenteen väylät ovat valtatie 8 Turku-Pori-Vaasa osuudella, valtatie 2 Helsinki-Pori osuudella ja valtatie 12 Rauma-Tampere osuudella (Kuva 30).

⁴² Väylätvirasto/väylät/vesiväylät/Suomen tärkeimmät vesitiet: <https://vayla.fi/vaylista/vesivaylat>, viitattu 27.2.2023.

Tavaraliikenteen kuljetusvirrat 2022

Yhteensä 31 miljoonaa tonnia ja 9,0 miljardia tonnikilometriä

Kuva 29. Tavaraliikenteen kuljetusvirrat rataosittain. ⁴³

⁴³ Väylä/Tietoa väylistä/Tietopalvelut ja -aineistot/Tilastot/rautatietilastot/Rautateiden henkilö- ja tavaraliikenne viitattu 3.3.2023.

Kuva 30. Maakunnan osuus tiekuljetusten kuljetusmääristä. ⁴⁴

1.4.3 Lentoliikenne

Porin lentokenttä on Satakunnan ainoa lentoasema, joka sisältyy myös EU:n kattavaan TEN T-verkkoon. Porin kenttä soveltuu sekä kaupalliseen että sotilas käyttöön. Porin lentokentällä on kaksi kiitorataa, joiden pituudet ovat 2350 ja 800 m⁴⁵. Porin lentoaseman lentoliikenteen matkustajamäärät ovat vaihdelleet rajusti vuorolentojen vaikeuksien ja koronan aiheuttamien rajoitusten takia.

Satakunnassa on Porin kaupallisen vuoroliikenteen lentokentän lisäksi neljä yksityistä pienlentokenttää Jämin, Piikajärven, Euran ja Vampulan pienlentokentät. Porissa ja maakunnan pienlentokentillä on tiivistä yksityisten seurojen laskuvarjohyppy- ja lentotoimintaa. Euran lentokentällä on 1100 m pitkä öljysoralla päällystetty, valaistu kiitotie, jossa ei ole vakituista lennonjohtopalvelua. Jämin lentokentällä on kolme kpl 830 m pitkää kiitotietä, jotka on päällystetty öljysoralla. Kentällä on vilkasta ilmailuharrastetoimintaa⁴⁶. Piikajärven lentokentällä on kaksi 1000 m pitkää kiitotietä ja monipuolista lentotoimintaa⁴⁷. Vampulan yksityisomistuksessa olevalla lentokentällä on 1000 m pitkä kiitotie⁴⁸.

1.4.4 Terminaali-alueet

Rautateillä raaka- ja energiapuun käsittelyyn soveltuvia terminaaleja on Satakunnassa kaksi, Pori ja Kokemäki. Porin puutavaraterminaali on Porin rautatieaseman yhteydessä, kaupungin keskustan läheisyydes-

⁴⁴ Tiekuljetusten kuljetusmäärät, Traficom: <https://tieto.traficom.fi/fi/tilastot/tiekuljetusten-kuljetusmaarat> viitattu 27.2.2023.

⁴⁵ Finavia Porin lentoasema: <https://www.finavia.fi/fi/lentoasemat/pori/lentoasemalla> viitattu 27.2.2023.

⁴⁶ Jämijärven lentopaikat: <https://lentopaikat.fi/jamijarvi-efjm/> viitattu 27.2.2023.

⁴⁷ Porin ilmailukerhon internetsivut: <https://porinilmailukerho.fi/> viitattu 27.2.2023.

⁴⁸ Tuulikki Vampulan lentokentän verkkosivut: tuulikki-vampula.fi viitattu 27.2.2023.

sä. Terminaalialueen raiteiston pituudet ovat riittäviä koko junan lastaukseen. Porin puutavaraterminaali on Väyläviraston terminaaliverkostossa ylläpidettävä puutavaraterminaali. Kokemäen puutavaraterminaali on rautatieaseman yhteydessä. Väylävirasto arvioi viimeisessä selvityksessään⁴⁹ terminaalien olevan luokassa, jota ei olisi tarkoitus kehittää.

Satakunnassa on tie- ja katuverkon varrella kattavasti ympäri maakuntaa bioenergia- ja puutermiinaaleja. Terminaalit voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: Yhdistelmäterminaalit, joissa voidaan käsitellä useampia eri materiaaleja tai puuta eri muodoissaan, puskuriterminaali on energiapuun välivarastointiin tarkoitettu alue ja operointiterminaali, joka on yhdistelmä- ja puskuriterminaalin välimuoto ja jossa voidaan varastoida ainespuuta tai hakettaa energiapuuta⁵⁰.

1.4.5 Pendelöinti

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastojen⁵¹ mukaan vuonna 2019 noin kaksi kolmasosaa Satakunnan työllisistä kävi töissä omissa kunnassa. Kuntarajat ylittävien työmatkojen osuus on kasvanut pitkään, tosin viime vuosina hidastuen. Satakunnan sisällä voidaan erottaa useita toisiinsa liittyviä työssäkäynti- ja päivitäsasiointialueita, vahvimmat Porin ja Rauman ympärillä ja pienemmät Pyhäjärvisseudulla sekä Kankaanpään, Harjavallan ja Huittisten ympärillä. Työssäkäyntialueet limittyvät nauhamaiseksi työssäkäyntivyöhykkeiksi erityisesti Kokemäenjokilaaksossa välillä Pori–Kokemäki sekä rannikolla Porin ja Rauman välillä. Sen lisäksi Rauman työssäkäyntialue ulottuu vahvana Pyhäjärvisseudulle ja Porin työssäkäyntialue Kankaanpäähän. Suurimpia maakuntarajan ylittäviä pendelöintivirtoja on Huittisten ja Sastamalan sekä Rauman ja Vakka-Suomen välillä.

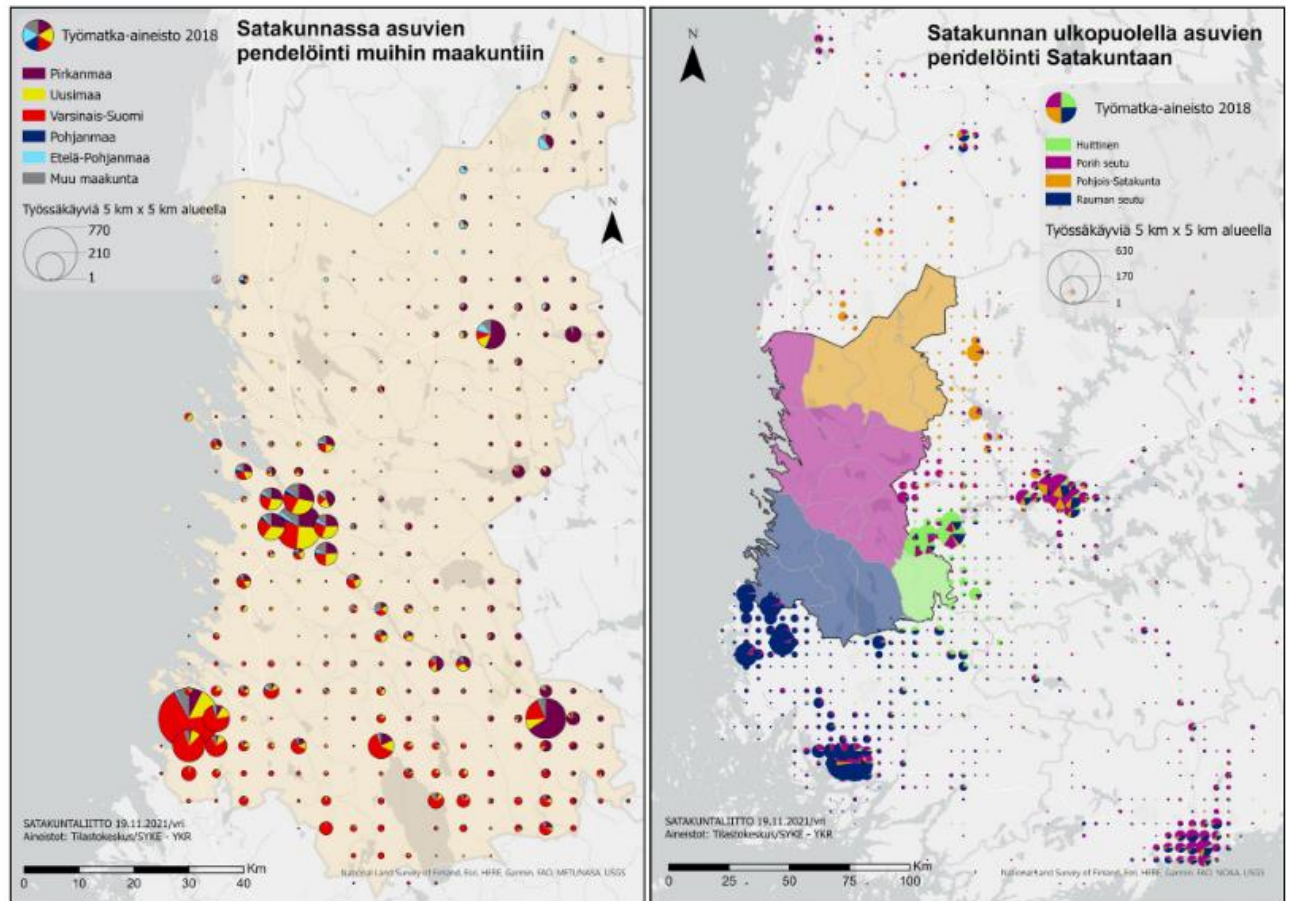
Satakuntalaisten merkittävimpiä työssäkäyntikohteita oman maakunnan ulkopuolella ovat Varsinais-Suomi, Pirkanmaa ja Uusimaa (Kuva 31). Porin kaupunkiseudulta pendelöinti suuntautuu melko tasaisesti kaikkiin kolmeen suuntaan. Rauman seudulta käydään töissä erityisesti Varsinais-Suomessa, Huittisista ja Pohjois-Satakunnasta erityisesti Pirkanmaalla. Vastaavat pääsuunnat näkyvät, kun tarkastellaan pendelöintiä Satakunnan työpaikkoihin. Vakka-Suomessa ja Turun seudulla asuvaa työvoimaa on erityisesti Rauman seudun työpaikoilla, sastamalalaisia Huittisten seudulla ja pohjoispirkanmaalaisia Pohjois-Satakunnassa. Tampereen seudulta käydään tasaisesti töissä kaikkialla Satakunnassa. Pääkaupunkiseutulaisten työpaikkoja on eniten Porin ja Rauman seuduilla.

Laajemmassa mittakaavassa koko eteläisen Suomen keskeiset kaupunkiseudut ovat vähitellen rakentamassa yhdeksi vyöhykkeiseksi suuralueeksi. Kytkeytyminen osaksi tätä suuraluetta on keskeisen tärkeä haaste alueen reunalla sijaitsevan Satakunnan tulevaisuuden kannalta. Se edellyttää ennen muuta hyviä yhteyksiä Tampereen, Turun ja Helsingin suuntiin.

⁴⁹ Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon päivitys 11/2018.

⁵⁰ Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selvitykset, Terminaalitoimintojen alueet.

⁵¹ Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastot: <https://www.stat.fi/til/tyokay/index.html> viitattu 21.2.2023.

Kuva 31. Pendelöinti Satakunnasta muihin maakuntiin ja muista maakunnista Satakuntaan.⁵²

1.4.6 Joukkoliikenne ja matkakeskukset

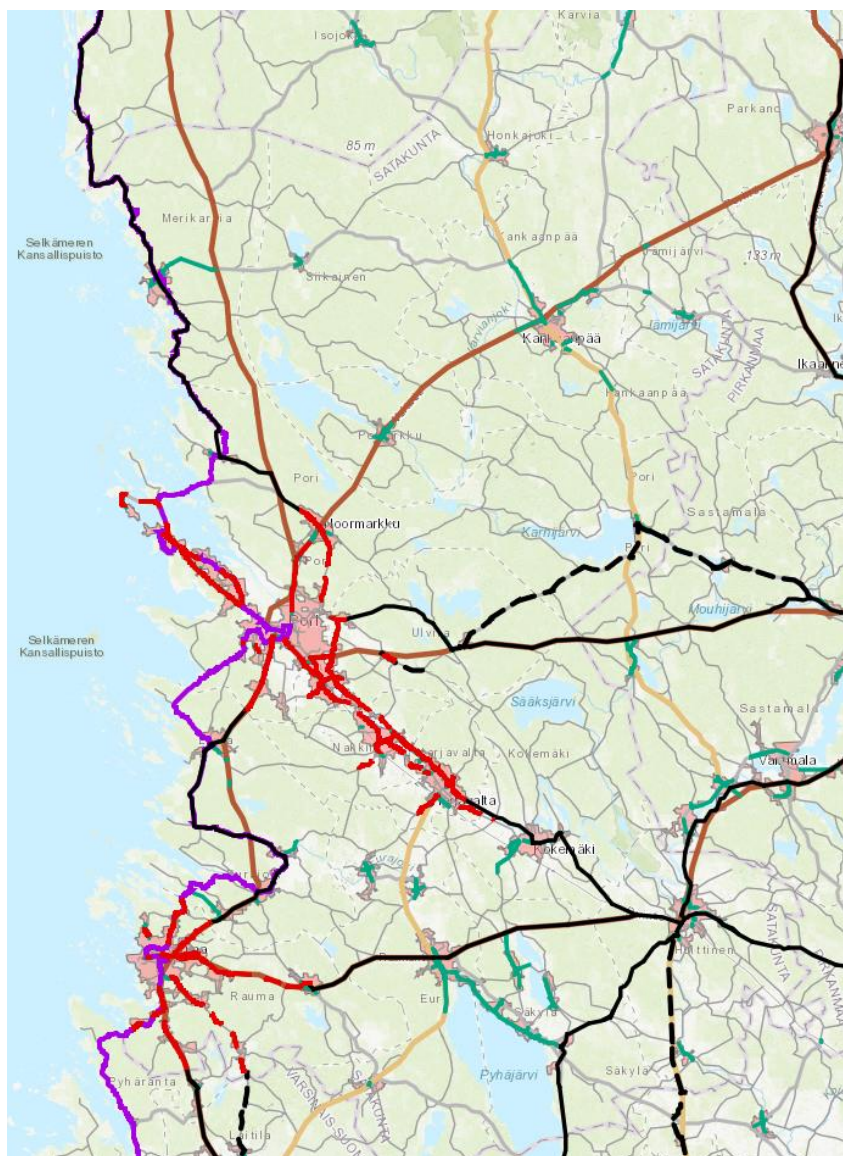
Joukkoliikenteen katsotaan olevan taloudellisesti kannattavaa alueilla, joilla väestötiheys on vähintään 20 asukasta/hehtaari. Satakunnassa tällaisia alueita ovat Porin ja Rauman keskustat sekä eräät niiden reuna-alueet. Porin seutukunnalla pystytään järjestämään joukkoliikennettä valtion tukemana. Porin ja Rauman kaupunkialueet ja Kokemäenjokilaakson nauhataajama ovat potentiaalisia joukkoliikenteen kehittämisalueita Satakunnassa. Muilla alueilla joukkoliikennettä järjestää Varsinais-Suomen ELY-keskus. Satakunnan hyvinvointialue on merkittävä henkilöliikenteen järjestäjä, joka järjestää sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisia henkilökuljetuksia koko Satakunnan alueella. Kunnat vastaavat lisäksi alueensa koulukuljetuksista.

Toimivat matkaketjut ovat avain joukkoliikenteen käytön lisäämiseen. Fyysiset solmupisteet, joissa kuluneuvon ja kulkutavan vaihto onnistuu helposti ovat tärkeitä joukkoliikenteen kehittämisen kannalta. Porin matkakeskus rautatieaseman yhteydessä on valtakunnallinen solmupiste. Keskeisiä ovat myös autojen ja pyörien liityntäpysäköintipaikat sekä matkakeskusta pienemmät solmupisteet: rautatie- ja linja-autoasemat sekä joukkoliikenteen palvelupisteet.

⁵² SYKE/YKR 2021/Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2022/Osa 1 Taustaraportti/kuva 14 a ja b.

1.4.7 Pyöräily

Kävely ja pyöräily ovat parhaita kestävästi kehittyneen liikennetapoja lyhyillä matkoilla. Satakunnassa on laadukkaita pyöräilyreittejä, joita voi kulkea esim. Porin Mäntyluodosta Kokemäelle saakka pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta nykyisiä jalankulku- ja pyöräilyväyliä pitkin. Satakunnan pohjoisosissa on Lauhanvuori-Hämeen kangas Unesco Global Geoparkin yhteyteen suunniteltu laaja, kolmen maakunnan alueelle ulottuva pyörämatkailureitistö. Satakuntaa halkoo lisäksi EuroVelo 10 reitti, joka kuuluu Pietari-Helsinki-Turku-Tornio-Ruotsi reittiin. EuroVelo-reitit⁵³ ovat kansainvälisiä, läpi Euroopan kulkevia pyöräilyreittejä (Kuva 32).

Kuva 32. Valtakunnallisen pyöräliikenteen tavoiteverkko.⁵⁴

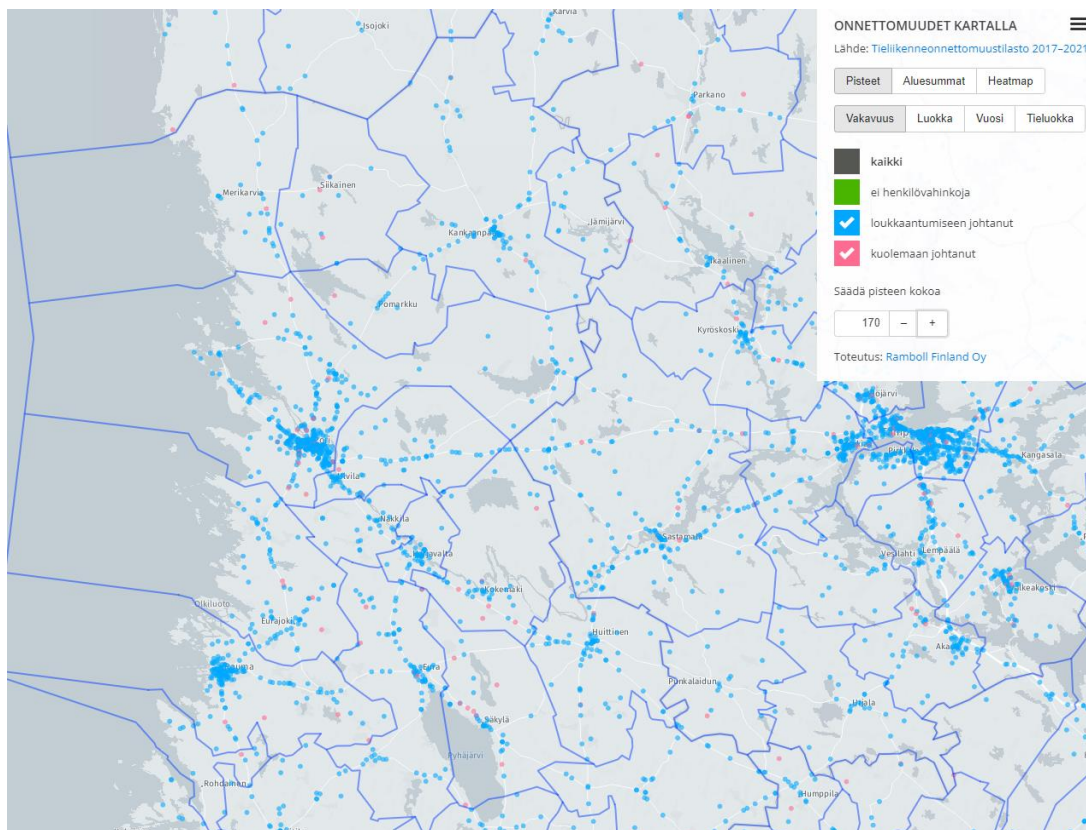
⁵³ EuroVelo-reitit/pyoraillensuomessa.fi/eurovelo-reitit, viitattu 3.3.2023.

⁵⁴ Valtakunnallisen pyöräliikenneverkon esisuunnitelma/Väyläviraston julkaisuja 65/2021.

1.4.8 Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuudessa pidemmän ajan trendi on valtakunnallisesti ollut paraneva. Kuolleiden lukumäärä on kokonaisuudessaan pitkällä aikavälillä laskenut, mutta viime vuosina lukumäärä on tasaantunut. Onnettomuustutkintainstituutin ennakkotiedon mukaan liikenneonnettomuuksissa vuosittain kuolleita oli vuonna 2022 yhteensä 204 kpl. Moottoriajoneuvo-onnettomuuksia oli vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Aiemmista vuosista poiketen vuoden 2022 yleisin onnettomuustyyppi oli kohtaamisonnettomuus. Nuorten kuljettajien (21–24 v) onnettomuusmäärät nousivat, mutta muiden ikäluokkien osalta määrät vähenivät. Jalankulku- ja polkupyöräonnettomuuksissa onnettomuusmäärät ovat pyöräilyn lisääntyttyä nousseet viime vuosina, ja loukkaantuneiden kokonaismäärässä on viime vuosina ollut aaltomaista vaihtelua, mutta vuonna 2022 kokonaismäärä on laskenut vuodesta 2021. Loukkaantuneiden määrä on laskenut eniten yli 65-vuotiailla henkilöillä.⁵⁵

Satakunnan liikenneturvallisuustilanne on koko maan maakuntien tilanteeseen verrattuna heikointa. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien määrä valta- ja kantateillä on Satakunnan osalta valtakunnan korkeimmalla tasolla. Väestön kokoon suhteutettuna Satakunnassa on kaikissa ikäryhmissä selvästi muuta maata korkeampi onnettomuusriski (Kuva 33)⁵⁶

Kuva 33. Pelastuslaitoksen tietoon tulleet onnettomuudet 2018–2021.⁵⁷

⁵⁵ Onnettomuustutkintainstituutin ennakkoraportti vuodelta 2022.

⁵⁶ Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelma, Nykytilan ja lähtökohtien analysointi, luonnos.

⁵⁷ Tieliikenneonnettomuudet kartalla-pelastuslaitos/Pelastusopisto 2018–2022/toteutus Ramboll Finland Oy.

1.4.9 Tietoliikenne

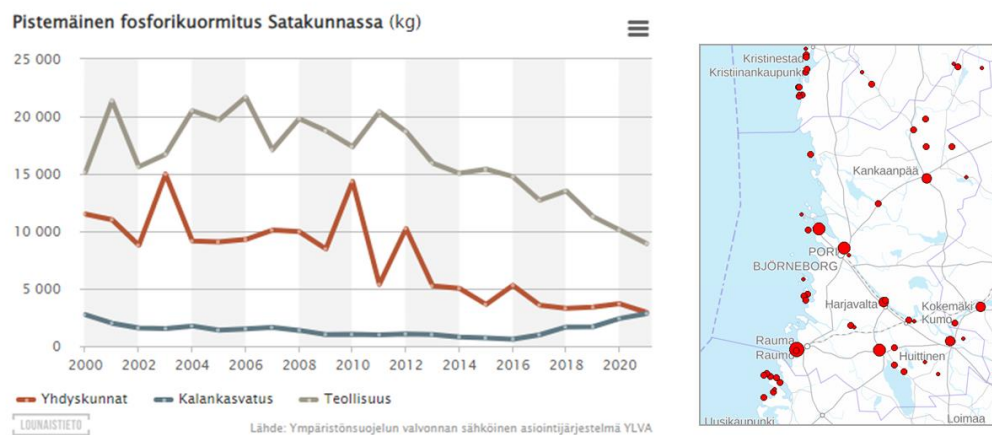
Tietoliikenne on osa yhteiskunnan keskeistä infrastruktuuria. Tietoliikenteen infrastruktuuri koostuu langattomasta verkosta sekä kiinteistä kaapeliyhteyksistä. Molempien verkkojen kehittyminen ja saatavuuden laajeneminen koko maakunnan alueella on tärkeää. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla ongelmana on ollut, että tietoliikenneverkkoista vastaavat operaattorit eivät ole markkinaehtoisesti verkkoja rakentaneet. Ongelmaa on ratkaistu tarjoamalla julkisista varoista tukea rakentamishankkeille.

Satakunnan alueella keskustaajamien alueilla on hyvät langattomaan ja kiinteään kaapeliverkkoon perustuvat yhteydet. Ainoastaan Merikarvian keskustaajamassa ei ole saatavilla nopeaa kiinteää laajakaistayhteyttä. Harvaan asutuilla alueilla on rakennettu tukirahojen avulla kattava kiinteä laajakaistaverkko Karviaan, Kankaanpäähän, Siikaisiin, Jämijärvelle, Pomarkkuun, Kokemäelle ja entisen Lavian kunnan alueelle. Myös Säkylässä kiinteä laajakaistaverkko on varsin kattava. Muiden kuntien osalta harvaan asutuilla alueilla on joitain poikkeuksia lukuun ottamatta katvealueita, joissa tietoliikenneyhteydet ovat langattoman verkon varassa.

Tulevaisuudessa tietoliikenneverkkojen merkitys kasvaa edelleen, ja verkkoon yhteydessä olevien laitteiden määrä lisääntyy. Tämä nostaa vaatimuksia verkon kapasiteetille ja saatavuudelle. Erityisesti on syytä huomioida moottoriajoneuvojen tarve reaaliaikaiseen yhteyteen internetin välityksellä, mikä asettaa uusia vaatimuksia tietoliikenneverkoille tärkeimpien liikenneväylien varsilla.

1.4.10 Vesihuolto

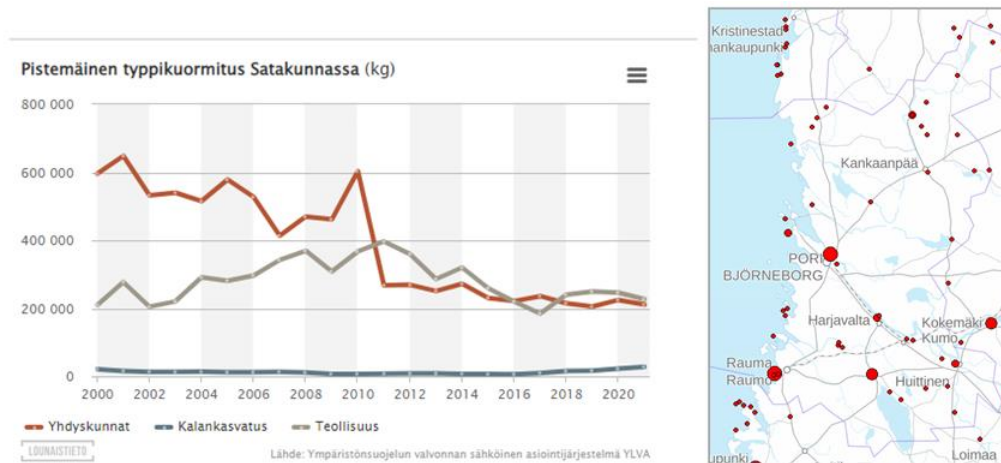
Yhdyskuntajätevesien kuormitus on vähentynyt 2000-luvulla tehostuneen puhdistuksen ja puhdistamojen keskittämisen seurauksena. Etenkin Kokemäenjoen ja Eurajoen tilaan vaikuttaa kuitenkin yhä myös piste-kuormitus, vaikka Kokemäenjoen tila onkin parantunut hyvin merkittävästi pitkällä aikavälillä (Kuva 34) (Kuva 35). Jokien tilaa heikentävät lisäksi vanhojen perkausten ja patojen aiheuttamat muutokset. Satakunnassa vesistöjä on aikoinaan perattu ja järviä laskettu laajasti (Kuva 36).⁵⁸

Kuva 34. Pistemäisen fosforikuormituksen kehitys Satakunnassa⁵⁹ ja Vesikartta⁶⁰.

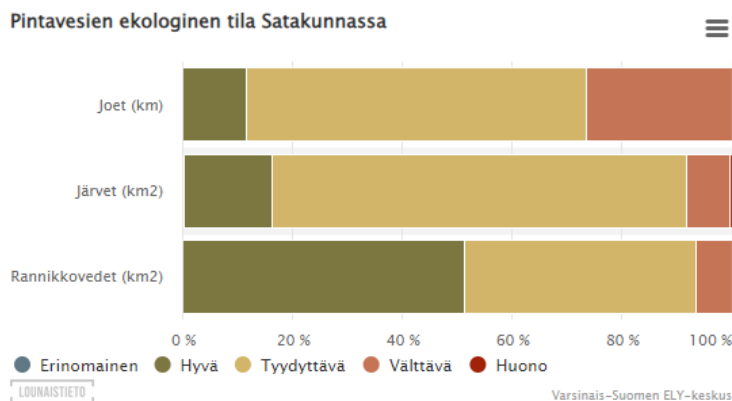
⁵⁸ Koskikala J., Lammila J., Nummelin M. Lounais-Suomen vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 38/2021, 2021, s. 60, Doria: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-945-8>

⁵⁹ Varsinais-Suomen ELY-keskus Pistemäisen Fosforikuormituksen kehitys Satakunnassa. [Ympäristö | Lounaistieto.fi](https://ymparisto.fi) viitattu 2.3.2023.

Kuva 35. Pistemäisen typpikuormituksen kehitys Satakunnassa⁶¹ ja Vesikartta⁶².

Satakunnassa vedenhankinnan kannalta tärkeitä vesistöjä ovat Kokemäenjoki, Pyhäjärvi, Lapinjoki, Eurajoki, Tyvijärvi ja Tuurujärvi. Rauman Veden vedenottovesistöt ovat Lapinjoki ja Eurajoki. Lapinjoen keskivirtaama on 3,6 kuutiota sekunnissa ja Eurajoen keskivirtaama Pappilankoskella 9,2 kuutiota sekunnissa. Kokemäenjoki toimii Turun Seudun Vesi Oy:n tekopohjaveden raakavesilähteenä ottopaikan sijaitessa Huittisissa. Lisäksi Porin kaupungin varavedenottamon vedenotto tapahtuu tarvittaessa Kokemäenjoesta. Kokemäenjoen keskivirtaama Äetsässä 187 kuutiota sekunnissa ja Porissa 245 kuutiota sekunnissa. Porin Veden tekopohjavedenotto tapahtuu Tuurujärvestä ja Tyvijärvestä. Euran vesihuoltolaitoksen tekopohjavedenottamon raakavesi suotautuu pääosin rantaimeytyksenä Pyhäjärvestä.⁶³

Kuva 36. Pintavesien ekologinen tila Satakunnassa 2021.⁶⁴

⁶⁰ Suomen ympäristökeskuksen karttapalvelu: [Vesikartta \(ymparisto.fi\)](https://ymparisto.fi) viitattu 2.3.2023.

⁶¹ Varsinais-Suomen ELY-keskus: Pistemäisen Fosforikuormituksen kehitys Satakunnassa. [Ympäristö | Lounaistieto.fi](https://ymparisto.fi) haettu 2.3.2023

⁶² Suomen ympäristökeskuksen karttapalvelu: [Vesikartta \(ymparisto.fi\)](https://ymparisto.fi) viitattu 2.3.2023.

⁶³ Koskikala J., Lammila J., Nummelin M. Lounais-Suomen vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 38/2021, 2021, s. 60, Doria: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-945-8>

⁶⁴ Suomen ympäristökeskus karttapalvelu: [Ympäristö | Lounaistieto.fi](https://ymparisto.fi) viitattu 2.3.2023.

Satakunnan pohjavesien laatu soraharjuissa on yleisesti verraten hyvä ja antoisuus on melko riittävä. Alueellisesti pohjavesi jakaantuu kuitenkin epätasaisesti. Esimerkiksi Rauman seudulla ei ole käytettävissä riittävästi pohjavesivaroja yhdyskuntien vedenhankintaan. Etelä-Satakunnan alueella tärkein pohjaveden muodostumisalue on Köyliö–Ulvila harjujakso, joka luode–kaakko suuntaisena jatkuu epäyhtenäisinä esiintyminä Porin suuntaan sekä selvästi ympäristöstään kohoavana Varsinais-Suomen puolelle Virttaan, Mellilän ja Kosken suuntaan. Sen pohjoispuolella on samansuuntainen, mutta epäyhtenäisempi harjujakso, joka kulkee Säpilänniemen, Noormarkun ja Ahlaisten kautta. Paikallisen pohjavedenoton kannalta tärkeitä pohjavesialueita on muun muassa Eurajoen alueella. Pohjois-Satakunnan tärkein pohjaveden muodostumisalue on Hämeenkaan reunamuodostuma ja siihen liittyvä Pohjankankaan saumamuodostuma. Jämijärvellä, Kankaanpäässä ja Karvialla on erittäin runsaat pohjavesivarat. Muita yhtenäisiä pitkäikäisiä harjujaksoja ei alueella ole, vaan hiekka- ja sora-alueet ovat pieniä erillisiä muodostumia.⁶⁵

1.4.11 Energiahuolto

Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden ja noin 40 % koko Suomesta. Satakunta on maamme suurin sähköntuottaja. Maakunta tuottaa sähköä koko yhteiskunnan tarpeisiin sekä ydinenergialla että uusiutuvien energialähteiden kautta. Tuuli- ja vesivoiman osuus tuotannosta on 8 % ja ydinvoiman 86 %. Energiantuotannon vahvuutena nähdään myös mahdollisuudet hajautettuun energiantuotantoon (Kuva 37).

Maakunnan kaksi ydinvoimalayksikköä OL1 (1978) ja OL2 (1980) Eurajoen Olkiluodossa tuottavat vuodessa sähköä noin 14,1 TWh. EPR-tyyppinen painevesilaitos OL3 on edelleen koekäytössä ja säännöllinen sähköntuotanto alkanee keväällä 2023. OL3:n nettosähköteho on n. 1600 MW ja vuotuinen sähköntuotanto on n. 13TWh. Kun OL3 otetaan tuotantoon, tulee n. 30 % Suomen sähköstä Olkiluodosta ja ydinvoiman osuus Suomen sähköntuotannosta on noin 40 %. Suomessa ei tällä hetkellä ole pienydinvoimaloita, mutta alan kehittymismahdollisuuksia tutkitaan parhaillaan. Teknisten kysymysten lisäksi tulee ydinvoimalainsäädäntöä uudistaa ennen kuin pienydinvoimaloiden rakentaminen on mahdollista.⁶⁶

Vuoden 2022 lopussa Suomessa oli asennettua tuulivoimakapasiteettia 5677 MW ja tuulivoimalla katettiin 14,1 % Suomen sähkön kulutuksesta. Satakunnan osuus kumulatiivisesta tuotantokapasiteetista oli vuoden 2022 lopussa noin 4 %. Tuulivoimaloita oli maakunnassa kaikkiaan 83 kpl. Satakunnassa on vireillä useita hankkeita ja Suomen tuulivoimayhdistyksen mukaan vuosille 2023–2025 tehdyistä investointipäätöksistä 6 % kohdistuu Satakuntaan.⁶⁷ Tuulivoimalla tuotetun energian määrä vuonna 2021 oli Satakunnassa 665 GWh.

Myös merituulivoima on tullut merkittävästi mukaan tuulivoima-alan kehitykseen. Satakunnassa on vahvistettu yleiskaava Porin Tahkoluodon merituulipuiston laajennukselle. Alueelle on suunniteltu 40 tuulivoimalaa.⁶⁸ Myös talousvyöhykkeellä on useita hankkeita, jotka ovat saaneet tutkimusluvan ja niille on käynnistetty YVA-menettely.

⁶⁵ Koskikala J., Lammila J., Nummelin M. Lounais-Suomen vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 38/2021, 2021, s. 60, Doria: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-945-8>

⁶⁶ Työ- ja elinkeinoministeriön tiedote 8.12.2021: [Ydinenergian tulevaisuus edellyttää asianmukaista ja ajantasaista lainsäädäntöä - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](#) viitattu 3.2.2023.

⁶⁷ Suomen Tuulivoimayhdistys, tuulivoimatilastot 2022: [Tuulivoimatilastot 2022 - Suomen Tuulivoimayhdistys](#) viitattu 3.2.2023.

⁶⁸ Porin kaupunki, lainvoimainen yleiskaava: [Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen osayleiskaavan hyväksyminen, uusi kaavaprosessi | Pori \(cloudnc.fi\)](#) viitattu 3.2.2023.

Satakunnassa on vireillä useita laajoja aurinkoenergiakenttiä koskevia hankkeita mm. Kankaanpäässä, Uu-tilassa, Huittisissa, Raumalla, Säkylässä ja Eurassa. Hankkeiden koko vaihtelee useista kymmenistä hehtaareista useisiin satoihin hehtaareihin.

Satakunnan suurimmat vesivoimalaitokset ovat Harjavallan voimalaitos (rakennettu v. 1939) ja Kolsin voimalaitos (v. 1945) Kokemäellä. Harjavallan voimalaitoksen nykyinen teho on 105 MW ja Kolsin voimalaitoksen 45 MW. Vesivoimalla tuotetun sähköenergian määrä vuonna 2021 oli Satakunnassa kaikkiaan 678 GWh.

Tuuli- ja aurinkovoimalla tuotetun energian määrä voi vaihdella paljon sääolosuhteiden mukaan, mikä lisää tarvetta energian varastoinnille ja kulutuksen joustolle. Jos edullista uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä voidaan käyttää vedyn valmistukseen, saadaan puhdasta vetyä teollisuuden tarpeisiin ja esimerkiksi synteettisten polttoaineiden tuotantoon. Suomen ensimmäinen ns. vihreän vedyn tuotantolaitos on rakenteilla Harjavaltaan ja se valmistunee vuonna 2024. Laitoksen synteettistä metaania tuottava elektrolyysilaitteisto on teholtaan 20 MW.⁶⁹

Satakunnassa sijaitsee noin 9 % koko maan turvetuotannossa olleesta pinta-alasta v. 2019 (5 504 ha koko maan noin 60 000 hehtaaria). Käytössä oleva tuotantoala on laskenut viime vuosina ja laskee edelleen. Suomessa on erillinen lainsäädäntö polttoturpeen turvavarastoinnista.⁷⁰ Turvetta on käytetty energiaksi sekä muun muassa kasvualustoissa ja eläinten kuivikkeena. Energiaturpeen tuotanto on painottunut Karvianjoen vesistöalueelle, kasvuturpeen tuotanto Eurajoen vesistöalueelle ja ympäristöturpeen tuotanto Kokemäenjoen vesistöalueelle.⁷¹ Energiaturpeen käyttö on vähentymässä ja sitä käytetään voimaloilla usein yhdessä hakkeen tai muun poltettavan materiaalin kanssa lämmöntuotantoon tai yhdistettyyn lämmön- ja sähköntuotantoon (CHP).

Laitokset, joissa tuotetaan sekä sähköä että lämpöä (CHP) ovat merkittäviä kaukolämmön tuottajia. Satakunnassa tuotettiin kaukolämpöä vuonna 2021 pääasiassa (88 %) erilaisia puupohjaisia biomassoja ja turvetta polttamalla. Niin sanottujen metsäpolttoaineiden osuus kaukolämmön ja yhteistuotantosähkön tuotantoon käytetyistä polttoaineista on 23 %, turpeen 13 %, teollisuuden puutähteen 39 % ja muiden biomassojen ja polttonesteiden osuus 13 % Kivihiilen, öljyn ja nesteytetyn maakaasun osuus on vain 3 % Satakunnan kaukolämmöntuotannossa. Lämmitysvoimalaitoksia on Satakunnassa viisi kappaletta, kiinteitä lämpökeskuksia ja lämpöpumppuja 44 kappaletta ja siirrettäviä 9 kappaletta. Kaukolämpöverkkojen pituus vuonna 2021 oli Satakunnassa 647 km.⁷²

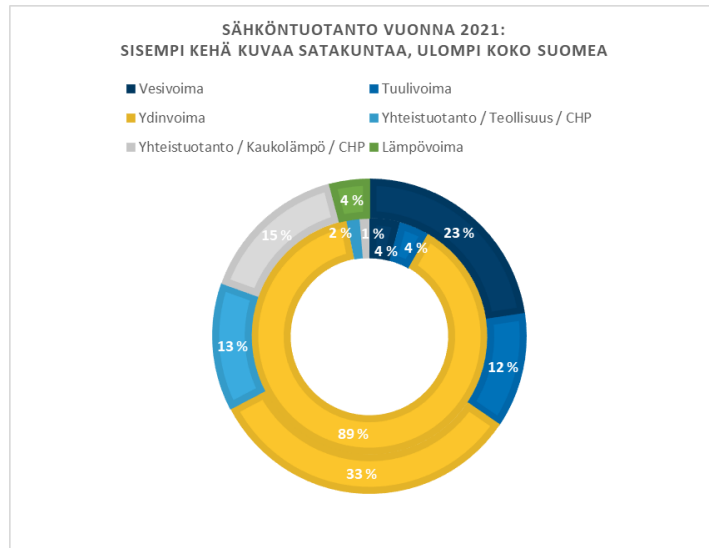
Runsaan ydinvoituotannon määrän vuoksi Satakunnassa on myös paljon 110kV ja 400kV voimalinjoja. Voimalinjoja tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän, koska teholtaan suuria uusiutuvan energian yksiköitä rakennetaan paljon. Fingrid Oyj vastaa Suomessa kantaverkon suunnittelusta ja ylläpidosta (Kuva 38).

⁶⁹ P2X Solutions verkkosivut: [Hanke – P2X Solutions](#) viitattu 2.3.2023.

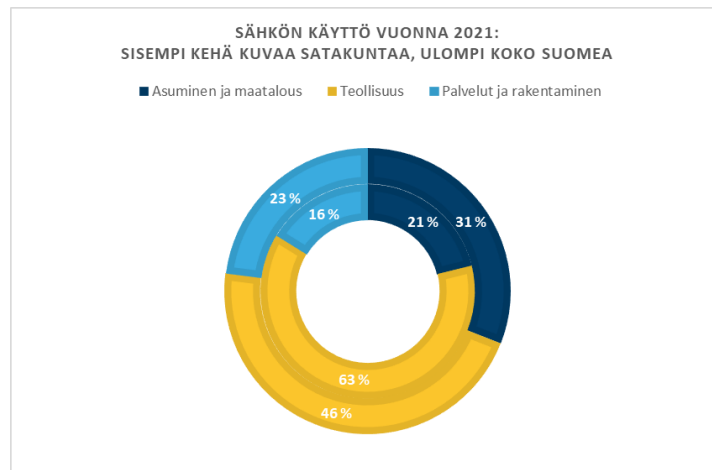
⁷⁰ Satakuntaliitto. Alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) – suunnitelma. Satakunnan alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma. EU-komission hyväksymä. [Alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän \(JTF\) suunnitelma | Satakunta.fi](#)

⁷¹ Satakuntaliitto, turvetuotannon tarveselvitys 2016: [Microsoft Word - Luonnos Turvetuotannon tarveselvitys 6.9.2016.docx \(satakunta.fi\)](#) viitattu 2.3.2023.

⁷² Energiateollisuus ry:n tilastot 2021. [Kaukolämpötilasto - Energiateollisuus](#) viitattu 2.3.2023.

Kuva 37. Eri sähköntuotantomuotojen osuus Satakunnassa ja Suomessa vuonna 2021. ⁷³

Kuva 38. Sähkön käytön jakautuminen Satakunnassa ja koko Suomessa vuonna 2021. ⁷⁴

1.4.12 Jätehuolto ja kiertotalous

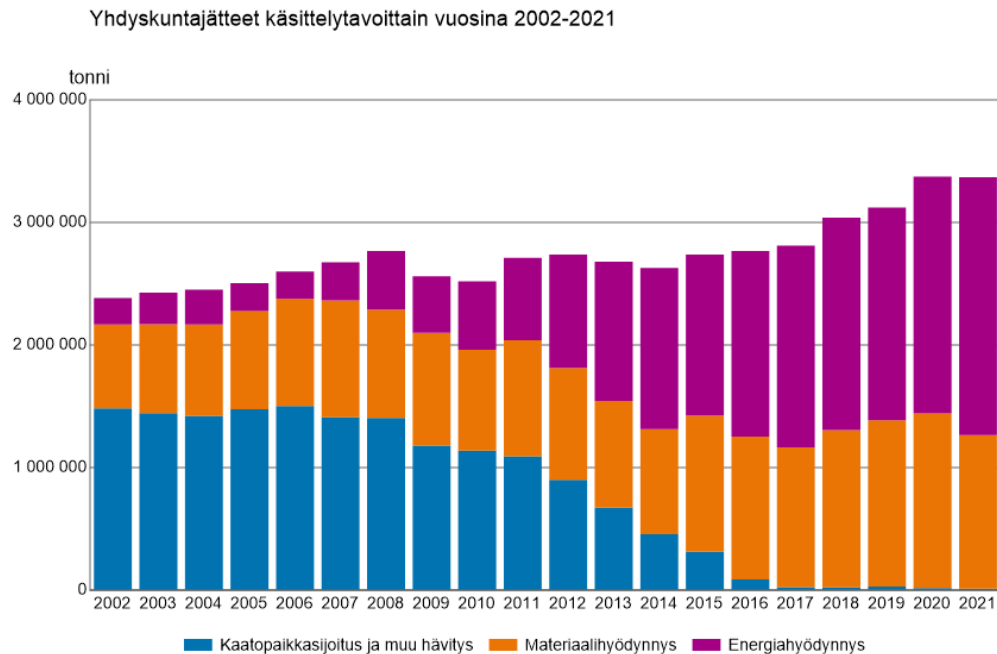
Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2021 yhdyskuntajätettä kertyi Suomessa noin 3,3 miljoonaa tonnia. Jättemäärä vastasi noin 609 kilogrammaa asukasta kohden laskettuna. Valtakunnalliset tilastot jätteiden määristä osoittavat, että yhdyskuntajättemäärän kasvu on jatkunut useita vuosia peräkkäin, mutta vuonna 2021 kasvu pysähtyi. Yhdyskuntajätteenä katsotaan asumisessa syntyvien jätteiden lisäksi niihin rinnastettavat kaupan, teollisuuden ja palveluiden jätteet, kuten toimistoista ja ruokaloista kertyvät jätteet.

Jätteiden energiahyödyntäminen on vuodesta 2012 asti ollut merkittävin yhdyskuntajätteen käsittelymuoto – vuonna 2021 sen osuus kasvoi hieman, 62 %:n. Yhdyskuntajätteen energiahyödyntäminen perustuu sähkön ja lämmön yhteistuotantoon, ja lämpöä hyödynnetään varsinkin kaukolämpöverkoissa.

⁷³ Energiateollisuus ry:n tilastot 2021. Sähkötalastot - Energiateollisuus viitattu 2.3.2023.

⁷⁴ Ibid.

Materiaalihyödynnetty jätemäärä väheni noin 170 000 tonnilla jäden 1 250 000 tonniin. Jätteiden materiaalihyödynnyksen osuus pieneni tästä syystä 37 %:iin. Vähenemää vastaava jätemäärä ohjautui energiahyödyntämiseen. Vuonna 2021 kaatopaikkasijoituksen entuudestaan jo hyvin pieni osuus väheni noin 0,4 %:iin yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä (Kuva 39).⁷⁵

Kuva 39. Yhdyskuntajätteen määrän kehitys Suomessa vuosina 2002-2021.

Alueidenkäytön näkökulmasta jätteiden käsittelyn vaatimat alueet painottuvat loppusijoitukseen käytettävien alueiden sijaan erilaisiin materiaalien lajitteluun, jatkojalostukseen ja energiantuotantoon käytettäviin alueisiin. Kuljetusten osuus jätehuollon toimintojen kokonaisuudessa on merkittävä.

Vuonna 2021 toiminnassa olleet tavanomaisen jätteen kaatopaikat Satakunnassa olivat Porin kaupungin Hangassuon jätekeskus ja Rauman Seudun Jätehuoltolaitoksen Hevossuon jäteasema. Vuonna 2021 Satakunnassa oli toiminnassa kaksi biokaasu- ja biopolttoainelaitosta, Huittisissa ja Porissa. Toiminnassa olevia kompostointilaitoksia (v. 2021) on Satakunnassa kaksi: Mäntyluodon pilaantuneen maan käsittelykeskuksen aumakompostointilaitos Porissa ja teollisuusjätevedenpuhdistamon kompostointikenttä Säskylässä. Vaarallisen jätteen kaatopaikkoja oli vuonna 2021 toiminnassa kaikkiaan kuusi kappaletta: Harjavallassa kolme teollisuuden läjitysalueita ja Porissa kaksi teollisuuden vaarallisen jätteen täyttöaluetta sekä yksi yksityinen läjitysalue. Vuonna 2021 toiminnassa olleet yhdyskuntajätettä polttaneita laitoksia oli Satakunnassa kaksi kappaletta, toinen Euran Kauttualla ja toinen Raumalla.⁷⁶

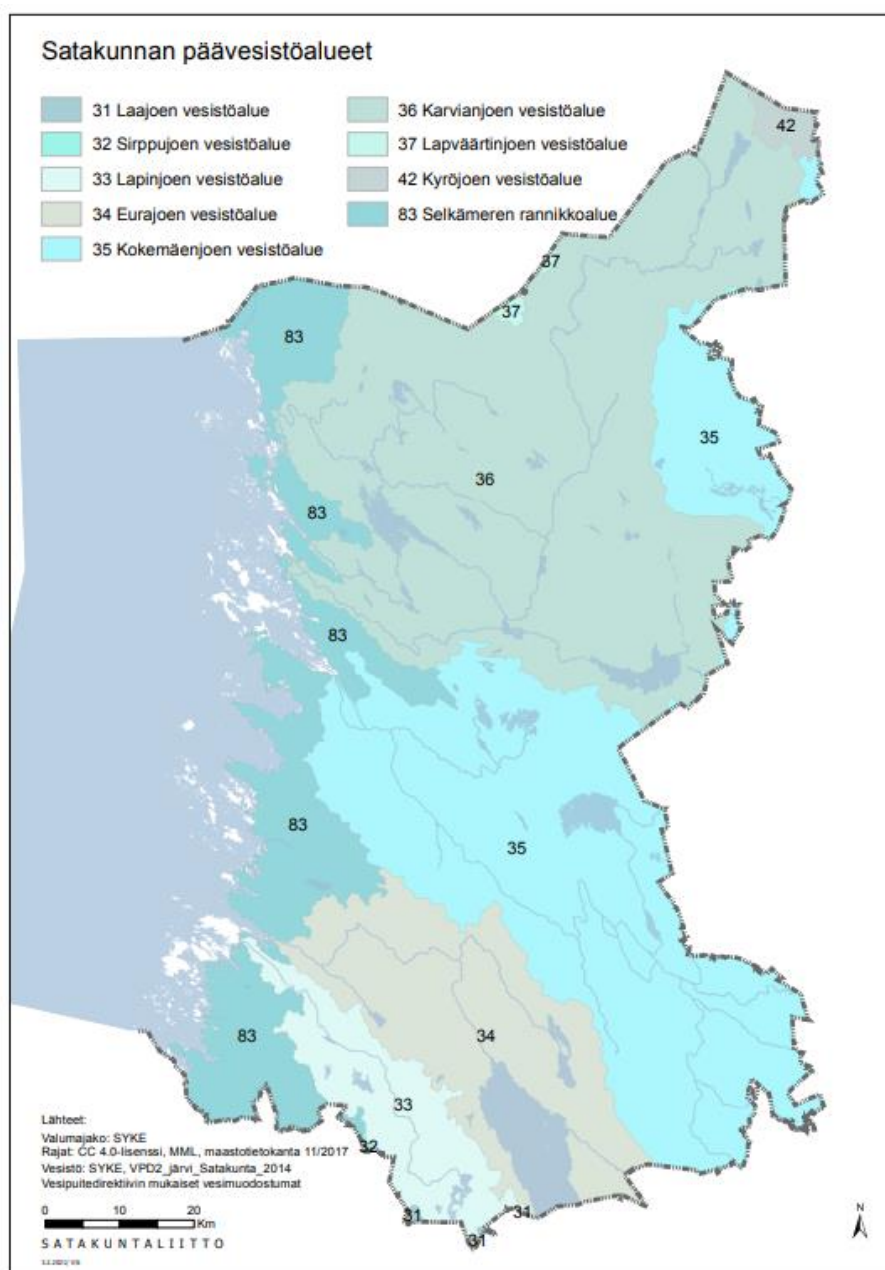
⁷⁵ Tilastokeskus, yhdyskuntajätteen määrä vuonna 2021: [Yhdyskuntajätteen määrä pysyi edellisvuoden tasolla vuonna 2021 – yhä suurempi osa jätteistä hyödynnettiin energiana - Tilastokeskus \(stat.fi\)](#) viitattu 3.2.2023.

⁷⁶ Ympäristöministeriö, valtakunnallinen jätesuunnitelma: [Valtakunnallinen jätesuunnitelma - Ympäristöministeriö](#) haettu 3.2.2023.

1.5 Vesi- ja maa-ainesvarat

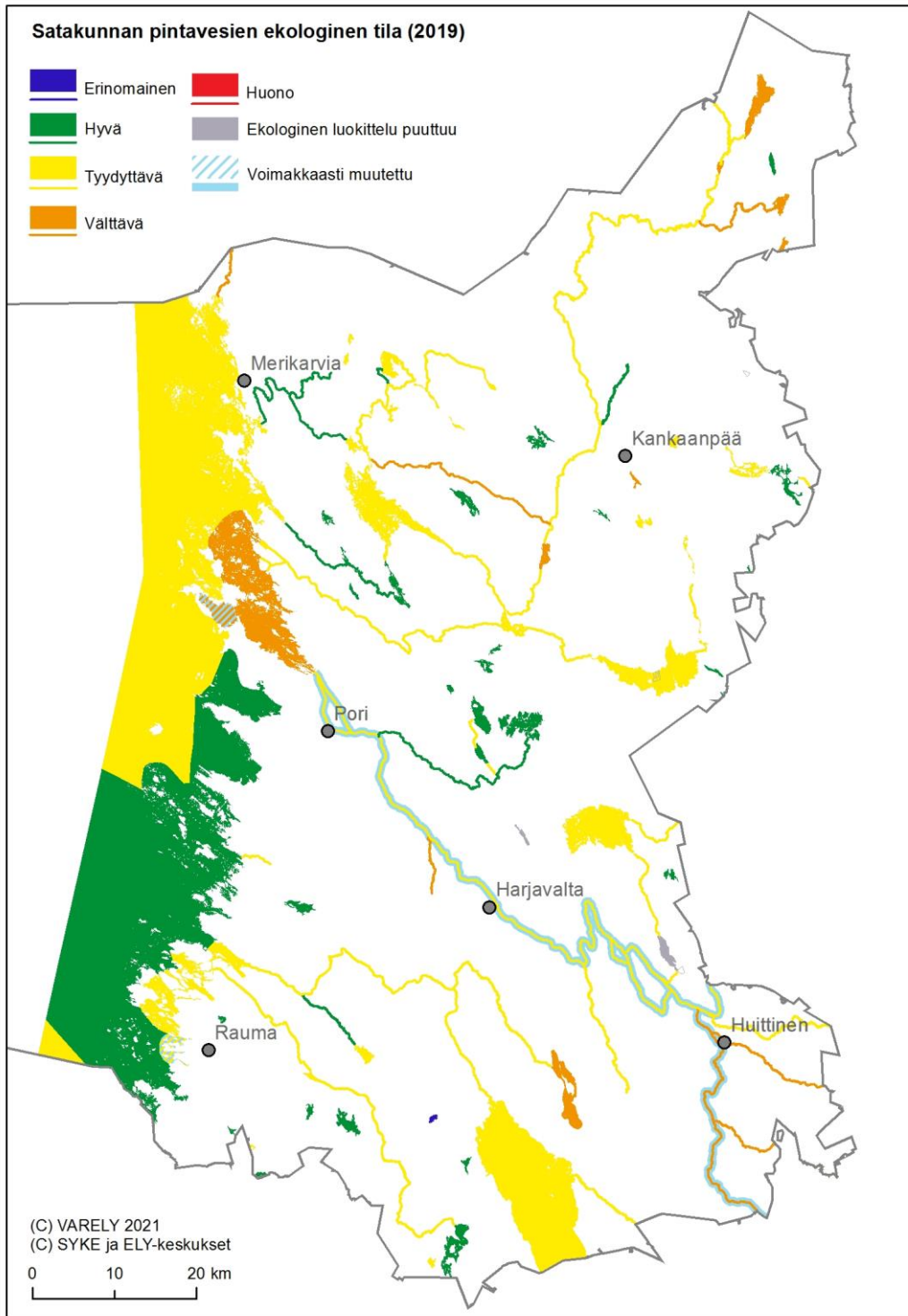
1.5.1 Satakunnan vesistöt

Satakunnan ja koko lounaisen Suomen suurin järvi on Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntajärveksi nimetty Säkylän, Euran ja Pöytyän kunnissa sijaitseva Pyhäjärvi. Osa Pyhäjärvestä on Varsinais-Suomen puolella. Muita suurempia järviä Satakunnassa ovat Isojärvi Pomarkun ja Siikaisten kuntien rajalla, Sääksjärvi Kokemäellä ja Karhijärvi Porissa. Merkittävimmät joet ovat Kokemäenjoki, Loimijoki, Eurajoki, Lapinjoki ja Karvianjoki sivuhaaroinen. Vesistöaluejaossa Satakunta on jakautunut viiteen sisävesialueeseen ja yhteen rannikkoalueeseen (Kuva 40). Vesistöt ovat ominaisuuksiltaan ja luonnonoloiltaan erilaisia.

Kuva 40. Satakunnan vesistöjen valuma-alueet.

Satakunnan rannikkovesien ekologinen tila vuonna 2019 oli pääosin tyydyttävä tai välttävä. Selkämeren uloimmista rannikkovesistä suurin osa on luokituksen mukaan tyydyttävässä tilassa, kun ne olivat edellisessä luokituksessa luokiteltu kokonaisuudessaan hyvään tilaan. Lounais-Suomen suurimman järven, Säkylän Pyhäjärven, ekologinen tila on pitkään ollut hyvän ja tyydyttävän rajalla, ja se on vuoden 2019 luokittelussa luokiteltu tyydyttäväksi. Pyhäjärvi tarvitsee edelleen voimakkaita hoitotoimia, jotta tila saadaan hyväksi ja se säilyy hyvänä. Sisävesistöjen tilanne Satakunnassa on koko Suomeen verrattuna heikko. Pintavesien tilaa heikentää pääasiassa vesien rehevöityminen, joka johtuu liiallisesta ravinnekuormituksesta. Kesällä 2022 eteläisellä Selkämerellä esiintyi paikoitellen runsaita sinileväkukintoja. Järvillä vuoden 2022 kesä oli rauhallisempi, runsaita sinileväkukintoja havaittiin vain muutamalla järvellä. Arvio Satakunnan pintavesien ekologisesta tilasta on esitetty kuvassa 41 (Kuva 41).

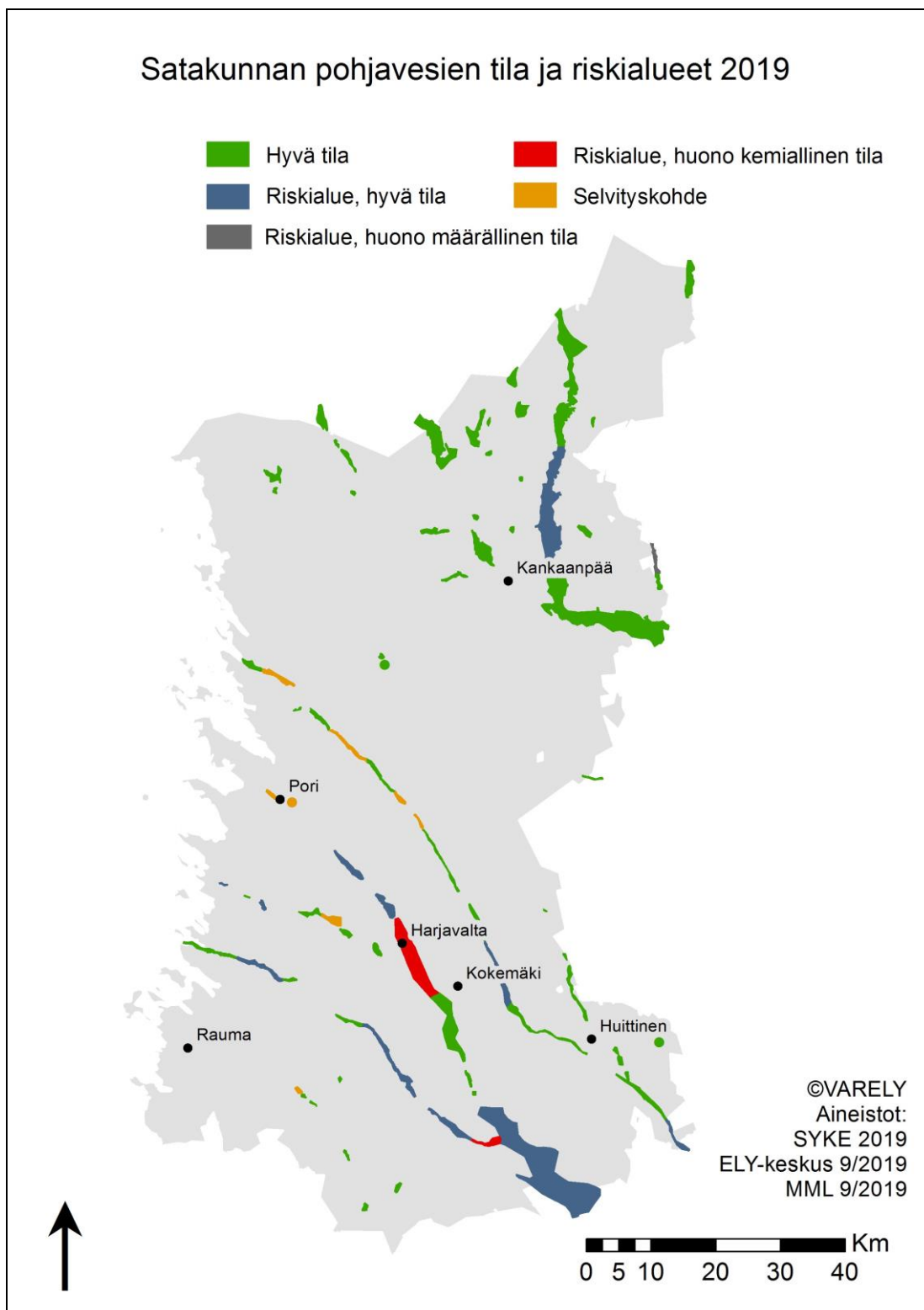

Kuva 41. Satakunnan pintavesien ekologinen tila vuonna 2019. Luokittelu perustuu vuosien 2012–2017 seuranta-aineistoon.⁷⁷

Pohjavedet muodostavat Satakunnassa merkittävän alueellisen luonnonvaran. Satakunnan runsaimmat pohjavesien esiintymisalueet sijaitsevat Hämeen- ja Pohjankankaalla Pohjois-Satakunnassa sekä Säkylän-

⁷⁷ Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu: [Ympäristö > Pintavesien ekologinen tila - Varsinais-Suomi ja Satakunta](#) viitattu 3.2.2023.

harjun-Virttaankankaan alueilla Kakkois-Satakunnassa. Myös Noormarkun-Kokemäen-Huittisten harjujaksolla on merkittäviä pohjavesivarjoja. Satakunnan hiekka- ja sora-alueiden pohjavettä voidaan lähes ongelmitta käyttää yhdyskuntien ja teollisuuden tarpeisiin. Satakunnassa on 89 luokiteltua pohjavesialuetta, joista riskialueeksi on nimetty 16 aluetta. Vuonna 2019 riskialueiden määrä on pysynyt samalla tasolla edelliseen tila-arvioon (v. 2013) verrattuna (Kuva 42).

Kuva 42. Satakunnan pohjavesien tila ja riskialueet 2019.

1.5.2 Maa-ainesvarat

Maa- ja kallioperän ainekset ovat uusiutumaton luonnonvara. Suomessa arvioidaan käytettävän maa-aineksia, lähinnä soraa, hiekkaa ja kalliomurskettä, 130–150 miljoonaa tonnia vuodessa. Määrä on asukasmäärään suhteutettuna EU:n suurimpia. Maa-ainesten käytössä Suomi on omavarainen. Maa-ainesten käyttömääriin vaikuttavat merkittävästi taloudelliset suhdannevaihtelut.⁷⁸

Satakunnan maankamaran erityispiirteitä ovat rikkonainen peruskallio, laaja hiekkakivialue, Kokemäenjoen laakso ja laaja suistoalue sekä maankohoaminen. Satakunnan kallioperä on pääosin graniittien, gneisien ja liuskeiden muodostamaa peruskalliota (Kuva 43). Satakunnan hiekkakivimuodostuma sijaitsee hautajaoamassa, johon lukuisat joet ovat kerrostaneet hiekkaa, soraa ja savea runsaat 1300 miljoonaa vuotta sitten. Ajan mittaan nämä kerrostumat iskostuivat punaisiksi hiekka- ja savikiviksi. Hiekkakivimuodostuma ulottuu Selkämereltä Reposaareen, Poriin, Luvialle ja Kokemäenjokea myötäillen Harjavaltaan, josta se kaartaa kohti Euraa ja Säkölä. Suurin yksittäinen hiekkakivipaljastuma sijaitsee Lammaistenkoskessa, Harjavallan voimalaitoksen alapuolella. Hiekkakivi on nimetty Satakunnan maakuntakiveksi. Oliviinidiabaasia esiintyy maakunnassa pääsääntöisesti vaihtelevan levyisenä vyöhykkeenä ja maaperästä nousevina juonteina Pyhäjärveltä luoteeseen Porin Kuuminaistenniemeen ja Eurajoen Luvialla sijaitsevaan Lankooriin sekä edelleen avomerelle. Oliviinidiabaasivyöhykkeellä on merkittävä vaikutus kasvillisuuden moninaisuuteen. Kokemäen Sääksjärven alue on syntynyt meteoriitin törmäyksessä noin 570 miljoonaa vuotta sitten.

Suurimmat sora- ja hiekkavaraesiintymät sijaitsevat Pohjois-Satakunnassa. Kaakkois-Satakunnassa suurimmat yksittäiset sora- ja hiekkavaraesiintymät sijaitsevat Säköläharjun-Virttaankankaan alueella.⁷⁹ Moreenia esiintyy eri puolella Satakuntaa erilaisina kasautumismuotoina (Kuva 44).

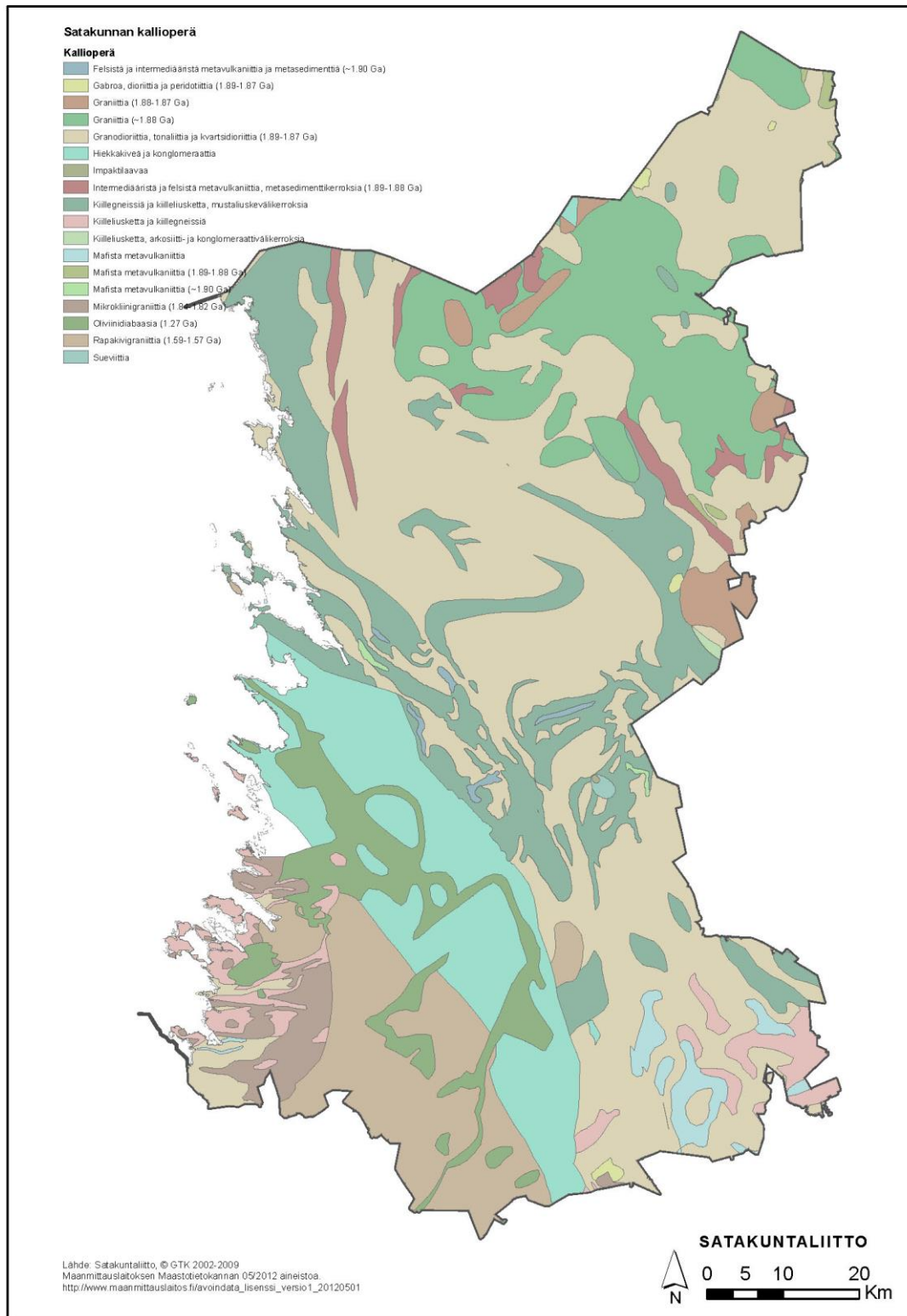
Maa-aineslain mukainen kallio- ja sora-aineksen ottamistoiminta on vuoden 2021 lupatietojen perusteella muuttunut vuoteen 2000 verrattuna siten, että kalliokiviaineksen ottomäärät ovat kaksinkertaistuneet ja vastaavasti soraa on maa-ainestenottolupien perusteella otettu lähes kaksi kertaa vähemmän. Vuonna 2021 otetun kalliokiviaineksen määrä oli noin 878 000 k-m³ ja otetun soran määrä noin 503 372 k-m³. Vastaavat ottomäärät vuodelta 2000 ovat 433 574 k-m³ ja 1 047 835 k-m³.⁸⁰

⁷⁸ Ympäristöministeriö (2020). Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestäväan käyttöön. Ympäristöministeriön julkaisuja 2020:24.

⁷⁹ Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI), Satakunnan loppuraportti, Satakuntaliitto 2003, Sarja A:267.

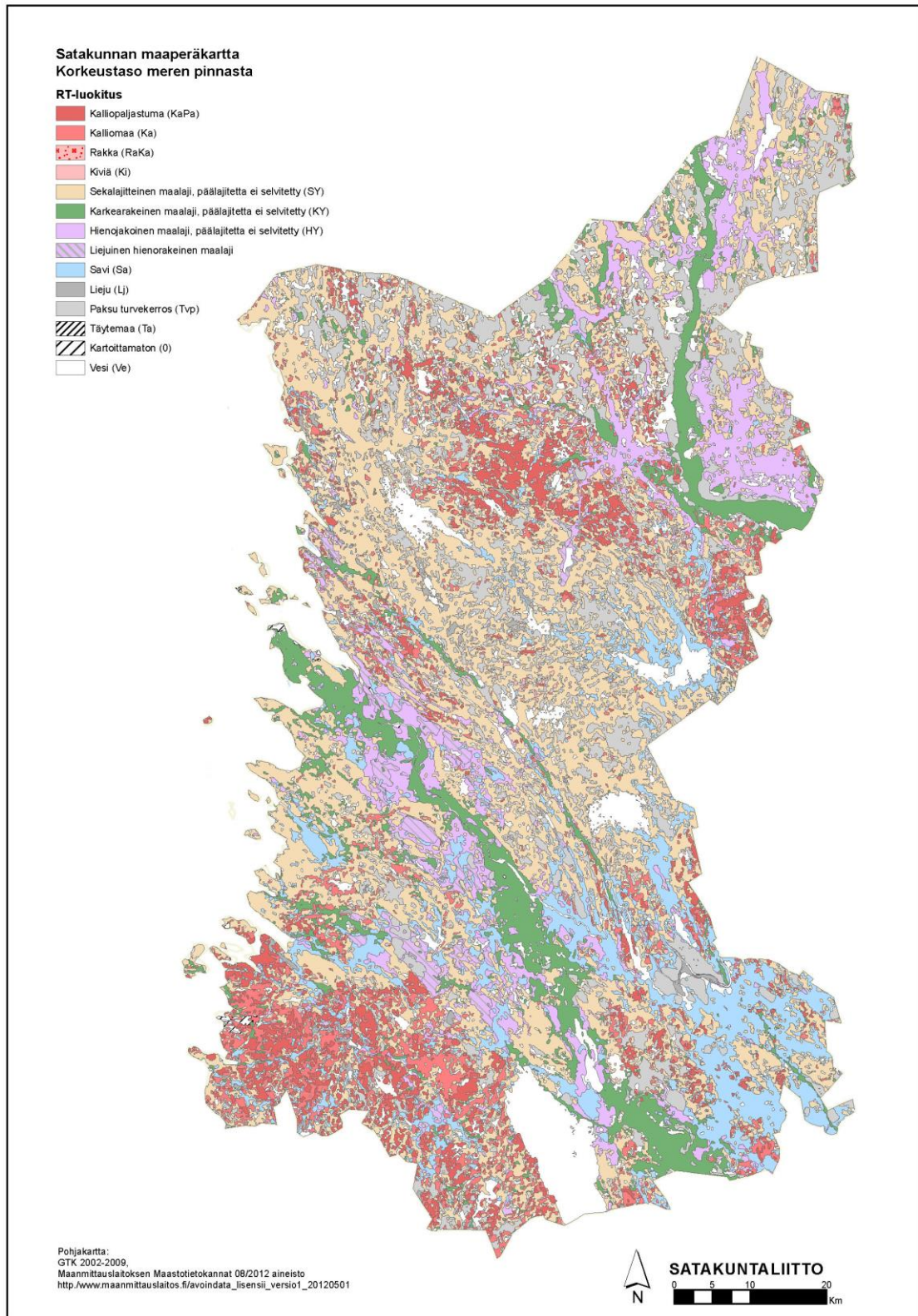
⁸⁰ Suomen Ympäristökeskuksen maa-ainesottoluvat – karttapalvelu: Maa-ainestenottoluvat ja kiviainesvarannot - karttapalvelu. Viitattu 3.2.2023.

Kuva 43. Kivilajien jakautuminen Satakunnassa.⁸¹

⁸¹ Alatalo, J. & Sato-Ettala, A.: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutu-
tujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315. 2014, s. 31.

Kuva 44. Satakunnan maaperä. ⁸²

⁸² Alatalo, J. & Sato-Ettala, A.: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutu-
tujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315. 2014.

Geologisen määritelmän mukaan (yli 20 ha:n suot) Satakunnassa on soita noin 80 000 hehtaaria. Suurin osa soista sijaitsee Satakunnan pohjoisosissa, erityisesti Suomenselän vedenjakajaseudulla. Kuten muual- lakin Suomessa, on Satakunnan soita hyödynnetty 1900-luvulla maa- ja metsätaloudessa sekä turpeen- nostossa. Maanmittauslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen tuottaman ojitustilanneaineiston mu- kaan yli 75 % Satakunnan soista on ojitettu. Suurimmat koskemattomat suokokonaisuudet ovat Puurijär- ven-Isosuon kansallispuiston suoketjut sekä Siikaisten, Kankaanpään pohjoisosien (entisen Honkajoen kunnan alue) ja Karvian laajat suoalueet. Soistumiskehityksen hitauden takia niin maankohoamisrannikol- la kuin vesistöjen umpeenkasvun tai metsämaan soistumisen kautta muodostuu soistumia, mutta ne ovat nykylaajuudessaan pienialaisia (keskimäärin alle 1 ha).⁸³

1.6 Satakunnan elinkeinorakenne

1.6.1 Elinkeinorakenne

Satakunnan suurimmat toimialat ovat (31.12.2020) työpaikkamääriltään sosiaali- ja terveysala (20 %), te- ollisuus (18 %) sekä tukku- ja vähittäiskauppa (10 %). Sosiaali- ja terveysala (SOTE) nousi vuoden 2020 ai- kana suurimmaksi toimialaksi teollisuuden ohi. Kolmen suurimman toimialan yhteenlaskettu osuus maa- kunnan työpaikoista on 47 % (Kuva 45).

Teollisuuden osuus työpaikoista on valtakunnalliseen keskiarvoon nähden 1,5, mikä tarkoittaa paitsi sen suurta osuutta, myös mahdollista aluetaloudellista riskiä. Riskiä kuitenkin pienentää teollisuuden moni- puolinen toimialarakenne. Teknologiateollisuuden osuus (kulkuneuvojen, koneiden ja laitteiden sekä elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus, metallituotteiden valmistus, metallien jalostus) on korkein, 48 % valmistavan teollisuuden työpaikoista, mutta sen rakenne on monipuolinen. Metallien jalostus, metalli- tuotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus ovat vahvat teollisuudenalat, sillä niiden osuus on 88 % metallialojen työpaikoista. Etenkin koneiden ja laitteiden valmistuksessa on monimuotoista valmistustoi- mintaa. Elintarviketeollisuuden osuus on 17 %, metsäteollisuuden 10 %, ja kemianteollisuuden 7 % Sata- kunnan valmistavan teollisuuden työpaikoista. (31.12.2020).

Porin seutukunnassa suurimmat työllistäjät ovat SOTE (23 %), teollisuus (15 %) sekä tukku- ja vähittäis- kauppa (11 %). Niiden osuus on 49 % alueen työpaikoista. Teollisuudessa suurimmat työllistäjät ovat tek- nologiateollisuus (osuus kaikista työpaikoista 8 % ja teollisuudesta 53 %, metallien jalostus, koneiden ja laitteiden sekä metallituotteiden valmistus vahvasti edustettuina), elintarviketeollisuus (osuus teollisuu- desta 11 %) koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (7 %). Kemianteollisuuden osuus on supistu- nut vajaaseen 7 %:iin teollisuuden työpaikoista.

Rauman seutukunnassa ylivoimaisesti suurin toimiala on työpaikoilla tarkasteltuna teollisuus (24 %) SOTE on toisella sijalla (15 %) ja kolmanneksi sijoittuu tukku- ja vähittäiskauppa (8 %) Näiden kolmen suurim- man toimialan osuus on hieman alle puolet alueen työpaikoista. Huomattavaa on teollisuuden kaksinker- tainen osuus maan keskiarvoon verrattuna. Sen sijaan SOTE:n ja kaupan osuus jää alle maan keskitason. Erytyspiirteenä energiatuotannon osuus on nelisen prosenttia ja sen osuus työpaikoista on lähes 7,5- kertainen maan keskiarvoon nähden. Rauman seutukunnassa teollisuuden suurimmat työllistäjät ovat:

- koneiden ja laitteiden valmistus (osuus teollisuuden työpaikoista 23 %)
- elintarviketeollisuus (osuus teollisuuden työpaikoista 22 %, noussut viime vuosina ohi metsäte- ollisuuden)
- metsäteollisuus (osuus teollisuuden työpaikoista 14 %),
- metallituotteiden valmistus (osuus teollisuuden työpaikoista 14 %)

⁸³ Ijäs, A. 2019: Satakunnan maakuntakaavan päivitys: Luonnon monimuotoisuus Satakunnan maakuntakaavassa ja maakunnallisen luontotiedon päivittäminen. Julkaisematon PowerPoint-esitys.

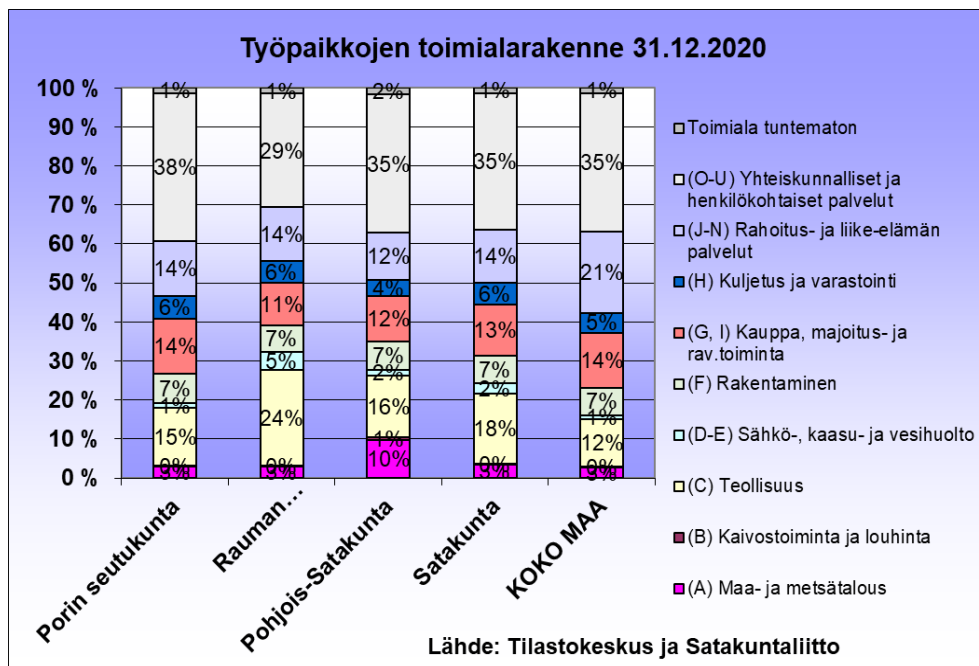
Muiden kulkuneuvojen valmistuksen eli käytännössä Rauman telakan työpaikkojen osuus teollisuudesta on kolmisen prosenttia, mutta verkostomaisen toimintatapansa vuoksi meriteollisuuden työpaikkoja kirjautuu myös muille toimialoille.

Pohjois-Satakunnan seutukunnassa suurimmat toimialat ovat työpaikoilla tarkasteltuna teollisuus (16 %), SOTE (16 %) ja alkutuotanto (10 %). Niiden yhteenlaskettu osuus on 41 % alueen työpaikoista. Kaupan osuus (10 %) jää enää vain hieman alle alkutuotannon. Teollisuuden osuus kohoaa vajaan kolmanneksen maan keskiarvoa korkeammaksi, mutta SOTE (pl. sosiaalihuollon laitospalvelut) jää vähän alle. Alkutuotannon osuus on 3,7-kertainen maan keskiarvoon verrattuna. Teollisuudessa suurimmat työllistäjät ovat:

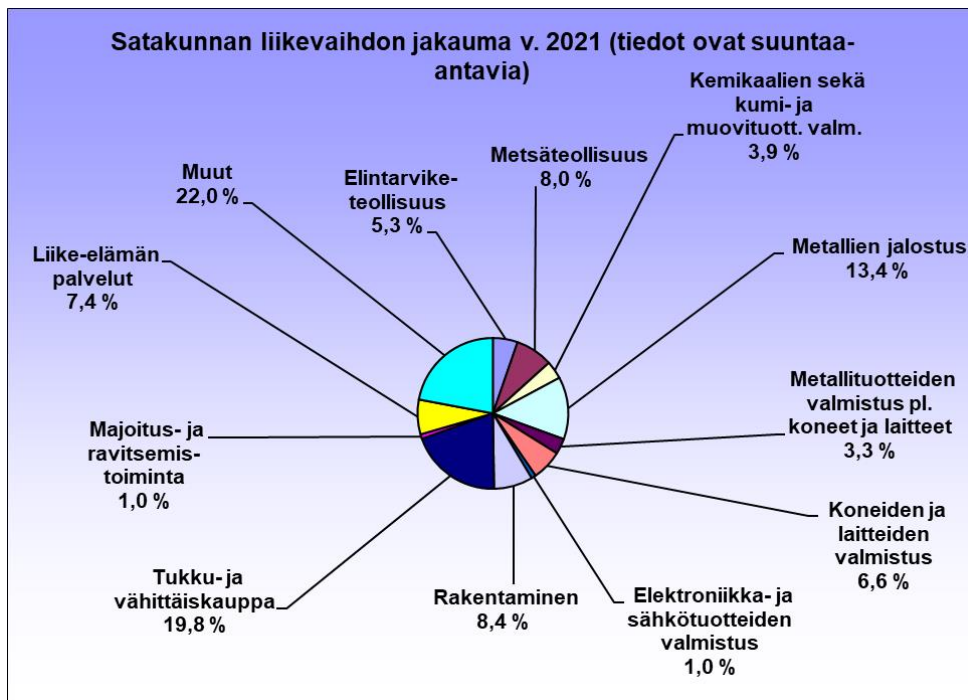
- o elintarviketeollisuus (osuus teollisuudesta 21 %)
- o metallituotteiden valmistus (osuus teollisuudesta 18 %)
- o elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus (osuus teollisuudesta 17 %). Kaikkien metallialojen (TOL 24-30) osuus teollisuuden työpaikoista on 45 %.

Aiemmin suhteellisen merkittävän tekstiili-, vaate-, nahka- ja kenkäteollisuuden valmistuksen osuus teollisuudesta on kutistunut runsaaseen viiteen prosenttiin viime vuosien aikana.

Satakunta on Suomen teollistuneimpia maakuntia, jonka ytimen muodostavat Kokemäenjokilaakson ja Rauman raskaan teollisuuden keskittymät. Pientä ja keskiuurta teollisuutta löytyy tasaisemmin ympäri Satakuntaa. Pohjois-Satakunta on metsätalousvaltainen alue, jossa myös turvetuotannolla on ollut merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Etelä-Satakunta ja Kokemäenjokilaakso ovat merkittävää maanviljelysaluetta, jonka ympärille on kehittynyt Etelä-Satakuntaan myös merkittävää elintarviketeollisuutta (Kuva 46).

Kuva 45. Työpaikkojen toimialarakenne Satakunnassa.

Kuva 46. Satakunnan liikevaihdon jakauma.⁸⁴ Sähkö-, kaasu-, lämpö-, vesi-, viemäri- ja jätevesihuolto -toimialan arvonlisäys oli v. 2019 351 milj. € ja osuus korkeahko 5,1 % Satakunnan BKT:stä lähinnä ydinvoimatuotannon ansiosta. Osuus on myös selvästi suurempi kuin osuus työpaikoista, joka on 2,5 %.

1.7 Maisema, luonnonarvot ja kulttuuriperintö

1.7.1 Geologiset luontoarvot

Maa- ja kallioperän geologiset tekijät vaikuttavat maanpinnanmuotoihin, kasvillisuuteen, eliöstöön ja yleensäkin luonnon monimuotoisuuteen ja maisemaan. Korkeat kalliot ja harjut erottuvat näkyvinä muotoina muuten pinnamuodoiltaan tasaisessa Satakunnassa.

Moreenia esiintyy eri puolella Satakuntaa erilaisina kasautumismuotoina. Moreenimuodostumat ovat pääosin moreenista koostuvia kumpuja ja seläniteitä, jotka ovat keskimäärin 5–25 metriä korkeita ja erottuvat maanpinnan korkokuvassa itsenäisinä kohomuotoina. Moreenimuodostumat jaetaan selännemäisiin drumliineihin, kumpumoreeneihin ja reunamoreeneihin. Eteläisessä Satakunnassa sijaitsee Euran–Luvian reunamoreenikenttä ja keskisessä Satakunnassa Porin–Ahlaisten kumpumoreenikenttä. Porin–Ahlaisten kumpumoreenikentän erityispiirteenä on sen erityisen runsas pintalohkareisuus, jossa lohkaaret ovat läpimitaltaan useita metrejä. Kentän moreenimuodostumat ovat runsaslohkareisuuden takia erittäin vaikeakulkuisia.⁸⁵

Satakunnan merkittävimmät harjumuodostumat ovat Varsinais-Suomen puolella sijaitsevan Virttaakaan alueelta alkava Säskylänharju, joka jatkuu pitkittäisharjuna Yyteriin ja sieltä edelleen Selkämerelle sekä Hämeenkaan-Pohjankankaan harjumuodostuma. Hämeenkanas on osa Sisä-Suomen reunamuodostumaa. Harjuluonnon suojelemiseksi Suomessa laadittiin valtakunnallinen harjunsuojeluohjelma

⁸⁴ Satakunnan liikevaihdon jakauma, Satakuntaliitto 2021.

⁸⁵ Ympäristöministeriö 2007. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14, Alueidenkäytön osasto.

vuonna 1984 ja tähän ohjelmaan kuuluvat Satakunnasta Säköharju, Järilän alue Kokemäellä, Hämeen-
kangas ja Pohjankangas-Nummikangas. Maakunnan lukuisat pohjavesialueet sijoittuvat harjuille ja niiden
reunavyöhykkeille.

1.7.2 Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä
ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Kulttuuriympäristöön liittyy myös ihmisen suhde ympäristöönsä en-
nen ja nyt; sille annetut merkitykset, tulkinnat ja sen erilaiset nimeämiset. Tarkemmin kulttuuriympäristöä
voidaan kuvata käsitteillä kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö. Kulttuuriympäristöön kuu-
luvat myös muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit.⁸⁶ Kulttuurimaisemista erottuu omanlaisenaan ihmi-
sen ja luonnon pitkäaikaisen vuorovaikutuksen tuloksena muotonsa saanut maaseudun kulttuurimaisema
sekä kaupunkimaisema, joka on syntynyt lähes yksinomaan ihmisen tekojen tuloksena⁸⁷.

Satakunnan maiseman erityispiirteet

Satakunnan maisemarakenteeseen on keskeisesti vaikuttanut jääkausi ja maan kohoaminen. Satakunnan
kallioperälle on ominaista syväkivilajit, jonka lisäksi hiekkakivi on toinen hallitseva kivilaji. Kallioperän luo-
dekaakkois suuntainen ruhje- ja siirroslinja ilmenee parhaiten Kokemäenjokilaaksossa, joka on harjujen li-
säksi toinen maakunnan varhaisen asutuksen alueita. Satakunnan maastomuodot ovat enimmäkseen loi-
vat ja matalapiirteiset.⁸⁸ Maiseman peruselementtejä Satakunnassa ovat pelto, metsä ja vesi, joista en-
simmäinen näkyy hallitsevana maakunnan eteläisessä, toinen pohjoisessa osissa ja kolmas rannikon alu-
eella. Jokilaaksot viljelyalueineen ja Selkämeri rikkonaisine saaristoineen ovat maakunnan maisemaa tun-
nusomaisesti kuvaavia tekijöitä, joiden lisäksi on mainittava Satakunnan pohjoisosissa esiintyvät laajat
suoalueet.⁸⁹

Suomi on jaettu kymmeneen eri maisemamaakuntaan, jotka jakautuvat edelleen neljäänkymmeneen mai-
semaseutuun. Jako ilmentää kulttuurimaisemille ominaisia alueellisia piirteitä ja maisemien vaihtelevuut-
ta. Läheisten seutujen väliset erot eivät ole jyrkkiä, sillä maisemien piirteet vaihtuvat yleensä vähittäin.
Kaukaiset seudut ja maakunnat ovat sen sijaan maisemiltaan huomattavan erilaisia. Maisemamaakuntien
jaon on laatinut ympäristöministeriön maisema-alueueryhmä vuonna 1992.⁹⁰

Maisemamaakuntajaossa esitetään, että kukin maakunta on luonnonpiirteiltään, maankäyttötavoiltaan ja
kulttuurihistorialtaan yhtenäinen ja muista maisemamaakunnista selvästi erottuva. Eri alueille on määri-
tely maisemamaakuntajaon avulla tyypilliset maisemapiirteet. Maisemamaakunta- ja maisematyyppi-
jaot

⁸⁶ [Kulttuuriympäristömme > Yleisiä käsitteitä \(kulttuuriymparistomme.fi\)](#) viitattu 30.1.2023.

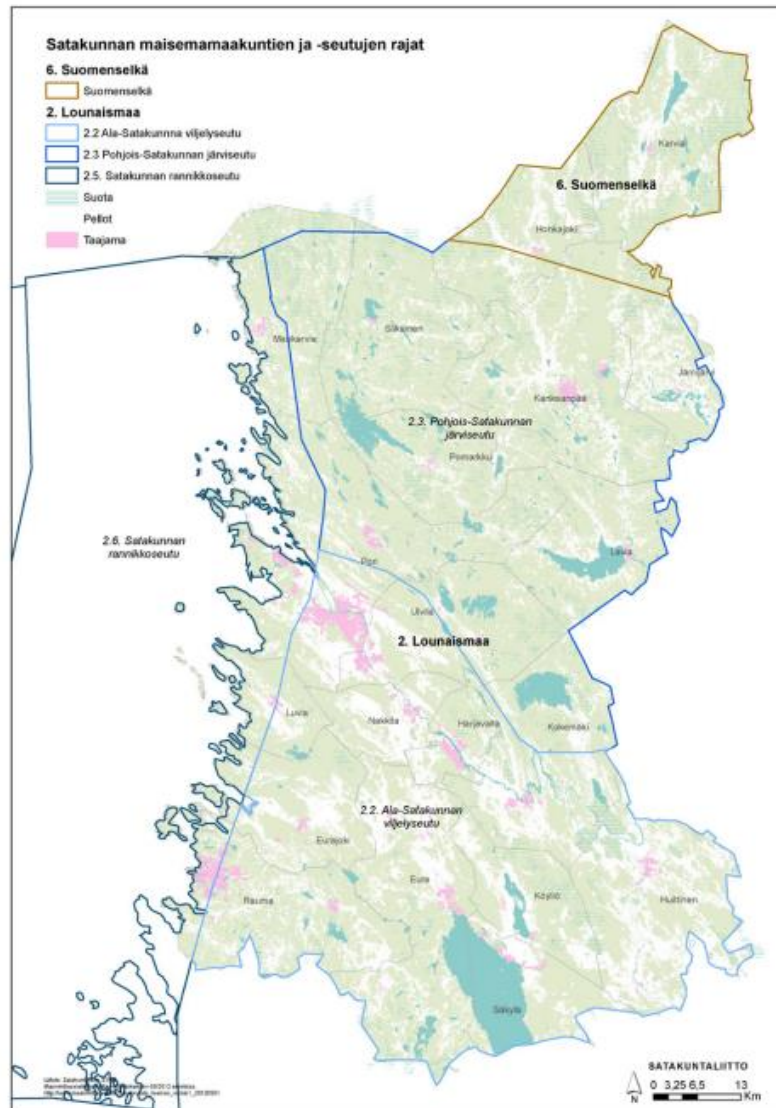
⁸⁷ Uusi-Seppä, N., (toim.) 2009: Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma 2009–2015. Lounasi-Suomen ympäristökes-
kuksen raportteja 7/2009. s. 9.

⁸⁸ Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maise-
maseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315. s.31.

⁸⁹ Seppälä, S., & Uusi-Seppä, N.: Satakunnan maiseman erityispiirteitä. Uusi-Seppä, N. (toim.) 2012: Satakunnan kult-
tuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna. Satakunnan Museon julkaisuja 19/2012. s. 127.

⁹⁰ Suomen maisemamaakunnat ja -seudut. [Ymparisto > Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet](#) viitattu
1.3.2023.

ja niihin liittyvät kuvaukset on tehty arvokkaiden maisema-alueiden etsimisen ja arvottamisen työkaluksi.⁹¹

Kuva 47. Satakunnan maisemamaakunta – ja maisemaseutujako 1992.⁹²

Satakunta kuuluu Lounaismaan ja Suomenselän maakuntiin (Kuva 47). Lounaismaa on pääosiltaan alavaa, mutta eteläinen osa on kuitenkin korkeussuhteiltaan vaihtelevaa. Pohjoiseen päin mentäessä pinnanmuodot loivenevat ja Kokemäenjoen varsilla on suoranaista tasankoa. Rannikkoseudun saaristo on laajaa ja rikkonaista. Mantereen vesiluontoa edustavat erikokoiset joet ja järvet. Järviä on Lounaismaan alueella niukasti, pohjoisosassa niitä on kohtalaisesti. Järvet, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, eivät muodosta selvää leimaa kulttuurimaisemiin. Lounaismaa on hyvin vanhaa ja kehittyntä kulttuuri-Suomea. Viljelylle edullinen ilmasto, maaperä ja sijainti sekä hyvät liikenne yhteydet ovat luoneet edellytykset vauraille ja tiiviille asutukselle osassa Lounaismaata. Pohjoisosassa on vähemmän vauraita syrjäkyliä ja yksit-

⁹¹ Maisema-aluetyöryhmän mietintö I 1993, 15.

⁹² Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s.58.

täisten asumuksia, joissa viljely on varsin vaatimatonta verrattaessa läntisempien osien kartanokulttuurialueeseen.⁹³

Suomenselän maisemamaakunnan yhdistävänä tekijä pidetään sen karuutta ja sille välivyöhykkeenä olevaa luonteenomaista hajanaisuutta. Suomenselän eteläosan poikki kulkee harvakseltaan, ei niin selkeästi maastossa erottuvia pohjois-etelä suuntaisia harjujaksoja. Poikkeus on Pohjankankaan harjumuodostumajakso. Harjut ovat tarjonneet matkaajille käyttökelpoisia kulkureittejä alueen poikki. Maakunnan savi- ja silttikerrostumat keskittyvät suurimpien, rannikolle suuntautuvien jokilaaksojen latvojen varsille. Samoilta alueille ovat keskittyneet asutus ja maanviljely. Pienten ja muutaman suuren järven lisäksi alueella on paljon suolampareita, joiden välissä polveilee puroja ja latvajokia. Kylät ja kaupungit ovat alueella edelleen melko pieniä ja ne sijaitsevat usein laaksoissa ja vesistön tuntumassa tai jonkin selänteen rinteellä.⁹⁴

Valtakunnallista maisemamaakuntajakoa on tarkennettu määrittelemällä maakunnalliset maisematyypit. Lounismaa on jaettu viiteen seutuun, joista Satakunta kuuluu kolmeen seutuun (Kuva 47). Satakunnan seudut ovat; Ala-Satakunnan viljelyseutu, Pohjois-Satakunnan järvisseutu ja Satakunnan rannikkoseutu. Suomenselkä muodostaa kokonaisuudessaan yhtenäisen maisema-alueen.⁹⁵

Ala-Satakunnan viljelyseutu on perusluonteeltaan vaurasta aluetta, joka on maastonmuodoiltaan hyvin tasaista. Suurimmat vesistöt seudulla ovat lounaisreunassa oleva Pyhäjärvi ja seudun poikki viljavien tasankojen läpi virtaava Kokemäenjoki. Toinen suuri seudun poikki kulkeva maaston muoto on Säkylänharju-Kokemäenjokilaakson-Yterin mittava harjumuodostuma. Viljelymaisemat ja pääosa asutuksesta sijoittuvat yleensä viljaville savikkoalueille, jotka levittäytyvät Kokemäenjokilaaksossa laajoina tasankoina. Taa-jamien ulkopuolinen asutus on pääosin nauhamaisesti, mutta melko väljästi ryhmittäytyneet.⁹⁶ Lisäksi ehdotuksessa⁹⁷ uudeksi maisemamaakunta- ja maisemaseutujaoksi on tunnistettu omana maisemaseutuna Etelä-Satakunnan kankareseudun, joka sijoittuu Rauman rannikkoalueelta Pyhäjärvelle asti. Ala-Satakunnan viljelyseudusta sitä erottaa maiseman pienipiirteisyys ja vaihtelevuus sekä mosaiikkimaisesti lomittain sijoittuvat metsäiset moreeni- ja kallioalueet sekä niiden välissä olevat suhteellisen pienet ja hajanaiset peltoalueet.

Omaksi alueekseen erotettu Satakunnan rannikkoseutu eroaa muusta Suomen rannikkoseuduista koska saaristovyöhyke kapenee selvästi ja luonto muuttuu karuksi lounaisaaristosta pohjoiseen mentäessä. Maisema on alavaa ja pienipiirteisyys on maaperän monipuolisuuden seuraus. Rannikolla on pitkiä, suojaisia ja ruovikkoisia lahtia, jotka maatuvat maan vähitellen noustessa. Saariston asutus on niukkaa ja kyliä ei juuri ole, vain rannikon lahdissa on kalastajakylä.⁹⁸

Pohjois-Satakunnan järvisseudulla lounismaa vaihettuu kohti Suomenselän karuja vedenjakaja-alueita. Maaperä ja pinnanmuodot ovat melko vaihtelevia ja soiden määrä on selvästi suurempi tällä seudulla kuin muualla Lounismaassa. Seudun yleisilme on metsäinen, jota elävöittävät monet järvet. Pohjois-

⁹³ Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992, s. 20–21.

⁹⁴ Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992, s. 31.

⁹⁵ Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992, s. 16.

⁹⁶ Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s.59.

⁹⁷ Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s.61.

⁹⁸ Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s. 63.

Satakunnan järvisedun ja Suomenselän maisemaraja kulkee Hämeenkaan ja Pohjankankaan harju-muodostumajakson mukaisesti. Alueella on vähän maanviljelyyn sopivia savikoita. Alueella on siten metsätalouteen liittyvillä elinkeinoilla suuri merkitys. Peltoalaa on niukasti ja pellot ovat pieniä, jotka toistuvat melko taajaan kumpuilevassa maisemassa. Asutus on sijoittunut pääasiassa pienten jokien laaksojen tuntumaan.⁹⁹

Rakennettu kulttuuriympäristö

Satakunnassa on ajallisesti monikerroksinen kulttuuriympäristö esihistoriallisen ajan muinaisjäänöksistä modernin arkkitehtuurin merkkiteoksiin. Satakunnan alueen asutus on saanut alkunsa varhaisella kivi-kaudella ja monet Kokemäenjokilaakson pelloista ovat olleet viljelyksessä rautakaudelta alkaen. Keskiajalla viljelyalueiden ympärille alkoi muodostua ryhmä- ja rivikylä. Varhaiskeskiajalla asutus sijaitsi Kokemäenjoen varrella seuraten maakohoamisesta vapautuvia alueita. Myöhäiskeskiajalla asutus laajeni myös Pohjois-Satakunnan eräalueille. Satakunnan maakunta on yksi Suomen keskiaikaisten linnaläänien mukaan määritellyistä historiallisista maakunnista, jossa oli jo keskiajalla kaksi kaupunkia. Ulvila oli Satakunnan ensimmäinen kaupunki, joka sai kaupunkioikeudet vuonna 1365. Maankohoamisen myötä Kokemäenjoen suisto oli siirtynyt kauemmas merelle ja vuonna 1558 kaupunki siirrettiin nykyisen Porin paikkeille. Satakunnan toinen Suomen keskiaikaisiin kaupunkeihin lukeutuva Rauma sai kaupunkioikeudet vuonna 1442. Rauman Pyhän Ristin kirkko on säilynyt keskiajalta lähtien ja kaupungin asemakaavassa on edelleen nähtävissä keskiaikaisen kaupungin piirteitä. Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 1991 hyväksyty Vanhan Rauman rakennuskanta on pääosin peräisin 1800-luvulta. Isojako vaikutti merkittävästi 1700-luvulla yhtenäisiin ryhmäkyläin, Satakunnassa on kuitenkin säilynyt muutamia yhtenäisiä pieniä kyliä kuten Ulvilan Suosmeri, Merikarvian Alakylä, Euran Korvenkylä ja Luvian Lemlahti. Porin Ahlaisissa, Pomarkussa ja Euran Panelian suurkylässä on vielä nähtävissä vanha kirkonkylän rakenne ja perinteistä rakennuskantaa.¹⁰⁰

Satakuntalainen kulttuuriympäristö muodostuu valtakunnallisesti katsottuna hyvin säilyneestä talonpoikaisesta rakennuskulttuurista, muutamien kirkonkyläiden ehyenä säilyneistä miljöistä, monimuotoisista teollisuusympäristöistä, saariston ja rannikon kalastajataloista, rannikon ja Kokemäenjoen suiston huvilasutuksesta, satama- ja laivanveistopaikoista sekä Vanhan Rauman alueesta ja Porin puutalokortteleista ja Etelärannan kiviortteleista. Jokilaaksojen avarat viljelymaisemat ja hyvin säilynyt talonpoikainen rakennusperintö kuuluvat Satakunnan kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin. Modernin arkkitehtuurin satakuntalaisiin parhaimmisiin kuuluvat Alvar Aallon suunnittelemat Villa Maire ja Kauttuan Terassitalon rinnalla Kankaanpään Niinisalon ja Säskylän Huovinrinteen varuskunta-alueet. Satakunnan rakennuskannan keski-ikä on Suomen vanhimpia, joten sotien jälkeisen ajan hyvinvointi-Suomen rakentamisen esimerkkejä on verrattain vähän. Uudemman arkkitehtuurin merkkiteoksiin kuuluu myös arkkitehtitoimisto Nurmela-Raimoranta-Tasan suunnittelema vuonna 1989 Porin ruutukaavakeskustan eteläpään nousut kauppa-keskus BePOP.¹⁰¹

Rakennustyypeittäin tarkasteltuna Satakunnan rakennusperintö on monipuolista. Köyliön kirkko on yksi harvoista Satakunnan 1700-luvulla rakennetuista ristikirkoista ja Kokemäen kirkko ainoa 1700-luvun kirkko. Edustavimpia 1700-luvun puukirkkoja ovat Euran Honkilahden ja Hinnerjoen kirkot, Eurajoen Irjanteen, Karvian, Porin Ahlaisten, Säskylän ja Rauman Lapin kirkot. Satakuntalaisia 1800-luvulla rakennettuja kirkkoja ovat Eurajoen, Kankaanpään, Merikarvian, Siikaisten Kokemäen Kouvatsan ja Keski-Porin kirkot.

⁹⁹ Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutu- jaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa -hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s. 61.

¹⁰⁰ Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43–45.

¹⁰¹ Ibid.

Maaseudun kulttuurimaisemaan alkoi 1800-luvun lopulla nousta monia uusia rakennustyypppejä kuten kansakouluja, osuusmeijereitä, sairaaloita, rautatieasemia, seurojentaloja ja työväentaloja. Kouluasetuksen jälkeen rakennettuja Satakunnan vanhimpia säilyneitä kouluja ovat Kokemäen Tulkkilan, Köyliön Yttälän, Euran kirkonkylän ja Siikaisten kansakoulut. Muita merkittäviä koulurakennuksia ovat Kokemäen maatalousoppilaitoksen päärakennus, Kankaanpään opiston päärakennus ja asuntola, Rauman seminaarinmäen rakennusten kokonaisuus, Rauman triviaalikoulu ja merikoulu, Porin koulukorttelin kokonaisuus, Porin suomalainen yhteislyseo ja Tyttöjen ammattikoulu. Satakunnan merkittävimpiä sairaalarakennuksia ja hoitolaitoksia ovat Porin kaupunginsairaala, Harjavallan mielisairaala ja Satalinnan sairaala, Rauman kuumesairaala, Merikarvian vanha sairaala, Noormarkun kunnalliskoti ja Euran toipilaskoti. Viikkaan yhdistyselämän myötä Satakuntaankin rakennettiin 1800-luvun lopulla monia työväen- ja seurantaloja, joista edelleen hyvin säilyneitä ovat mm. Nakkilan työväentalo Koti ja seurojentalo Karhula, Euran Kiukaisten seurojentalo, Euran Pirtti, Euran työväentalo Onnela, Luvian Tasala, Karvian nuorisoseuratalo Sampola. Myöhemmin seurantalosten ohella yleistyivät hotelliravintolat kuten Porin Hotelli Otava ja Mäntyluodon hotelli sekä Rauman seurahuone.¹⁰²

Satakunnalla on myös merkittävä teollisuushistoria, mikä näkyy edelleen kulttuurimaisemassa. Raudanjalostuksen historiasta muistuttavat Euran Kauttuan, Ulvilan Leineperin ja Porin Noormarkun ruukkimiljööt ovat nykyään matkailunähtävyyksiä. 1800-luvun lopulla kasvanut sahateollisuus on ollut Satakunnan keskeisin teollisuudenhaara, joista Porin Noormarkun Makkarakosken vesisaha on valtakunnallisestikin merkittävä sahateollisuuden muistomerkki. Huittisten Vampulan ja Köyliön Tuiskulan mylly ja saha ovat myös merkittäviä kokonaisuuksia. Porin Pihlavan saha on modernisoituna toiminnassa edelleen. Kaupunkien merkittävillä teollisuuslaitoksilla oli vaikutus asutuskeskittymien kehittymiseen ja arkkitehtuuriltaan yhtenäisten työläisasuntoalueiden syntymisen myötä. Porissa Pihlavan teollisuusalueen kupeeseen syntyneet Kaunismäen virkailijatalot, Pihlavan huvila-alue ja työväen asuntoalueet sekä puistot. Porin kaupunkialueen erikoisuutena voidaan myös pitää Huvilajuovan laajaa työväestön kesäasutusta, joka on palstoitettu jo 1900-luvun alussa. Teollisuuslaitosten yhteyteen rakennetut monimuotoiset ja historiallisesti kerrokselliset asuinalueet ovat myös Raumalla merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita kuten Rauma-Repolan entiset asuinalueet ja entisen Lönnströmin tehtaan lähialueet.¹⁰³

Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat muodostuneet usein vanhojen kulkuväylien varsille. Varsinais-Suomen ja Satakunnan hallintokeskuksia, kaupunkeja ja kauppapaikkoja yhdistävä Huovintie oli osa keskiaikaista tieverkkoa. Huovintie alkoi Ulvilan kaupungista Kokemäenjoen suulta ja jatkui vesistöjä harjujaksoja seurailleen Nakkilan, Harjavallan, Kokemäen, Köyliön ja Säkylän kautta Varsinais-Suomen puolelle. Toinen keskiaikainen tielinjaus on Hämeenkaan-Kyrönkankaantie, joka on ollut aikanaan ainoa kesäaikaan kuljettavissa oleva reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle. Ikaalisten suunnasta Satakunnan puolella Jämijärvelle saapuvan ja sitten Kankaanpään ja Karvian kautta Kauhajoelle kulkeneen tien varrelle perustettiin Kyrön Skanssina tunnettu pieni linnake, joka myöhemmin toimi Karvian Kantti-nimisenä kestkievearina. Satakunnan rannikkoa myötäilevä valtakunnalliseksi matkailutiekse hyväksyty Pohjanlahden rantatie on keskiajalta periytyvä postitie, joka yhdisti toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon.¹⁰⁴

Satakunnassa on myös monia liikenteeseen liittyviä rakennushistoriallisia kohteita. Merenkulun rakennusperintöä parhaiten edustavat Santkarin pooki, Säpin majakka, Kallon majakka, Ryssäntorni, Kylmäpihlajan majakka sekä Ouran majakka. Arvokkaista silloista ovat mainitsemisen arvoisia Panelian kaksiaukkoinen kivisilta, Kokemäen Sonnilanjoen silta, Lapijoen silta, Lankosken kaksiaukkoinen kivisilta sekä Porin silta. Rautatieyhteyksien rakentaminen 1890-luvulla Tampereesta Poriin, Porista Mäntyluotoon sekä Pei-

¹⁰² Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43–45.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid.

pohjan ja Rauman välille toi tullessaan asemamiljööt asuinrakennuksineen, makasiineineen ja vesitorneineen. Parhaiten säilyneitä esimerkkejä ovat Kokemäen Peipohjan asemamiljöö, Rauman aseman rakennukset sekä Porin uusi funktionalistisen kauden asemarakennus.

Muinisjäänökset

Satakunnalla on rikas esihistoria. Asutuksen leviämistä on jääkauden päättymisen jälkeen ohjannut maaston suurmuodot kuten vesistöt, vesireitit, jokilaaksot ja harjujaksot. Ympäristön soveltumiseen asutukselle ovat vaikuttaneet maaperän laatu, ilmasto-olosuhteet ja paikallistopografia. Kaikilta esihistorian ajanjaksoilta tiedetään tällä hetkellä toistatuhatta muinisjäänöskohdetta.¹⁰⁵

Satakunnassa vanhimmat merkit asutuksesta ovat löytyneet Loimi- ja Karvianjoen varsilta ja ne ajoittuvat mesoliittiselle kivikaudelle (8300-5000 eaa). Kampakeraamisen kulttuurivaiheen aikana (5000-3200 eaa.) ihmiset olivat sijoittuneet uusille veden alta paljastuneille alueille kuten Kokemäenjoen laajan suistoalueen ja kalaisten koskien tuntumaan, Kokemäen Pispalle ja Kraviojankankaalle ja hieman myöhemmin Harjavallan Hiittenharjun ja Lyytikänharjun asuinpaikoille. Nuorakeraaminen eli vasarakirveskulttuuri ajoittuu kivikauden jälkipuoliskolle (3200-2300 eaa.). Satakunta oli vasarakirveskulttuurin ydinaluetta siksi, että alueen kallioperästä löytyy kiviaseiden valmistukseen sopivaa diabaasia. Vasarakirvesajan asuinpaikat sijaitsivat usein laidunnukseen sopivien rantaniittyjen tuntumasta. Satakunnassa vasarakirveskulttuuria edustavia asuinpaikkoja tunnetaan Kokemäenjoen, Karvianjoen ja Loimijoen varsilta. Varsinainen kulttuurikeskus sijaitsi kuitenkin Pyhäjärven seudulla. Kiukaisten kulttuurina (2300-1500 eaa.) tunnettu kivikauden viimeinen vaihe on saanut nimensä Kiukaisten Paneliassa sijainneen Uotinmäen laajan löytöpaikan mukaan. Kiukaisten kulttuurin aikana maanviljely levisi Suomeen ja asutus alkoi vähitellen muuttua pysyvämmäksi. Kulttuuri levisi kapealle rantavyöhykkeelle ja sydänalueet sijaitsivat Kiukaisten, Harjavallan ja Nakkilan välisillä rajaseuduilla. Myös Eurajoen Irajanteella tunnetaan Kiukaisten kulttuurin asuinpaikkoja.¹⁰⁶

Pronssikausi (1500-500 eaa.) näkyy satakuntalaisessa maisemassa esihistorian aikakausista parhaiten. Pronssikaudella Keski- ja Etelä-Ruotsin yhteyksien vahvistuttua Satakunta liittyi skandinaavisen pronssikulttuurin piiriin. Tavaksi tuli haudata vainajat varsinkin alkuaikoina suuriin ja monumentaalisiin hautaröykkiöihin. Suomen suurimpana tunnettu pronssikaudelta peräisin oleva hautaröykkiö on Euran Paneliassa sijaitseva Kuninkaanhauta. Rauman Sammallahdenmäen hautaröykkiöalue valittiin Unescon maailmanperintökohteeksi vuonna 1999. Pronssikaudella asutus oli muuttunut pysyvämmäksi, ihmiset elivät metsästämisellä ja siinä rinnalla karjanhoidolla ja kaskiviljelyllä. Pronssikaudella Satakunnan rantaviiva eheytyi ja mm. Nakkilan eteläpuoliset savialueet syntyivät lahdempohjukkaan. Parhaiten tutkittu pronssikautinen asuinpaikka sijaitseekin Nakkilan Rieskaronmäellä.¹⁰⁷

Rautakauden (500 eaa.-1150 jaa.) alussa Satakuntaan saapui uusia maahanmuuttajia Ruotsista ja Baltiasta. Rautakautisia hautalöytöjä on Satakunnassa runsaasti, mutta asuinpaikkoja tunnetaan vähän. Luultavimmin rautakautiset asuinpaikat sijaitsivat samoilla alueilla kuin keskiaikaiset kylät.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Ibid.

1.8 Virkistykseen soveltuvat alueet

Selkämeri ja maankohoamisrannikko, Kokemäenjokilaakso, ympäristöstään erottuvat harjut, Pohjois-Satakunnan suot ja metsät sekä Etelä-Satakunnan viljelyaukeat muodostavat Satakunnan maiseman ja luonnon olennaiset piirteet ja lähtökohdat. Suuret järvet, kuten maakuntajärveksi nimetty Pyhäjärvi, sekä suuret joet (Kokemäenjoki, Karvianjoki) elävöittävät näitä maisemia. Monimuotoiset luonto- ja kulttuuriympäristöt, Selkämeri sekä manneralueen järvet ja joet ovat tärkeä osa Satakunnan monipuolisia virkistysmahdollisuuksia ja ne lisäävät maakunnan vetovoimaisuutta ja yleensäkin elinympäristön viihtyvyyttä (Kuva 2).

Metsähallituksen ylläpitämät kansallispuistot reitistöineen (Kauhaneva-Pohjankangas, Puurijärvi-Isosuo, Selkämeri ja pinta-alaltaan noin 30 hehtaarin kokoinen alue Lauhanvuoren kansallispuistoa), Lauhanvuori-Hämeenkanngas UNESCO Global Geopark sekä Satakunnan suojelualueverkosto (luonnonsuojelualueet, Natura 2000 – verkosto) soveltuvin osin muodostavat tärkeän rungon Satakunnan luonnon virkistyskäyttöle. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ohella kansallispuistot ja suojelualueverkosto ovat samalla Satakunnan luontomatkailun kärkikohteita ja merkittäviä ihmisen hyvinvoinnin lähteitä. Muita virkistyskäytön kannalta tärkeitä alueita ovat mm. UNESCO:n maailmaperintökohteet (Vanha Rauma, Sammallahtenmäki), maisema-alueet (mm. Yyterin maisemat) ja kulttuuriympäristöt (mm. ruukinpuistot) Satakunnan vesialueita unohtamatta sekä Porin kansallinen kaupunkipuisto sekä asutuskeskittymien lähettävillä sijaitsevat virkistysalueet ja lähiluontokohteet.

1.9 Ilmastomuutos ja luontokato

Satakunnassa on terveellinen ja viihtyisä elin- ja toimintaympäristö, yleisesti ottaen hyvä ilmanlaatu, riittävästi käyttökelpoista raakavettä sekä monipuolisia käyttömahdollisuuksia tarjoavat maa- ja vesialueet. Satakunnan monimuotoiset luonto ja kulttuuriympäristöt ovat keskeisiä maakunnan elinympäristön vetovoimaisuutta ja elinympäristön viihtyvyyttä lisääviä tekijöitä. Pellot ja metsät ovat hyväkasvuisia ja tuottavat raaka-ainetta maakunnan elintarvike- ja metsäteollisuudelle ja energiantuotantoon.

Ympäristön kannalta vaikeimmat ongelmat myös Satakunnassa liittyvät ilmastonmuutokseen, luonnon pirstoutumisen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, vesistöjen rehevöitymiskehityksen jatkumiseen sekä rakennusperinnön hoitoon liittyviin haasteisiin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät erityisesti sään ja vesilojen vaihteluina sekä ääri-ilmiöiden lisääntymisenä, mikä voi kasvattaa myös tulvavahinkoja tulevaisuudessa. Ympäristön kemikalisoituminen sekä paikallinen maaperän ja pohjavesien pilaantuminen ovat esimerkkejä muista ympäristöongelmista.

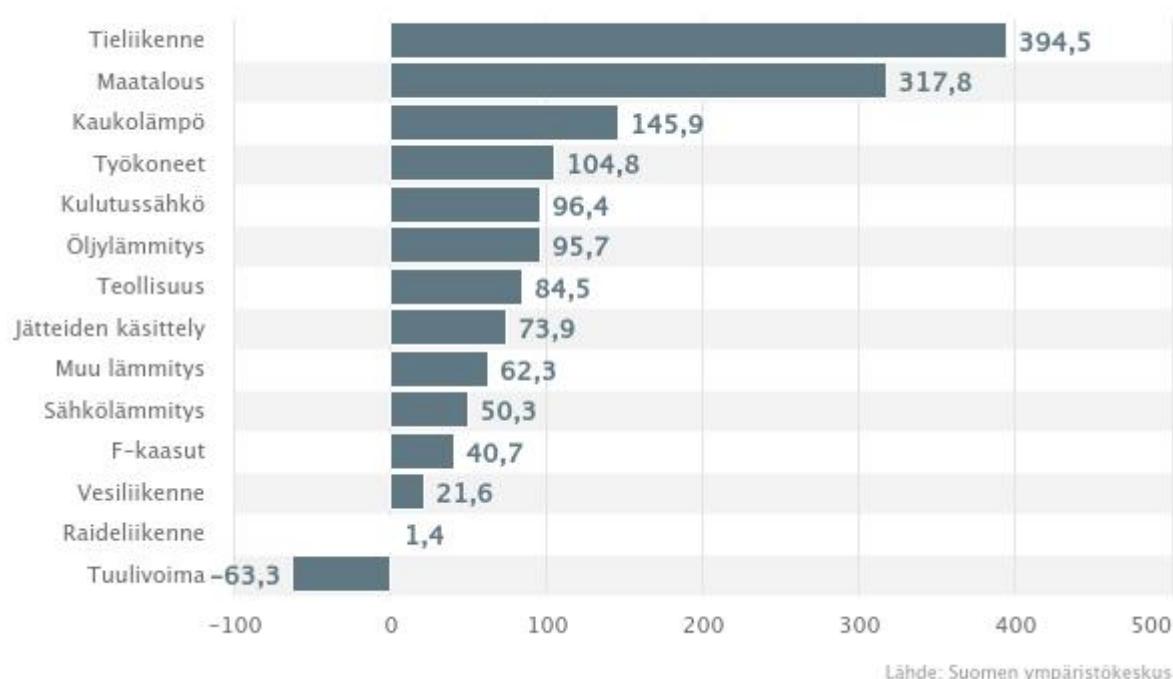
Ilmastonmuutoksen keskeisiksi merkittäviksi vaikutuksiksi merellä katsotaan vedenpinnan nousu ja rehevöityminen. Ennustetut lämpötilan nousu, lisääntyvät sateet ja mantereelta tulevat ravinnehuutoumat saattavat muuttaa lajiston elinolosuhteita merellä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset Itämereen vaikuttavat myös rannikko- ja merialueen ihmistoimintaan kuten merenkulkuun, kalastukseen ja virkistyskäyttöön. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen voi johtaa myös ympäristöonnettomuuksien riskien kasvamiseen.

1.9.1 Ilmastomuutos

Satakunnan kasvihuonepäästöjen kehitys on ollut pitkään laskeva ja kokonaispäästöjä on saatu Hinkulaskennan mukaan vähennettyä 39 % vuosien 2007–2020 aikavälillä. Asukaskohtaiset päästöt ovat samassa ajassa vähentyneet 36 %. Hinkulaskennan mukaan eniten ilmastopäästöjä Satakunnassa aiheutuu tieliikenteestä, eri lämmitysmuodoista ja maataloudesta (Kuva 48). Vähennys päästöissä johtuu muun muassa fossiilisten polttoaineiden osuuden vähentymisestä sekä biopolttoaineiden osuuden lisääntymisestä energiantuotannossa.

Taakanjakosektorin ja päästökaupan piiriin kuuluvien tahojen yhteenlasketut kokonaispäästöt vuosina 2007–2020 ovat alentuneet Satakunnassa 52 % ja per asukas 50 %. Vastaavasti koko Suomen osalta kokonaispäästöt ovat vähentyneet 41 % ja per asukas 43 % edellä mainitulla aikavälillä 2007–2020. Kokonaispäästöt sisältävät Suomen kasvihuonekaasuintentaarion päästöt lukuun ottamatta teollisuuden prosessipäästöjä, kotimaan lentoliikennettä, jäänmurtajia ja maankäyttösektoria. Hinku-laskennasta poiketen mukana ovat kaikki teollisuuden päästöt ja läpiajoliikenne (ei sisällä päästökompensatioita). Kulutussähkön kokonaispäästömäärässä on saatu vuosien aikana suuri vähennys. Myös teollisuuden sekä sähkö-, kauko- ja öljylämmityksen kokonaispäästöt ovat laskeneet huomattavasti.¹⁰⁹

Satakunnan ilmastopäästöt 2020 (CO₂-ekv., 1000 t)

Kuva 48. Satakunnan ilmastopäästöt sektoreittain vuonna 2020.¹¹⁰

Satakunnassa on neljä Hinku-kuntaa, Pori, Rauma, Eurajoki ja Harjavalta, jotka ovat sitoutuneet vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Satakunnan kuntien ilmastotyötä edistää myös kunta-alan energiatehokkuussopimus, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017–2025. Sopimukseen olivat Satakunnasta vuonna 2022 liittyneet Kankaanpää, Pori, Rauma, Säkyliä ja Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen liittyneet kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 7,5 % energiansäästöä vuoteen 2025 mennessä.

¹⁰⁹ Suomen ympäristökeskus SYKE koordinoi Canemure - Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia sekä Hinku - Kohti hiilineutraalia kuntaa -verkostoja [Hiilineutraalisuomi](https://www.hiilineutraalisuomi.fi/) viitattu 23.2.2023.

¹¹⁰ Lounais-Suomen alueellinen tietopalvelu: <https://www.lounaistieto.fi/tilastot/ymparisto/> viitattu 2.3.2023.

Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden ja noin 40 % koko Suomesta. Satakunta on maamme suurin sähkön tuottaja. Maakunta tuottaa sähköä koko yhteiskunnan tarpeisiin sekä ydin- että uusiutuvien energialähteiden kautta. Satakunnan energiantuotannon vahvuutena nähdään myös mahdollisuudet hajautettuun energiantuotantoon.

Kiertotalous on yksi tärkeä osa ilmastotoimia ja tarjoaa keinoja hillitä myös muita globaaleja ongelmia, kuten luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä sekä luonnonvarojen ylikulutusta. Kiertotaloudessa tuotteet suunnitellaan siten, että ne ovat sellaisenaan tai materiaalina uudelleen käytettävissä ja kierrätettävissä, suositaan uusiutuvia luonnonvaroja, tuotteita korvataan palveluilla ja energia tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä. Toteutuakseen kiertotalous vaatii merkittäviä muutoksia niin yhteiskunnallisella tasolla kuin yksityisten kansalaisten ja kuluttajien valinnoissakin. Satakunnassa toimii kiertotalouteen perustuvia yrityksiä ja kiertotalous on huomioitu alueen teollisuuspuistojen yritysten välisessä yhteydessä. Kiertotalous on Satakuntaan kehittyvän akkuklusterin toimintaperiaatteena.

Ilmastonmuutos vaikuttaa Satakunnassa erityisesti lämpötilan, veden kiertokulun, jääolosuhteiden ja tuulisuuden muuttumiseen. Muutokset vaikuttavat suoraan luontoon, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonilmiöihin, maa- ja metsätalouden sekä monien elinkeinojen toimintaedellytyksiin, merenkulkuun ja tienpitoon sekä kulttuuriympäristöihin. Kulttuuriympäristöt ovat esimerkkejä kohteista, jotka ovat alttiita ilmastonmuutoksen aiheuttamille olosuhteiden muutoksille etenkin rakennetun ympäristön säilymisen osalta ¹¹¹. Ennusteiden mukaan vuotuiset sademäärät lisääntyvät, sateet ovat entistä rankempia ja tulvia voi esiintyä lähes mihin vuodenaikaan hyvänsä sisävesillä, rannikkoalueilla ja taajamissa. Alueellisesti tulvat voivat olla hyvinkin paikallisia, mutta niiden vaikutukset voivat kohdistua suuriin ihmismääriin. Erityisesti taajama-alueilla on tärkeää varautua rankkasadetulviin. Suomen merkittävin tulvariskialue sijaitsee Porissa. ¹¹²

Pohjanlahden jääolosuhteita on seurattu viime vuosisadan alusta lähtien ja havaintojen mukaan jääolosuhteet vaihtelevat suuresti. Keskimääräisinä talvina jää on peittänyt koko Perämeren ja Selkämeren rannikkoalueet. Viimeisten vuosikymmenien aikana Pohjanlahden jääkenttä on havaintojen mukaan supistunut ja ohentunut. Ilmastonmuutoksen oletetaan vaikuttavan Pohjanlahdella muuta Itämeren enemmän. ¹¹³ Jääpeitteisen alueen ja jään paksuuden pientyminen Selkämerellä vaikuttavat mm. ekosysteemien toimintaan ja helpottavat merenkulkua. Toisaalta satama-aleilla tulvariski voi nousta tuulisuuden, sateisuuden ja sään ääri-ilmiöiden lisääntymisen seurauksena.

1.9.2 Luontokato

Luontotyyppien uhanalaisuus arvioitiin Suomessa toista kertaa vuonna 2018.¹¹⁴ Vajaasta 400 luontotyyppistä noin puolet (48 %) arvioitiin uhanalaisiksi koko maassa. Etelä-Suomessa uhanalaisten luontotyyppien osuus (59 %) on selvästi suurempi kuin Pohjois-Suomessa (32 %). Kaikki perinnebiotoopit arviointiin uhan-

¹¹¹ Karilas, A., Liljeström, E., Lohman, E., Nieminen, E., Nukki, H., Virolainen, E. & Voutilainen, E. (2023). Ilmastonmuutos ja kulttuuriympäristö Tunnistetut vaikutukset sekä hillinnän ja sopeutumisen edistäminen. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:3.

¹¹² Canemure Life-hanke / SAMK (2021). Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030. Satakunnan ammattikorkeakoulu Sarja B, Raportit 5/2021.

¹¹³ Tietolaatikot: tulevaisuuden Pohjanlahti - SmartSea (fmi.fi) [Tietolaatikot: tulevaisuuden Pohjanlahti - SmartSea \(fmi.fi\)](https://www.fmi.fi/tietolaatikot/tulevaisuuden_pohjanlahti_smartsea) haettu 7.2.2023.

¹¹⁴ Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

alaisiksi, ja niistä valtaosa jopa äärimmäisen uhanalaisiksi. Erittäin uhanalaisia (EN) ja vaarantuneita (VU) luontotyyppisiä on eniten soiden, metsien ja Itämeren rannikon luontotyyppiryhmässä. Tärkeimmiksi luontotyyppien uhanalaistumisen syiksi arvioitiin metsien uudistamis- ja hoitotoimet, ojitus, pellonraivaus sekä rakentaminen ja vesien rehevöityminen. Arvioinnissa esitettyjen toimenpide-ehdotuksien mukaan luontotyyppien suojelua, hoitoa ja ennallistamista on tehostettava, ja myös uusia keinoja kuten ekologisia kompensatioita on syytä kehittää. Ilmastonmuutos lisää entisestään luontotyyppien tilaa parantavien toimien käynnistämisen ja tehostamisen tarvetta, koska se vahvistaa monien uhkien, kuten rehevöitymisen haitallisia vaikutuksia.

Satakunnassa luonnonvarojen käyttö on ollut intensiivistä jo pitkään, joten useimpien Etelä-Suomessa uhanalaisten luontotyyppien voidaan arvioida olevan uhanalaisia myös Satakunnassa. Yhtenäisimpiä luonnonympäristöt ovat maakunnan pohjoisosissa, minne sijoittuu lukuisia ylirmaakunnallisia Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita sekä Lauhanvuoren ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistot. Vanhoja metsiä (iältään yli 100-vuotiaita) on Satakunnassa vähän jäljellä, ja ne ovat pirstoutuneet pienialaisiksi kuvioiksi maakunnan eri osiin. Satakunnassa soiden ojitusaste on yli 75 % ja ojitus sekä turvetuotanto ovat vaikuttaneet suoluontotyyppien uhanalaistumiseen. Luonnontilaisilla soilla on suuri merkitys myös hiilivara-
rastona ja tulvien tasaajina.

Uusin, viidennen kerran tehty, Suomen lajien uhanalaisuusarviointi julkaistiin vuoden 2019 alussa ¹¹⁵. Arvioinnin mukaan joka yhdeksäs Suomen kaikista arvioiduista lajeista on uhanalainen. Uhanalaisia eliölajeja on kaikissa lajiryhmissä, suhteellisen eniten linnuissa ja sammalissa. Uhanalaisista lajeista suurin osa elää ensisijaisesti metsissä (noin 31 %) sekä perinneympäristöissä ja muissa ihmisen muuttamissa ympäristöissä (noin 24 %). Metsissä ja perinneympäristöissä elää kaiken kaikkiaan eniten lajeja, mikä osaltaan selittää uhanalaisten lajien suurta määrää. Suurin syy lajien uhanalaistumiseen on lajien elinympäristöjen väheneminen ja laadullinen heikkeneminen. Nämä edellä esitetyt uhanalaisuusarviointin tulokset ilmentävät uhanalaislajiston tilannetta myös Satakunnassa.

Uusin uhanalaisuusarviointi kattoi ensimmäistä kertaa lähes koko Suomen rannikolla esiintyvän levälajiston. Tämä ensimmäinen kattava arvio Suomen levien uhanalaisuudesta kertoi tietopuutteista, mutta myös levien uhanalaisuudesta. Uhanalaisuusarvio nosti esiin rehevöitymisestä kärsivät näkinpartaislevät ja kalliopohjien kookkaat punalevät ja ruskeat levät. Rehevöityneissä olosuhteissa vesi on sameaa ja valon määrä ja laatu muuttuvat, jolloin monivuotisten levien elintila kapenee kalliorannoilla ja matalissa merenlahdissa. Rehevöitymisen seurauksena kalliopinnoille kertyy orgaanista ainesta, joka estää levien kiinnittymisen. Tämän lisäksi nopeakasvuiset, usein yksivuotiset rihmalevät hyötyvät ravinnerikkaasta vedestä, runsastuvat ja valtaavat kasvupinnat nopeasti keväällä estäen hidaskasvuisten lajien leviämistä ja kasvua.

Luontotyyppisiä ja lajeja koskevat uhanalaisuusarviointien tulokset ovat keskeinen tietopohja jatkotyölle, kun tarkastellaan mihin lajeihin, lajiryhmiin tai elinympäristöihin olisi jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta Suomen lajiston monimuotoisuus ja erityispiirteet voidaan säilyttää.

Ekologisen kestävyuden kannalta Lounais-Suomen talousmetsien suurimmat rakenteelliset puutteet ovat lahoppuun ja palaneen puun vähyyks sekä luonnontilaisen kaltaisten vanhojen metsien, pienvesien ja rehevien soiden vähäisyys. Kuollutta puuta on Satakunnassa keskimäärin 3,2 kuutiota hehtaarilla ja vastaavasti Varsinais-Suomessa 4,6 kuutiota hehtaarilla. Lounais-Suomen laajimmat luonnontilaisen kaltaiset metsät sijaitsevat nykyisin suojelualueilla. ¹¹⁶

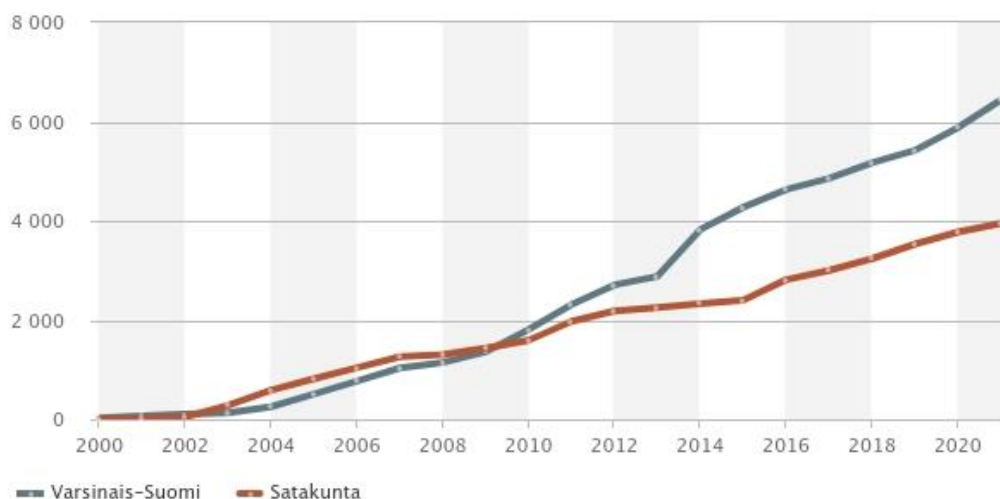
Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014–2025 eli METSO-ohjelma tarjoaa maanomistajille mahdollisuuden vapaaehtoiseen suojeluun ja luonnonhoitoon (Kuva 49). Suojelu voi olla

¹¹⁵ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

¹¹⁶ Metsäkeskus (2020). Lounais-Suomen metsäohjelma 2021–2025.

pysyvää tai määräaikaista. Vapaaehtoisella suojelulla pyritään turvaamaan arvokkaimpien luontokohteiden säilyminen ja samalla metsänomistaja saa tuloja suojelusta. Maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvan Helmi-elinympäristöohjelman 2021–2030 kautta puolestaan suojellaan ja ennallistetaan soita, kunnostetaan lintuvesiä ja kosteikkoja ranta-alueineen, hoidetaan perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä hoidetaan ja kunnostetaan ranta- ja vesiluontoa.

Vapaaehtoisesti suojeltu metsäala (ha)

Lähde: Metsäkeskus, ELY-keskukset

Kuva 49. Satakunnassa vapaaehtoisesti suojellun metsäalan määrä (ha) vuonna 2021 oli lähes 4000 ha ja Varsinais-Suomessa lähes 6500 ha.¹¹⁷

1.10 Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristö on viime vuosina ollut muutoksessa. Muutoksille ovat ominaisia muutoksen nopeus ja ennakoimattomuus. Toimintaympäristön muutoksilla on vaikutuksia Suomen sisäiseen kehitykseen ja turvallisuuteen.

Kokonaisturvallisuus Suomessa perustuu suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalliin, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Kokonaisturvallisuudella tarkoitetaan tilaa, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin uhkii ja riskeihin on varauduttu.¹¹⁸ Elintärkeiksi toiminnoiksi on määritelty johtaminen, kansainvälinen ja EU-toiminta, puolustuskyky, sisäinen turvallisuus, talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus, väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys.¹¹⁹

¹¹⁷ Lounais-Suomen alueellinen tietopalvelu: <https://www.lounaistieto.fi/tilastot/ymparisto/> viitattu 10.2.2023.

¹¹⁸ Sanastokeskus TSK ry, Kokonaisturvallisuuden sanasto, Helsinki 2017, s. 87.

¹¹⁹ Turvallisuuskomitea, Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, Valtioneuvoston periaatepäätös / 2.11.2017, s.98.

Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonta ja turvaaminen

Elintärkeisiin toimintoihin lukeutuvan Suomen puolustuskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen on yhteiskunnan eri toimijoiden yhteistyötä. Puolustusvoimien tehtävänä on Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen, osallistuminen aluevalvontaan ja kansainvälisen avun antamiseen sekä kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Porin prikaatissa koulutetaan sodan ajan joukkojen lisäksi sotilaita vaativiin kriisihallintatehtäviin ympäri maailman. Länsi-Suomen alueelle sijoittuvan Porin prikaatin Säskylän ja Niinisalon varuskunnat sijoittuvat Satakuntaan. Lisäksi Porin prikaatilla on kuusi harjoitusalueita kahdeksan kunnan alueella Säskylässä, Huittisissa, Oripäässä, Harjavallassa, Kokemäellä, Eurassa, Pöytyällä ja Niinisalossa. Niinisalon varuskunnan lähimaastossa sijaitsee puolustusvoimien käytössä olevat Pohjankankaan ampuma-alue Kankaanpään ja Karvian alueella ja Hämeenkaan harjoitusalue Kankaanpään, Ikaalisten ja Jämijärven alueella. Pohjankankaan aluetta käyttävät Porin prikaatin lisäksi myös muut Länsi-Suomessa harjoittelevat joukot. Aluetta käyttää myös Koeampumalaitos. Alueella suoritetaan kovapanosammuntoja, joissa käytössä ovat jalkaväen eri aseet sekä tykistöaseet. Porin prikaatin joukot käyttävät Hämeenkaan harjoitusalueita taistelukoulutukseen ja harjoitteluun lähes päivittäin. Eri tykistöaseilla harjoitellaan toimintaa, mutta ei suoriteta kovapanosammuntoja. Säskylän ja Huittisten alueelle sijoittuva Huovinrinteen ampuma- ja harjoitusalue on Porin prikaatin pääharjoitusalue. Harjoitusalueella käytetään jalkaväen aseiden lisäksi kranaatinheitelmiä. Piikajärven harjoitusalue sijoittuu Harjavallan, Kokemäen ja Euran alueille. Alueella käytetään harjoitusampumatarvikkeita.¹²⁰

Suomen ilmavoimien käytössä oleva noin kolmen kilometrin pituinen Niinisalon maantietukikohta sijoittuu valtatielle 23 Kankaanpää-Parkano välille. Maantietukikohtaan liittyy Kankaanpään kaupungin ja Jämijärven kunnan alueille ulottuva 12 km:n suojavyöhyke, jolla on lentoesterajoituksia. Kantatielle 41 sijoittuvan Loimaan Virtaan maantietukikohdan suojavyöhyke ulottuu Satakuntaan Säskylän kunnan ja Huittisten kaupungin eteläosiin.¹²¹

Puolustusvoimien ampumaratojen käyttöaste on nousemassa, joten myös muille kuin puolustusvoimien ampumaradoille on yhä suurempaa tarvetta.¹²² Suomessa ampumaratoja hallinnoivat puolustusvoimien lisäksi pääasiassa metsästys- ja ampumaseurat, riistanhoito- ja erilaiset ratayhdistykset. Ampumaurheilun harrastajat on myös merkittävä ampumaratojen käyttäjätaho. Lisäksi poliisille, rajavartiolaitokselle ja turvallisuusviranomaisille sekä muille ammatissaan ampumataitoa tarvitseville ampumaradat ovat välttämättömiä.

Satakunnan ampumarataverkostoon kuuluu 37 ampumarataa, joista 33 on yhdistysten ylläpitämiä ampumaratoja ja 4 puolustusvoimien ylläpitämiä. Määrällisesti suurin osa Satakunnan ampumaradoista sijaitsee maakunnan eteläisellä puoliskolla, jossa myös suurin osa maakunnan väestöstä asuu. Myös laukausmääriltään suurimmat radat sijaitsevat maakunnan väkirikkaimmilla alueilla. Suurimmat laukausmäärät ovat Katinkurun ampumaradalla Porissa ja Kuivassuon ampumaurheilukeskuksessa Raumalla.¹²³

¹²⁰ Porin prikaatin maavoimien verkkosivut: <https://maavoimat.fi/porin-prikaati/tietoa-meista> viitattu 24.2.2023.

¹²¹ Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus, osa A, Satakuntaliitto 2019, s. 188.

¹²² Esa Pulkkinen ja Timo Tuurihalme, Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta VN/23649/2022, Puolustusministeriö, 21.12.2022, s. 14.

¹²³ Rintala, Veli-Matti ja Savola, Anne: Satakunnan ampumarataselvitys ja kehittämissuunnitelma, Satakuntaliitto 2021.

Sisäinen turvallisuus

Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan niitä yhteiskunnan tekijöitä ja ominaisuuksia, joiden vaikutuksesta ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman pelkoa ja turvattomuuden tunnetta, mikä johtuisi rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja niihin rinnastettavista kansallisista ja kansainvälisistä ilmiöistä.¹²⁴

Suomen rajojen valvonnalla ylläpidetään rajajärjestystä ja rajaturvallisuutta etenkin Schengen-alueen ulkorajalla. Maarajalla rajojen valvontaa toteutetaan partioimalla perinteisesti, mutta partioinnissa hyödynnetään myös Vartiomentolaivueen helikoptereita ja lentokoneita sekä muita kulkuvälineitä ja teknisiä valvontajärjestelmiä. Merirajalla valvonnan rungon muodostavat merivartioasemat tutka- ja kamerajärjestelmien, jota täydennetään vartiolaivojen ja veneiden partioinnilla. Vartiomentolaivueen ilma-alukset partioivat myös merirajoilla säännöllisesti.

Merivartiosto vastaa toimialueellaan rajojen valvonnasta, rajatarkastuksista, meripelastuksesta ja ympäristövahinkojen torjunnasta aavalla merellä. Länsi-Suomen merivartioston (LSMV) toimialue käsittää koko Suomen rannikon ja sen talousvyöhykkeen alueen sekä Ahvenanmaan – Suomenlahtea lukuun ottamatta. Alueen rajanylityspaikat ovat myös merivartioston toimialuetta.

Länsi-Suomen merivartioston esikunta ja merivartioston johto- ja meripelastuskeskus (MRCC Turku) sijaitsevat Turun sataman läheisyydessä. Länsi-Suomen merivartiostolla on kymmenen merivartioasemaa ja kaksi vartiolaivaa: VL Uisko ja VL Tursas. Satakuntaan sijoittuu Porin ja Rauman merivartioasemat.¹²⁵

Pelastuslaitos huolehtii pelastustoiminnasta, väestön varoittamisesta, valvontatehtävistä oman alan ohjauksesta ja neuvonnasta. Pelastuslaitos tunnistaa alueen onnettomuusriskejä, ehkäisee onnettomuuksia ja varautuu onnettomuksiin. Pelastustoimen järjestäminen kuuluu hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin. Satakunnan hyvinvointialueen pelastuslaitoksella on pelastusasemat Harjavallassa, Huittisissa, Kankaanpäässä, Meri-Porissa, Kanta-Porissa, Raumalla ja Ulvilassa. Lisäksi Satakunnan alueella toimii yhteensä 49 sopimuspalokuntaa.¹²⁶

Sisäisen turvallisuuden osalta myös suuronnettomuuksien riskien ennaltaehkäiseminen on Suomessa korkealla tasolla. Suuronnettomuudella tarkoitetaan onnettomuutta, jota on menehtyneiden, loukkaantuneiden, ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuneiden vahinkojen määrän taikka onnettomuuden laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana.

Suomessa on sähköntuotannossa neljä ydinvoimalaitosyksikköä, joista kaksi sijaitsee Eurajoen Olkiluodossa. Viides ydinvoimalaitosyksikkö on käyttöönottoaiheessa Olkiluodossa. Säteilyturvakeskus (STUK) valvoo ydinturvallisuutta. Valvonnan kohteina ovat ydinvoimalaitokset, ydinmateriaalit ja ydinjätteet. Vakavan säteilyvaaratilanteen todennäköisyyden arvioidaan olevan Suomessa pieni. Säteilytilannetta tarkkailaan jatkuvasti koko maassa säteilyturvakeskuksen, ilmatieteenlaitoksen ja puolustusvoimien havaintoasemilla. Pahimmassa tapauksessa ydinvoimalaitosonnettomuus voi kuitenkin aiheuttaa vakavan säteilyvaaratilanteen. Säteilyonnettomuuden vaikutukset voivat ulottua laajalle alueelle tuulen mukana. Eurajolle Olkiluotoon on rakenteilla myös käytetyn polttoaineen kapselointi- ja loppusijoituspaikka. Toiminnan on tarkoitus alkaa vuoden 2025 alkuun mennessä.

Satakunnassa on useita vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavia eli Seveso III -direktiivin mukaisia laitoksia erityisesti Harjavallassa, Kankaanpäässä, Porissa ja Raumal-

¹²⁴ Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta, Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48 vn.f, s.48.

¹²⁵ <https://raja.fi/etusivu> viitattu 10.2.2023.

¹²⁶ <https://pelastustoimi.fi/satakunta> viitattu 10.2.2023.

la.¹²⁷ Tuotantolaitoksiin liittyy kiinteästi myös vaarallisten aineiden kuljettaminen maanteitse, rautateitse ja aluskuljetuksin. Vaarallisten aineiden kuljetusmäärät ovat kasvaneet viime vuosina erityisesti tiekuljetusten osalta, rautatiekuljetukset ovat vähentyneet ja aluskuljetusten määrä on pysynyt miltei samana.¹²⁸ Tuotantolaitosten toimintaan, kuljetuksiin ja tilapäiseen säilyttämiseen voi liittyä mahdollisuus onnettomuuksiin, joissa vaaralliset aineet aiheuttavat vakavaa haittaa ihmisille ja ympäristölle (luontokohteet, virkistysalueet, vesistöt, pohjavedet, infrastruktuuri, muut tuotantolaitokset, kulttuurihistorialliset kohteet).¹²⁹

Huoltovarmuus

Huoltovarmuus on toimintaa, jonka tarkoituksena on turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.¹³⁰

Huoltovarmuustyön tavoitteissa on keskeistä huomioida Suomen erityispiirteet kuten kylmä ilmasto, syrjäinen sijainti, riippuvuus merikuljetuksista, energiantensiivisyys, pitkät kuljetusyhteydet ja riippuvuus ulkomaisista hyödykkeistä.

Ilmastomuutoksen eteneminen ja sen myötä yleistyvät sään ääri-ilmiöt ja riskit ekosysteemeille ovat riskejä myös Suomen huoltovarmuudelle. Erityisen keskeisiä ilmastomuutokseen liittyviä kysymyksiä ovat energiamurros, sään-ääri-ilmiöiden vaikutukset infrastruktuurille kuten sähkön siirrolle sekä ilmatoriskit ruoantuotannolle ja metsätaloudelle.

Energiahuolto on muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen perusedellytys. Sähkön tai lämmön saannin häiriö voi vaarantaa kriittiset toiminnot ja väestön hyvinvoinnin. Suomessa energian tuotanto ja käyttö on maantieteellisesti hajautettua ja siirtoetäisyydet ovat pitkiä. Energiansiirtoverkot ovat usein suojaamattomia ja alttiita vaurioitumaan. Energiaomavaraisuuden lisääminen auttaa pääsemään irti tuontiriippuvuudesta ja parantaa energiasektorin huoltovarmuutta.¹³¹

Satakunnassa tuotetaan ydinenergian lisäksi energiaa monipuolisesti uusiutuvista energialähteistä kolminkertaisesti maakunnan omaan kulutukseen nähden. Satakunnan energiahuolto on käsitelty Satakunnan nykytilaa kuvaavan osion kappaleessa 1.4.11 Energiahuolto.

Huoltovarmuuden kannalta on oleellista, että väestön riittävän ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Alkutuotanto (maa- ja puutarhatalous, kalatalous ja luonnontuotteet) ja elintarviketeollisuuden toiminta on väestön kannalta elintärkeää. Satakunnassa alkutuotanto on monipuolista ja elintarviketeollisuus valtakunnallista tasoa. Satakunnassa tuotetaan sokeria, kasviksia, viljeltyjä sieniä sekä siipikarjaa ja lihaa. Viljanviljely keskittyy Satakunnassa voimakkaasti Kokemäenjokilaaksoon, mutta myös muut jokilaaksot ovat merkittäviä viljelyalueita. Jokilaaksoissa pellot ovat hyvälaatuisia ja viljelyolot ovat suotuisat. Lisäksi entiset merenpohjat ovat viljavia peltoalueita. Myös intensiivinen kotieläintuotanto on voimakkaasti alueellisesti keskittynyttä. Neljäsosa koko Suomen broilerin- ja kalkkunalihan

¹²⁷ Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeet, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES), 1.7.2022.

¹²⁸ Hanna Strömmer, Vaarallisten aineiden kuljetukset vuonna 2017, Traficom julkaisu 4/2019, s. 26.

¹²⁹ Opas, Tuotantolaitosten sijoittaminen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES), 2015, s. 48.

¹³⁰ Sanastokeskus TSK ry: Kokonaisturvallisuuden sanasto, Helsinki 2017, s. 87.

¹³¹ Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko, Valtioneuvoston julkaisu 2022:59: Valtioneuvosto, Helsinki 2022, s. 61.

tuotannosta sijaitsee Satakunnassa. Karkeasti yleistäen voidaan todeta, että Satakunnan maidontuotanto on keskittynyt Pohjois-Satakuntaan, sianlihantuotanto Kaakkois-Satakuntaan ja siipikarjantuotanto Etelä-Satakuntaan. Satakunnan erityispiirteenä on myös vahva ammattikalastus sekä merellä että sisävesillä.¹³²

Vesihuolto luokitellaan huoltovarmuudessa myös elintärkeäksi toiminnoksi. Vesihuollolla turvataan puhtaan veden saatavuus ja jätevesien asianmukainen käsittely. Vesihuoltoa voidaan pitää välttämättömänä ihmisille, sosiaali- ja terveydenhuollon ja elintarvikehuollon toimivuudelle sekä teollisuuden toimintaedellytyksille. Myös jätehuollon toiminnan turvaaminen on ihmisten terveyden kannalta tärkeää sekä normaalioloissa että häiriötilanteessa. Satakunnan vesihuoltoa ja jätehuoltoa on käsitelty Satakunnan nykytilaa kuvaavan osion kappaleissa 1.4.10 Vesihuolto ja 1.4.11 Jätehuolto ja kiertotalous.

Suomen huoltovarmuuden takaamiseksi ensiarvoisia ovat tie- ja rautatiekuljetukset, meri- ja ilmakuljetukset sekä satamat. Kuljetusten ja sotilaallisen liikkuvuuden vaatiman infrastruktuurin rooli on merkittävä. Huoltovarmuuden kannalta merkittäviä yhteyksiä ovat Satakunnassa sisämaan yhteydet tie- ja rautatieverkon osalta Porin ja Rauman satamiin ja edelleen meriteitse muualle maailmalle. Satakunnan elinkeinorakenne edellyttää myös toimivaa alemman asteista tieverkkoa.

2. Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun lähtökohdat

2.1. Valtakunnalliset lähtökohdat

Valtakunnalliset suunnittelutarpeet ja tavoitteet määritellään ensisijaisesti valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa, joista valtioneuvosto päättää. Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla on erityisasema muihin valtakunnallisiin tavoitteisiin nähden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten oikeusvaikutusten takia. Muita valtakunnallisia suunnittelutarpeita ja tavoitteita on määritelty monissa valtioneuvoston hyväksymissä tavoite- ja periaateohjelmissa samoin kuin valtion sektorihallinnon omaa toimialaansa koskevilla pitkän aikavälin suunnitelmissa ja strategioissa.

2.1.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edistävät kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä turvaavat valtakunnallisten alueidenkäyttöratkaisujen tarkoituksenmukaista toteuttamista. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 23 §:n mukaisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelusta huolehtii ympäristöministeriö yhteistyössä niiden muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden viranomaisten ja tahojen kanssa, joita asia koskee.

Valtioneuvosto päätti tavoitteiden uudistamisesta 14.12.2017. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen.

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

¹³² Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus, osa A, Satakuntaliitto 2019, s. 188.

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

o Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

o Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

o Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsä alueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohto linjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY2009)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Museovirasto 2009 -inventointi on valtioneuvoston 22.12.2009 tekemällä päätöksellä otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitamaksi rakennettua kulttuuriympäristöä koskeväksi inventoinniksi. Inventointi korvaa Museoviraston vuonna 1993 julkaiseman inventoinnin (Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, Museoviraston rakennushistorian osasto, julkaisu 16/1993).

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Ympäristöministeriö toteutti vuosina 2010–2015 valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnin. Inventointia täydennettiin julkisissa kuulemisissa ja lausuntokierrosten yhteydessä saatujen palautteiden pohjalta vuosina 2016–2021. Satakunnan alueella valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi valmistui Satakuntaliiton EAKR-rahoitteisen Katson maalaismaisemaa -hankkeen puitteissa vuosina 2012–2013. Hankkeessa inventoitiin samalla myös maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja pohdittiin maisema-alueiden äänimaisemallisia tekijöitä.

Ympäristöministeriön vuoden 1995 luetteloa korvaava esitys valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista on hyväksytty valtioneuvoston päätöksellä 18.11.2021. Päivitetyssä luettelossa valtakunnallisesti arvokkaita maisemia on nyt 186, joista Satakunnan alueelle on osoitettu yhteensä kuusi aluetta. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden uusi luettelo (VAMA 2021) muodostaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevassa valtioneuvoston päätöksessä tarkoitetun valtakunnallisen inventoinnin, joka on otettava huomioon maakuntakaavoissa ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK)

Museovirasto määrittelee hankkeessa Suomen manneralueella merkittävimmät arkeologiset kohteet. Arviointi ja valinnat tehdään muinaisjäännösrekisterin tietojen pohjalta. Tavoitteena on maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittama valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita koskeva inventointi. Tavoitteena on kooste, joka antaa mahdollisimman hyvän kokonaiskuvan. Inventoinnin valmistuttua vuonna 2023 kohteet tulee huomioida yhtenä alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana.

2.1.2. Valtakunnalliset strategiat ja suunnitelmat

Ilmasto- ja energiapolitikkaa koskevat suunnitelmat

Suomen ilmasto- ja energiapolitiikkaa ohjaavat kansainvälisten ilmastopöimusten lisäksi Euroopan unionin ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet.

Uusi ilmastolaki (423/2022) tuli voimaan 1.7.2022. Edellinen ilmastolaki, joka myös oli Suomen ensimmäinen ilmastolaki, oli vuodelta 2015. Ilmastolaissa säädetään ilmastopolitiikan suunnittelusta ja seurannasta sekä kansallisista ilmastotavoitteista. Ilmastolaissa asetetaan velvoitteita viranomaisille.

Uuteen ilmastolakiin on lisätty uudet päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040, ja vuoden 2050 päästövähennystavoitetta on päivitetty. Laki laajeni koskemaan maankäyttösektoria ja siihen on lisätty nielujen vahvistamista koskeva tavoite. Uudessa ilmastolaissa säädetään myös saamelaisten oikeuksien huomioon ottamisesta sekä saamelaiskäräjien kanssa käytävistä neuvotteluista ilmastopolitiikan suunnitelmia valmisteltaessa. Valmistelussa on ilmastolain muutos, jossa asetetaan kunnille velvoite laatia ilmastosuunnitelmat. Samoin valmistellaan ilmastolain muutoksenhakua koskeva sääntely.

Ilmastolaissa säädetään ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmästä ja ilmastotavoitteiden toteutumisen seurannasta. Lain mukainen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmä muodostuu neljästä suunnitelmasta, joiden laatiminen on eri ministeriöiden vastuulla:

- 1) pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (TEM);
- 2) kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma (MMM);
- 3) keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (YM);
- 4) maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MMM).

Pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma ja ilmasto- ja energiastrategia

Pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma sisältää keskeiset pitkän tähtäimen politiikkatoimet päästökaupparektorille sekä päästökaupan ulkopuoliseen sektorille ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelma valmistellaan vähintään kerran kymmenessä vuodessa, ja sen valmistelun koordinoinnista vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Ensimmäistä ilmastolain mukaista pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa ei olla vielä valmisteltu, mutta 2014 valmistui Energia- ja ilmastotiekartta 2050. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmistelu on tarkoitus aloittaa työ- ja elinkeinoministeriössä seuraavan vaalikauden alkupuolella. Suunnitelman valmistelussa on tarkoitus ottaa huomioon muun muassa EU:n uuteen ilmastolakiin perustuva yhteinen ilmastotavoite ja ilmastomuutosta koskeva ajantasainen tieteellinen tieto.

Käytännöksi on muodostunut, että jokainen hallitus tekee kaudellaan energia- ja ilmastopoliittisen strategian. Strategian tueksi laaditaan taustaraportteja, jotka eivät sisällä poliittisia linjauksia. Niiden lisäksi päivitetään Suomen energia- ja päästökehitystä arvioivat skenaariolaskelmat. Strategian vaikutukset myös arvioidaan.

Suomen kansallisessa ilmasto- ja energiastrategiassa linjataan toimia, jolla Suomi täyttää EU:n vuoden 2030 ilmastovelvoitteet ja saavuttaa ilmastolain mukaiset tavoitteet kasvihuonekaasujen vähentämisestä 60 prosentilla vuoteen 2030 ja vuotta 2035 koskevan hiilineutraaliustavoitteen. Uusiutuvan energian osuuden arvioidaan nousevan vuonna 2030 yli EU:n 55-valmiuspaketissa esitetyn Suomen ohjeellisen vähimmäisosuuden. Sen sijaan 55-valmiuspaketin ohjeellinen energian loppukulutuksen enimmäismäärä Suomelle vuonna 2030 ylittyy skenaariolaskelmien mukaisessa kehityksessä.

Strategian keskiössä on vihreä siirtymä ja keväällä 2022 ajankohtaistunut irtautuminen venäläisestä fossiilisesta energiasta. Lämmöntuotannossa edistetään erityisesti polttoon perustumatonta lämmön-

tuotantoa. Energiajärjestelmän sähköistyminen ja järjestelmäintegraation hyödyntäminen ovat keskeisiä erityisesti sektoreilla, joilla päästöjen vähentäminen on vaikeaa. Strategiaan sisältyy kansallinen vetystrategia, jolla edistetään vetytaloutta ja sähköpolttoaineita sekä asetetaan määrälliset tavoitteet vedyn elektrolyysikapasiteetille.

Päästökauppajärjestelmä ja pitkäjänteinen ennustettava ilmasto- ja energiapolitiikka ovat strategian keskeisiä ohjauskeinoja. Strategiassa linjattavin toimin parannetaan yritysten mahdollisuuksia tehdä pitkäjänteisesti investointeja edistyneeseen puhtaaseen teknologiaan.

Kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma (EIS)

Ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan sekä politiikka- että käytännön toimia, joilla eri toimijat vähentävät, varautuvat ja sopeutuvat ilmastonmuutoksen erilaisiin vaikutuksiin ja niihin liittyviin riskeihin. Sopeutumisen tavoitteena on esimerkiksi vähentää ihmisiin kohdistuvaa vaaraa tai sen vaikutuksista mahdollisesti aiheutuvia taloudellisia vahinkoja. Toisaalta tavoitteena on hyödyntää mahdollisuuksia, joita sopeutumisella voidaan saada elinkeinoille ja liiketoiminnalle.

Kansallisella tasolla ilmastonmuutokseen sopeutumistyön koordinaatiosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Vuonna 2014 maa- ja metsätalousministeriön koordinoimana laadittiin vuoteen 2022 ulottuva kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma. Sopeutumistoimista raportoidaan eduskunnalle vähintään kerran vaalikaudessa osana ilmastovuosikertomusta, jossa seurataan päästöjen ja poistumien kehitystä ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Lisäksi se sisältää kartoituksen politiikkatoimista ja arvion sopeutumissuunnitelman toimien riittävydestä ja toimeenpanotilanteesta.

Uusi, valmisteilla oleva sopeutumissuunnitelma ohjaa sopeutumistoimia vuoteen 2030 saakka. Työ kulkee nimellä KISS2030. Vuoteen 2030 ulottuvassa suunnitelmassa määritellään varautumiseen ja sopeutumiseen liittyvät tavoitteet sekä politiikkatoimet niiden toteuttamiseksi. Suunnitelma perustuu riski- ja haavoittuvuustarkasteluun. Sopeutumistarpeita tarkastellaan sekä hallinnonaloittain että niiden rajat ylittävästi sekä alueellisesta näkökulmasta. Tavoitteena on kehittää myös seurantajärjestelmä, jolla arvioidaan toimien edistymistä ja vaikuttavuutta.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU)

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma perustuu ilmastolakiin. Suunnitelma laaditaan kerran vaalikaudessa ja se sisältää toimenpideohjelman taakanjakosektorin päästöjen vähentämiseksi. Suunnitelma on laadittu siten, että se vastaa vuoden 2030 kiristyvään EU-veloitteeseen sekä hallituksen tavoitteeseen hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Suunnitelman laadinnan tueksi asetettiin lokakuussa 2020 työryhmä, jossa olivat edustettuina keskeiset ministeriöt sekä asiantuntijatahona Ilmastopaneeli. Järjestyksessään toinen ilmastosuunnitelma oli laajalla lausuntokierroksella vuoden 2022 alussa ja valtioneuvosto antoi ilmastosuunnitelman selontekona eduskunnalle 2.6.2022.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma täsmentää ja täydentää energia- ja ilmastostrategiaa. Suunnitelman toimeenpanoa seurataan eduskunnalle vuosittain annettavassa ilmastovuosikertomuksessa, joka perustuu ilmastolakiin.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU)

Maankäyttösektorilla tarkoitetaan maatalousmaan, metsätalouden ja muun maankäytön muodostamaa kokonaisuutta. Valtioneuvosto hyväksyi ja antoi eduskunnalle selonteon maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta 8. heinäkuuta 2022. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa määritetään ne keinot, joihin panostamalla vähennetään maankäyttösektorin ilmastopäästöjä sekä vahvistetaan hiilinieluja ja -varastoja.

Suunnitelma kattaa maatalousmaiden hiilidioksidipäästöihin, metsiin, maankäytön muutoksiin ja ilmasto-kosteikkoihin kohdistuvat toimenpiteet ja sisältää myös toteuttamissuunnitelman sekä suunnitelman siitä, miten toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan.

Valtakunnallinen alueidenkäytön kehityskuva

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valmistelun, jonka tavoitteena on vuodesta 2023 lähtien jatkuva alueidenkäytön kehityskuvatyö. Kehityskuva jakautuu kolmeen osaan. Tilannekuva tuo esiin ajantasaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen tilan. Tulevaisuuskuva tunnistaa muutostekijöitä ja arvioi tulevaisuuden kehityskulkuja. Kolmas osa on kehittämiskuva, joka määrittelee suuntaa alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitykselle sekä siihen tarvittavia toimia. Suunnitelman mukaan tilannekuva päivitetään vuosittain ja tulevaisuuskuva sekä kehittämiskuva neljän vuoden välein, hallituskausiin sidotulla rytmillä.

Alueidenkäytön kehityskuvaan liittyvästä työstä vastaavat ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, jotka ovat vastanneet aiemminkin valtakunnallisesta kehityskuvatyöstä ja alue- ja yhdyskuntarakenteen seurannasta. Ajantasainen valtakunnallinen kehityskuva tarjoaa maakuntien ja kuntien pitkän aikavälin suunnittelun taustaksi valtakunnallisen kokonaiskuvan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi. Lisäksi kehityskuvatyöhön sisältyy hallinnonalojen ja alueiden välinen yhteistyö, jossa huomioidaan myös aluekehittäminen ja liikennejärjestelmätyö. Yhteistyön toteuttamiseksi luodaan sidosryhmille yhteinen forumi.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12)

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 on liikenne- ja viestintäministeriön laatima strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelma on laadittu liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 15 b §:n mukaisesti.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma sisältää kuvauksen liikennejärjestelmän nykytilanteesta ja toimintaympäristön muutoksista, vision liikennejärjestelmän kehittämiseksi vuoteen 2050, suunnitelmalle asetetut tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset sekä valtion ja kuntien toimenpiteitä sisältävän ohjelman tavoitteisiin pääsemiseksi.

Liikenne 12 suunnitelmaa on tarkoitus päivittää neljän vuoden välein. Seuraava valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on tarkoitus saada eduskunnan päätettäväksi keväällä 2025.

Suomen merialuesuunnitelma 2030

Merialuesuunnitelma on meriympäristön hyvää tilaa vaaliva, sinisen talouden toimintojen strateginen kehittämissasiakirja, jota havainnollistetaan kartalla. Suunnitelman merkinnöillä kuvataan merialueiden arvoja ja nykyisten ja mahdollisten uusien toimintojen tulevaisuuden potentiaaleja ja niiden vaihtoehtoista sijoittumista koko Suomen merialueilla. Merialuesuunnittelulla edistetään merialueen eri käyttömuotojen kestävä kehitystä ja kasvua, luonnonvarojen kestävä käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista.

Suomen kahdeksan rannikkomaakuntaa laativat yhdessä kolme merialuesuunnitelmaa, jotka yhdessä muodostavat Suomen merialuesuunnitelman 2030. Satakuntaliitto ja Varsinais-Suomen liitto laativat yhteistyössä merialuesuunnitelman Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan alueelle. Suunnitelmat on laadittu laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Merialuesuunnitteluyhteistyötä ohjaa koordinaatioryhmä, johon kuuluvat rannikon maakuntien liittojen ja ympäristöministeriön edustajat. Yhteistyötä koordinoi Varsinais-Suomen liitto.

Strateginen merialuesuunnitelma tarjoaa tietoa tarkempien alueellisten suunnitelmien, kuten maakunta-kaavojen, aluekehitystyön sekä lupaprosessien taustaksi. Tietoja voivat hyödyntää myös eri toimialat. Merialuesuunnitelma ei kuulu alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään, eikä sillä ole oikeusvaikutuksia. Suunnitelma päivitetään vähintään kymmenen vuoden välein.

Meren- ja vesienhoitosuunnitelmat

Valtioneuvosto teki 16.12.2021 päätökset merenhoitosuunnitelmasta sekä seitsemästä alueellisesta vesienhoitosuunnitelmasta vuosille 2022–2027. Niissä esitetään toimet, joiden avulla pyritään saavuttamaan meren ja vesien hyvä tila.

Vesienhoidon suunnittelua ohjaavat Suomessa laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006). Vesienhoidon yleisenä tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa pohja- ja pintavesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä.

Suomen päivitetty merenhoitosuunnitelma

Merenhoitosuunnitelman tavoitteena on Suomen meriympäristön hyvä tila. Merenhoitosuunnitelmassa on kolme osaa, jotka päivitetään joka kuudes vuosi. Merenhoitosuunnitelma koskee Suomen aluevesiä ja talousvyöhykettä. Ensimmäisen osan päivitys valmistui vuonna 2018. Suunnitelman toisen osan eli seurantaohjelman päivitys valmistui vuonna 2020 ja kolmannen osan eli toimenpideohjelman päivitys valmistui vuonna 2021. Merenhoidon suunnittelussa sovelletaan ekosysteemilähestymistapaa.

Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa sisältää arvion meriympäristön tilasta ja hyvän tilan määritelmät sekä ympäristötavoitteet ja niihin liittyvät indikaattorit. Suunnitelman toinen osa, seurantaohjelma, tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan arvioida meriympäristön vallitsevaa tilaa ja meriympäristöön kohdistuvia ihmisperäisiä paineita. Se kokoaa yhteen jo olemassa olevia seurantoja. Päivitetty ohjelma sisältää joitain uusia seurantakohteita. Suunnitelman kolmas osa, toimenpideohjelma, koostuu jo olemassa olevista nykytoimenpiteistä ja merenhoidon uusista toimenpiteistä. Nykytoimenpiteisiin kuuluu muun muassa kansallista lainsäädäntöä sekä meren tilan parantamiseen tähtääviä ohjelmia ja strategioita. Nykytoimenpiteisiin lukeutuvat myös vesienhoitosuunnitelmat, joilla vähennetään maalta peräisin olevaa kuormitusta.

Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2022–2027

Vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on estää pintavesien ja pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan toimenpiteiden vaikutuksia. Merenhoidon, tulvariskien hallinnan ja luonnonsuojelun tavoitteet otetaan suunnittelussa huomioon. Suunnittelu tehdään vesienhoitoalueittain.

Valtioneuvoston vuonna 2021 hyväksymä Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalue kattaa hallinnollisesti koko tai lähes koko Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan, Satakunnan, Varsinais-Suomen ja Kanta-Hämeen alueista ja lisäksi alueita Keski-Suomen länsiosista. Suunnittelua varten vesienhoitoalueen pintavedet on jaettu toimenpideohjelma-alueisiin ja osa-alueisiin, joiden luonnonosuhteet ja ihmistoiminnot poikkeavat toisistaan. Vesienhoitoalueen pohjavedet käsitellään ELY-keskuksittain. Alueen selvästi suurin joki on Kokemäenjoki. Vesienhoitoalueen suurimmat järvet ovat Näsijärvi, Säskylän Pyhäjärvi, Lappajärvi ja Längelmävesi. Saaristomeren, Selkämeren ja Merenkurkun rannikkovedet ovat osa läntistä vesienhoitoaluetta. Vesienhoitoalueeseen kuuluu myös useita pohjavesialueita.

Vesienhoitosuunnitelmaa tarkentavat toimenpideohjelmat on tehty ELY-keskuksittain siten, että Satakuntaa koskeva osuus sisältyy Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmaan vuosille 2022–2027.

Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027

Maa- ja metsätalousministeriö on hyväksynyt 16.12.2021 tulvariskien hallintasuunnitelmat vuosille 2022–2027. Suunnitelmien avulla pyritään tehostamaan tulvariskien ehkäisyä, tulvien ennustamista, niistä va-

roittamista sekä pelastustoimien suunnittelua. Suunnitelmissa ehdotetaan noin 450 käytännön toimenpiteitä, joita ovat mm. tulvavesien pidättäminen, vesistön säännöstelyn kehittäminen sekä penkereiden rakentaminen. Ilmastonmuutos otettiin entistä paremmin huomioon päivitettyissä hallintasuunnitelmissa. Tulvariskien hallintasuunnitelmien valmistelusta ovat vastanneet alueelliset ELY-keskukset ja tulvaryhmät. Merkittävät tulvariskialueet arvioidaan seuraavan kerran 2024 ja suunnitelmat päivitetään seuraavan kerran viimeistään vuonna 2027. Tulvariskien hallinnan ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Tulvariskien hallinnan vaiheet on määritelty tulvariskilaissa (620/2010).

Satakunnassa on nimetty merkittäviksi tulvariskialueiksi Kokemäenjoen vesistöalueella Huittisten ja Porin tulvariskialueet. Porin ja Huittisten tulvariskialueiden asioita on käsitellyt Kokemäenjoen vesistöalueen tulvaryhmä. Kokemäenjoen vesistön tulvariskien hallinnan keskeisimpiä toimenpiteitä ovat tulvasuojelun osalta Porin tulvasuojeluhankkeen loppuun saattaminen sekä Säpilän oikaisu-uomahankkeen rakentamisaikavaiheen aloittaminen lupa- ja rahoitusilanteen salliessa. Erittäin tärkeitä toimenpiteitä ovat myös vesistöalueen säännöstelyyn liittyvä varautumisyhteistyö sekä tarvittavat säännöstelylupien ajantasaistamiset.

Kulttuuriympäristöstrategia 2014–2020

Valtioneuvoston 20.3.2014 tekemän periaatepäätöksen mukainen Kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020 kiteyttää kulttuuriympäristöä koskevat tavoitteet kolmeen näkökulmaan: merkittävä voimavara, kestävä kehitys ja hyvä hallinto. Strategiset valinnat muodostavat viisi tavoitteisiin perustuvaa kokonaisuutta: kulttuuriympäristö on voimavara, kulttuuriympäristölainsäädäntö ja sen soveltaminen on laadukasta, kulttuuriympäristön merkitys ja arvo tunnustetaan, yhteistyöstä voimaa, kulttuuriympäristötieto on riittävää ja laadukasta. Strategiset valinnat sisältävät yhteensä 20 toimenpidettä.

Kansallinen maailmanperintöstrategia 2015–2025

Unescon yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta (SopS 19/1987) on hyväksytty 1972, jonka tavoitteena on eri kansakuntien ainutlaatuisen perinnön arvostuksen lisääminen ja sitä koskevan tiedon levittäminen. Suomi ratifioi maailmanperintösopimuksen vuonna 1987. Jäsenmaita maailmanperintösopimus velvoittaa huolehtimaan alueellaan sijaitsevan kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittämisestä, suojelemisesta, säilyttämisestä, esittelemisestä sekä tuleville sukupolville välittämisestä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatiman kansallisen maailmanperintöstrategian valtioneuvosto hyväksyi huhtikuussa 2015. Maailmanperintöstrategialla linjataan Suomen maailmanperintöpolitiikkaa ja Unescon maailmanperintösopimuksen toteutusta Suomessa. Dokumentissa on määritelty viisi strategista päälinjausta, joihin on liitetty yhteensä 14 tavoitetta toimenpide-ehdotuksineen. Strategian toteutuksen tulisi nojata kolmeen tukipilariin, jotka ovat maailmanperintökohteet universaaleine arvoineen ja niiden vaalimisessa keskeiset toimijaverkostot sekä uutta luova toiminta. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä laati vuonna 2016 kansalliselle maailmanperintöstrategialle erillisen toimeenpanosuunnitelman, jossa strategian toimenpide-ehdotuksille määriteltiin konkreettiset toteutustavat, vastuutahot, aikataulut, kustannusvaikutukset ja toteutuksen seuranta.

Suomen seitsemästä maailmanperintökohteesta kaksi sijaitsee Satakunnan alueella, molemmat Raumalla. Pohjoismaisesta puukaupunkirakentamisen poikkeuksellisenä esimerkkinä Vanha Rauma nimettiin maailmanperintöluetteloon vuonna 1991 ja Sammallahdenmäen pronssikautinen hautaröykkiöalue merkittiin maailmanperintöluetteloon vuonna 1999 Suomen ensimmäisenä arkeologisena kohteena.

Kulttuuriperintöstrategia

Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla on valmistelussa Suomelle ensimmäinen kulttuuriperintöstrategia vuosina 2021–2022. Strategian laadinnan tueksi on valmistunut vuoden 2021 keväällä taustaselvitys, jonka avaintemoja ovat kestävä tulevaisuus, kulttuuriperinnön monimuotoisuus ja kestävä käyttö sekä yhdenvertaisuus. Selvityksessä todetaan, että kansalliselle kulttuuriperintöstrategiatyölle suuntaa antaa muun muassa Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkitykses-

tä (Faron sopimus 2005), jonka eduskunta hyväksyi vuonna 2017. Faron sopimus määrittelee kulttuuriperintöä yhteisenä ja arvokkaana voimavarana, korostaa sen monimuotoisuutta ja merkitystä kestävän taloudellisen kehityksen resurssina painottaen kulttuuriperintöyhteisöjä. Esiselvityksen mukaan strategia-työn lähtökohtiin kuuluu myös Euroopan unionin ministerineuvoston vuonna 2017 hyväksymä eurooppalainen kulttuuriperintöstrategia (Strategia21), jossa tarkastellaan kulttuuriperintöä osallistumisen ja hyvän hallinnon edistäminen, kestävän alueellisen ja taloudellisen kehityksen sekä tiedon ja kasvatuksen näkökulmasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatima ja 2022 toukokuussa julkaistu esitys kulttuuriperintöstrategiaksi (Kulttuuriperintö voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvälle elämälle) oli lausuntokierroksella 6.6.-31.8.2022 välisenä aikana. Strategian asettaman vision mukaan vuonna 2030 kulttuuriperinnön merkitys yhteiskunnan voimavarana on vahvistunut ja sen seurauksena ihmisten elämänlaatu parantunut. Visiossa tavoitellaan myös, että kulttuuriperintö toimii siltana ihmisten välillä ja tarjoaa ratkaisuja kestävän tulevaisuuden rakentamiselle. Strategia sisältää neljä tavoitelukua, joissa ovat keskeisiä ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet kulttuuriperinnöstä, kulttuuriperintö osana ekologista kestävyttä, osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalin kestävä hyödyntäminen. Tavoitteissa on huomioitu läpäisevästi tieto ja taidot, digitaalisuus, alueellisuus, paikallisuus sekä kansainvälisyys. Tavoitteena on, että valtioneuvosto tekee laaditun ehdotuksen pohjalta periaatepäätöksen vuoteen 2030 ulottuvaksi kulttuuriperintöstrategiaksi.

Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma

Valtioneuvosto on julkaissut uuden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman vuosille 2022–2035. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ympäristöministeriön johdolla laadittu strategia-asiakirjassa on määritelty rakennettua ympäristöä ja erityisesti sen suunnittelua koskevat toimintalinjaukset. Kohti kestävää arkkitehtuuria -ohjelma on jaettu viiteen temaattiseen lukuun. Kutakin ohjelman perustana olevaa teemaa – ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja osallisuus, talous ja kansainvälisyys, merkitys ja identiteetti sekä koulutus ja tutkimus – on tarkasteltu poikkialaisesti.

Ohjelmassa on tarkasteltu kestävän arkkitehtuurin käsitettä ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyuden näkökulmasta, joita yhdistävänä teemakokonaisuutena on korostettu koulutuksen, tutkimuksen ja kasvatuksen merkitys kestävän elinympäristön toteutumisen osalta. Ohjelmassa tuodaan keskusteluun arkkitehtonisen kestävyuden käsite, jota laajennetaan koskemaan paitsi olemassa olevia rakennuksia ja muita kulttuuriperinnön osa-alueita myös rakennusten, tilojen sekä alueiden ja maisemien suunnittelua. Ohjelman keskeinen viesti on, että hyvän rakennetun ympäristön muodostumiseen tarvitaan monialaista yhteistyötä, osaamista ja keskustelua.

Biodiversiteettistrategia

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Jäsenmaat ovat sitoutuneet 17 avaintavoitteeseen, jotta tavoite saavutetaan. Kolme tavoitteista liittyy luonnonsuojelualueverkostoon. Neljätoista muuta tavoitetta liittyvät elinympäristöjen tilan parantamiseen suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Suomessa tärkeä periaate tavoitteiden saavuttamisessa on vapaaehtoisuus. Helmi- ja METSO-ohjelma tukevat osallisuuden tavoitteiden saavuttamista.

Komissio edellyttää, että jäsenmaat antavat kaksi sitoumusta avaintavoitteisiin liittyen. Suomen kansallisten sitoumusten valmistelua varten on asetettu hanke, jonka työryhmä valmistelee ehdotukset sitoumuksiksi vuoden 2022 aikana. Laajapohjainen ohjausryhmä seuraa hankkeen etenemistä ja käsittelee työryhmän työhön liittyviä keskeisimpiä kysymyksiä. Työryhmä ja ohjausryhmä aloittavat työnsä helmikuussa 2022.

Suomessa valmistellaan parhaillaan myös uutta kansallista biodiversiteettistrategiaa sekä siihen liittyvää toimintaohjelmaa vuoteen 2030. Strategiassa huomioidaan kansallisten tavoitteiden lisäksi YK:n luonnon

monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tavoitteet sekä EU:n uusi biodiversiteettistrategia. Työ on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 2022.

Strategialla tehostetaan luonnon monimuotoisuuden suojelua ja edistetään heikentyneiden ekosysteemien palautumista. Lisäksi toimenpiteiden ja vaikuttavuuden mitattavuutta kehitetään. Strategia ja toimintaohjelma kytketään osaksi kansainvälisiä sekä EU:ssa asetettuja tavoitteita.

Uutta biodiversiteettistrategiaa valmistellaan, sillä Suomen luonnon monimuotoisuus heikkenee edelleen. Uhanalaisten lajien määrällä mitattuna heikkeneminen on jopa nopeutunut. Strategian tavoitteena on pysäyttää monimuotoisuuden väheneminen ja kääntää kehitys elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä.

Ajassa uudistuva maaseutu. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2021–2027

Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2021 julkaisema Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma vuosille 2021–2027 on kansallisen maaseutupoliittikan toimintaohjelma, jonka vision mukaan monimuotoinen maaseutu nähdään kansallisena menestystekijänä. Strategiset kiintopisteet, jotka ovat keskinäisriippuvuus, ympäristöoikeudenmukaisuus ja uusi tietotalous, toimivat myös ohjelman läpileikkaavina teemoina ja näyttävät suunnan kohti ohjelman visiota. Maaseutupoliittisena tavoitteena on, että Suomea kehitetään kokonaisuutena vahvistaen paikallislähtöisiä mahdollisuuksia. Ohjelmassa tuodaan esille, että maaseutu tarjoaa alustan, resursseja ja ratkaisuja hyvälle elämälle, innovatiivisuudelle, yrittäjyydelle ja kestäville yhteiskunnalle sekä ratkaisuja kestävyyskriisiin.

Kokonaisuohjelmassa käsitellään viisi teemaa: Luonnonvarojen kestävästä käytöstä enemmän lisäarvoa, maaseudun toimijat osana kestävästä siirtymän ratkaisua, kilpailukykyyn ja elinvoiman vahvistaminen, sujuvan arjen varmistaminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Kokonaisuohjelma toteutetaan maaseutupoliittikan neuvoston johdolla sekä laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Sen toimeenpanoa seurataan ja arvioidaan kahden vuoden välein.

Kansallinen metsästrategia

Kansallinen metsästrategia kuvaa metsäalan tärkeimmät tavoitteet, joihin julkinen valta keskittyy osana alan yhteistä kehittämistä. Valtioneuvosto vahvisti laajan sidosryhmäyhteistyön pohjalta valmistellun päivitetyn kansallisen metsästrategian 2025 periaatepäätöksellään 21.2.2019.

Kansallinen metsästrategia 2025 tavoittelee seuraavia päämääriä: 1. Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille; 2. Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuoliset ja 3. Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä. Metsästrategia perustuu metsäpoliittiseen selontekoon ja eduskunnan siihen antamaan kannanottoon. Sillä on liittymäkohtia muihin valtionhallinnon strategioihin. Biotalous-, energia- ja ilmasto- sekä biodiversiteettistrategioiden toimeenpanot kytkeytyvät metsästrategian päämäärien saavuttamiseen. Alueelliset metsäohjelmat toteuttavat metsästrategian tavoitteita alueellisella tasolla. Metsästrategian toimeenpanosta laaditaan raportti vuosittain.

Uuden metsästrategian valmistelu on käynnistynyt ja Kansallisen metsästrategian 2035 luonnos oli lausunnoilla syksyllä 2022.

Suomen biotalousstrategia 2022–2035

Suomen ensimmäinen kansallinen biotalousstrategia (Kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää) hyväksyttiin toukokuussa 2014 osana valtioneuvoston periaatepäätöstä ”Kasvun kärjet”. Vuonna 2018 päivitetyn EU:n biotalousstrategian pohjalta työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämän biotalousstrategian päivityksessä tunnistettiin biotalouden arvonlisän kasvattaminen tärkeäksi painopistealueeksi. Suomen päivitetty biotalousstrategia tähtää biotalouden arvonlisän kaksinkertaistamiseen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla ja siten, että Suomi on ilmastoneutraali vuonna 2035. Biotalousstrategia toteutetaan resurssi- ja kiertotalouden keinoin. Strategia tukee vahvasti Suomen ja EU-alueen vihreää siirtymää.

Biotalousstrategiassa esitetyt toimenpiteet jakautuvat neljään osa-alueeseen, joilla tähdätään biotaloudesta korkeampaan arvonlisään, vahvaan osaamis- ja teknologiaperustaan, kilpailukykyiseen toimintaympäristöön sekä bioresurssien ja muiden ekosysteemien käytettävyyteen ja kestävyys. Strategiassa tarkastellaan myös sektorikohtaisia toimenpiteitä arvonlisän kasvattamiseksi.

Suomen biotalousstrategia toteutetaan ministeriöiden yhteistyönä ja siihen osallistuvat laajasti mm. Suomen alueet, tutkimus-, kehitys- ja koulutusorganisaatiot sekä yritykset. Toteutusta rahoitetaan muun muassa Suomen kestävä kasvun ohjelmasta.

Kiertotalouden strateginen ohjelma

Suomelle vuoteen 2035 laaditun kiertotalouden strategisen edistämishjelman valmistelusta on vastannut ympäristöministeriö yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Yhteistyöhön ovat osallistuneet keskeiset ministeriöt (YM, TEM, MMM, VM, LVM, OKM ja UM) useat tutkimuslaitokset (LUKE, SYKE, VATT, VTT) sekä myös Sitra ja Business Finland. Kiertotalouden strategisen ohjelman tavoitteiden toteutuminen edellyttää toimia ja muutosta kaikilla sektoreilla, yrityksissä ja kunnissa sekä valtionhallinnossa. Valtioneuvoston keväällä 2021 tekemässä periaatepäätöksessä linjataan keskeiset toimet, joiden toteuttamiseen ministeriöt sitoutuvat vastuualueillaan vuosina 2021–2024. Ohjelmassa on esitetty 41 toimenpidettä ja niille keskeiset toteuttajat ja yhteistyökumppanit. Tavoitteena on, että toimet käynnistyvät mahdollisimman pian ja niitä toteutetaan yli hallituskauden. Rahoitusta vaativat toimenpiteet käsitellään ja niistä päätetään erikseen talousarvio- ja JTS-prosesseissa.

Ohjelman visiona on, että vuonna 2035 Suomen hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta on menestyvän taloutemme perusta, jossa kestävät tuotteet ja palvelut ovat valtavirtaa ja jakamistalous arkipäivää. Visiossa linjataan, että valintamme vuonna 2035 ovat tulevaisuuskestäviä ja vahvistavat reilua hyvinvointiyhteiskuntaa, minkä lisäksi luonnonvarojen käyttö on kestävä ja materiaalit pysyvät kiertossa pidempään ja turvallisesti. Kiertotalouden läpimurto voidaan vision mukaan tehdä innovaatioiden, digitaalisten ratkaisujen, fiksun sääntelyn sekä vastuullisten sijoittajien, yritysten ja kuluttajien avulla. Lisäksi visiossa todetaan, että vuonna 2035 kiertotalous-Suomi vaikuttaa maailmalla ja tarjoaa kestäviä ratkaisuja kansainvälisillä markkinoilla. Visio toteutetaan luonnonvarojen kestävällä ja tehokkaalla käytöllä kolmen vuoteen 2035 saavutettavan tavoitteen pohjalta: primääriaraaka-aineiden kotimainen kokonaiskulutus ei ylitä vuoden 2015 tasoa, resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta ja materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä tutkitaan ohjelman tavoitteiden toteuttamista tukevia kannustimia sekä tarkastellaan kiertotaloudelle avautuvia markkinoita, eri sektoreiden roolia kiertotalouden edistämisessä, kiertotalouden edellytyksinä toimivia innovaatioita, digitalisaatiota ja osaamista sekä kiertotalous-ulkopolitiikan mahdollisuuksia kestävä kehityksen tavoitteiden kansainvälisessä toimeenpanossa.

Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030

Vuoteen 2030 ulottuvan strategian missiona on auttaa kansalaisia voimaan paremmin, yhteydessä luontoon ja sitä arvostaen. Visiona on panostaa luonnon virkistyskäyttöön kansallisena menestystekijänä, lähiluonnon nousu arvoonsa päätöksenteossa ja että yhä useampi löytää itselleen sopivan tavan liikkua luonnossa. Näin väestön terveys ja hyvinvointi parantuvat. Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kansallises-ta strategiasta 19.5.2022.

Strategisiksi tavoitteiksi on määritelty lähiluonnon saavutettavuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyden vaaliminen virkistyskäytössä, voimavarojen tunnistaminen ja yhteistyö sekä luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus. Näiden pohjalta on laadittu toimintalinjaukset, jotka kuvastavat tarvittavia lisätoimia vision saavuttamiseksi.

Kansallinen pölyttjästrategia ja toimenpidesuunnitelma

Kansallisen pölyttjästrategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteena on turvata pölyttäjien ja pölytyksen tulevaisuus maassamme. Pölyttävät hyönteiset ovat välttämättömiä sekä maataloudelle että luonnon ekosysteemien toiminnalle.

Pölyttjästrategian tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä pölyttäjien määrän ja monimuotoisuuden väheneminen on pysäytetty, pölyttjäkannat vahvistuvat ja luonnon- ja viljelykasvien pölytys on turvattu.

Toimenpidesuunnitelma sisältää 27 toimenpidettä, jotka jakautuvat viiteen aihepiiriin. Kahden ensimmäisen toimenpiteillä parannetaan sekä uhanalaisten että yleisempien pölyttäjien elinympäristöjä ja elinolosuhteita. Kolmas aihepiiri koskee tarhuttujen pölyttäjien vastuullista käyttöä, ja neljäs pölyttäjiä koskevan tutkimus- ja seurantatiedon parantamista. Viides aihepiiri käsittelee pölyttäjiä tukevaa viestintää, neuvontaa ja toiminnan aktivoimista.

Pölyttjästrategia sisältää ehdotuksen kansallisesta pölyttjäseurannasta ja arvion sen edellyttämistä resursseista. Lisäksi on arvioitu myös eräiden muiden toimenpiteiden edellyttämiä voimavaroja. Strategian ympäristövaikutukset arvioidaan hyvin myönteisiksi, mutta vaikuttavuus tulee riippumaan toimenpiteiden toteutumisen mittakaavasta.

Kantaverkon kehittämissuunnitelma 2022–2031

Kantaverkon kehittäminen on Suomen sähkönsiirtojärjestelmästä vastaavan Fingrid Oyj:n keskeisiä perustehtäviä. Kantaverkon kehittämissuunnitelmassa esitetään Fingridin kantaverkon kehitystarpeet ja suunnitellut investoinnit seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Kehittämissuunnitelma perustuu Fingridin asiakaidensa kanssa yhteistyössä laatimiin alueellisiin verkkosuunnitelmiin ja on sovitettu yhteen Itämeren alueen kehittämissuunnitelman ja koko Euroopan unionin alueen kattavan kymmenvuotisen verkkosuunnitelman (Ten-Year Network Development Plan, TYNDP) kanssa.

Kehittämissuunnitelman mukaan tulevaisuudessa Porin ja Rauman seudun suunnittelualueella parannetaan ja uusitaan vanhenevia sähköasemia ja voimajohtoja. Rauman 110 kV kytkinlaitos uusitaan vuonna 2023. Vuonna 2025 rakennetaan uusi Huittinen-Forssa 400 kV yhteys. Alaorsteen uusitaan ikääntynyt Kolsi-Forssa 110 kV voimajohto Huittisen ja Forssan välillä. Uudella Huittisten ja Forssan välisellä 400 kV voimajohtoyhteydellä parannetaan energiatehokkuutta ja käyttövarmuutta merkittävästi. Uusi voimajohtoyhteys mahdollistaa entistä paremmin huolto- ja vikakeskeytykset ilman, että sähköjärjestelmän käyttövarmuus alenee.

2.2. Maakunnalliset lähtökohdat

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset maakunnan tavoiteltavalle kehitykselle. Maakuntakaavassa yhteensovitetään maakunnalliset ja valtakunnalliset tavoitteet maakunnalliset olosuhteet, erityistarpeet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset huomioiden. Maakunnallisia suuntaviivoja työlle antaa Satakunta-strategia, joka sisältää Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 ja Suomen merialuesuunnitelma 2030 Satakunnan merialueelle sijoittuvan Saaristomeren ja Selkämeren merialuesuunnitelman osalta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaavat, joiden kaavamerkintöjä ja määräyksiä tarkastellaan uudistuneiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uusimpien selvitysten, suunnitelmien ja inventointitietojen nojalla. Kaavan tarkemmat tavoitteet määritellään kaavaprosessin kuluessa vuorovaikutteisesti kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Voimaan tullessaan Satakunnan maakuntakaava 2050 kumoaa Satakunnan aiemmat kokonais- ja vaihemaakuntakaavat.

2.2.1. Satakunta-strategia

Satakunnan maakuntavaltuusto hyväksyi 10.12.2021 Satakunta-strategian, joka sisältää Maakuntasuunnitelman 2050, Maakuntaohjelman 2022–2025 ja siihen liittyvän ympäristöselostuksen sekä Älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027.

Satakunta-strategian päätavoitteena on maakunnan kilpailukyvyyn ja elinvoiman sekä satakuntalaisten hyvinvoinnin vahvistaminen. Satakunta-strategian toteuttamisella tavoitellaan strategian tulevaisuuskuviin mukaista tahtotilaa, jonka mukaan Satakunta on vuonna 2050 elinvoimainen, energinen ja uudistuva maakunta, hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta sekä vastuullinen ja osaava maakunta.

Satakunta-strategia muodostuu vuoteen 2050 tähtäävästä pitkän aikavälin maakuntasuunnitelmasta, joka kuvaa tulevaisuuden tahtotilaa, sekä lähivuosien kehitystarpeita määrittelevästä maakuntaohjelmasta 2022–2025. Maakuntaohjelmaan kytkeytyy myös EU:n edellyttämä Satakunnan älykkään erikoistumisen strategia, jonka tavoitteena on edistää innovaatiotoimintaa. Satakunnan pitkän aikavälin maakuntasuunnitelma antaa suuntaviivat sekä maakuntaohjelman että maakuntakaavan laadinnalle. Satakunta-strategian laadinnan yhteydessä on toteutettu SOVA-lain 2 §:n mukainen vaikutusten arviointi.

2.2.2. Satakunnan maakuntakaavoitus

Satakunnan maakuntakaava

Ympäristöministeriö vahvisti 30.11.2011 Satakunnan maakuntakaavan (N:o YM1/5222/2010). Samalla ympäristöministeriö vahvisti maankäyttö- ja rakennuslain 210 §:n 1 momentin nojalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena maakuntakaavana voimassa olevien Satakunnan seutukaava 5:n ja Satakunnan seutukaava 2:n sekä Kiiikoisten kunnan alueella voimassa olevan Pirkanmaan 3. seutukaavan kumoamisen. Satakunnan maakuntakaava on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätöksellä 13.3.2013.

Satakunnan maakuntakaavasta on kumottu Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 tekemällä Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 hyväksymiseen liittyvällä päätöksellä taajamatoimintojen alueen (A), keskustatoimintojen alueen (C), vähittäiskaupan suuryksikköjen alueen (KM, km), palvelujen alueen (P), työpaikka-alueen (TP), valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (vma) sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen (kh1, kh2, kh) kaavamerkinnot ja -määräykset.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 1

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 määritellään maakunnallisesti merkittävät tuulivoimatuotannon alueet sekä niihin liittyvä energiahuolto. Maakunnallisesti merkittäviksi luokitellaan 8–10 tuulivoimalayksikön alueet. Maakunnallinen merkittävyys riippuu myös alueen herkkyystekijöistä kuten rannikon läheisyydestä, kulttuuriympäristöstä, maisemasta, luontoarvoista, linnustosta ja asutuksen läheisyydestä.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 on osoitettu yhteensä 17 tuulivoimatuotannon aluetta. Alueista seitsemän sijoittuu rannikkovyöhykkeelle, kuusi Pohjois-Satakunnan alueelle ja neljä muualle Satakuntaan. Tuulivoimaloiden alueiden pinta-ala on yhteensä 128 km². Teoreettisen laskennan mukaan Satakunnan vaihemaakuntakaavalla 1 mahdollistetaan 300 tuulivoimalayksiköllä 3,10 TWh sähkön tuotanto.

Ympäristöministeriö on vahvistanut 3.12.2014 Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1. Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 6.5.2016.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 on käsitelty uusia teemoja kuten aurinkoenergian tuotantoa ja terminaalitoimintojen alueita, täydennetty maakuntakaavassa osoitettuja aluevarauksia kuten turvetuo-

tannon alueita ja päivitetty kokonaisuusmaakuntakaavan kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden merkintöjä sekä kaupan teemaa.

Maakuntavaltuusto hyväksyi 17.5.2019 Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 ja aineistossa esitettyjen Satakunnan maakuntakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten kumoamisen. Maakuntavaltuuston päätös sai lainvoiman 1.7.2019. Kuulutus Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 voimaantulosta julkaistiin 20.9.2019.

2.2.3. Muut maakunnalliset ja alueelliset strategiat ja ohjelmat

Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030

Vuonna 2021 valmistunut Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030 on tuotettu Satakunnan ammattikorkeakoulussa (SAMK) osana Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE) -nimistä EU:n Life-hanketta. Strategia on tarkoitettu Satakunnan ilmastotyön tueksi ja taustamateriaaliksi. Toiveena on, että satakuntalaiset toimijat käyttäisivät laadittua strategiaa työkalupakkina, tausta-aineistona ja yhteistyön edistäjänä. Strategian laadinnassa on hyödynnetty aiempaa Satakunnan ilmasto- ja energiastrategiaa 2020.

Satakuntaliitossa on käynnistynyt ympäristöministeriön rahoittamana vuoden 2022 alussa Ilmastotyön vahvistaminen Satakunnassa -niminen hanke, joka päättyy vuoden 2023 toukokuussa. Hankkeen keskeinen tavoite on edistää alueellista ilmastotyötä Satakunnassa siten, että huomioidaan paikalliset erityispiirteet ja kannustetaan etenkin uusia kuntia lähtemään mukaan ilmastotyöhön tarjoamalla ajankohtaista ilmastotietoa ja mahdollisuuksia verkostoitua. Lisäksi tavoitteena on luoda maakunnallinen kumppanuusverkosto- ja toimintamalli kuntien ilmastotavoitteiden edistämiseksi.

Länsi-Suomen liikennestrategia

Kuusi Länsi-Suomen maakuntaa (Etelä-Pohjanmaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa ja Satakunta) ovat laatineet yhteisen liikennestrategian, johon on kiteytetty maakuntien yhteinen näkemys alueen tärkeimmistä liikennejärjestelmäkysymyksistä kaikki liikennemuodot huomioiden. Liikennestrategian avulla pyritään vaikuttamaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman teemoihin ja painotuksiin, jotta Länsi-Suomelle tärkeät asiat tulisivat huomioitua. Lisäksi Länsi-Suomen liikennestrategian avulla pyritään tunnistamaan liikennejärjestelmän teemoja, joissa maakuntien on hyödyllistä ja kustannustehokasta tehdä keskinäistä yhteistyötä.

Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Satakuntaliitto käynnisti yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman päivistyksen vuoden 2021 alussa muuttuneen toimintaympäristön, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja Länsi-Suomen liikennestrategian linjausten sekä muiden valtakunnallisten ja maakunnallisten kehittämislinjausten mukaiseksi. Suunnitelma on valmistunut vuoden 2022 keväällä.

Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma on maakunnan toimijoiden yhteinen näkemys Satakunnan liikennejärjestelmän tulevaisuuden tilasta. Suunnitelmassa esitetään Satakunnan liikennejärjestelmän kehittämistavoitteet ja -linjaukset, palvelutasotavoitteet ja -tarkastelut, toimenpideohjelma sekä vaikutusten arviointi. Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita ovat saavutettavuus, kilpailukyky, kestävyys ja turvallisuus. Suunnitelma sisältää kehittämistoimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia asukkaiden arjen liikkumisen, elinkeinoelämän kuljetuksien sekä alueen kilpailukykyyn kannalta. Suunnitelmaa on laadittu vuorovaikutuksessa alueen kuntien, valtion liikenneviranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Länsi-Suomen vesihuoltostrategia

Länsi-Suomen vesihuoltostrategia on laadittu Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Pirkanmaan, Kanta-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien alueille kaikkien vesihuoltotoimijoiden yhteiseksi strategiaksi. Strategian tavoitteena on turvata laadukas, toimiva, erilaisiin riskeihin varautunut, energiatehokas ja kohtuuhintainen vesihuolto Läntisen Suomen asukkaille vuoden 2050 tilanteessa.

Strategiassa on tunnistettu kuusi vesihuollon painopistettä: resurssit, vesihuolto-omaisuus, toimintavarmuus, osaaminen, terveys ja ympäristönsuojelu sekä energiaviisas ja resurssitehokas vesihuolto. Strategiset painopisteet sisältävät keskeisimmät vesihuollon osa-alueet, joita pitää kehittää, jotta visio – Läntisen Suomen vesihuoltopalvelut ovat ensiluokkaisia ja ennakoivat toimintaympäristön muutoksia – saavutetaan. Strategia ja ensimmäinen toimenpideohjelma julkaistaan vuoden 2022 alussa.

Lounais-Suomen metsäohjelma 2021–2025

Lounais-Suomen metsäohjelma 2021–2025 perustuu päivitettyyn Kansalliseen metsästrategiaan 2025. Sen visiona on: Lounais-Suomen metsien aktiivinen, kestävä hoito ja käyttö lisäävät hyvinvointia sekä maakuntien elinvoimaisuutta. Visioon päästään viiden strategisen linjauksen avulla: 1. Metsiä hyödynnetään aktiivisesti ja kestävästi, 2. Metsiin ja puuhun perustuva liiketoiminta kasvaa, kehittyy ja monipuolistuu, 3. Metsät on helppo saavuttaa fyysisesti ja digitaalisesti, 4. Metsänomistajat hoitavat metsäomaisuuttaan tavoitteellisesti ja 5. Metsäalalla toimitaan verkostoissa ja panostetaan kumppanuuksiin.

Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat

Suomessa on vuoden 2019 alusta toiminut 118 kalatalousaluetta. Pääosin Satakunnan alueella sijoittuvat Kokemäen, Porin, Eurajoki-Lapinjoen ja Karvianjoen kalatalousalueet. Lisäksi osittain Satakunnan puolelle ulottuvat Kokemäenjoen yläosan, Kyrösjärven ja Sirppujoen kalatalousalueet.

Kalastuslain 35 §:n mukaan kalatalousalueen on laadittava ja otettava käyttöön aluettaan koskeva käyttö- ja hoitosuunnitelma, jolla turvataan alueen kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto ja käyttö sekä biologinen monimuotoisuus, ja edistetään vapaa-ajan sekä kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä. Käyttö- ja hoitosuunnitelman sisältövaatimuksista säädetään kalastuslain 36 §:ssä.

Kalastuslain 40 §:n mukaan kalatalousalueen kalavarojen käyttö ja hoito on järjestettävä hyväksytyn käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti. Kalatalousalue ja kalastusoikeuden haltijat vastaavat suunnitelman toteuttamisesta siltä osin kuin suunnitelman toteuttaminen niitä koskee. Viranomaisten on otettava toiminnassaan huomioon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman kalavarojen käyttöä ja hoitoa koskevat yleiset suuntaviivat.

ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen on hyväksynyt Satakunnan ja Varsinais-Suomen käyttö- ja hoitosuunnitelmat v. 2022 ja ne ovat saaneet lainvoiman syksyllä 2022. Hyväksymisen jälkeen suunnitelma on voimassa enintään kymmenen vuotta, mutta on suositeltavaa, että suunnitelma tarkastetaan vuosittain yleiskokouksen yhteydessä ja päivitetään tarvittaessa

Lounais-Suomen ympäristöohjelma

Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2030 sisältää viisi kehityspolkua ja vuosille 2014–2020 niille nimettiin toiminnan painopisteet. Ohjelmaa on hyödynnetty luotaessa ympäristönäkökulmaa alueen monissa muissa strategia- ja ohjelmatöissä. Se on toiminut myös alueen toimijoiden selkänäjänä. Ohjelmaa ei ole viime aikoina päivitetty.

Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma 2025

Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman toisesta ja kolmannelta päivitöstyöstä on vastannut Satakunnan kulttuuriympäristötyöryhmä, jossa ovat edustettuina kulttuuriympäristöjen parissa työskentelevät alueelliset organisaatiot. Viimeisimmän, vuonna 2020 toteutetun Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman päivitöksen tulokset julkaistiin kokonaan Lounais-Suomen alueellisen yhteistyön foorumina ja tiedon jakajana toimivan Ympäristö Nyt -sivustolla.

Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman vuodelle 2025 asetetun vision mukaan kulttuuriympäristö on vaikiinnuttanut asemansa hyvinvoinnin ja elinvoiman lähteenä. Tavoitetilan kuvauksessa korostuvat muun muassa erityispiirteidensä osalta tasapainoisesti säilytetyn kulttuuriympäristön rooli paikallisen identiteetin vahvistajana, kulttuuriympäristön arvojen vaaliminen riittävin resurssein ja laaja-alaisesti tuotetun ja saavutettavan tiedon avulla sekä luontevasti sujuva monialainen yhteistyö kulttuuriympäristöjen suunnittelussa, hoidon toimenpiteissä ja markkinoinnissa. Satakunnan kulttuuriympäristöohjelmassa toimenpiteet on jaettu kolmen keskeiseksi tunnistetun päätavoitteen mukaan. Ne liittyvät tiedon ja tietoisuuden lisäämiseen, rakennusten korjaamisen ja kulttuuriympäristön hoidon edellyttämien resurssien turvaamiseen sekä kulttuuriympäristön ominaispiirteet huomioivaan maankäytön suunnitteluun.

Kauas katse kantaa - Satakunnan arkkitehtuuripolitiikka

Rakennettu ympäristö ja arkkitehtuuri ovat merkittävä osa satakuntalaista kulttuuriperintöä. Arkkitehtuuri on jokapäiväiseen elämään kuuluvaa käyttötaidetta. Rakennettu ympäristö on tunnustettu ja keskeinen osa kulttuuri- ja hyvinvointiyhteiskuntaa. Laadukas ympäristö ja kiinnostava arkkitehtuuri vaikuttavat paikkakunnan imagoon ja vetovoimaan. Merkittävin osa yhteistä varallisuutta on sitoutunut rakennettuun ympäristöön. Näistä lähtökohdista rakentuu satakuntalainen arkkitehtuuripolitiikka. Satakunnan arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on Satakunnan taidetoimikunnan tahdonilmaus.

Ohjelma on rakennettu seitsemän tavoitteen ympärille, joista kullekin on omistettu oma lukunsa. Jokaisen luvun alussa luonnehditaan tavoitetila, johon ohjelmalla Satakunnassa pyritään. Kunkin luvun päättää luettelo konkreettisista toimenpiteistä. Tavoitteita havainnollistaa runsas, satakuntalaista rakennettua ympäristöä ja arkkitehtuuria esittelevä kuvitus kuvateksteineen.

Satakunnan metsätalouden kasvuohjelma

Satakunnassa toteutettiin vuonna 2020 metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtoja koskenut selvitystyö, jossa tavoitteena oli tuottaa kokonaiskuva Satakunnan metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteista ja niiden kulkuvirroista. Osana työtä selvitettiin myös sivutuotemarkkinoita ja ennakoitiin sivutuotteiden käytön muutoksia tulevina vuosina. Keskeisen osan selvitystyön tausta-aineistosta muodostivat alan toimijoiden haastattelut, joita toteutettiin noin 60 kpl. Selvitystyön taustalla oli ajatus metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteiden optimaalisesta ja kaskadiperiaatteen mukaisesta ohjautumisesta.

Satakunnassa on hyvät edellytykset kehittää metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtojen laajaa ja kannattavaa hyödyntämistä osana kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Selvitystyön aikana maakunnan toimijoilta saatujen näkemysten pohjalta on noussut esiin teemoja, joissa on maakunnallista kehittämispotentiaalia. Kehittämisteemoissa on tuotu esille toimenpiteitä, joilla on mahdollista edistää ratkaisuja metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteiden mahdollisimman kattavaan, kannattavaan ja optimoituun hyödyntämiseen. Sahanpurusta ja kuoresta sekä muista metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteista olisi mahdollista kehittää paljon nykyistä korkea-arvoisempia tuotteita, tuhkalannoituksella voitaisiin edistää ravinteiden kiertoa takaisin metsään. Energiapuun korjuun lisäämisellä voitaisiin vastata mm. energiaturpeen käytön vähenemisestä johtuvaan siirtymään. Lisäksi nähdään potentiaalia kehittää Satakunnan biosivutuote-ekosysteemiä ja siihen liittyvää osaamista esimerkiksi peltojen hiilen ja ravinteiden sitomisen edistämiseksi.

Selvitys toteutettiin Satakuntaliiton koordinoimassa hankkeessa, jonka rahoitus saatiin valtion vuoden 2019 talousarviosta Työ- ja elinkeinoministeriön kautta. Selvitystyöstä vastasivat Anuari Oy, Suomen metsäkeskus ja Prizztech Oy.

Satakunnan bio- ja kiertotalouden kasvuohjelma

Satakunnan bio- ja kiertotalouden kasvuohjelma laadittiin vuonna 2019 Satakuntaliitossa täsmentämään tuolloin voimassa olleen Satakunnan maakuntaohjelman 2018–2021 strategisia kehittämislinjauksia yhteistyössä asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa. Satakunnassa on runsaasti elintarviketuotantoa ja -teollisuutta ja ohjelmassa keskityttiin käsittelemään elintarviketeollisuuden sivuvirtojen biokaasupotentiaalia sekä puhdistamolietepohjaisten kierrätyslannoitteiden hyödyntämistä.

Satakunnan biokierrätöksen kasvuohjelman toimenpidekokonaisuuksilla on haettu ratkaisuja erityisesti biopohjaisten sivuvirtamateriaalien mahdollisimman kattavaan, kannattavaan ja optimoituun hyödyntämiseen sekä kierrätysravinteiden käyttöön. Biokierrätöksen osalta Satakunnassa keskeistä on kiinnittää huomiota laajaan systeemiseen muutokseen, joka edellyttää muutoksia toimintaympäristöömme ja toimintatapoihimme, osaamisen vahvistamiseen sekä tietoisuuden ja innostuksen lisäämiseen kierrätöksen siirtymisen vauhdittamiseksi.

Satakunnan teollisuuden kasvuohjelma

Vuonna 2016 valmistunut Satakunnan teollisuuden kasvuohjelma -teollisuuspilotti on esitys teollisuuden kehittämisohjelmaksi Satakunnassa. Se on maakunnan yhteinen ohjelmajulistus satakuntalaisen teollisuuden ja sen uudistumisen merkityksestä Suomelle. Etenkin teollisuuspuistoihin keskittyvän ohjelmadokumentin tavoitteena on luoda maailman paras teollisuusalueisiin perustuva kokeilu ympäristö. Kehittämistyöhön on kutsuttu mukaan ministeriöitä ja valtion virastoja aktiivisessa ja mahdollistavassa roolissa.

Satakunnan kulttuuristrategia 2030

Satakunnan maakuntahallitus hyväksyi Satakunnan kulttuuristrategian 25.4.2022. Maakunnan kulttuuri-toimijoiden kanssa yhteistyössä toteutetulla Satakunnan kulttuuristrategian 2020 päivitysprosessilla luotiin suuntaviivat alueen kulttuuri-toiminnan kehittämiseksi tulevia vuosia varten. Strategian vision mukaan Satakunta on kulttuurisesti rikas ja monimuotoinen maakunta, jossa kulttuurin ja taiteen rooli on tunnustettu ja tunnustettu hyvinvoinnin, luovan osaamisen, innovaatioiden ja alueen elinvoimaisuuden vahvana perustana. Kulttuuriperintö, kulttuuriympäristöt ja taide ovat osa ihmisten arkea.

Kulttuuristrategiassa nostetaan esiin kolme tavoite- ja teemakokonaisuutta: kulttuuri kuuluu kaikille; kulttuuri- ja taidealan vaikuttavuus; kulttuuri ja taide elinvoiman ja hyvinvoinnin lähteenä. Lisäksi strategiassa luetellaan keskeiset toimenpiteet sekä toimintatavat, joiden avulla voi saavuttaa tavoitteiden mukaista kulttuurimaakuntaa. Kulttuuristrategia sisältää myös linjauksia siitä, miten kumppanuudet ja verkostot voivat toimia strategian toimeenpanon tukena.

Kumppanuuksien ja verkostojen avulla toteutettavan kulttuuristrategian toimeenpanosta on tarkoitus raportoida vuosittain maakunnallisessa kulttuurifoorumissa. Strategiassa on ehdotettu perustettavaksi kulttuuristrategian kullekin teema- ja tavoitekokonaisuudelle seurantarajat, joiden avulla valitaan tavoitteiden toteutumisen ja strategian vaikuttavuuden seuraamiseksi parhaiten sopivat mittarit.

Satakunnan maaseudun kehittämissuunnitelma 2021–2027

Satakunnan maaseudun kehittämissuunnitelma 2021–2027 (CAP27 Satakunnan älykäs maaseutu - maaseudun kehittämissuunnitelma) rakentuu neljään pääteemaan: uudistuva yrittäjyys, vastuullinen ruokaketju, bio- ja kiertotalous sekä hyvä elämä maaseudulla. Suunnitelma toimii paikallisena osana EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa CAP27. Satakunnan maaseudun kehittämiseen osoitettavat Euroopan unionin maaseuturahaston kehittämishankkeiden ja yritystukien rahoitus tullaan suuntaamaan valmisteilla olevan suunnitelman perusteella.

Manner-Suomen maaseutuohjelman toiminta jatkuu vuosina 2021–2022 ns. siirtymä kautena, jolloin jatketaan 2014–2020 ohjelmakauden toimenpiteitä uuden ohjelmakauden rahoituskehiksestä. Uuden ohjelmakauden toiminta käynnistyy vuonna 2023.

Leader-ryhmillä on omat paikalliset kehittämisstrategiansa, joiden mukaista elinkeinojen, palvelujen ja kylien kehittämistä ne rahoittavat omalla alueellaan. Satakunnan alueella toimii ohjelmakaudella 2014–2020 ja siirtymäkaudella 2021–2022 viisi Leader-ryhmää: Leader Karhuseutu (Pori, Ulvila, Nakkila, Harjavalta, Kokemäki, Luvia), Leader Pyhäjärvisseutu (Eura, Säskylä), Leader Pohjois-Satakunta (Kankaanpää, Siikainen, Jämijärvi, Merikarvia, Pomarkku, Karvia), Leader Ravakka (Rauma, Eurajoki) sekä Leader Joutsentenreitti (Huittinen).

3. Osallistuminen ja vuorovaikutus tavoitteiden asettamisessa

3.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessi tavoitevaiheessa

Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjen tavoitteena on jakaa tietoa kaavasta, hankkia kaavan suunnittelua varten tietoa, käydä vuoropuhelua osallisten kanssa ja tehdä kaavaa yhteistyönä eri tahojen kanssa. Kaavan aloitusvaiheessa vuorovaikutus painottuu erityisesti tiedon hankkimiseen ja jakamiseen. Kuntien, viranomaisten, sidosryhmien ja toimijoiden kanssa käydään neuvotteluja Satakunnan maakuntakaavan 2050 koskevien lähtötietojen, tavoitteiden ja näkemysten kartoittamiseksi. Vuorovaikutus jatkuu kaavan suunnittelutyön valmistelu- ja ehdotusvaiheessa ja neuvotteluja järjestetään tarpeen vaatiessa koko kaavaprosessin ajan.

Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimista koskeva aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 17.2.2022. Kokouksessa esiteltiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman alustava luonnos ja käytiin läpi valtakunnalliset ja muut keskeiset kaavan tavoitteet. Viranomaisilta saadun palautteen pohjalta tarkistettua suunnitelmaluonnosta esiteltiin 1.3.2022 Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle sekä Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimista varten alkuvuonna 2022 perustetulle yhteistyöryhmälle (SataYTR2050).

Osana aloitusvaihetta toteutettava tavoitevaihe käynnistyi Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta järjestetyn kuulemisen yhteydessä. Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 14.3.2022 (MH § 17) pidetyssä kokouksessaan hyväksyä osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksen, asettaa suunnitelman julkisesti nähtäville ja pyytää osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksesta lausunnot kunnilta, viranomaisilta ja sidosryhmiltä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnosta koskevien lausuntopyyntöjen kanssa samanaikaisesti 8.4.2022 lähetettiin kysely kunnille, sidosryhmille ja viranomaisille, jonka pohjalta pyydettiin antamaan 10.6.2022 mennessä tavoite-esityksiä perustavoitteita tarkentaviksi maakunnallisiksi ja seudullisiksi tavoitteiksi.

Yhteensä kolmetoista teemaa sisältävä tavoitekyselylomake oli laadittu maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimuksien sekä muiden tulevaisuuden muutostekijöinä tunnistettavien ilmiöiden pohjalta. Tavoitekyselyssä pyydettiin myös näkemys Satakunta-strategian Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 mukaisista pitkän aikavälin kehittämistä ohjaavista tulevaisuuskuvista.

Tavoitekyselyyn on vastannut Satakunnan kymmenen kuntaa, kolme viranomaista ja neljä sidosryhmiä edustavaa tahoa. Tavoite-esitysten pohjalta järjestettiin syksyllä 2022 neuvottelut niiden kuntien kanssa, jotka olivat vastausten yhteydessä sitä pyytäneet (Eura, Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Kankaanpää, Kokemäki, Nakkila, Rauma, Ulvila). Lisäksi neuvoteltiin Satakunnan Museon ja elinkeinoelämän edustajien kanssa (Satakunnan yrittäjät, Satakunnan kauppakamari ja Rauman kauppakamari).

Tavoite-esitysten yhteenvedot ja esitysten alustavia vastineita käsiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä (SataYTR2050) ja maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 8.11.2022.

Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi vastineet 22.11.2022 (MH § 100). Raportit saaduista tavoite-esityksistä ja niihin laadituista vastineista julkaistiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 verkkosivuilla.

Tavoiteluonnoksia on käsitelty Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä (SataYTR2050) ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 7.12.2022. Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 19.12.2022 (MH § 120) pidetyssä kokouksessaan hyväksyä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnokset sekä pyytää luonnoksista kunnilta, sidosryhmiltä ja viranomaisilta lausunnot.

3.2. Kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien tavoitteet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoite-esityksissä on tuotu esille maakunnan elinvoimaisuuden ja sen edellytyksenä nähdyn hallitun ja toimivan yhdyskuntarakenteen turvaamisen keskeistä merkitystä. Tavoite-esityksissä haluttiin kiinnittää huomiota myös alueiden käytön kestävyuden ja resurssitehokkuuden merkitykseen. Maakuntakaavan suunnittelutyöltä odotetaan erilaisten käyttötarkoitusten huolellista ja tasapainottavaa yhteen sovittamista yhdyskuntien ominaispiirteisiin ja vahvuuksiin nojaten.

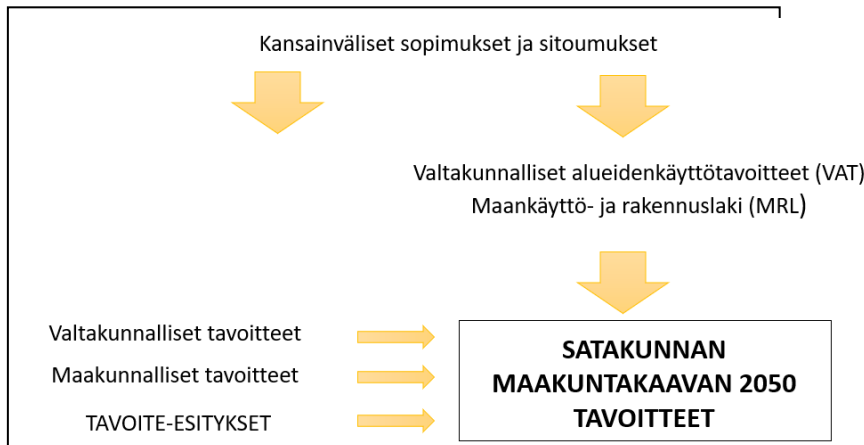
Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoite-esitysten yhteenvetona voidaan todeta maakunnan kehittämistarpeiden keskittyvän elinkeinoelämän tarpeisiin, vihreän siirtymän hankkeiden edistämiseen sekä energian tuotantoon ja sähkönsiirtoon. Keskeisinä maakuntakaavan tavoitteina pidettiin myös kestävä liikunnan edistämistä, virkistys- ja viherverkoston riittävyttä, luonnon monimuotoisuuden turvaamista, kulttuuriympäristön vaalimista sekä ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sen vaikutuksiin varautumista. Tavoite-esityksissä nousi vahvasti esiin myös kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät näkökulmat.

4. Maakuntakaavan tavoitteet

4.1 Maakuntakaavan yleiset tavoitteet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 perustavoitteet määritellään maankäyttö- ja rakennuslain yleisten alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten sekä valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien pohjalta Satakunnan maakunnalliset olosuhteet ja erityistarpeet huomioiden. Laadittaessa Satakunnan maakuntakaavaa 2050 huomioidaan naapurimaakuntien voimassa olevat tai vireillä olevat maakuntakaavat ja yhteensovitetään maakuntien tavoitteita erityisesti koskien aluerakenteen ja liikenneverkon tavoitteita sekä ympäristöön liittyviä näkökulmia kuten vesistöalueet, maisema-alueet ja viherverkosto. (Kuva 50.)

Satakunta-strategiassa on määritelty maakunnan tavoiteltu kehitys, jota pyritään konkretisoimaan Satakunnan maakuntakaavalla 2050. Satakunnan maakunnallisia strategioita, selvityksiä ja suunnitelmia tarkastellaan tavoitevaiheessa Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden näkökulmasta. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitevuosi on 2050 Satakunta-strategian maakuntasuunnitelman tavoitevuoden mukaisesti.

Kuva 50. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden muodostaminen.

Satakunnan maakuntakaava 2050 laaditaan kokonaismaakuntakaavana, jolloin käsitellään yhdyskuntarakenteeseen, alueiden käyttöön ja kehittämiseen liittyviä kysymyksiä koko maakunnan alueella. Maakuntakaavan yleinen sisältö määräytyy maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n ja 71 b §:n mukaan. Maakuntakaavan sisältövaatimukset ovat oikeudellisesti sitovia ja niiden huomioon ottaminen on kaavan lainmukaisuuden edellytys.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaavat. Kaavojen kehittämistarpeita tarkastellaan suhteessa olosuhteissa, ympäristössä ja tietoperustassa esiin tulleisiin muutoksiin ja suunnittelun perustana olevien tavoitteiden, strategioiden ja suunnitelmien ja lainsäädännön muutoksiin sekä maakuntakaavan toteutumisen seurannan kautta esiin nousseisiin tarkistamistarpeisiin.

4.2. Maakunnan sisällölliset tavoitteet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnitelman tavoitteet on kuvattu maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavalle asetettujen sisältövaatimusten mukaisessa järjestyksessä. Sisältövaatimusten mukaiset tavoitteet muodostavat yhdessä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitekokonaisuuden. Otsikoiden alla luetellaan ensin otsikoiden sisältöön liittyvät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jonka jälkeen kuvataan Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimusten mukaan maakuntakaavassa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
-sisältää MRL 71 b §, vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyys; ja
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Tulevaisuuden muutostekijöistä ilmastomuutos ja luontokato ovat mukana Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteissa. Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus on myös huomioitu myös erillisenä kokonaisuutena tavoitteita laadittaessa maankäyttö- ja rakennuslain 4 a §:n mukaisesti.

4.2.1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaalirastapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyrastapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen tarkoituksenmukaista kehittämistä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista tuetaan hyödyntämällä maakunnan ominaispiirteitä, edistämällä toimivia liikenneyhteyksiä, elinympäristön laadun parantamista ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Merellisiä toimintoja kehitetään ottaen huomioon meriympäristön hyvä tila, vedenalaisen luonnon monimuotoisuus, **maisema ja virkistys- ja matkailukäyttö**.

Satakunnan monikeskuksinen ja verkottuva alue- ja yhdyskuntarakenne perustuu olemassa olevaan rakenteeseen ja tasapainoiseen merialueen, rannikon, taajamien ja maaseutualueiden kehittämiseen. Tavoitteena on vähähiilinen ja resurssitehokas alue- ja yhdyskuntarakenne, jossa työpaikat, palvelut ja vapaa-ajan alueet ovat hyvin saavutettavissa eri väestöryhmien kannalta ja eri liikkumismuodoilla. Kehitet-

täessä alue- ja yhdyskuntarakennetta edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä ja huomioidaan viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämisedellytykset. Maakuntakaavan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen nojautuu väestön, palvelujen ja tuotannon kehitysarvioihin.

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen perustuvia kehittämisvyöhykkeitä vahvistetaan elinkeinotoiminnan ja väestön keskittyminä hyvien liikenneyhteyksien varrella. Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitettäessä huomioidaan valtakunnalliset ja ylimaakunnalliset aluerakenteelliset ja toiminnalliset kokonaisuudet.

Osana tarkoituksenmukaista ja toimivaa alue- ja yhdyskuntarakennetta huomioidaan viherrakenne, jolla on merkitystä erityisesti alueiden välisen kytkeytyneisyyden ja ekologisten yhteyksien kannalta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuuden, virkistyksen sekä ilmastonmuutoksen näkökulmat **maa- ja meri-alueilla**. **Yhtenäisille tai maiseman kannalta tärkeille** pelto-, metsä- ja suoalueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman eri perusteita. **Maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset turvataan alueiden käytön suunnittelussa.**

Kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta edistetään Satakunnassa kehittämällä kyläverkostoa sen omista lähtökohdista, missä otetaan huomioon olemassa olevat rakenteet, palvelujen saatavuus, elinkeinotoiminnan monipuolisuus sekä ympäristöarvojen säilyminen.

Satakunnan kaupan palveluverkkoa kehitettäessä turvataan kaupan alueiden riittävyys, monipuolisuus sekä hyvä saavutettavuus niin kaupan logistiikan kuin asukkaiden palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta. Keskusta-alueita priorisoidaan ensisijaisina kauppapaikkoina, ja tilaa vaativan kaupan erityisluonne huomioidaan.

Alueidenkäytön suunnittelussa otetaan huomioon maanpuolustuksen tarpeet siten, että turvataan riittävät alueidenkäyttölliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnoille sekä muille maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksille samalla kun huomioidaan muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja säilytettävien ympäristöarvojen sekä elinkeinojen harjoittamisen asettamat vaatimukset.

Satakunnan merkittävät tulvariskialueet, tulvariskien hallinnan toimenpiteet ja tulviin varautuminen huomioidaan alueiden käytön suunnittelussa. Tavoitteena on, että vesistöalueille ei synny uusia tulvarisikohteita.

Alueiden käytön suunnittelulla ja toimintojen sijoittelulla muodostetaan viihtyisää ja toimivaa elinympäristöä ja **pyritään ennalta ehkäisemään suuronnettomuusriskejä sekä haittavaikutuksia asutukselle ja ympäristölle**. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön **maalla ja merellä**.

Alueiden käytön suunnittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa.

4.2.2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden käytöllä huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistykäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Tavoitteena on, että olemassa oleva ympäristö (luonto ja rakennettu ympäristö) on lähtökohtana Satakunnan alueiden käytön suunnittelulle. Maankäytön suunnittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävästä vetovoimaisesta alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyyttä ei ylitetä tai vaaranneta.

Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet, **vesistöt** sekä melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisemmat alueet. Toimintojen keskinäisissä aluevarausperiaatteissa kiinnitetään erityistä huomiota ihmisen terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja luontoon kohdistuvan kuormituksen vähentämiseen sekä ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Toimintojen sijoittamisella pyritään vaikuttamaan vähähiilisen ja resurssitehokkaan alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostumiseen.

Lajien säilymistä ja liikkumista turvataan ekologisen viherverkoston sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistäen. **Yhtenäisille tai maiseman kannalta tärkeille** pelto-, metsä- ja suoalueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman erityisiä perusteita. **Merialueella suunnittelussa kiinnitetään huomiota arvokkaisiin ja tärkeisiin merenpohjan alueisiin.** Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä.

4.2.3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Liikenne

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmu-kohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus- ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä- liikumis- ja kuljetuspalvelujen kehittämistä. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Satakunnan maakuntakaava 2050 tavoitteet

Alueidenkäytön suunnittelussa edistetään kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien sekä ratojen, maanteiden ja vesiväylien toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja. **Turvataan kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti** merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Edistetään matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvataan alueiden käytölliset edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen kehittämiselle. Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava tavara- ja henkilöliikenteen terminaalien ja matkakeskusten toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Suunnittelussa edistetään kestävästä liikennejärjestelmästä, liikenteen sujuvuutta ja toimivuutta sekä liikenneturvallisuutta ja viherverkon toimivuutta. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota liikku- mis- ja kuljetustarpeen vähentämiseen. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen sekä kestävien matkaketju- jen kehittämistä edistetään. Taajamien yhdyskuntarakennetta eheytetään ja merkittävät uudet asuin- ja työpaikka- sekä palvelujen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvar- mistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet.

Energiahuolto

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuuli- voimat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödyn- netään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten jär- jestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannal- ta herkistä alueista.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Satakunnassa tuotetaan uusiutuvaa energiaa monipuolisesti ja kestävästi osana Suomen energiaomava- raisuutta. Tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset monipuoliseen uusiutuvan energian tuo- tannon, varastoinnin ja tarvittavien logististen ratkaisujen kehittämiseen Satakunnassa. Energianhankei- den suunnittelussa huomioidaan ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet, luonnon ydinalueet ja viheryhteydet sekä maiseman erityispiirteet.

Edistetään kaasuverkoston kehittämistä Satakunnassa ja verkon kytkeytymistä valtakunnalliseen ja kan- sainväliseen verkostoon.

Turvataan alueiden käytölliset edellytykset ydinvoiman tuotantokeskittymälle ja ydinjätteen loppusijoi- tukselle Eurajoen Olkiluodossa.

Valtakunnallisen energianhuollon kannalta merkittävät voimalinjat turvataan suunnittelussa. Voimajohto- linjauksissa pyritään keskittämään voimalinjat yhteisiin johtokäytäviin ja yhteispylväisiin sekä hyödyntä- mään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Vastataan bioenergian tuotannon tarpeisiin kehittämällä kuljetusten ja varastoinnin toimivuutta varas- tointiterminaalien ympäristövaikutukset huomioiden. Luodaan alueidenkäytölliset edellytykset termina- alueille.

Vesihuolto

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämis-edellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Vesihuollon tarpeet ja vesiensuojelu huomioidaan alueiden käytön suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa valuma-alueittain. Turvaamalla pohjavesivarat sekä vedenottovesistöjen käyttökelpoisuus varmistetaan vedenhankinnalle hyvälaatuinen raakavesi. Vedenhankinta varmistetaan kiertoyhteyksin tai yhdysvesijohdoin muiden laitosten verkostoihin ja/tai useamman vedenottamon avulla.

Jätehuolto ja bio- ja kiertotalous

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Jätehuollossa korostetaan jätteiden syntymisen ehkäisemistä, määrän ja haitallisuuden vähentämistä sekä hyödyntämisen edistämistä lajittelua, keräystä ja kierrätystä tehostamalla. Tavoitteena on jätehuollon sekä bio- ja kiertotalouden järjestäminen siten, että siitä ei aiheudu haittaa terveydelle tai ympäristölle. Tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset jätteenkäsittelyalueille ja -laitoksille sekä bio- ja kiertotalousalueille.

4.2.4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Alueiden käytöllä luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Tavoitteena on turvata luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Satakunnan pohja- ja pintavesien säilyminen käyttökelpoisena ja puhtaana turvataan ja samalla edistetään vesien hyvän tilan tavoitteen saavuttamista ja ylläpitämistä.

Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteen sovittamista sekä kestävää käyttöä edistetään maankäytön suunnittelun keinoin. Pohjavesialueille ei sijoiteta sellaista uutta toimintaa, joka aiheuttaa pohjavesille erityistä vaaraa. Maaperän ja merenpohjan suojeluun sekä maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen kiinnitetään huomiota.

Kasvu-, ympäristö- sekä energiaturpeen tuotannon jatkamismahdollisuuksiin tulevaisuudessa kiinnitetään huomiota Satakunnan huoltovarmuuden turvaamisen ja elintarviketuotannon näkökulmasta ottaen samalla huomioon niin ilmasto- ja luonnon monimuotoisuutta kuin vesistöjen valuma-alueita koskevat tavoitteet.

4.2.5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Edistetään koko maan monikeskuksista verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Elinkeinoelämän kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä edistetään hyödyntämällä maakunnan vahvuuksia ja sijaintia Suomessa ja Selkämeren rannikolla. Maakunnan kansainvälistä ja kansallista saavutettavuutta lisätään kehittämällä Satakunnan liikenneverkkoa osana tasapainoista ja toimivaa aluerakennetta. Liikenneyhteyksien jatkuvuus ja solmupisteiden kehittämismahdollisuudet varmistetaan kilpailukykyyn kehittämiseksi.

Elinkeinoelämän kehittämisedellytysten turvaamiseksi alueiden käytön suunnittelussa edistetään kestävästä liikennejärjestelmästä, liikenteen sujuvuutta ja toimivuutta sekä liikenneturvallisuutta. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen sekä kestävien matkaketjujen kehittämistä edistetään eheyttämällä taajamien yhdyskuntarakennetta ja parantamalla työpaikkojen, asutuksen ja palvelujen saavutettavuutta.

Luodaan alueidenkäytölliset edellytykset elinkeinotoiminnan kehittämistarpeisiin sovittamalla tarpeet yhteen muiden alueidenkäyttötavoitteiden sekä elinympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvien vaatimusten kanssa. Elinkeino toimintaan liittyvien alueiden suunnittelussa hyödynnetään olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää. Alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon elinkeinotoiminnan toimintaympäristöön kuten liikenteeseen, energiahuoltoon, vesi- ja jätehuoltoon sekä kiertotalouteen liittyvät kehittämistarpeet.

Edistetään elinkeinoelämän työvoiman tarpeisiin liittyvien vetovoimaisten asuinalueiden ja palvelujen alueiden kehittämistä.

Satakunnan vetovoimaisuutta asumiselle ja elinkeinotoiminnalle edistetään huomioimalla **monimuotoinen luonto ja vesistöt, meriympäristö sekä** monipuoliset kulttuuri- ja liikkumisympäristöt.

4.2.6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Alueiden käytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Kiinnitetään erityistä huomiota luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden geologisten **muodostumien ja maankohoamisrannikon ominaispiirteiden vaalimiseen maa- ja merialueilla**.

Arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja luonnon ominaispiirteet luovat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme ja maakuntamme historiasta ja kehityksestä sekä kuvastavat Suomen ja Satakunnan identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota historiallisen kerroksellisuuden säilyttämiseen ja sen yhteen sovittamiseen uuden maankäytön kanssa.

Maankäytön suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa otetaan huomioon arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset sekä luonnonarvoihin liittyvät maisemalliset erityispiirteet. Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään huomioimalla suunnittelussa ja rakentamisen ohjaamisessa rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus ja maakunnallinen maisemarakenne.

Satakunnalle ominaisten arvokkaiden maisemien, muinaisjäännösten ja rakennettujen ympäristöjen muodostamien kokonaisuuksien säilyttämistä edistetään. Kulttuuriympäristöjen vaalimisessa korostetaan Satakunnan historiallisten kaupunkien merkitystä aluerakenteessa sekä asutuksen ja kulttuurin historiallista jatkumoa ja ajallista kerroksellisuutta. Arvokkaat maisema-alueet edustavat kunkin maisemamaakunnan ja maisemaseudun tyypillisiä piirteitä ja niiden arvo perustuu kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.

Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä vaalitaan osana ihmisten elinympäristöä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

4.2.7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Maa- ja merialueilla turvataan kattava ja laadukas virkistysalueiden muodostama verkosto. Verkostoa kehitetään käyttäen hyväksi virkistys-, suojelu, maa- ja metsätalousalueita sekä viherkäytäviä ja tiestöä. Lisäksi maakunnallisten ja ylimaakunnallisten **viheralueverkostojen** yhteystarpeet turvataan.

Veneväylien ja veneilyyn liittyvien satamien sekä erilaisten tukikohtien huomioimisella pyritään edistämään veneilyn sekä saariston virkistysalueiden käyttömahdollisuuksia.

Kiinnittämällä huomiota virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden **ja reittien** riittävyyteen **sekä saavutettavuuteen** luodaan samalla mahdollisuus luonto- ja kulttuurimatkailulle, edistetään matkailukeskusten verkottumista ja vapaa-ajan toimintoihin soveltuvien alueiden kehittämistä toimivina palvelukokonaisuuksina. Toimintoja edistettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että alueiden pääasiallista käyttötarkoitusta tai niiden suojelutavoitteita ei vaaranneta. Puolustusvoimien hallitsemilla alueilla puolustusvoimien käyttötarve on ensisijainen.

4.2.8. Ilmastonmuutos ja luontokato

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Luodaan edellytykset vähähiiliselä ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuuli-voimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetyksi usean voimalan yksiköihin.

Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen, **tulvariskialueet** sekä luontokato.

Tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta edistämällä vähähiilisen ja resurssitehokkaan alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostumista, ympäristöllisesti kestävää **elinkeinoelämän ja yhdyskuntarakenteen** uudistumista, uusiutuvaa energiatuotantoa, kiertotaloutta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä hiilinielujen kehittymistä.

Edistetään **ilmastonmuutoksen hillintää ja** ilmastonmuutokseen sopeutumista varautumalla pitkällä aikavälillä tapahtuviin muutoksiin ja muutosten vaikutuksiin alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä viherrakenteeseen.

Tavoitteena on, että Satakunnan ympäristön ominaispiirteistä ja vahvuuksista huolehtiminen tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden ylläpitämistä, ekologista kestävyttä **maa- ja merialueilla**, luonnon monimuotoisuutta, ekosysteemien elpymistä ja ilmastonmuutokseen **hillintää sekä** sopeutumista.

4.2.9. Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisellätykset ja toimintamahdollisuudet.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Turvataan maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun, pelastustoimen sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistetaan, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

Maanpuolustukseen liittyvien aluevalvonnan, varuskuntien, harjoitusalueiden, varikoiden tai muiden Puolustusvoimien toimintojen sekä rajavalvonnan ja rajaturvallisuuden toiminta ja kehittämistarpeet turvataan alueiden käytön suunnittelussa.

Vahvistetaan huoltovarmuutta turvaamalla energian tuotantoon, energian siirtoon ja energiahuoltoon sekä maa- ja metsätalouteen ja elintarviketeollisuuteen liittyvät kehittämistarpeet. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota huoltovarmuuden kannalta kriittiseen teollisuuden kehittämisellätyksiin sekä terveydenhuollon toimivuuden kannalta merkittäviin toimintoihin. Alueiden käytön suunnittelussa huolehditaan puhtaan veden saatavuudesta ja jätevesien käsittelystä.

Turvataan Suomen ja Satakunnan **turvallisuuden ja** huoltovarmuuden kannalta merkittävien logististen yhteyksien kehittämistarpeet: meriväylät, satamat, terminaalit, raide- ja maantieyhteydet sekä lentoliikenneyhteydet.

Alueiden käytön suunnittelussa pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä **sekä niistä** Suomen ja Satakunnan huoltovarmuudelle, kriittiselle infrastruktuurille ja ekosysteemeille sekä elinkeinoille kuten maa- ja metsätaloudelle aiheuttavia riskejä.

4.2.10. Teemojen tavoitteet muodostavat yhdessä kokonaisuuden

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet on jaoteltu maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti otsikoihin ja teemoihin. Tavoitteet muodostavat yhdessä tavoitekokonaisuuden. Laadittaessa Satakunnan maakuntakaavaa 2050 teemojen tavoitteet sovitetaan yhteen.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitekokonaisuuden keskiössä ovat **YMPÄRISTÖ, IHMINEN, TULEVAISUUS**. Satakunnan maakuntakaavan tavoitteena on ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimainen Satakunta.

Satakunnan maakuntakaava 2050 YMPÄRISTÖ - IHMINEN - TULEVAISUUS

Ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimainen Satakunta

Satakunnan maakuntakaava 2050:

<https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/vireilla-olevat-maakuntakaavat/>

SATAKUNTALIITTO

Postiosoite: PL 260, 28101 Pori

Käyntiosoite: Pohjoisranta 11 D, 28100 Pori

Info puh. (02) 620 4312

kirjaamo@satakunta.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Pykälät 28-39

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät

Hallintolainkäyttöl 5 §:n/muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät ja valituskieltojen perusteet

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja –aika

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.
Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, ja osoite (posti / sähköposti)

Satakuntaliitto
Maakuntahallitus
PL 260
28101 PORI
kirjaamo@satakunta.fi

Pykälät

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Liitetään pöytäkirjaan

17.04.2023
3/2023

Valitusviranomaisen ja valitusaika

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite	Turun hallinto-oikeus PL 32, 20101 Turku	Valitusaika 30 päivää
Kunnallisvalitus, pykälät	Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet	Valitusaika ( ) päivää
Hallintovalitus, pykälät		
Muu valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite	Pykälät	Valitusaika ( ) päivää ( ) ( )

Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituskirja

Valituskirjassa on ilmoitettava

- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet.

Valituskirja on valittajan tai muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite.

Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä, päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valituskirjojen toimittaminen

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valituskirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Valituskirjelmät voi toimittaa: myös nimi, osoite ja postiosoite: nimi, osoite ja postiosoite	Pykälät
Valituskirjat on toimitettava ¹⁾ : nimi, osoite ja postiosoite	Pykälät

Lisätietoja

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista lain (1455/2015) nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 260 euroa.

Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen

¹⁾ Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.